roman

ITALO SVEVO

yaşlılık

çeviren: fuat sevimay

AYLAK ADAM

ITALO SVEVO

yaşlılık

Aylak Adam 36
Roman 10
Kitabın Özgün Adı: *Senilita*
©2014 Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık
ISBN: 978-605-4849-27-7
Sertifika No: 27938
Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Mart 2014

Yayın Yönetmeni: Kaya Tokmakçıoğlu
Yayma Hazırlayan: Gül T. Temur
Düzelti: Mısra Gökyıldız
Kapak Resmi: Slawek Gruca *The Walk*
Kapak Tasarım: Aylak Adam Tasarım (aAt)
Baskı: Özal Matbaası (0212 565 25 99)
Matbaa Sertifika No: 26699

Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık
Merkez Mah. Kesir Sok. Çakmak Apt. No: 5/4 Çekmeköy/İstanbul
Tel: (0216) 640 1979 / (0542) 586 7961

bilgi@aylakadamyayinlari.com
aylakadamyayinlari.com
facebook.com/aylakadamyayinlari
twitter.com/aylakadamyayin

Italo Svevo (1861-1928). İtalyan edebiyatının en önemli yazarlarından olan Svevo; James Joyce, Franz Kafka ve Marcel Proust gibi yazarlarla modernist edebiyatın ilk temsilcilerinden sayılır. Svevo adını, Freud'tan etkilenerek yazdığı *Zeno'nun Bilinci* adlı eseriyle duyurmuştur. Eserinin James Joyce tarafından keşfedilmesi yazarlık serüveni açısından bir dönüm noktası olmuştur. Öykü, tiyatro oyunu, roman, mektup gibi pek çok türde eserler veren yazar, bir trafik kazası sonucu 1928 yılında hayata veda etmiştir.

ITALO SVEVO

yaşlılık

italyanca aslından çeviren: fuat sevimay

roman

AYLAK ADAM

I

Derdi tasası kızı, hiç vakit kaybetmeden, ağzından dökülen ilk sözlerle, ciddi bir ilişki kurup da sorumluluk altına girmek niyetinde olmadığına dair uyarmaktı. Yani hemen hemen şöyleydi söyledikleri: "Seni çok seviyorum ve sırf senin iyiliğin için istiyorum ki çok ihtiyatlı davranalım." Bu sözler öylesine dikkatle sarf edilmişti ki bunların, birine duyulan aşktan ötürü söylenildiklerine inanmak güçtü ve azıcık içten konuşuyor olsaydı, şöyle demesini beklerdik: "Senden çok hoşlanıyorum ama benim hayatımda ancak gönül eğlencesi olursun. Hayatının başka öncelikleri var, mesleğim, ailem."

Ailesi mi? Hepi topu, hayatında ne manen ne de madden fazla yer kaplayan, ufak tefek, soluk benizli, kendisinden birkaç yaş küçük olsa da karakterinden, belki de kaderinden dolayı daha yaşlı gösteren bir kız kardeş. İçlerinde bencilce davranan ve bir genç gibi yaşamaya heves eden de kendisiydi; kızcağız, evladı uğruna kendi isteklerinden vazgeçmiş bir anne gibi ağabeyi için yaşıyordu ama böylesi bir özveri dahi adamın kardeşinden, kendi kısmetini bağlayan, olan-

ca ağırlığıyla üzerine çöreklenmiş bir yükmüş gibi söz etmesini engellemiyordu ve işte böyle, omuzlarındaki onca sorumluluğun baskısıyla çökmüş halde, her türlü tehlikenin yanı sıra zevkten ve mutluluktan da ihtiyatla sakınarak, yaşamın bir ucundan öbür ucuna ilerlemekteydi. Otuz beş yaşını devirmekteyken, yüreğinde, o yaşına dek tatmin etmemiş olduğu bir zevk ve aşk isteği vardı, yaşamanın tadını çıkaramadığından daha bu yaşta mahzunlaşmıştı. Öte yandan kendisine ve zayıf karakterine dair kafasını meşgul eden korkuları, onu, şimdiye dek edindiği deneyimler yüzünden, geleceği adına da kuşkulandırıyordu doğrusu.

Emilio Brentani'nin meslek yaşamı ise daha karmaşıktı çünkü birbiriyle oldukça ilgisiz iki uğraşı vardı. Bir sigorta şirketindeki pek de önemli olmayan memuriyeti sayesinde, iki kişiden ibaret ailesinin geçimini sağlıyordu. Öteki uğraşı edebiyat ise üç-beş kişinin onu tanıması dışında kendisine herhangi bir yarar sağlamıyordu – edebiyat tutkusundan çok gururunu tatmin ediyordu bu ama nasıl olsa uğraşının zahmetli bir yanı da yoktu. Uzun yıllar önce yerel basının göklere çıkardığı bir roman yazmış, sonra özgüven eksikliğinden ziyade üşengeçliğinden ötürü hiçbir şey yapmamıştı. Her ne kadar, ikinci hamur kâğıda basılmış roman artık kitapçı raflarında sararmaya yüz tutmuş olsa da, ilk basıldığında Emilio'dan geleceğin büyük umudu diye bahsedilmiş olduğundan, şimdi kentin dar sanat çevresinde adı yazara çıkmıştı işte. O ilk kanaat bir daha yinelenmemiş, âdeta evrim geçirmişti.

Yapıtının beş para etmediğinin açık seçik bilincinde olduğundan, geçmişe bakıp böbürlendiği de yoktu ama hem yaşamında ve hem de sanatında hep hazırlık

aşamasında bulunduğuna inanıyor; kendisini, henüz yüreğinin derinliklerinde etkinliğe geçmemiş, yapım aşamasındaki dâhiyane bir makine olarak görüyordu. Hep bir şeyler olacak diye bekleyerek yaşıyordu; sabırsızdı; beyninden gelecek bir şeyi, sanatı veya dışarıdan gelecek bir şeyi, talihi, başarıyı bekliyordu sanki o, tükenmeyen enerji yaşlarını çoktan geride bırakmamış gibi.

İri mavi gözlü, uzun boylu, sağlam yapılı ama ince endamlı, cilveli bir sarışın olan Angiolina; yaşamın ışığı yüzüne vurmuş, altın sarısı saçlarına sağlığın pembeliği karışmış biçimde, başını sarmalayan altının ağırlığıyla bükülmüş gibi boynunu bir yana eğerek, gözlerini sağdan soldan kulağına çalman sözlere bir yorum getirmek istermiş gibi her adımda zarif şemsiyesiyle dokunduğu yere dikmiş halde, ona doğru yürüyordu. Kendisine söylenenleri anladığını sandığında, "Ne tuhaf!" dedi, göz ucuyla mahcup mahcup bakarak, "Benimle hiç böyle konuşan birisi olmamıştı." İşin aslını tam da anlamamıştı ama karşısındaki erkeğin, vazifesi olmamasına rağmen onu tehlikelerden uzak tutmaya çalışıyor olmasından pek hoşlanmıştı. Kendisine sunulan sevgi böylece, gözüne tatlı bir ağabeyin sevecen ilgisi gibi göründü.

Gerekli sözler dile getirildikten sonra adamın içi rahatladı ve yeniden, içinde bulunduğu duruma uygun bir dil kullanmaya başladı. Uzun yıllar boyunca içinde biriken, olgunlaştırdığı, yüreğinden süzdüğü aşk sözlerini, karşısındaki sarışının üstüne yağdırdı; ne var ki o sözler sanki o anda, Angiolina'nın mavi gözlerinin sıcaklığında hayat bulmuş ve ilk kez dillendiriliyormuş gibi hissediyor, bu sayede gençleşiyordu. Yıllardır

duymadığı bir duygu kapladı içini, düşünceler, sözcükler yüreğinin ta derinliklerinden fışkırıyordu sanki: Durgun, keyiften yoksun yaşamının o anına garip, unutulmaz bir haz, huzur veren bir ferahlıktı bu. Bir kadın dahil oluyordu o yaşama! O yaşamı gençlikle, güzellikle ışıl ışıl aydınlatacak; tatmin edilmemiş arzularla dolu, yapayalnız, hüzünlü geçmişi unutturacak; gelecek için neşe vaat edecekti ama işin aslı, birbirlerini pek de doğru anlamış oldukları söylenemezdi.

Kıza kolay, kısa süreli bir ilişki arayışıyla yaklaşmıştı; hani şu etrafından sık sık duyduğu ama kendi payına hiç tatmadığı, bir şekilde yaşamışsa da hatırlanmaya bile değmeyen türden serüvenlerden biri gibi. Doğrusu başlangıçta hem kolay, hem kısa süreli olabilir gibi gözüküyordu. Kızın şemsiyesi, tam da kendisine yaklaşma fırsatı verecek şekilde yere düşmüştü, hatta –sanki bilerek düşürülmüş gibi!– kızın dantellere sarılı beline takılmış, ne kadar çekiştirirse çekiştirsin çıkmıyordu. Ama sonra, insanı büyüleyen o güzelim çehrenin, o diri gençliğin karşısında –belagatle uğraşanların nazarında gönül macerası ile sağlık uyuşmaz pek– yanlış bir şeyler yapmaktan korkarak kendini tutmuş, ardından da yumuşak, tatlı kıvrımları özenle çizilmiş gizemli yüzü seyre dalmıştı; daha şimdiden hayatından memnun, şimdiden mutluydu.

Kız, ilk görüşmelerinde kendisiyle ilgili pek az şey anlatmış olmasına rağmen, tümüyle kendi duygularına gömülmüş bulunan Emilio, bu kadarını dahi işitmemişti. Kız yoksul, hem de pek yoksul olsa gerekti ama şimdilik –ki burasını biraz gururla dillendirmişti– geçimini sağlayabilmek için çalışmak zorunda değilmiş. Hal böyle olunca ilişki daha da tatlılaşıyordu

çünkü insanın canı eğlenmek istediğinde açlığı, yokluğu yakınlarda hissetmek keyif kaçırıcıdır. Emilio'nun kız hakkındaki soruşturması pek derinleşmemişti ve yüzeyseldi ama yine de kızın söylediklerinden çıkardığı mantıksal sonuçlar, yüreğine su serpmeye yetti. Eğer genç kız, o duru bakışlarının düşündürdüğü kadar dürüst idiyse, elbette onu baştan çıkararak kendisini tehlikeye sokacak değildi; yok eğer o çehrenin, o gözlerin söylediği yalansa, aman ne güzel, böylesi daha da iyi. Her iki durumun da kendince eğlenceli tarafları var, sakıncası yoktu.

Angiolina giriş söylevinden pek az şey anlamıştı ama lafın gerisini kavramak için kafa yormaya gerek duymadığı da gün gibi aşikârdı, en karmaşık sözcüklerin bile yanlış anlaşılır yanı yoktur. Yaşamın renkleri yüzüne yansıdı, iri ama biçimli eli Emilio'nun iyi niyetli bir öpücüğünden kaçmadı.

S. Andrea terasında uzun süre yan yana durup yıldızlı, berrak ama aysız gecede, durgun, yakamoz dolu denize baktılar. Aşağı yoldan bir araba geçti; çevrelerini saran sessizlikte, tekerleklerin engebeli yolda çıkardığı tıkırtı uzunca bir süre onlara kadar geldi. Kulak kabarttıkları o sesin, her şeyin sustuğu derin sükûnette yavaş yavaş yitip gitmesi ve ikisinin de aynı anda duyamaz hale gelmeleri hoşlarına gitti. "Kulaklarımız iyi anlaşıyor," dedi Emilio gülümseyerek.

Diyeceğini demişti, artık konuşma ihtiyacı duymuyordu. Uzun süren sessizliği şöyle bir soruyla bozdu, "Kimbilir, acaba bu karşılaşma bize şans getirecek mi?" Sözleri içtendi. Yaşadığı mutluluktan yüksek sesle kuşkulanma ihtiyacı hissetmişti.

"Kimbilir!" diye yanıtladı kız, erkeğin sesindeki

heyecanı kendininkine de katmaya çabalıyordu. Emilio yeniden gülümsedi ama saklaması gerektiğini düşündüğü bir gülümsemeyle. Daha en başında ettiği o laflardan sonra, kendisini tanımış olmak Angiolina'ya ne şans getirebilirdi ki?

Sonra ayrıldılar. Kız, onun kendisini şehre götürmesini istemedi, adam da kızın gidişini uzaktan izledi, hemen ayrılmak elinden gelmiyordu. Ah, o ne zarif endamdı öyle! Kaygan çamur kaplı parke taşlarına sağlam bedeninin olanca rahatlığıyla, güvenle basarak yürüyordu; bir kedininkileri andıran o güvenli adımlarda ne büyük güç ve ne büyük bir zarafet birleşmişti...

Kadere bakın ki hemen ertesi gün Angiolina hakkında, onun anlattığından çok daha fazlasını öğrenmek varmış.

Öğle üzeri kıza Corso'da rastladı. Talihin bu beklenmedik gülüşü Emilio'ya canla başla bir selam verme olanağı bağışladı ve şapkasını başından öyle şaşaalı bir hareketle çıkardı ki az kalsın yere düşürecekti; kız da başını hafifçe eğerek karşılık verdi ama selamının eksiğini de cilveli, enfes bir bakışla tamamladı.

Sorniani adında sarı benizli, sıska, söylentilere göre kadın düşkünü, üstelik lüzumsuz dedikodularıyla hem kendisine hem de başkalarına zarar veren biri, aniden Emilio'nun koluna asıldı ve o selam verdiği kızı nereden tanıdığını sordu. İkisi aslında çocukluk arkadaşıydılar ama yıllardır konuşmuşlukları da yoktu ve anlaşılan, Sorniani'nin gelip iki çift laf etmesi için, civardan bir dilberin geçmesi gerekiyormuş.

"Bir tanıdığımın evinde tanıştım," diye cevapladı Emilio.

Angiolina'nın geçmişini iyi bilse de bugününe dair pek bir şeyden haberdar olmadığı ve bundan rahatsızlık duyduğu anlaşılan Sorniani, "Şimdi ne yapıyor acaba?" diye sordu.

Emilio, yalandan da olsa umursamaz bir edayla, "Ne bileyim ben," dedi ve; "bana aklı başında biz kızcağız gibi geldi," diye ekledi.

Emilio'nun sözünü, "Orda dur bakalım!" diye kesti Sorniani, tam tersini belirtmek istermişçesine kararlı konuşmuştu, ancak kısa bir sessizlikten sonra toparlayarak, "Aslında pek bir şey bilmiyor olsam da onu tanıdığımda başından karanlık bir olay geçmişti sanki ama herkes yine de namusludur," dedi. Emilio'nun daha fazla kurcalamasına hiç mahal bırakmadan, kızcağızın başına az kalsın talih kuşu konmak üzere olduğunu fakat sonradan, artık suç kendinde miymiş başkasında mı bilinmez, pek kötü bir duruma düştüğünü anlattı. İlk gençliğinde Merighi diye biri ona deli divane olmuş, pek de yakışıklı bir adammış bu –gerçi Sorniani adamı hiç sevmezmiş ama şimdi yalan söylemesine de gerek yokmuş–, üstelik de hali vakti yerinde bir tüccarmış. Kıza çok dürüst davranmış; kızın ailesini gözü pek tutmadığından da kızı alıp kendi evine, annesinin yanına götürmüş. "Gerçek bir annenin yanına!" diye bağırıyordu Sorniani –sanki o salak herif adamı akılsız, kızı da namussuz göstermek için elinden geleni ardına koymuyordu–, dışarıda oynaşamazlar mıymış, ille de annesinin gözü önünde mi yapmalıyımış? Sonra aradan birkaç ay geçmiş ve Angiolina, aslında hiç terk etmemesi gereken evine kös kös geri dönmüş, öte yandan Merighi de iş konusundaki birtakım hatalı kararlarından ötürü yoksul düştüğünü

ileri sürerek, annesini de alıp şehirden ayrılmış. Kimileri diyormuş ki işin aslı başkaymış. Merighi'nin annesi, Angiolina'nın bir rezilliğini yakalamışmış da kızı evden kovmuş. Emilio anlatılanlara, daha fazlasını da sormadan, kendince farklı yorumlar getirdi.

Ama Sorniani, konuyu pek ilginç bulduğundan coştukça coşuyor, ağzına geleni söylüyordu ve Emilio Brentani de şüphe duymaksızın inanabileceği sözlerden, anlaşılır gerçeklerden fazlasına kulak asmıyordu. Merighi'yi görmüşlüğü vardı; uzun boylu, atletik, tam da Angiolina'nın yanına yakışacak bir erkekti. Ondan, ticarette fazla hırslı davranıyor diye bahsettiklerini, hatta onu kınadıklarını hatırlıyordu: Gözünü daldan budaktan esirgemiyormuş, çok çabalarsa dünyayı ele geçireceğini sanıyormuş. Sonunda işi gereği her gün karşılaştığı kişilerden o hırsın Merighi'ye pahalıya patladığını duymuştu, adamcağız iflas ederek ticaret yapmaya son vermiş. Aslında artık Sorniani'nin lafları boşa gidiyordu çünkü Emilio duyması gerekeni yeterince duyduğunu düşünüyordu. Merighi yoksul düşüp kendine güvenini yitirmiş, aile kuracak cesareti kalmamıştı ve böylece, varlıklı ciddi bir tüccarın hanımı olmaya hazırlanan Angiolina bir gönül eğlencesine dönüşmüştü. Kızcağıza yürekten acıdı.

Sorniani, Merighi'nin kıza karşı sevgi gösterilerine tanık olmuşmuş. Birçok kez onu pazar günleri eski Sant'Antonio Kilisesi'nin kapısında, kız içeride diz çökmüş dua ederken öylece dalarak, loşlukta bile ışıklar saçan o sarışın başı seyredip, huşu içinde beklerken görmüş.

"Çifte tapınma," diye düşündü Brentani duygulanarak, Merighi'nin yüreğinde hangi hislerle o kili-

senin eşiğine çakılıp kalmış olabileceğini kolayca sezebiliyordu.

"Budala," diye noktaladı Sorniani.

Sorniani'yle konuştukları, Emilio'nun gözünde, atılmakta olduğu ilişkinin önemini artırdı. Kızla yeniden buluşacağı perşembe gününü iple çeker hale geldi, sabırsızlığı dilinin açılmasına neden oldu.

Bir heykeltıraş olan en yakın arkadaşı Balli, o tanışmadan hemen ertesi gün haberdar oldu. "Bu kadar ucuz yollu eğlenebilecekken kendimi neden bundan yoksun bırakacakmışım ki?" diye sordu Emilio.

Balli, ne kadar şaşırdığı yüzünden okunur halde, durup dinledi. Brentani'yi on yıldan fazladır tanırdı ve onun bir kadın yüzünden böylesi kendinden geçtiğine ilk kez tanık oluyordu. Onun nasıl bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu hemen fark etmesiyle düşüncelere daldı.

Akabinde itiraz etti: "Ben mi tehlikedeyim? Bu yaşımda, bunca tecrübe kazanmışken?" Brentani, tecrübesini diline dolamıştı. Oysa bu kelimeye dair fikri sadece kitaplardan edinmişti ve orada da hemcinslerine karşı büyük bir güvensizlik ve bir o kadar da küçümseme vardı ancak.

Balli ise geride bıraktığı kırk yaşından daha iyi yararlanmış, o yaşına değin edindiği deneyimler ona, arkadaşının durumunu değerlendirebilecek bilgiyi sağlamıştı. Emilio kadar kültürlü sayılmazdı ama kaderi pek eğlenceli yazılmamış olsa da yaşamı ciddi bir tehdit barındırmayan, yaşamında beklenmedik şeylere yer olmasa da güvencede hissetmek için birtakım dayanaklar arayan Brentani'ye, yine onun izin ve isteğiyle, birnevi babalık taslıyordu.

Stefano Balli uzun boylu, güçlü biriydi; yaşlanmak nedir bilmeyen bronzlaşmış yüzündeki gençlik fışkıran masmavi gözlerine karşın yaşını ele veren tek şey, kumral saçlarına düşmüş kırlar ve özenle düzeltilmiş, sivri, biraz sert duruşlu sakalıydı. Merak ettiği ya da merhamet duyduğu şeyleri gözlemlerken çok tatlı bir havaya bürünen gözleri, sıradan bir çekişme veya tartışmada çatılır kalırdı.

Başarı onun da kapısını çalmış değildi. Kimi jüriler, taslaklarını geri çevirirken bile çalışmasının şu ya da bu özelliğini övmüştü, ne var ki herhangi bir yapıtı İtalya'daki sanat piyasalarından birine ulaşmış değildi. Yine de o, başarısızlığından ötürü hiçbir zaman umutsuzluğa kapılmamıştı. Yapıtlarını ara sıra tek tük sanatçıya beğendirmekle yetiniyor; sanatının çok özgün olması nedeniyle, kitleler tarafından beğenilemeyeceğini, yığınlara ulaşamayacağını düşünüyor; kendine çizdiği yolda doğallık ve içtenlik ilkesiyle, vurucu bir sertlik, yalınlık ya da kendi deyimiyle saydam düşünce peşinde ilerliyor; tüm bu çabanın sonucunda, başkalarının her türlü düşüncesinden sıyrılıp ya da kalıplardan arınıp kendi sanatçı "ben"ine ulaşacağına inanıyordu. Çalışmalarının başarısız olabileceğini asla kabul etmiyordu, gelgelelim bu sanat çalışmaları, eşi benzeri görülmedik bir kişisel başarı, gizlediği hatta yadsıdığı bazı doyumlar sağlamasaydı kahırlanmaktan kolayca kurtulamaz, o güçlü, narin bedenini dimdik gezdiremezdi. Kadınların ona karşı beslediği hisler tatminden ve boş bir gururdan ziyade hırsını törpüleyen türdendi, zira aşk nedir bilmezdi. Bu başarı ya da başarıyı andıran bir şeydi daha çok; kadınlar, bir sanatçıyı seviyorlarsa, çok az kadınsı unsur barındırsa

da, sanatını da severlerdi. Kendi dehasına inancı yüreğine böylece kök salmıştı, beğenildiği ve hayranlıkla seyredildiği hissiyle üstün insan tutumunu olanca doğallığıyla sürdürüyordu. Sanatta acımasız, pervasız yargılarla ortaya çıkıyor, toplum içinde fütursuzca davranıyordu. Erkekler kendisinden pek hoşlanmazdı ve o da kendisini zorla kabul edecek kişilere yaklaşma ihtiyacı hissetmezdi pek.

Emilio Brentani on yıl kadar önce gelip ayağına dolanmıştı, o zamanlar delikanlının tekiydi ve kendisi gibi bencil olsa da o kadar talihli değildi; Balli yanında iyi hissedeceği düşüncesiyle Emilio'ya ısınmıştı. Başlangıçta yalnızca kendisine hayran olduğu için seviyordu onu; ama çok sonraları ona alıştı, sevdi, onsuz edemez oldu. Dostlukları Balli'nin derin izlerini taşıyordu. Aslında Emilio'nun arzu etmeyeceği kadar yakınlaştılar, heykeltıraşın tek tük ilişkilerinin hepsi gibi içli dışlı oldular ve entelektüel ilişkileri ise görsel sanatla sınırlı kaldı, bu alanda en ufak bir fikir ayrılıkları dahi yoktu çünkü görsel sanatlarda sadece, Balli'nin kendini adadığı, şu klasik sanatçıların bizden alıp götürdükleri yalınlığı ya da saflığı yeniden kazanma ilkesi vardı. Böylece kolayca anlaştılar; Balli öğretiyordu, öteki ise ne öğreneceğini dahi bilmiyordu. Kendi aralarında, Emilio'nun karmaşık edebiyat kuramlarından hiç söz etmiyorlardı çünkü Balli, bilmediği her şeyden nefret ederdi ve Emilio da arkadaşının her şeyinin; yürüyüşünün, konuşmasının, jestlerinin etkisi altına girmişti. Kelimenin tam anlamıyla erkek olan Balli, başkasından etkilenmezdi ve Brentani'nin yanındayken de kendisini, gözünün içine bakan yığınla dişiden birinin yanındaymış gibi hissedebiliyordu.

Emilio'dan ilişkisinin tüm ayrıntılarını dinledikten sonra, "Gerçekten de," dedi, "ortada belli bir tehlike bulunduğunu sanmıyorum. Öyle tam zamanında yere düşeceği tutan bir şemsiye ile hiç nazlanmadan verilen randevu, bunun ne çeşit bir ilişki olacağını çoktan belirlemiş."

Aslında o ayrıntılara pek önem vermemiş olduğunu, ancak Balli dile getirince, yeni bir şeyle karşılaşmışçasına şaşırdığını söylemeyen Emilio, "Doğru ya," dedi. "O halde Sorniani de söylediklerinde haklı mı sence?" Sorniani'nin anlattıklarını dinlerken de o, ayrıntıları dikkate almış değildi.

"Hele benimle bir tanıştır da," dedi Balli ihtiyatla, "neymiş ne değilmiş, sonra karar veririz."

Brentani, kız kardeşinin yanında da çenesini tutamadı. Kız kardeşi Amalia, asla güzel olmamış bir küçükhanımdı; upuzun, sıska, soluk –ki Balli, onun gri doğduğunu söylerdi– geriye bir tek, genç kız olduğunu andıran bembeyaz, incecik, biçimli, gözü gibi baktığı elleri kalıyordu.

Ağabeyinin kendisine bir kadından ilk söz edişiydi bu ve Amalia, onun saf, tertemiz hislerle söylediğini sandığı, oysa dilinden arzu ve aşkla dökülen sözleri şaşkınlık içinde, beti benzi solarak dinledi. Emilio henüz azıcık bir şey anlatmıştı ki kız ürkerek, Balli'nin uyarısını hatırlatır şekilde yineledi: "Aman bir aptallık edeyim deme de!"

Sonra her şeyi anlatmasını istedi ve Emilio da yüreğindeki hayranlığı ve o ilk akşam yaşadığı mutluluğu; tasarılarına, umutlarına hiç değinmeden anlatabileceğini sandı. Aslında işin en tehlikeli yanını açığa vurduğunu fark etmiyordu bile. Kız durup dinledi,

şunu bunu istemek için kendi sözünü kesmesin diye hiç ses çıkarmadan sofra işlerini de görüyordu bir yandan. Kız, salonun köşesindeki eski dolapta dizili beş yüz tane aşk romanını da aynı havayla okumuştu kuşkusuz, ne var ki şimdi duyduklarından –şaşkınlık içindeydi ama duyduklarının da pekâlâ farkındaydı– bambaşka bir biçimde etkileniyordu. Ne umursamaz bir dinleyici gibi kalıyor ne de bir başkasının kaderine tutuluyordu; kendi kaderi yeni baştan canlanıyor, yüreğini sarmalıyordu. Aşk evden içeri girmişti bir kez; tedirgin eden, emek isteyen soluğunu yanı başında hissediyordu. Bu küçücük esinti, Amalia'nın içinde günlerini tüketmiş olduğu durgun havayı dağıtıvermişti ve şimdi, nasıl olup da zevk almayı ve acı çekmeyi istememiş diye, kendi yüreğine şaşkınlıkla bakıyordu.

İki kardeş aynı ilişkinin içine sürükleniyordu.

II

Karanlığa karşın, Campo Marzio'nun dönemecinde kızı hemen tanıdı. Tanıması için hiç sarsılmadan yürüyen o gölgeyi görmesi bile yeterliydi artık, kendinden emin bir elin zarafetle yürüttüğü bir bedenin ilerleyişiydi bu. Koşup karşısına çıktı ve o ilginç, canlı, pürüzsüz yüzün şaşırtıcı rengini görünce göğsünün mutlulukla kabardığını hissetti. Gelmişti işte, koluna girdiğinde sanki tüm varlığını kendisine sunuyormuş gibiydi.

Kızı, halen tek tük birilerinin gelip geçtiği anacaddeden uzağa, denize doğru götürdü ve kumsalda

yapayalnız hissettiler kendilerini. Ona hemen sarılıp öpüvermeyi ne çok isterdi ama kızın tek söz söylemeden, gülümseyerek bunu beklemesine karşın buna cesaret edemedi. Şöyle bir cesaretini toplasa öpmek için dudaklarını Angiolina'nın gözlerine, hatta dudaklarına bastırabileceğini düşünmek bile soluğunu kesti.

"Ah neden sanki bu kadar geciktiniz? Gelmeyeceksiniz diye ödüm koptu." Böyle diyordu ama kırgınlığını unutmuştu bile; kimi hayvanlar gibi aşkından ötürü sızlanmak ihtiyacı duyuyordu. O kadar ki hemen ardından şu keyifli sözlerle tedirginliğini açıkladığını sandı: "Sizi burada, yanımda göremeyecekmişim gibi geliyordu." Verilen cevap katıksız bir mutluluğa kapılmasına yol açtı. "Ve ben de geçen haftakinden daha güzel bir akşam olamayacağını düşünüyordum." Oh, işte şimdi müthiş bir keyif kaplamıştı içini, kızın kalbini fethetmiş olmanın tadını çıkarabilirdi artık.

Öpücüğe sıra umduğundan da erken geldi, Emilio'ya kalsa içindeki, Angiolina'yı hemen kollarının arasına alma dürtüsünü en başta savuşturduktan sonra, onu seyretmekle yetinip düşlere dalabilirdi. Ama kız, Emilio'nun duygularını, onun kendisininkileri anladığı kadar bile anlayamıyordu. Adam bir cesaret gösterip, çekine sıkıla saçlarını okşayıvermişti; altın gibilermiş. Ama teninin de ve kızın kişiliğinin de altın gibi olduğunu eklemişti. Böyle deyince de gereken her şeyi söylediğini sanıyordu, oysa Angiolina'ya hiç de öyle gelmedi. Durup şöyle bir düşündü ve dişinin ağrıdığından bahsetti. "İşte şuradaki," diyerek kırmızı dişetlerini, sapasağlam bembeyaz dişlerini, ustanın elinden çıkmış taklidi olanaksız bir mücevher kutusunu andıran, sağlık timsali, tertemiz ağzını gös-

terdi. Emilio gülmedi, kendine sunulan o ağzı öptü.

Kızın o sonsuz saflığından tedirgin oldu denemez, çünkü aslında işine gelebilirdi bu durum; ama bilakis, farkına bile varmadı. Böyle bir tecrübe yaşamamış herkes gibi, kendini ancak en aşağılık ruhun üstünde, en karamsar kişiden biraz daha umursamaz sanmıştı ve şimdi çevresinde, nelerin bu büyük olaya tanıklık etmekte olduğuna bir göz attı.

Fena sayılmazdı. Ay daha doğmamıştı ama orada, dışarıda, denizin içinde öyle yakamozlar parıldıyordu ki sanki güneş az önce oradan geçmiş de geride bıraktığı ışıkla ortalık hâlâ ışıldar gibiydi. İki yakada ise tersine, uzak kıyıların koyu laciverti gecenin dipsiz karanlığına dönüşüyordu. Her şey muazzamdı, sınırsızdı, bütün o şeylerdeki tek kıpırtı denizin rengiydi. Sanki uçsuz bucaksız doğanın bağrında o anda hareket eden tek varlık, tek âşık olan kendisiymiş gibi geldi.

Oradan buradan konuşurlarken laf döndü dolaştı, Sorniani'nin anlattıklarına ve kızın geçmişine geldi sonunda. Kız birden ciddileşti ve acıklı sözlerle Merighi ile ilişkisini anlatmaya koyuldu. Terk mi etmiş? İşin aslı böyle ifade edilemezmiş çünkü Merighi'nin evlenme vaadini geri çekmesine imkân veren o son sözü söyleyen kendisi olmuş. Doğrusu canına tak etmiş, kendisini ailenin sırtında bir yük gibi gördüklerini gözüne sokmuşlar. Merighi'nin annesi (ah o dedikoducu, fesat, sinsi kocakarı) açıkça söylemiş zaten: "Sen bizim felaketimiz oldun çünkü sen olmasaydın, oğlum kimbilir kendine uygun ne hoş bir kız bulurdu." İşte bunun üzerine Angiolina kendi isteğiyle o evden ayrılmış, anneciğine –bu şirin sözü büyük bir tatlılıkla söyledi– dönmüş ve çok geçmeden de yaşadı-

ğı acıyla yataklara düşmüş. Doğrusu hastalanmak iyi gelmiş çünkü ateşi çıkınca insan her derdini unutuyormuş.

Kız sonra o olayı kimden duyduğunu bilmek istedi. "Sorniani'den," dedi Emilio.

Angiolina o adı ilkin hatırlayamadı ama sonra gülerek, "Hani şu hep Leardi ile takılan sapsarı, suratsız yaratık!" diye bağırdı.

Leardi'yi de tanıyordu demek, hayatının baharında bir delikanlıydı ama öylesine coşkuyla yaşıyordu ki çok geçmeden şehrin sefahat düşkünlerinin arasına girmişti. Merighi, Angiolina'yla onu çok uzun yıllar önce tanıştırmış; üçünün de daha çocuk deneceği yaşlarda, birlikte oyunlar oynarlarmış. Tüm diğer sözlerinin içtenliğine inandıran bir açıksözlülükle, "Onu çok iyi bilirim," diye sözünü tamamladı. O genç, korkutucu Leardi yüzünden rahatı kaçan Brentani de son sözleri duyunca ferahladı: "Zavallı kızcağız! Dürüst, üstelik kurnaz da değil."

Dürüstlüğünü azaltıp kurnazlığını artırsa daha iyi olmaz mıydı acaba? Kendi kendine bu soruyu yönelttikten sonra aklına parlak bir fikir geldi. Sunduğu aşka karşılık kızın eğitimini üstlense iyi olmaz mıydı; hayat bilgisi, hayatın nimetlerinden faydalanma sanatı? Aslında Emilio'nun bu fikri oldukça değerli bir armağan sayılırdı çünkü kızın o güzelliği ve zarafeti üstüne Emilio gibi usta biri tarafından da yönetilirse, yaşam mücadelesinden zaferle çıkabilirdi. Böylece bu eğitim sayesinde, sevgilisinin sunamayacağı serveti kendi gücüyle elde ederdi. Kafasından geçenleri hemen ona açmak istedi. Öpüp koklamayı bıraktı, hayatta karşılaşabileceği kötülükleri anlatabilmek için

erdemli bir hoca görünümüne büründü.

Çoğu zaman, kendi kendini de alaya alan hoş bir tonla, onun gibi parasız pulsuz, başka kusurları da olan, örneğin enerji ve cesaretten yoksun bir adamın eline düştüğüne yazıklanarak anlattı. Çünkü eğer cesareti olsaydı –tam o anda öncekilerden çok daha ciddi bir aşk ilanına giriştiğinden, sesi heyecanla titredi– sarışınını kollarının arasına alır, göğsüne bastırır, hayatın tadını çıkarırdı. Ama işte nerede onda o cesaret. Çifte yoksulluk da korkunçtu, esaretse her şeyden beter. Kendi hesabına da, onun hesabına da korkardı böylesi bir durumdan.

Angiolina sözünü kesti: "Ben korkmazdım," – Emilio'ya bir an, kız sanki gırtlağına sarılıp o kadar korktuğu durumun içine çekiverecekmiş gibi geldi– "birini sevsem, yoksulluğuma boyun eğer, erkeğimin gölgesine sığınırdım."

"Ama ben öyle yapamazdım," dedi Emilio, kısa bir sessizlikten sonra, bir an duraksamış gibi yaparak. "Ben kendimi tanırım. Geçim sıkıntısı içinde gözüm aşk falan görmez." Ve yine kısa bir sessizlikten sonra ciddi, ağır, oturaklı bir sesle, "Asla!" dedi. O esnada kız, şemsiyesinin sapına dayanmış, ciddiyetle adama bakıyordu. Her şeyi böyle yerli yerine oturttuktan sonra, bir deney yapmak istedi –vermek istediği eğitimin girizgâhıydı bu– kıza dedi ki o gün kendisiyle birlikte ona hayranlıkla bakan o beş altı delikanlıdan hangisi yanına yanaşmış olsa daha iyi olurdu; Carlini zengindi, Bardi gençliğinin ve kendisine miras kalan servetinin son kalıntılarını har vurup harman savuruyordu, Nelli iyi para kazanan bir işadamıydı. Hangisini seçse şu ya da bu nedenle, kendisinden daha çok

işine yarardı?Angiolina, tam da o an yapması gerekeni yaptı. Alındı! Ancak bilerek, abartarak gücendiği apaçık ortadaydı ve Emilio durumun farkına varmak zorunda kaldı; yine de bundan ötürü suçlamadı kızı. Kızın tüm bedeni kıvranıyor, erkeğin yanından ayrılmak, kaçmak için büyük bir çaba harcarmış gibi yapıyordu ama bu dehşetli çaba, her nedense Emilio'nun sıkı sıkıya yapıştığı kollarına kadar ulaşmıyordu. O kollar neredeyse kımıldamadan kendini teslim etmişti, Emilio onları öpüp okşadı, parmaklarını gevşetti. Kızdan özür diledi; ne demek istediğini iyi anlatamamıştı, cesaretini toplayıp söylediklerini başka sözlerle yineledi. Kız tekrar alınganlık etmeye kalkmadı ama kırgın ses tonunu da bir süre değiştirmedi: "O beyefendilerden biri yanıma yanaşmış olsa aynı şekilde davranacağımı sanmanızı istemem. Onların benimle konuşmalarına izin vermezdim ki." İlkin, bir yıl önce sokakta rastlaştıklarını hatırlar gibi olmuştu; yani bu nedenle –Angiolina demek istiyordu ki– Emilio ilk kez karşılaştığı biri sayılmazdı. "Benim," dedi Emilio gösterişli bir biçimde, "size layık olmadığımı söylemekten başka bir derdim yoktu."

Kız için pek faydalı olacağını düşündüğü eğitimine işte ancak şimdi başlayabilirdi. Kendi çıkarını hiç düşünmediğini söyledi ona. Onun durumunda bir kızın kendi menfaatini kollaması gerekirdi oysa. Bu dünyada dürüstlük ne işe yarardı ki? Önemli olan çıkarı idi! Namuslu kadınlar, en yüksek bedeli ödemeye hazır olan alıcıyı bulabilenler, işlerine gelmedikçe aşk ilişkisine girmeyenlerdi. Bu sözleri söylerken kendini ahlâk üstü, her şeyi olduğu gibi gören, öyle olmasını dileyen biri gibi hissetti. Kafasındaki düşünce maki-

nesi işlemeye başlamıştı. Gururundan göğsü kabardı.

Kızcağız şaşakalmış, onun ağzından dökülenlere dikkat kesilmişti. Galiba, namuslu kadının zengin kadın demek olduğunu anlatıyordu. Bak sen! Demek o zengin hanımlar aslında öyle şeymiş ha? Sonra, Emilio'nun şaşırdığını görünce, onu demek istemediğini söyledi, gelgelelim eğer Emilio sandığı kadar iyi bir gözlemci olsaydı, kızın az önce o kadar şaştığı şeye şimdi akıl erdiremediğini fark ederdi.

Biraz önce ileri sürdüğü düşünceleri yineledi, yorumladı: Namuslu kadın bir değeri olduğunu da bilirdi; işin sırrı buydu işte. Namuslu olmak gerekirdi ya da en azından namusluymuş gibi görünmek. Sorniani'nin Angiolina'dan hafifmeşrepmiş gibi söz etmesi kötüydü ama daha kötüsü kızın kendini Leardi'ye layık görebilmesiydi –işte bu noktada kıskançlığı zirveye ulaştı– o kadın düşkünü herif kaç kızın adını lekelemişti kimbilir! İnsanın bir kötülüğü yapması, yaparmış gibi görünmesinden daha iyiydi.

Kız, onun ileri sürdüğü genel kuralları hemencecik unutup var gücüyle kendini savunmaya girişti. Sorniani kim oluyormuş da kendisi hakkında kötü bir şey söylüyormuş, hem Leardi de öyle adına leke sürecek birisi değilmiş.

Eğitim o akşam orada son buldu çünkü Emilio, öylesine güçlü bir ilacın ancak ufak dozlar halinde verilebileceğini düşünüyordu. Ayrıca sevişmek yerine vaktini bu işe harcamakla halihazırda büyük bir özveride bulunduğu kanaatindeydi.

Tam bir edebiyatçı duygusallığıyla Angiolina adından hoşlanmadığını fark etti. Kıza, "Lina" dedi; sonra o küçük adla da yetinmeyip kızın adını Fransızcaya

çevirerek, "Angéle" yaptı, ardından bunu da kısaltıp, kendince tatlılaştırdı ve nihayetinde "Ange"ye dönüştürdü. Kıza, Fransızca "seni seviyorum" demesini öğretti. Kız kelimelerin anlamını öğrenince söylemeye nazlandı ama bir sonraki buluşmada, kendisinden istenmeden "Je t'aime beacuoup," deyiverdi.

İşleri böyle kısa sürede yoluna koymuş olmak Emilio'yu hiç şaşırtmıyordu. Çünkü tam da arzu ettiği gibi ilerliyordu her şey. Hiç kuşkusuz Angiolina onu pek aklı başında biri olarak görmüş, ona güvenebileceğini düşünmüştü, gerçekten de uzun süre Emilio'ya herhangi bir konuda itiraz etme fırsatı dahi bulamadı.

Hep açık havada buluşuyorlardı. Trieste'nin kenar mahallelerinin bütün sokaklarında seviştiler. İlk buluşmalardan sonra, çok gelip geçen oluyor diye Sant'Andrea'dan uzaklaştılar, bir zaman için gür atkestanesi ağaçlarının arasında uzanan ıssız, geniş bir cadde olan Opicina yolunu mesken tuttular. Yalnızca ilk kez geldiklerinde üzerinde oturmuşlardı diye gezintilerinin varış noktası haline gelen alçak bir duvarda duruyorlardı. Uzun uzadıya öpüşüyorlardı, yukarıdan bakıldığında koca bir karaltıdan başka bir şeye benzemeyen deniz misali, şehir de ayaklarının dibinde sessiz, ölü gibi yatıyordu; sessizliğin durağanlığında deniz, tepeler, hepsi bir bütünmüş gibi gözüküyordu; coşkun bir sanatçının biçimlendirip boyadığı, sokak fenerlerinin sarı huzmeleriyle böldüğü, kestiği hep aynı manzaraydı.

Ayışığı o karanlık rengi değiştiremiyordu. Cisimlerin biçimleri belirginleşse de aydınlanmıyor, ışıkla buğulanıyordu. Kıpırtısız bir beyazlık yayılıyordu üstlerine ama gerçek renkleri altta uyuşmuş, kopkoyu

uyuyordu, sonsuz hareketini yüzeyindeki yakamozlarla açığa çıkarmak isteyen denizde bile renk susuyor, uyuyordu. Tepelerin yeşili, bütün evlerin renkleri koyuluklarda yitiyor ve manzaranın rengi içinde eriyor, bütünün içinde kayboluyordu, havayı kaplayan soluk bir beyazdı ve her şeye sirayet ettiğinden dağılması imkânsızdı.

Ayışığı, genç kızın yüzündeki o pespembe çocuksu rengin yerini alıyor, Emilio'nun dudaklarını belli belirsiz dokundurduğu sarılığa dönüşüyordu; katılaşıyordu o yüz ve Emilio'yu her zamankinden daha fazla baştan çıkarıyordu. Bembeyaz, saf ışıktı öptüğü.

Sonra Cacciatore Tepesi'nin koruluklarını tercih etmeye başladılar; kuytu köşelere kaçma ihtiyaçları günden güne artıyordu. Bir ağacın dibine oturuyor, yiyor içiyor, öpüşüyorlardı. Çiçekler o ilişkideki görevlerini çabuk tamamladı, yerini şekerlemeler aldı ama genç kız, çok geçmeden, dişleri çürümesin diye onları da istemez oldu. Ardından çeşit çeşit peynirler, salamlar yenmeye, şişe şişe şarap ve likörler içilmeye başlandı, bunlar da Emilio'nun dar bütçesine pek pahalı gelen nimetlerdi.

Ne var ki Emilio, düzenli yaşantısının upuzun yıllarında bir köşeye ayırabildiği birkaç kuruşu Angiolina'nın önüne sermeye çoktan razıydı; o bir avuç para tükenince harcamalarını kısar, olur biterdi nasıl olsa. Kafasını kurcalayan daha önemli, başka düşünceler vardı; acaba Angiolina böyle öpüşmeyi kimden öğrenmişti? Kızdan aldığı ilk öpücüklerin nasıl olduğunu hatırlayamıyordu; o zamanlar kızın verdiği öpücüklerde, kendi öpücüklerine karşılıktan fazlasını sezmemişti ama şimdi öyle geliyordu ki eğer o zaman-

lar o ağız, şimdiki gibi kıpır kıpır oynaşsaydı, herhalde biraz şaşırırdı. Yoksa acemisi olduğu bu beceriyi Angiolina'ya kendisi mi öğretmişti?

Kız sonunda itiraf etti! Vakti zamanında Merighi onu çok öpmüşmüş. Anlatırken gülüyordu. Emilio'nun hali gülünçtü kuşkusuz çünkü Merighi'nin kızı, henüz nişanlıyken doyasıya öpmemiş olacağını sanıyordu.

Kızın üzerinde kendisinden daha fazla hak sahibi olan Merighi'nin anısı Brentani'de hiç kıskançlık uyandırmıyordu. Hatta kızın ondan, sıradan bir ilişki gibi söz etmesine üzülüyordu. Adını her andığında ağlaması gerekmez miydi? Onu mutsuz görmediğine hayret ettiğini belirtince Angiolina, adamın gönlü olsun diye o güzelim yüzünü kederli bir havaya bürüyor, sitemlerine maruz kalmamak için, Merighi kendisini bırakıp gittiğinde yataklara düştüğünü hatırlatıyordu. "Ah, o günlerde ölüp gitseydim hiç gam çekmezdim." O, kederli sözlerini henüz tamamlamışken de kendisini avutmak için açılan kolların arasında kahkahalarla gülüyordu.

Hiçbir şey için tasalandığı yoktu, Emilio buna şaşıyordu, tıpkı kendi yüreğinden taşan acıma duygusuna şaştığı gibi. Nasıl da arzu ediyordu onu! Acaba, bu sanki tam kendisi için yaratılmış gibi davranan, hiçbir şey istemeksizin gönlünü hoş etmeye bakan o tatlı mı tatlı yaratığa karşı hisleri, yalnızca minnetten mi ibaretti?

Akşamın geç vakti eve döndüğünde, kız kardeşi işini gücünü bırakıp, yemekte solgun bir yüzle ona eşlik ediyor, o ise halen heyecandan tir tir titrerken başka şeylerden söz edemediği gibi, Amalia'nın yaşantısını oluşturan, kızcağızın anlatıp durduğu ufak tefek

ev işleriyle ilgilenirmiş numarası yapmayı da beceremiyordu. Sonunda Amalia kendini yeniden işe veriyor, aynı odanın dört duvarı içinde her ikisi de kendi düşünceleriyle baş başa, yapayalnız kalıyordu.

Bir akşam Amalia, ona hiç fark ettirmeden, uzun uzun süzdü ağabeyini, sonra gülümsemeye çabalayarak sordu: "Şimdiye kadar o kızla mı birlikteydin?"

"O dediğin de kim?" diye hemen gülerek soruyla karşılık verdi Emilio. Ardından ne var ne yok itiraf etti çünkü konuşma ihtiyacı hissediyordu. Ah, unutulmaz bir akşam yaşamıştı. Ayışığında, ılık bir havada sevişmişti; önlerinde onlar için, aşkları için yaratılmış sınırsız, hoşgörülü bir doğa uzanıyordu. Aslında nasıl anlatması gerektiğini de pek bilmiyordu. Angiolina'nın öpücüklerinden söz etmeksizin kız kardeşinin o akşam hakkında nasıl bir fikri olabilirdi ki?

Ama o ardı ardına, "Ah o ne ışıktı, ne havaydı o!" diye yineleyip dururken, kız kardeşi Emilio'nun dudaklarında, onun düşlediği öpücüklerin izlerini seziyordu. O tanımadığı kadından; can yoldaşını, avuntusunu elinden alan o kadından nefret ediyordu. Şimdi ağabeyinin de başkaları gibi seviştiğini görüyordu ya, kendi kederli kaderini gönül rızasıyla paylaşan biricik kişi de başka bir denize yelken açıyordu demek. Ne kederli bir alınyazısıydı bu! Ağlamaya koyuldu, ilkin sessizce sicim gibi akan gözyaşlarını elişiyle gizlemeyi denedi, ağabeyi o gözyaşlarını fark edince de bağrından kopan hıçkırıkları bastıramaz oldu.

O gözyaşlarının sebebini nasıl açıklayacağını bilemedi; bütün bir günü rahatsız geçirmiş, evvelki gece de gözüne uyku girmemişti; boğazından bir lokma geçmiyor, kendini çok halsiz hissediyordu.

Emilio şüphe duymaksızın inandı söylenene: "Yarın da iyileşmezsen, bir doktor çağırırız."

O zaman Amilia'nın acısına bir de ağabeyinin, gözyaşlarının nedeni konusunda böyle kolayca aldanmasına duyduğu öfke eklendi; umursamazlığının kanıtıydı bu. Çekingenliğini bir yana bıraktı, doktor falan boş vermesini söyledi, yaşantısını sürdürmek için iyileşmeye değmezdi nasıl olsa. Kimin için yaşıyordu ki sanki, ne için? Baktı ki ağabeyinin anlayacağı falan yok, öylece kalakalıp, yüreğindeki acıyı koyuverdi: "Senin bana ihtiyacın mı var ki artık?"

Onun yine anlamadığı kuşkusuzdu çünkü duygulanacak yerde gücendi; tüm gençliği yapayalnız, hüzünlerle geçmişti; kırk yılın başı birazcık gönül eğlendirmek onun da hakkı değil miydi. Yaşamında Angiolina'nın bir önemi yoktu ki; altı üstü, nasıl olsa birkaç aya bitecek bir ilişkiydi bu. "Bu yüzden kalkıp bana sitem etmen, gerçekten kötü kalpli olduğunu gösterir." Ancak onun tek söz etmeden, avuntusuz, kolunu kıpırdatmadan ağlamasını sürdürdüğünü görünce duygulandı. Gönlünü almak için gelip daha sık yanında olacağına söz verdi; eşkiden yaptıkları gibi birlikte kitap okur, çalışırlardı ama o da hayatın keyfini çıkarmaya bakmalıydı çünkü kendisi, kaderine küsmüş insanlardan hoşlanmıyordu. Düşünceleri Ange'ye kaydı birden! Nasıl da öyle uzun uzun gülmesini biliyor, sonu gelmez kahkahaları ile mutluluğunu karşısındakine de aktarıyordu ve o kahkahaların, kendi kasvetli evinde nasıl da yadırganacağını düşünerek kendi kendine gülümsedi.

III

Bir akşam kızla, saat tam sekizde buluşacaktı ama randevuya yarım saat kala Balli ona, onu tam o saatte Chiozza'da beklediğine ve verecek çok önemli havadisleri olduğuna dair haber gönderdi. Emilio, tek amacı kendisini Angiolina'dan uzak tutmak olan, buna benzer başka davetleri daha önce de atlatmıştı; o günkü daveti de kızın evine gideceği bahanesiyle geri çevirdi. Hayatında şimdiden büyük bir yer kaplayan kadını, çevresindeki eşyalar ve kişilerle birlikte inceleyecekti. Aşk gözünü çoktan kör etmişti bile ama çok iyi görüyormuş gibi davranmayı elden bırakmıyordu.

Angiolina'nın evi, Fabio Severo Caddesi'nin birkaç metre dışında yer alıyordu. Kırın ortasındaki ev yüksek, kocamandı ve tam da bir kışlayı andırıyordu. Kapıcı dairesi kapalıydı ve Emilio, nasıl karşılanacağını pek de bilemediğinden, biraz tereddütle ikinci kata çıktı. "Varlıklı bir yere benzemediği kesin," diye söylendi, gözlemlerini yüksek sesle kayda geçirmek için. Merdiveni aceleye getirmişlerdi, taşlar eğri büğrü yontulmuştu, tırabzan işlenmemiş demirdendi, duvarları kireçle şöyle bir sıvamışlardı, pis bir şey yoktu ama her yandan yoksulluk akıyordu.

Kapıyı açmaya, taş çatlasa on yaşlarında, Angiolina gibi sarışın ama gözleri fersiz, yüzü sapsarı, kansız bir kız çocuğu geldi, üzerinde örümcek ağından farksız, özensiz, uzun bir giysi vardı. Yeni bir yüz gördüğüne hiç şaşırmışa benzemiyordu, yalnızca düğmesiz gömleğinin uçlarını eliyle kaldırıp göğsünde kavuşturdu. "İyi günler, ne arzu etmiştiniz?" Çocukluğunda o el kadar eğreti duran, yapmacık bir nezaket vardı.

"Merhaba, Bayan Angiolina evde mi?"

Aynı anda koridorun sonundan kapıya doğru yaklaşan bir kadın, "Angiolina," diye seslendi. "Bir bey seni soruyor." Bu kadın, Merighi yüzüstü bırakıp gittiğinde, Angiolina'nın yanına dönmek için çırpındığı tatlı anneciği olsa gerekti. Yaşlı kadının hizmetçi kılıklı giysileri, biraz solmuş olsa da gözalıcı renklerdeydi; bedenini kaplayan türkuaz bir önlüğü, Friuli usulü bağlanmış, yine türkuaz bir başörtüsü vardı. Yüzü, geçmişte kalmış güzelliğinin izlerini taşıyordu halen; hatta çehresi Angiolina'yı andırıyordu ama kemikli, ifadesiz yüzünde ufacık, tedirgin kara gözlerinde, kendini savunmak için dikkat kesilmiş hayvanları andıran bir şeyler de vardı. Bir kez daha, "Angiolina!" diye seslendi içeri doğru. Nezaketle, "Şimdi gelir," diye ekledi. Sonra Emilio'nun yüzüne bakmaksızın, "Siz buyurun, rahatınıza bakın," diye yineledi. Genizden gelen sesinde hiçbir hoşluk yoktu. Bir söze başlarken kekemeler gibi duraksıyordu; ardından bütün cümle bir solukta, herhangi bir sıcaklıktan yoksun biçimde, ağzından dökülüveriyordu.

Derken, koridorun öteki ucundan Angiolina koşarak geldi. Sokağa çıkmak üzere hazırlanmıştı çoktan. Onu görünce gülmeye başladı ve nazikçe selamladı, "Ah, Bay Brentani. Ne hoş sürpriz bu böyle!" Sırasıyla tanıştırdı, "Annem, kız kardeşim."

Tam da tahmin ettiği gibi kadın, tatlı anneciği imiş, Emilio böyle hoş karşılandığına sevinerek elini uzattı ama yaşlı kadın böyle bir lütuf beklemediğinden olsa gerek, karşılık vermekte biraz gecikti; Emilio'nun ne istediğini kavrayamamıştı ve o tilki gözleriyle apansız, apaçık bir güvensizlikle süzmüştü onu. Küçük kız da

annesinin ardından elini uzattı, o da annesi gibi sol elini hep göğsüne bastırıyordu. Böyle onurlandırıldıktan sonra sakince, "Teşekkür ederim," dedi.

Angiolina, koridorun dibine doğru bir kapıyı açıp, "Buraya buyurun," dedi. Brentani, kutsanmış bir halde kendini kızla baş başa buldu; çünkü yaşlı kadınla küçük kız, son bir nezaket gösterisiyle kapının ardında kalmışlardı. Ve o kapı kapandığında Brentani, evi gözlemlemekle ilgili tüm tasarılarını unutuverdi. Angiolina'yı kendine doğru çekti.

Kız ise, "Hayır olmaz," diye rica etti, "bitişikte babam yatıyor, biraz rahatsızlandı da."

Kız nazlanadursun Emilio, "Ben gürültü çıkarmadan öpmeyi de bilirim," diyerek dudaklarını kızın ağzına bastırıverdi ve sonuçta, ılık bir nefesle beslenen, bölük pörçük bir öpücük çıktı ortaya.

Yorgun düşen kız, Emilio'nun kollarından sıyrılarak koşup kapıyı açtı. "Şimdi güzelce şuraya oturun ve uslu durun çünkü mutfaktan görünüyoruz." Halen gülümsüyordu ve ettiği oyundan dolayı keyfi pek bir yerine gelmiş olan Emilio daha sonraları onu, defalarca o, kendisini sevenleri üzen, yaramaz çocuk haliyle hatırlayacaktı. Brentani kolunu, her zaman yaptığı gibi o sarışın başın çevresine doladığından, kızın saçları şakaklarında biraz dağılınıştı ve kendi yarattığı izleri gözleriyle okşadı.

Sonra, içinde bulundukları odayı gözden geçirdi. Döşemeler pek yeni sayılmazdı ama hepsi aynı ahşaptan, ceviz ağacından yapılmış mobilyalar o merdivenlerin, koridorun, anne ile küçük kızın eski püskü giysilerinin ardından insana şaşırtıcı derecede zengin görünüyordu, dahası yatağa uzun saçaklı bir örtü ör-

tülmüştü, bir köşede kocaman bir vazo, içinde yapay çiçekler vardı, üzerindeki duvarda bir dizi fotoğraf özenle bir araya getirilmişti. Nereden baksanız tam bir şatafat.

Fotoğraflara baktı. Bazı evrakları koluna destek yapmış, büyük adam pozunda bir ihtiyar. Emilio gülümsedi. "Vaftiz babam," diye tanıttı Angiolina. Bayramlıklarını kuşanmış bir işçiyi andıran bir delikanlı, tutkulu bir yüz ifadesi, delici bakışlar. "Kız kardeşimin vaftiz babası," dedi Angiolina sonra, "Bu da en küçük kardeşimin vaftiz babası," diye ekleyerek bir başka delikanlının fotoğrafını gösterdi, bu ötekine kıyasla daha uysal görünüşlü, daha az dikkat çekici biriydi.

"Daha başka yok mu?" diye sordu Emilio ama fotoğrafların arasında iki tanıdığının, Leardi ile Sorniani'ninkileri görünce, şakası dudaklarında donup kaldı. Fotoğrafta da sapsarı görünen Sorniani pis pis sırıtıyor, sanki oradan bile Angiolina'yı çekiştiriyor gibiydi. Leardi'nin fotoğrafı en gözalıcı olanıydı; fotoğraf makinesi kontrast ayarlarını mükemmelen vermiş, görevini layıkıyla yerine getirmişti doğrusu ve yakışıklı Leardi, renklere bürünmüş gibi görünüyordu. Masaya falan dayanmaksızın, kendinden emin, rahatça duruyordu, ellerinde eldiven yoktu, güzel bir kadın salonun kapısında onu bekliyormuş gibi bir tavrı vardı. Emilio'ya o güzelim delikanlı gözleriyle, yüzünde mağrur bir edayla bakıyordu; o ise öfke ve haset dolu gözlerini ondan kaçırmak zorunda kaldı.

Angiolina, Emilio'nun yüzünün neden öyle aniden asıldığına hemen anlam veremedi. Sevgilisi kıskançlığını ilk kez, kabaca açığa vuruyordu. "Bu yatak odasında bir sürü erkekle karşılaşmak, hiç hoşuma

gitmedi doğrusu." Sonra baktı ki kız bu siteme şaşacak kadar masum davranıyor, sözlerini azıcık yumuşatıverdi, "Geçen akşam sana anlatmaya çalıştığım işte buydu; seni bu heriflerin ortasında kuşatılmış görmek hiç de hoş değil, sonunda çok zararlı çıkabilirsin. Zaten onları tanıyor olman bile adının çıkmasına yetmiş."

Kızın yüzü aniden keyifle aydınlandı, onun kendisini böyle kıskanmasından pek mutlu olduğunu belirtti. Sonra yeniden ciddi bir ifade takınarak, sitemle, "Bu beyleri kıskandın demek!" dedi. "Bana biçtiğin değer bu mu?" Emilio, konuyu kapatmaya hazırlanıyordu ki Angiolina yanlış bir adım attı. "Bak, sana bir değil iki fotoğrafımı vereceğim," dedi ve dolaba, resimleri almaya koştu. O halde bütün o heriflerde de Angiolina'nın bir fotoğrafı vardı; şimdi kız kalkmış kendini öyle safça ele vermişti ki Emilio'da sitem edecek hal dahi kalmamıştı. Ama ardından daha beteri de geliyordu.

Emilio gülümsemeye çabalayarak kızın, önünde şakacıktan eğilerek sunduğu iki fotoğrafa bakıyordu. Birini, şehrin en iyi fotoğrafçılarından biri, profilden çekmişti; ötekisi pek güzel bir enstantaneydi ama güzelliği sağlayan daha çok, Angiolina'nın ilk buluştukları gün de giydiği o zarif dantelli giysi idi ve yüzü, güneş vuran gözlerini açık tutmakta zorlandığından, buruşmuştu. Emilio, "Peki bu fotoğrafı kim çekti?" diye sordu. "Belki de Leardi çekmiştir?" Leardi'yi sokakta, kolunun altında bir fotoğraf makinesiyle gördüğünü hatırlıyordu.

"Daha neler!" dedi Angiolina. "Amma da kıskançmışsın! Ciddi, evli barklı bir adam çekti: ressam

Datti."

Datti, evli olmasına evliydi de ciddi miydi? "Kıskanç değilim," dedi Brentani hüzünlü bir sesle, "üzgünüm, hem de çok üzgün." Şimdi üstüne bir de şehrin tüm ressamlarının çizmeyi pek sevdiği kırmızı sakalıyla Datti'nin fotoğrafını da gördü ve görür görmez de ondan duyduğu bir sözü hatırladı, yüreği sızladı: "İlişki kurduğum kadınların hiçbiri, karımı üzecek türden değildir."

Artık belge aramasına gerek kalmamıştı; kendiliğinden geliyor, karabasan gibi üzerine çöküyorlardı ve Angiolina da onları gün yüzüne çıkarmak, iyice gözüne sokmak için seferber olmuştu sanki. Alınmış, bir hayli bozulmuş şekilde, "Bana bu beylerin hepsini Merighi tanıttı işte," diye söylendi. Yalandı elbette, çalışkan bir tüccar olan Merighi'nin, bütün o ipsiz sapsız gençleri, sanatçıları tanıması imkânsızdı; diyelim ki tanıyordu, kalkıp da evleneceği kadına tanıtmazdı herhalde.

Emilio, kızı sanki ilk kez görüyormuş gibi, sorgular halde uzun uzun süzdü ve kız, o bakışın altında ciddi bir şeylerin yattığını kavradı; yüzü biraz solmuştu, gözlerini yere dikmiş bekliyordu. Ama Brentani, böyle erkenden kıskançlık göstermeye ne kadar da az hakkı olduğunu hatırladı. "Hayır! Onu aşağılamanın, acı çektirmenin sırası değil, asla!" Tatlılıkla, onu halen sevdiğinin kanıtı olarak –aslında çok değişik bir duyguya kapıldığını anlıyordu– kızı öpmek istedi.

Kız hemen yumuşadı ama artık öpmesin diye yalvararak geri çekildi. Emilio, böylesi anlamlı bir öpücüğün geri çevrilmesine şaştı, az öncekinde de fazla gücendi. "Zaten vicdanımda onca günahın yükünü

çekiyorum," dedi kız ciddiyetle, "Bugün kilisede günah çıkarınam pek güç olacak, senin yüzünden, günah çıkarmaya ruhen hazırlanamadan gidiyorum,"

Emilio'nun yüreğinde bir umut ışığı doğdu. Ah, dinin o tatlı dinginliği. Dini, kendi evinden ve Amalia'nın yüreğinden kovmuştu –ömrü boyunca yaptığı en önemli iş de bu olmuştu– ama şimdi Angiolina'da ona yeniden rastlayınca büyük bir sevinçle selamladı. Namuslu kadınların dininin yanında duvardaki adamlar, az önceki kadar tehditkâr görünmüyorlardı; ayrılırken Angiolina'nın elini saygıyla öptü ve o da, erdemine sunulan bu armağanı kabul buyurdu. Gözüne sokulan tüm o belgeler, bir kilise mumunun alevinde kül olup gitmişti.

Böylece Emilio'nun ziyaretinin tek sonucu, evin bulunduğu sokağı öğrenmesi oldu. Sabahları Angiolina'ya, kahvesinin yanında yesin diye kurabiyeler götürme alışkanlığı edindi. Ne güzel saatlerdi o sabah saatleri. Yatağından henüz çıkmış o muhteşem bedeni göğsüne bastırıyor; incecik sabahlığından sezilen, sanki çıplak tenine dokunuyormuş duygusunu veren ılıklığını duyuyordu. Dinin o kutsal havası çabucak yok olmuştu çünkü Angiolina'nın imanı, kendini başka türlü savunmayanı koruyacak ya da savunacak oranda değildi ama zaten Emilio da, o ilk anki kadar şiddetli kuşkulara bir daha kapılmadı. O odaya girdi mi çevresine bakacak zamanı olmuyordu pek.

Angiolina, bir seferliğine işine yarayan dindarlık numarasını sürdürmeyi denedi ama eline yüzüne bulaştırınca da arsızca güldü. Sevgilisinin öpücüklerine doyduğu zaman *"ite missa est"* diye uzaklaşıyor, Emilio'nun kimi ayrılık anlarında ciddi bir tavırla

dillendirdiği mistik kavramı kirletiyordu. Ufacık bir iyilik istediğinde bir *"deo gratias"*[1] patlatıyor, Emilio fazla bir şey beklediğinde *"mea maxima culpa"*[2] diye bağırıyor, hiç istemediği bir şeyle karşılaştığında da, *"libera nos domine"*[3] diye kestirip atıyordu.

Yine de Emilio, kıza yarım yamalak sahip olmakla müthiş bir doyuma ulaşıyordu ve daha ileriye gitmek istemiyorsa da sebebi güvensizliği, kendisini seyreden bütün o erkeklere alay konusu olmaktan korkmasıydı. Kız, var gücüyle kendisini savunuyordu; ağabeyleri görse öldürürlermiş. Bir gün Emilio fazla ileri gittiğinde ağlamaya başladı. Onu mutsuz etmek istediğine göre hiç sevmiyormuş demek ki. O böyle deyince de Emilio, yaramazlıklarından vazgeçip sakinleşiyordu. Angiolina hiç kimsenin olmamıştı ve o da, kendisiyle alay edilmeyeceğinden emin olabilirdi.

Üstelik Angiolina, onun başına dert açmayacağına ve kendisi de zarar görmeyeceği zaman onun olacağına dair söz verdi. Dünyanın en doğal işiymiş gibi bahsediyordu bunlardan. Hatta aklına bir fikir geldi; bu işin zararını üstüne yıkacakları ve dahası, arkasından dalga geçebilecekleri üçüncü bir kişi bulmalıydılar. Emilio kulağına, tek amacı aşklarını korumakmış gibi gelen bu sözleri hayranlıkla dinliyordu. Aslında Angiolina'nın bahsettiği türden bir üçüncü kişi bulma umudu pek azdı ama artık bu sözleri duymuş olmak bile, Emilio'nun kendisini duygularına bırakıp gevşemesine yeterdi. Kız tam da Emilio'nun arzu ettiği gibiydi ve aşkını hesapsız kitapsız sunuyordu.

1. Tanrı'ya şükürler olsun.
2. Benim büyük hatam.
3. Tanrım bizi koru.

O an için tüm yaşamını o sevdaya adamış olduğuna kuşku yoktu; başka şey düşünemez, çalışamaz olmuş, yazıhanedeki işlerini iyiden iyiye savsaklamıştı. Ama böylesi daha iyiydi. Bir süreliğine yaşamı yepyeni bir çehreye bürünüyordu ya, ileride eski durgunluğuna gerisingeri dönmek de bir o kadar zevkli olacaktı nasılsa. Olayları tasvir etmeye çok meraklıydı ya, kendi yaşamını da sakin bir vadide dümdüz, tekdüze giden bir yol gibi görüyordu; Angiolina'ya rastladığı anda ise yolu değişiyor, bin bir çeşit ağaçla, çiçeklerle bezenmiş, tepeliklerle dolu bir hayal âlemine dönüşüyordu. Kısa sürüyordu bu ara, ardından yine vadiye iniliyor, düzlükteki rahat, güvenli yol başlıyordu ama o büyüleyici, rengârenk, hatta belki biraz da sarsıntılı aranın anısı dahi eski, sıkıcı havayı dağıtmaya yetiyordu.

Günün birinde Angiolina, tanıdık bir ailenin yanında çalışmaya başlayacağının haberini verdi, Deluigi diye birileriymiş. Bayan Deluigi iyi bir kadıncağızmış; Angiolina'nın yaşlarında bir kızı, bir de ihtiyar kocası varmış ve evde genç bir delikanlı falan yokmuş; o evdeki herkes Angiolina'nın iyiliğini istermiş. "Doğrusu o eve gönüllü gidiyorum çünkü orada günlerimi evimdekinden daha iyi geçireceğim." Emilio bu işin itiraz edilecek bir yanını bulamadı, akşamları daha seyrek buluşacak olmalarına da rıza gösterdi. Kız işten geç dönüyormuş ve o kısa zaman için buluşmaya değmezmiş.

Böylece, bazı akşamlarını arkadaşına ve kız kardeşine ayırabilirdi. Onları halen, o ilişkinin basit bir gönül eğlencesi olduğuna inandırmaya -kendi kendisini kandırdığı gibi- çalışıyordu hatta Balli'ye,

Angiolina'nın bazı akşamlar işte olmasına sevindiğinden, her gün ayakaltında dolaşmadığı için duyduğu memnuniyetten bile bahsetti. Balli ise kalbinin içini okumak isteyen gözlerle onu sakin sakin süzüyor, Emilio tutkusunu nereye gizleyeceğini bilemeyip Angiolina ile alay etmeye başlıyor, yaptığı bazı gözlemleri arkadaşıyla paylaşıyordu ama işin aslı, sarf ettiği sözler hiç de Angiolina'ya sevgisini azaltan şeyler değildi. Kendine güvenle, ağzından çıkanlara gülüyordu ama arkadaşının ciğerini bilen Balli, sesinde bir titreme sezdiği anda, onu gülümsemesiyle baş başa bırakıyordu.

Zorlama bir Toskana lehçesiyle konuşuyormuş Angiolina, sonuçta Toskana dilinden ziyade İngilizceyi andırıyormuş vurgusu. "Eninde sonunda," diyordu Emilio, "sinirime dokunan konuşmasını düzelteceğim." O güzelim başını hep sağ omzuna doğru eğiyormuş. deneyler yapan bir bilim adamı ciddiyetiyle "Gall'in tespitlerinden haberdar herhangi birisi, bunun kendini beğenmişlik belirtisi olduğunu da bilir," diyor ve sonra da, "kimbilir, belki de Gall'in gözlemleri genellikle sanıldığı kadar yanlış değildir," diye ekliyordu. Dahası boğazına düşkünmüş, çok ve iyi şeyler yemeyi seviyormuş; o yemeklerin hesabını ödeyecek olanın çekeceği varmış! Bu kadarı da artık fazlaydı çünkü aslında, kızı gülerken görmeyi ne kadar seviyorsa, yerken görmeyi de o kadar seviyordu. Kıza dair en hoşlandığı şeyler hangileriyse, en çok onları diline doluyordu. Bir keresinde Angiolina, çok çirkin ve çok zengin bir kadından söz edildiğinde, "Zengin mi? Öyleyse çirkin olamaz ki," deyivermişti. Güzelliğe pek meraklı olduğu halde para söz konusu oldu mu, o bile

gözünden düşüyordu. Şimdi de Balli'yle birlikte, "Bayağı bir kadın," diye Angiolina'ya gülüyorlardı.

Böyle, Balli ile başka, Angiolina'yla başka türlü konuşa konuşa, Brentani'nin ruhunda yaşayan ve birbiriyle tepişen iki ayrı kişilik oluştu ve ikisini uzlaştırayım diye de uğraşmadı hiç. Aslında, ne Balli'ye ne de Angiolina'ya yalan söylüyordu. Sevdasını dile getirmedikçe, başını kuma gömüp kimse tarafından görülmediğini düşünen devekuşu gibi güvende hissediyordu. Angiolina ile buluştuğu zamanlarda ise duygularını salıveriyordu. Bir tehlike yokken, gereksiz bir dirençle duygularını neden bastıracaktı ki? O kızı arzu etmekle kalmıyor, seviyordu da! Onu, içgüdüleri gereği savunmasız bazı hayvanlar gibi çaresiz gördükçe, yüreğinde baba şefkatini andıran bir şeyler hissediyordu. Kızın pek de akıllı olmaması, şefkat ve korunmasını gerektiren bir zayıflık değil miydi?

Campo Marzio'da, tam da Angiolina, Emilio'yu bekler halde görmeyince öfkelenmiş, çekip gitmek üzereyken buluştular. İlk kez bekletiyordu onu ama ne var ki elindeki saati göstererek, gecikmemiş olduğunu kanıtladı. Öfkesi hafifleyince kız, onu o akşam görmek için özel bir sebep taşıdığını ve bu nedenle erken gelmiş olduğunu kabullendi; başına gelen çok tuhaf işlerden bahsedecekmiş. Sevgiyle koluna asıldı. "Dün o kadar ağladım ki," derken, karanlıkta Emilio'nun göremeyeceği gözyaşlarını sildi. Terasa varıncaya değin konuşmak istemedi ve uzun, karanlık bulvar boyunca kol kola tırmandılar. Emilio'nun terasa varmak için hiç acelesi yoktu. Angiolina, böyle sıcak davrandığına göre vereceği haberler olumsuz olamazdı. Kızı, şapkasından sarkan ince tülün üzerinden öpmek için

birkaç kez durakladı.

Onu alçak duvarın üstüne oturttu, koluyla hafifçe dizlerine yaslandı, saatlerdir insanın iliklerine işleyen ahmakıslatan yağmurdan korumak için şemsiyesinin altına aldı.

Kız, duygusal bir havaya bürünmeye çalışarak, "Nişanlandım," dedi ama zor tuttuğu gülümsemesini gizlemeyi de beceremedi.

Emilio inanamayarak, "Nişanlandın ha!" diye mırıldandı ve böylesi bir yalanı ne sebeple söylediğini anlamaya çalıştı hemen. Yüzüne baktı, ortamın karanlığınaa rağmen, ifadesinde kaybolmuş olan duygusallığı gördü. Doğru olmalıydı. Niye böyle bir yalan uyduracaktı ki? O halde kendilerine gereken üçüncü kişiyi bulmuş olmuyorlar mıydı? "Şimdi memnun olacak mısın bari?" diye sordu Angiolina, en yumuşak haliyle.

Emilio'nun ruhunda kopan fırtınadan kuşku duymaktan pek uzaktı kız ve o da zaten, dudaklarını yakan sözleri söyleyemedi. Yine de nasıl kızın umduğu şekilde, sevinmiş gibi davranabilirdi ki! Öyle yoğun bir acı hissetmişti ki kızın, daha önceleri bu tasarıdan söz ettiğinde ayıla bayıla dinlediğini kendine hatırlatması gerekti. Ne var ki o ilk zamanlar, kız konuşurken, tasarladığı şey akla çok yatkın gelmişti. Üstelik o planla kendini oyalamış, nasıl gerçekleşeceğini, ardından ne büyük mutluluk getireceğini düşlemişti. Ama böyle bir sürü tasarı daha, kafasında hiç iz bırakmadan uçup gitmemiş miydi? Yaşamında hırsızlığı, adam öldürmeyi, ırza geçmeyi bile tasarladığı olmuştu. Bir suçlunun cesaretini, gücünü ve kötülüğünü içinde hissetmiş, işleyeceği suçların sonuçlarını hesaplamış, her

şeyden önce de cezasız kalmanın hayalini kurmuştu. Ama sonra sadece düşleyerek tatmin olmuş, yok etmeyi dilediği şeyleri eskisi gibi karşısında bulmuş, vicdanını rahatlatıp susmuştu. Fikren suç işlemişti ama kimseye zarar vermiş değildi. Şimdi ise düşlenen şey gerçeğe dönüşmüştü ve o düşün gerçekleşmesini dilemiş olan kendisi de ne yapacağını bilemez haldeydi, düşünü tanıyamaz olmuştu çünkü bambaşka bir şeydi asıl istediği.

"Kiminle evleneceğimi sormayacak mısın?"

Emilio aniden kararlı bir tavırla, "Seviyor musun onu?" diye sordu.

Angiolina, gerçekten şaşırarak, "Böyle bir şeyi nasıl sorarsın?" diye bağırdı. Cevap vermek yerine, Emilio'nun şemsiyeyi tutan elini öptü.

"Öyleyse evlenme onunla!" diye bağırdı Emilio. Sözlerini açıklamaya girişti. Kız zaten onundu, artık böyle dolambaçlı bir yolu arzulamıyordu. Onu elde etmek için neden başka erkeklere teslim etsindi ki? Kızın hayrete düştüğünü görünce ikna etmeye çalıştı, "Sevmediğin bir erkekle mutlu olamazsın ki." Ama kız, böylesi tereddütlere alışkın değildi. İlk kez ailesinden dert yandı. Erkek kardeşleri işsiz, babası hastaymış, hayat böyle nasıl yaşanırmış? Emilio'nun gün ışığında, erkekler yokken gördüğü o evinde, neşenin, mutluluğun esamesi okunmuyormuş. Onlar eve gelir gelmez birbirleriyle, analarıyla, kız kardeşleriyle dalaşmaya başlarlarmış. Kırkına merdiven dayamış terzi Volpini hayalindeki erkek değilmiş kuşkusuz ama iyi bir adamcağızmış, halim selimmiş; kimbilir, belki zamanla kendisi de onu severmiş. Daha iyisini nasıl olsa bulamayacakmış: "Sen beni elbette seviyorsun, değil

mi? Ama benimle evlenmenin imkânı yok!" Emilio bencilliğini, hiç eğip bükmeden yüzüne vuran bu sözlerle afalladı.

Gerçekten de! Kız belki de doğrusunu yapıyordu. Her zaman olduğu gibi, kızın zaaflarını kullanarak onu kandırmaya çalışmak yerine onunla uzlaşabilmek için kendi kendini ikna etmeye çalıştı.

Kız anlattı. Volpini'yi Bayan Deluigiler vasıtasıyla tanımış. Ufak tefek bir adammış. "Burama geliyor," diye omzunu gösterdi gülerek. "Neşeli birisi ama. 'Küçüğüm kabul ama yüreğim büyük bir aşkla çarpıyor,' diyor." Belki de Emilio'nun kıskançlığının tutacağından kaygılanarak –aman, yüzünün ekşimesinden belli– hemen ekledi, "Ama çirkin. Bütün yüzü saman sarısı kıllarla kaplı. Sakalı gözlerine kadar çıkıyor, gözlüklerine kadar yani." Volpini'nin terzihanesi Fiume'deymiş ama demiş ki evlendikten sonra her hafta bir gün Trieste'de kalmasına izin verirmiş, o zamana kadar da hiç ayakaltında olmayacağından, rahatça görüşmeyi sürdürebilirlermiş.

"Aman çok ihtiyatlı olalım," diye yalvardı Emilio. "Çok ama çok ihtiyatlı," diye yineledi. Mademki bu, kız için büyük bir şanstı, durumunu tehlikeye sokmamak için buluşmaktan vazgeçseler daha iyi olmaz mıydı? Vicdanını rahatlatmak için, üzerine düşen her tür fedakârlığa katlanmaya razıydı. Angiolina'nın elini ellerinin arasına aldı, o eli alnına götürdü ve o tapınma pozunda, aklından geçenler dökülüverdi, "Sana bir zarar vermemek için senden vazgeçebilirim."

Angiolina belki de anladı; tasarılarından bir daha bahsetmedi ve sırf bu nedenle, en tatlı şekilde seviştikleri akşam oldu. Bir anlığına, sadece bir kereliğine Emilio'nun duygularının düzeyine erişebildi. Hiç-

bir yanlış laf etmedi, onu sevdiğini bile söylemedi. Emilio'nun mutlak bir acı içinde olduğu her halinden belliydi. Sevdiği kadın yalnızca uysal ve savunmasız olsa iyiydi, işin kötüsü yitirilmişti de. Kendini bir yandan satılığa çıkarıyor, öte yandan armağan ediyordu. Ah, konuşmaların başında gülesi geldiğini unutamıyordu. Hayatının en önemli adımını böyle umarsızca atan kızın hali, sevmediği bir adamın yanında nasıl olacaktı ki?

Kız elden gitinişti artık! Emilio, kızın sol koluna sımsıkı sarıldı, başını kucağına koydu; yüreği aşktan çok acımayla doluyken, "Zavallıcık!" diye mırıldandı. Uzunca bir süre öylece kalakaldılar; derken Angiolina onun üzerine eğilip fark ettirmemeye çalışarak saçlarına hafif bir öpücük kondurdu. İlişkileri süresince sergilediği en içten davranış bu oldu.

Derken her şey katılaştı, korkunçlaştı. Emilio'nun acısına kimi zaman keder, kimi zaman aymazlık şeklinde eşlik eden, hüzünlü, durağan yağmur birden şiddetli bir sağanağa dönüştü. Denizden gelen soğuk rüzgâr, neme doymuş havayı altüst etti, gelip onları da sarsarak, mutlulukla görmekte oldukları düşten koparıp aldı. Kız, giysileri ıslanacak diye korkuya kapıldı. Emilio'nun kolunu iterek koşmaya başladı; Emilio'nun ise şemsiyesini, şiddetli rüzgâra karşı zapt edebilmek için iki eliyle birden kavraması gerekiyordu. Rüzgâra ve yağmura karşı savaşırken öfkelendi ve bir daha ne zaman görüşeceklerini kararlaştırmayı bile istemedi. "Önce bir evimize varalım da."

Kendisi karanlığın içindeyken kızın tramvaya bindiğini, sarı, loş ışıkta güzelim yüzünün asıldığını, tatlı gözlerinin, yağmurun giysilerine ne kadar işlediğini incelemeye daldığını görmüştü.

IV

Emilio'nun kendisini büyük bir zevkle kucağına bıraktığı büyüden koparıp alan o sağanaklar, ilişkilerinde sıklıkla yinelendi.

Ertesi gün vakit kaybetmeden Angiolina'ya gitti. Böyle hemen gitmesinin nedeni, kızın akşamki ayrılış biçiminden birkaç iğneleyici sözle öç almak için miydi yoksa kızın tramvaydaki yüzünün rengini görünce gece içine dolan acı düşüncelerden sıyrılıp –onu buralara kadar nefes nefese sürükleyip getiren kaygıdan anlıyordu şimdi– artık ihtiyaç duyduğu duyguya yeniden kavuşabilmek için miydi, kendisi de bilmiyordu.

Kapıyı açmaya Angiolina'nın annesi geldi ve Emilio'yu her zamanki nazik sözler, donuk saman kâğıdını andıran yüz ve kulak tırmalayan sesiyle karşıladı. Angiolina giyiniyormuş, hemen gelirmiş.

İhtiyar kadın birden, "Ne dersiniz?" diye soruverdi. Volpini'den söz ediyordu. Emilio, kızın annesinin, Angiolina'nın evlenmesini kendisinin de onaylamasını isteyişine şaşırarak duraksadı; kadın onun yüzünde okuduğu kuşkunun niteliğini yanlış yorumladı, inandırmaya çalıştı; "Anlarsınız ya, Angiolina için talih kuşu sayılır. Eşini pek sevmese bile rahat, neşeli bir yaşam kurar kendine çünkü adam ona deli divane âşık. Mutlak görmeniz gerekir!" Kısacık, kaba ama yalnızca dudaklarını büzen bir kahkaha attı. Memnun olduğu hemen anlaşılıyordu.

Annenin sözlerinden, Angiolina'nın kendisinin onayına büyük önem verdiğini fark eden Emilio da sonunda, tumturaklı sözlerle durumu onayladı. Angiolina'nın bir başkasına varmasına gönlü el ver-

mezmiş ama mademki onun iyiliği söz konusuydu... Kadın bir daha güldü ama bu gülüş, sesinden çok yüzüne yansıdı ve Emilio'ya tuhaf geldi. Yoksa annesi, kızıyla aralarındaki anlaşmayı da biliyor muydu? Bundan üzüntü duymazdı pek. Dürüst Volpini'nin ardından dalgalarını geçiyorlarsa ona neydi ki bundan? Hiç kuşkusuz, ortada dalga geçilebilecek biri varsa, o kendisi olamazdı.

Angiolina, sokağa çıkmak üzere tepeden tırnağa hazırlanmış vaziyette geldi, saat dokuzda Bayan Deluigi'de olması gerekiyormuş, acelesi varmış. Emilio kızı hemen bırakmak istemedi ve böylece ilk kez, gündüz gözüyle, caddelerde birlikte yürüdüler.

Kız her geçenin kendilerine baktığını görünce, "Bana öyle geliyor ki güzel bir çift olduk," dedi. Aslında yanından geçip de ona bir göz atmamak imkânsız gibiydi.

Emilio da kızı seyretti. Günün modasını abartan, incecik belli, karpuz kollu beyaz elbisesiyle fark edilmek istiyordu, dikkat çekmek için biçilip dikilmişti sanki. Başı, o beyazlığın ortasından, pembe bir ışık gibi yükseliyordu ve incecik kırmızı dudaklarının ve inci gibi dişlerinin arasından kopup gelen, gelip geçenlerin yakalayıverdiği tatlı, neşeli gülümsemeleri gözalıcıydı. Güneş, sarı buklelerinin üzerinde oynaşıyor; onları yaldızlara buluyor, renklendiriyordu.

Emilio kıpkırmızı kesildi. Her geçenin gözünde aşağılayıcı bir hüküm okuyabildiğini hissetti. Bir kez daha baktı kıza. Gelip geçen her şık erkeği gözleriyle selamlar gibi olduğu aşikârdı; doğrudan bakmıyordu ama bir ışık yanıp sönüyordu gözlerinde. Gözbebeklerinde kıpraşıp duran, ışığın parıltısını ve yönünü

durmadan değiştiren bir şey vardı. Kor gibi yanıyor, "çıtırdıyordu" o gözler! O gözlerdeki oynaşmayı çok iyi anlatan bu fiili hafızasına kazıdı. Beklenmedik, hızlı ışık oyunlarının yanı sıra hafif bir çıtırtı duyuluyor gibiydi sanki.

Dayanamayarak, "Neden böyle kırıtıp duruyorsun?" diye sordu. Kız hiç bozulmadan, gülerek, "Ben mi? Tanrı bu gözleri bakayım diye vermiş," diye cevapladı. Demek ki gözlerinin fıldır fıldır oynadığının bilincindeydi ama o buna "bakmak" diyerek kendini aldatıyordu. Az sonra Giustini adında, Emilio'nun uzaktan tanıdığı bir memur, yakışıklı bir delikanlı geçti yanlarından. Angiolina'nın gözleri ışıldadı ve Emilio da dönüp, biraz ilerlemiş bulunan talihli faniye bir göz attı. Memur durmuş, arkalarından bakıyordu. Angiolina neşeyle gülümseyerek, "Durmuş bana bakıyor, değil mi?" diye sordu.

"Bunda sevinecek ne var ki?" dedi Emilio üzüntüyle. Kız anlamadı bile. Sonra kurnazca, kendisinin onu kıskandırmaya çalıştığını inandırmayı denedi ve sonunda, mevzu kapansın diye, güpegündüz, hiç utanmadan, kıpkırmızı dudaklarıyla bir öpücük gönderdi. Ah, numara yapmasını da hiç beceremiyordu. Sevdiği kadın, "Ange"kendi hayaliydi, isteyerek yaratmıştı onu; kızın bu hayalde bir payı yoktu hatta rahatça şekillendirmesine bile izin vermemişti aslında, ayak diremişti çünkü. Gün ışığı, gördüğü düşü silip süpürüyordu.

"Çok fazla ışık var," diye söylendi gözlerini kırpıştırarak. "Gölgeye geçelim."

Yüzünün allak bullak olduğunu görünce kız merakla baktı. "Güneş etkiler mi seni? Gerçekten de, gü-

neşe dayanamayan kimseler olduğunu söylemişlerdi." Güneşi sevmekle ne büyük hata yapıyordu.

Ayrılırken Emilio, "Peki ya Volpini, bizim şehirde böyle gezindiğimizi duyacak olursa?" diye sordu.

Angiolina hiç umursamadan, "Kim gidip söyleyecek ki? Senin ağabeylerimden biri ya da Deluigi'nin kuzeni olduğunu söylerim. Trieste'de kimseyi tanımıyor, ne anlatsam ona inanır," dedi.

Ayrıldıktan sonra Emilio, izlenimlerinden bir sonuç çıkarabilmek için, bir başına amaçsızca yürüdü. Kafasında bir ışık yandı aniden ve düşüncelerine yoğunlaştı. Kendi kendine bir sorun yaratmıştı ve hemen çözmeliydi. Kızı derhal terk etmek ve bir daha görmemek, en akıllıca iş olurdu. Duygularıyla ilgili olarak kendi kendini daha fazla kandıramazdı çünkü az önce hissettiği acının üstüne kendi hesabına ve kızın hesabına duyduğu o utanç da eklendiğinde, her şeyi açıklıyordu.

Arkadaşına söz verip, böylece sözünden dönme olasılığını da ortadan kaldırmak niyetiyle Stefano Balli'ye yöneldi. Ne var ki arkadaşını görmesi, sözünden vazgeçmesine yetti. Neden Stefano gibi, kendisi de kadınlarla gönül eğlendirmeyecekti ki? Hayatının aşksız nasıl olacağını düşledi. Bir yanda Balli'nin boyunduruğu, diğer tarafta Amalia'nın kederli hali, başka da bir şey yoktu hayatında. Ve şimdi, önceki hallerinden daha hayat dolu olduğunu düşünüyordu; şimdi yaşamak, acı çekmek pahasına da olsa zevki hissetmek istiyordu. Korkaklar gibi kaçmak yerine, Angiolina'ya bu hayat dolu halini gösterecekti.

Heykeltıraş onu küfür kâfir karşıladı: "Sen daha gebermedin mi? Bana bak, şu süt dökmüş kedi halin-

den anladığım kadarıyla benden bir iyilik isteyeceksin, nefesini boşuna tüketme aman. Seni gidi piç kurusu!"

Gülünç tehditler savurarak kulağına haykırıyordu ama Emilio tüm kuşkularından kurtuldu. Arkadaşı destekten bahsederken, iyi bir tavsiyede bulunuyordu aslında; böylesi bir durumda kendisine Balli'den daha iyi kim yol gösterebilirdi ki? "Beni dinle," dedi, "senden bir tavsiye dinlemeye geldim."

Öteki başladı gülmeye. "Mevzu yine Angiolina, değil mi? Onunla ilgili hiçbir şey bilmek istemiyorum. Bizi ayırmak için aramıza girdi, becerdi de ama bir kelime bile etmem onun için."

Daha kaba davransa bile Emilio, onun tavsiyesini duymaktan vazgeçmeyecekti. Kurtuluşu buna bağlıydı; bu işlerin kurdu Stefano, bundan böyle acı çekmeden gönül eğlendirmenin yolunu ona gösterebilirdi. Böylece bir anda, o ilk erkekçe kararının doruğundan en dibe kadar batmış oluyordu; kendi zayıflığının bilincinde ve buna hiç direnmeden boyun eğmeye hazırdı. Yardıma muhtaçtı! Sadece sıradan bir biçimde, bir de başkasının fikrini almak istemiş görünmeyi ne çok isterdi. Aksine, kulaklarını tırmalayan o kafa bulanıklığı karşısında yalvarır duruma düşmüştü. Avutulmaya ne de çok ihtiyacı vardı.

Stefano haline acıdı. Sertçe kolundan yakaladı ve Legna Meydanı'ndaki stüdyosuna doğru sürükledi. "Dinliyorum seni, elimden geleni senden esirgemeyeceğimi bilirsin."

Duygulanan Emilio, içinde bulunduğu durumu itiraf etti. Evet, şimdi açık seçik hissediyordu. Bu işin umduğundan daha ciddi bir hale geldiğini ve aşka dönüşen tutkusunu, dindiremediği onu görmek, ko-

nuşmak arzusunu, kıskançlığını, kuşkularını, üzüntülerini, aşkından ve hislerinden başka hiçbir şey düşünemez hale geldiğini tek tek anlattı. Sonra, gözünün önünde canlıymış gibi Angiolina'dan söz etti, sokaktaki davranışlarından, odasının duvarını süsleyen fotoğraflardan, terziyle nişanlanmasından ve yaptıkları anlaşmadan sonra kız hakkında vardığı yargıdan. Ondan söz ederken sıkça gülümsedi. Onu hayalinde canlandırıyor, neşeli, saf, kimi zaman edepsiz haline öfkelenmeksizin gülümsüyordu. Zavallı kızcağız! O fotoğrafları öylesine önemsiyordu ki tutup duvarına asıyor, sokakta kendisine bakılmasından öylesine zevk alıyordu ki kaç kişinin baktığının hesabını sevgilisi tutsun istiyordu. Anlatırken, bütün bunlarda, kızla gönül eğlendirmekten başka bir heves taşımayan birisi için, dert edecek bir şey olmadığını fark etti. Aslında tüm gözlemlerini ve deneyimlerini anlatmış değildi ama dillendirmedikleri, o an için önemini yitirdi gitti. Balli'ye, haline kahkahalarla gülecek diye, çekinerek baktı ve aklı mantığı, lafın sonunu getirip dinlemesi gerektiğini söylüyordu. Bir tavsiyede bulunmasını istemişti dostundan ve şimdi, o öğüdü dinlemenin sırasıydı. Kendi söyledikleri hâlâ kulaklarında çınlıyor, sanki bir başkası konuşmuş gibi tartıyordu sözlerini kafasında. O ana kadar konuşmasındaki coşkuyu unutturmak istermiş gibi sakince dedi ki; "Gerektiği gibi davranmayı beceremediğime göre, bu ilişkiye bir son versem iyi olacak sanırım, ne dersin?" Yeniden gülümsedi. Doğrusu, Balli söylediğine inanıp da Angiolina'yı bırakmasını öğütlese gülünç olacaktı.

Ama Stefano, zeki adam tabii, hemen öğüt vermekten kaçınarak, "Anladığım kadarıyla yaradılışın

farklı olduğu için, sana en küçük bir tavsiyem dahi olamaz," dedi yumuşak bir dille. "Böylesi ilişkilerin adamı olmadığını biliyordum ben." Emilio, mademki Balli'nin düşünceleri bu yöndeydi, az önce kendisini ürküten duyguların herkesin başına gelebilecek şeyler olduğunu düşündü ve bunu da yüreğini ferahlatmak için yeni bir sebepten saydı.

Yanlarına, yaşlı bir emekli asker olan, Balli'nin uşağı Michele geldi. Hazır ol vaziyette efendisine alçak sesle bir şeyler söyledi ve sonra, bedenini hiç kıpırdatmadan, gösterişli bir hareketle şapkasını çıkararak uzaklaştı.

Balli gülümseyerek, "Stüdyoda bekleniyormuşum," dedi. "Bir kadın tarafından ve ne yazık ki konuşmamıza katılamayacaksın. Dinleyebilsen sana büyük faydası olurdu." Derken aklına bir fikir geldi, "Bir akşam dördümüz buluşalım, ister misin?" Arkadaşına yardım etmenin bir yolunu bulduğunu düşünüyordu ve Emilio da öneriyi memnuniyetle kabul etti, "Elbette!" Balli'yi taklit etmenin tek yolu onu işbaşında izlemekti.

Akşam Emilio, Angiolina ile Campo Marzo'da buluşacaktı. Gün boyunca nasıl sitem edeceğini kurmuştu kafasında. Ama kız, birkaç saatliğine tümüyle Emilio'nun olmak için gelmişti; üstelik o saatte Sant'Andrea'dan, onlara dikkat kesilecek kimse de geçmezdi. Şimdi neden tartışarak, mutlu olma fırsatını tepsindi ki? Sabahleyin aklı başında değilken az kalsın vazgeçecek olduğu sevgilisini sevip okşasa, Balli'ye daha çok benzeyeceğini düşündü. Birlikte geçirecekleri iki saatin birinde şehirden uzaklaşmaya, ötekinde de dönmeye karar verdiler. Zamanlarını böyle geçir-

meyi talep eden, kızın yanında yürürse keyfinin yerine geleceğini uman Emilio idi. Arsenale'ye varmaları bir saat kadar sürdü, erken gelen sonbaharın serinlettiği berrak gecenin içinde, o serin havada kusursuz bir mutluluk saati.

Ayakta kalan Emilio, yolun kenarındaki alçak duvarın üzerine oturan kıza yukarıdan bakıyordu. Karanlık fonun ortasında kızın, sokak lambasının ışığıyla aydınlanan başını görüyordu; o saatte ölüm sessizliğine bürünmüş Arsenale, kıyıda uzanmış yatıyordu. Oraya sevişmeye geldiğine kendisi de şaşarak, "Bu şehir insanı ancak çalıştırır!" diye söylendi.

Karşıdaki yarımadanın ardına düşen, evlerin arkasına gizlenmiş deniz, gecenin karanlığında gözden yitmişti. Kıyıda dama taşı gibi dağılmış evlerle, daha ileride inşa halinde bir gemi iskeleti görünüyordu. İnsanı iş çarkında yutan şehir, bu haliyle olduğundan da büyük görünüyordu. Sol koldaki sokak lambaları, o kesimin öylece uzayıp gittiğine delalet ediyor gibiydiler. O lambaların, Muggia Vadisi'nin karşı yakasındaki bir başka büyük kuruluşa ait olduğunu hatırladı. İş hayatı orada da sürüp gittiğine göre, yakındakinin uzantısıymış gibi görünmesi normaldi.

Kız da manzarayı seyre dalmıştı ve bir an için Emilio'nun düşünceleri sevgilisinden çok uzaklara gitti. Geçmişte sosyalist fikirlere ilgi duymuş ama onları gerçekleştirmek için parmağını bile kımıldatmamıştı. Ne kadar da uzaktı şimdi o fikirler! Düşüncelerine ihanet etmiş gibi pişmanlık çöktü içine çünkü o zamanlar, fikirlerinden uzaklaşmayı davadan dönmek sayıyordu.

Bu pişmanlık hali çok sürmedi. Kız, aklına geleni

soruyordu, en çok da o havada asılı duranın ne olduğunu öğrenmek istiyordu ve Emilio ona, gemilerin tersanelerde nasıl inşa edildiğini anlattı. Yapayalnız hayatında, düşünceleriyle sözlerini ve o sözlerle de sözün yöneldiği kulakları doğru biçimde buluşturmayı beceremeyiş, yıllar boyu boş yere kabuğundan çıkıp insanlarla iletişim kurmayı denemişti; hayal kırıklığıyla öfkelenip vazgeçmişti sonra. Şimdiyse aksine, çetrefilli sözler ve kavramlarla uğraşmadan derdini anlatabilmesi ne hoştu. O mavi gözlerden bir zekâ pırıltısının gelip geçtiğini görebilmek için kafasındaki kavramları parçalara ayırması,kendi sözcükleri yerine basit kelimelerle aktarması yetiyordu.

Ama o güzel ahengi bozan çatlak bir ses çıktı. Emilio, birkaç gün önce işittiği bir olaya pek duygulanmıştı. Bir Alman gökbilimci, aşağı yukarı on yıldır, Alplerin en yüksek doruklarından birinde karlar içinde yaşıyormuş. En yakın köy bin metre aşağıda, dağın eteğindeymiş ve o köyden her gün on iki yaşlarında bir kız çocuğu kendisine yiyecek getiriyormuş. Çocuk, on yıl boyunca her gün bin metreyi inip çıkarak büyüyüp serpilmiş, güzel, alımlı bir genç kız olmuş ve gökbilimci de onunla evlenmiş. Köyde yapılan düğünden sonra yeni evliler, balayı için kendi evlerine tırmanmışlar. Angiolina'nın kollarındaki Emilio, öyküyü yeniden düşündü; o da sevgilisine böyle, bütün öteki erkeklerden bin metre yukarıda sahip olmak isterdi; böyle –gökbilimci gibi yaşamını bir şeye adayabilmiş olsa– hiçbir şeyi dert etmeden, sonsuza dek ona bağlanabilirdi. Baktı ki Angiolina öykünün kendisine niçin anlatıldığını dahi kavrayamamış, "Ya sen?" diye sordu, "sen gelip bir dağın tepesinde benimle yaşa-

mak ister miydin?"

Kız duraksadı. Tereddüt ettiği çok açıktı. Öykünün bir bölümünü, dağla ilgili kısmı hemen anlamıştı. Emilio o hikâyede aşktan başka bir şey görmüyordu, kızın hissettiği ise soğuk ve sıkıntıydı. Emilio'ya baktı, duymak isteyeceği cevabı şöyle bir düşündü, hatırı kırılmasın diye, zerre samimiyet hissettirmeden, "Ah muhteşem olurdu," dedi.

Ama Emilio fena halde alındı. Kızla evlenmeye karar verse, kızın, ileri süreceği her türlü koşula güle oynaya boyun eğeceğini sanmıştı. Aksine! Kız, o kadar yükseklerde kendisiyle bile mutlu olamazdı ve karanlığın içindeki o yüzde, gençliğini karların ortasında, yalnızlıklara gömülü geçirmesinin önerilmesine duyduğu şaşkınlığı görebiliyordu; güzelim gençliği, yani saçları, yüzü, dişleri, herkesin izlemesine bayıldığı bütün o şeyler yani.

Sanki yer değiştirmişlerdi. Kıza, laf olsun diye bile olsa evlenmeyi önermişti ve o kabul etmemişti; gerçekten de çok bozuldu! "Elbette!" dedi içi acısa da dalgaya vurarak, "dağın tepesinde sana fotoğrafını hediye edecek kimse olmayacaktır, yolda durup seni seyredecek beyler de bulamazsın."

Kız, canının sıkıldığını sezdi ama kendisiyle alay etmesine alınmadı çünkü haklı olduğunu düşünüyordu ve kendini savunmaya geçti. Orada hava buz gibi olurmuş, o da soğuktan hiç hazzetmezmiş; kışları şehirde bile mutsuz olurmuş. Dahası, insanın biricik hayatını dağların tepesinde, hem daha kötü hem de daha tehlikeli bir şekilde geçirmesi anlamsızmış, üstelik kimse, bulutların ayağının dibinden geçtiğini görmesinin eğlenceli olduğunu söylemeye niyetlenmemeliymiş.

Aslında haklıydı haklı olmasına da nasıl bu denli soğuk ve akılsız davranabiliyordu! Emilio onu nasıl ikna edebileceğini bilmediğinden daha fazla tartışmadı. Başka ne yapabilirim, diye düşündü. Kaba saba bir laf edip hıncını alabilir, rahatlayabilirdi. Ama sesini çıkarmadı, çevresini sarmalayan koyu geceyi; karşıdaki, yer yer ışıklara bürünmüş kapkaranlık yarımadayı ve Arsenale'nin girişinde, ağaçların ardında yükselen, havada asılı donuk bir gölgeyi andıran kuleyi seyre koyuldu.

"Yani hayır demiyorum ama," dedi Angiolina onu yatıştırmak için, "harika olurdu da..." Birden sustu; mademki dağa gitmeyi kabul etmesi pek hoşuna gidecekti ve oraya gidecekleri falan da yoktu nasılsa, istemiyormuş gibi davranmak salaklık olurdu. "Ne de güzel olurdu!" diye arzuyla yineledi birkaç kez. Ama Emilio gözlerini havadaki zifiri karanlıktan ayıramadı, Angiolina'nın yalanı öylesi açık seçik ortadaydı ki sanki şaka eder gibiydi ve bu nedenle hepten gücendi, sonunda Angiolina ona sokularak, "Denemek mi istiyorsun, pekâlâ, hemen yarın gidelim ve sonsuza dek seninle yalnız başıma yaşayayım," dedi.

Sabahkine benzer bir ruh haliyle Emilio, "Heykeltıraş Balli seninle tanışmak istiyor," dedi.

"Gerçekten mi?" dedi Angiolina neşeyle, "Ben de onu tanımak isterim," diye ekledi, sanki koşup hemen Balli'yi görmek ister gibi. "Onu çok seven bir kızla konuşmuştum bir zamanlar, bana o kadar çok onun sözünü etmişti ki ne zamandır ben de onu tanımak istiyordum. Beni nerede görmüş de tanışmak istiyor?"

Gözünün içine baka baka başka erkeklerle ilgilenişi ilk değildi ama bu seferki ne kadar acıydı! Emi-

lio, "Senin hakkında hiçbir şey bildiği yoktu," dedi yüzünü ekşiterek. "Ben ne anlattıysam onu biliyor." Söyledikleri kızı üzer diye umuyordu; oysa kız, kendisinden bahsetmiş diye minnettar oldu. Gülünç bir tedirginlikle, "Ona hakkımda kimbilir neler söylemişsindir," dedi.

"Hainin teki olduğunu söyledim," dedi Emilio gülerek. Bu sözcük ikisini de yürekten güldürdü ve hemen keyifleri yerine geldi, havalarını buldular. Kız, kendisine uzun uzadıya sarılmasına izin verdi ve sonra duygulanarak, "Je t'aime beacuoup," diye fısıldadı kulağına. Emilio bu kez hüzünle, "Hain," diye yineledi. Kız yine kahkahalarla güldü, derken daha iyi bir şey geldi aklına. Onu öperken, dudak dudağayken, onun bir daha unutamayacağı bir sıcaklıkla, farklı, yalvaran bir ses tonuyla ardı ardına, "Ben o dediğinden, şu dediğin her neyse, ondan değilim ama değil mi?" diye sordu. Böylece gece nefis bir şekilde sonlandı. Angiolina'nın, yerinde tek bir davranışı tüm kuşkuları, tüm acısını alıp götürmeye yetti.

Dönüş yolunda Emilio, Balli'nin onlarla konuşmaya yanında bir kadınla birlikte geleceğini söyledi. Kız hiç de canı sıkılmış gözükmedi; ama ardından, yapmacık olmayacak kadar umursamaz bir tavırla, o kadının Balli'yi sevip sevmediğini sordu. Emilio, "Sanmam," dedi neşeyle çünkü umursamazlığına sevinmişti. "Balli'nin kadınları sevme şekli bir tuhaftır; hoşuna gidenlerin tümünü aynı derecede sevmesi onları çok sevmediği anlamına gelmez."

"Çok kadınla birlikte olmuştur herhalde?" diye sordu kız düşünceli. Emilio yalan söyleme ihtiyacı duydu, "Sanmam."

Ertesi akşam dördü, Halk Bahçesi'nde buluşacaktı. Önce Angiolina ile Emilio geldiler. Açıkta boş boş beklemek pek hoş değildi çünkü her ne kadar yağmur yağmamış olsa da yerler keşişlemenin getirdiği nemle ıslanmıştı. Angiolina, keyifsiz gibi görünerek sabırsızlığını gizlemeye çalıştı ama elinden kaçırmak üzere olduğunu fark edip, kızı yeniden elde etmek için coşkulu bir isteğe kapılmış haldeki Emilio'yu aldatmayı başaramadı. Tek yapabildiği, fazla ilgiyle kızın canını sıkmak oldu ve yaptığının farkına da vardı. Zaten kız da farkına varsın diye elinden geleni ardına koymamıştı. Emilio kolunu sıkarak, "Beni en azından dün akşamki kadar seviyor musun?" diye sordu. "Evet!" dedi kız kabaca, "ama böyle şeyler zırt pırt söylenmez ki."

Balli, Acquedetto'dan kolunda kendi boyunda bir kadınla çıkageldi. Angiolina, kadın hakkında, bu uzaklıktan edindiği ilk izlenimi hemen dillendirdi, "Amma da uzun!"

Yan yana geldiklerinde Balli, iki kadını tanıştırdı; "Margherita! Ange!" Karanlıkta Angiolina'yı görmeye çalışırken yüzünü o denli yaklaştırdı ki dudaklarını uzatsa öpebilirdi. "Gerçekten de Ange mi?" O kadar yaklaşmak da yetmemiş olacak ki bir kibrit çaktı, kızın pespembe yüzünü aydınlattı ve kız da hiç rahatsız olmadan kendini seyrettirdi. Karanlıkta bile tanrıça gibi ışık saçıyordu; kibritin alevinin berrak bir suya tutulmuşçasına titreştiği açık renk gözleri tatlı, neşeli, kocaman ışıldıyordu. Balli, benzer şekilde Margherita'nın yüzünü de aydınlattı, solgun, belirgin hatları olan bir yüz, insanın gözünü alan iki iri, pırıl pırıl türkuaz göz, bir gaga burun, ufacık bir başın üs-

tünde kestane rengi, dolgun saçlar. O yüzde afacan bir çocuğun neşeli gözleriyle acı çeken Meryem'in ciddi ifadesi arasında göze batan bir çelişki vardı. Kız kendini gösterdikten sonra aynı kibritin alevinden yararlanarak, merakla Emilio'yu süzdü; sonra baktı ki alev sönmek bilmiyor, üfleyerek söndürdü.

"Şimdi herkes birbirini tanıyor. Onu da," dedi Balli, Emilio'yu göstererek, "aydınlıkta görürsün artık." Koluna giren Margherita'yı alıp önden yola koyuldu. Margherita'nın upuzun, sıska bedeni güzel sayılmazdı; yüzündeki ifade hem afacanlığı hem hüznü çağrıştırıyordu. Bedenine kıyasla güvensiz, kısa adımlar atıyordu. Alev kırmızısı bir ceket giymişti ama bu ceket, onun kendi halinde, yoksul, biraz bükülmüş sırtında tüm cüretini yitiriyor, bir öğrenci üniformasını andırıyordu; Angiolina'nın üzerinde ise en solgun renk bile canlanırdı. "Yazık!" diye hayıflandı Angiolina, "o güzelim başı bir sırığın tepesine geçirmişler."

Emilio bir şeyler söylemek istedi. Balli'ye yanaşıp, "Senin küçükhanımın gözleri oldukça güzel, benimkinin gözlerini nasıl buldun söyle bakalım," dedi.

"Gözleri fena değil," dedi Balli, "ama burnuna iyi biçim verememişler; hatlarında bir sorun var. Düzeltmek için birkaç çekiç darbesi ister."

"Gerçekten mi?" diye şaşkınlıkla bağırdı Angiolina.

Balli ciddi bir tavırla, "Belki de yanılmışımdır," dedi, "işin aslını aydınlığa çıkınca anlarız."

Angiolina duyduğu ağır eleştirinin etkisini azıcık üstünden atınca sinirle söylendi. "Sanki yanındaki topal kusursuzmuş gibi!"

"Yeni Dünya"da, bir yanı bir duvar örülü, öte

yanı birahanenin geniş bahçesine bakan bir camekânla kaplı, upuzun bir salona girdiler. Onları gören, kıyafeti ve davranışlarıyla köylüyü andıran genç garson koşup geldi. Bir sandalyenin üzerine çıkıp gaz lambasını yaktı, geniş salona cılız bir aydınlık yayıldı; delikanlı sonra, Stefano gidip, öyle yükseklerde uyumasına izin vermeyeceğini haykırarak aşağı indirene kadar, dikildiği yerde uykulu gözlerini ovuşturdu. Köylü genç, heykeltıraşın omzuna dayanarak sandalyeden indi, uykusu açılmış halde, keyifle uzaklaştı.

Margherita, ayağı ağrıdığından ilk bulduğu yere oturmuştu. Balli, o sıkılmasın, rahat etsin diye etrafında dört döndü ve çizmesini çıkarmasını istedi. Ama kız, "Nasıl olsa her zaman acıyor. Bu akşam yine pek o kadar vurmuyor," diyerek itiraz etti.

Angiolina'dan ne kadar farklıydı bu kadın. Sevgisini göze sokmadan, dillendirmeden, duygularıyla, safça anlatıyordu; öteki ise duygularını açığa vurmaya niyetlendiğinde tafralanır, harekete geçmek için önhazırlık gerektiren bir makine gibi kurulurdu.

Ama Balli için bu yetersizdi. Kıza bir kez çizmesini çıkarmasını söylemişti ya, söylediği yapılsın diye ısrar etti; sonunda kızcağız, o emrederse çizmelerinin ikisini de çıkaracağını ama ağrının nedeninin çizmeler olmadığından, bunun hiçbir işe yaramayacağını söylemek zorunda kaldı. Gece boyunca kız birçok kez itaat ettiğini belli etmek zorunda bırakıldı çünkü Balli, kadınlara nasıl davrandığını göstermek istiyordu. Margherita böyle bir amaç için doğru kişiydi, bir yandan gülmekten kırılıyor ama bir yandan da ne denirse yapıyordu. Sözlerinden, düşünüp taşınıp konuştuğu anlaşılıyordu; bu nedenle boyun eğiyor olması, örnek

gösterilecek bir davranıştı.

Başlangıçta kızcağız, ayaklarının ucunda yükselerek uzak bir aynada kendini görmeye ve kâkülünü düzeltmeye çalışan Angiolina ile muhabbet etmeye çalıştı. Göğsündeki ve bacaklarındaki ağrılardan söz etti; ağrısız sızısız zamanını hatırlamıyormuş. Angiolina gözlerini aynadan ayırmadan, "Ya öyle mi? Zavallıcık!" dedi. Hemen ardından, sıradan bir şey söylermiş gibi, "Benim sağlığımsa hep yerindedir," diye ekledi. Onu iyi tanıyan Emilio, Margherita'nın ağrılarına karşılık büsbütün bir kayıtsızlık ve kendi sağlığından ötürü eksiksiz bir tatmin ifade eden o sözler karşısında, gülümsemesini zorlukla bastırdı. Başkalarının derdi, Angiolina'ya kendini daha iyi hissetme fırsatı veriyordu.

Margherita, Stefano ile Emilio'nun arasına oturdu; Angiolina en uca, onun karşısına geçti ama daha oturmadan Balli'ye tuhaf bir bakış attı. Emilio'ya bu bakış, bir meydan okuma gibi geldi ama heykeltıraşın yorumu daha yerindeydi: "Sevgili Angiolina," dedi hiç çekinmeden, "Burnunuzu da beğeneyim diye bana öyle bakıyorsunuz ama nafile. Burnunuzun şöyle kenarından düzeltilmesi gerekiyor." Parmağını biraya batırıp masanın üstüne kendi istediği şekli çizdi, bir burna pek de uygun düşmeyen kalın bir çizgiydi bu.

Angiolina önce masadaki şekle baktı, sonra burnuna dokundu ve artık kimsenin onayına ihtiyaç duymadığından alçak sesle, "Böylesi daha iyi," dedi.

"Amma da zevksizmişsiniz," diye bağırdı Balli, gülmekten kendini alamayarak. O andan itibaren, Angiolina'nun onu çok eğlendirdiği belli oluyordu. Kızın hoşlanmayacağı şeyler söylüyordu ama onu kış-

kırtıp kendini savunmaya zorladığı da belliydi. Kız da eğleniyordu bir yandan. Gözlerinde, heykeltıraşa karşı Margherita'nın gözlerinde pırıldayan hoşgörünün bir benzeri vardı; kadınlardan biri ötekini taklit ediyor ve muhabbete birkaç kelime ile dahil olmayı boş yere deneyen Emilio, o buluşmayı ne halt etmeye düzenlediğini soruyordu kendi kendine.

Ama Balli onu unutmuş değildi. Garsona bile kendi bildiğince, yani düpedüz kabaca davranıyordu. Yemekte et çeşitlerinden başka şey yok diye azarladı; et yemeye razı gelip sipariş verdikten sonra da, garson salondan çıkmaya hazırlanırken, sebepsiz ve gülünç bir öfkeyle arkasından bağırdı, "Seni gidi hayvan herif!" Garson azarlanmaktan ötürü pek keyiflendi ve verdiği her emri telaşla yerine getirdi. Böylece çevresindeki herkesi boyunduruğu altına alan Balli, Emilio'ya dört dörtlük bir ders vermiş oldu.

Ne var ki Emilio, görüp öğrendiklerini en basit durumlarda bile uygulamayı beceremedi. Margherita yemek istemiyordu. "Bak sen şuna," dedi Balli, "birlikte geçirdiğimiz son akşam olur sonra; şımarıklığa hiç gelemem ben!" Kız, o zaman kendisi için de yemek ısmarlamasını istedi; iştahı o kadar çabuk açıldı ki Emilio, Angiolina'nın kendisine bir gün bile böyle sevgi gösterisinde bulunmamış olduğunu düşündü. Şimdi o da, et istemem diye tutturmuştu.

"Duymadın mı," dedi Emilio, "Stefano şımarıklığa hiç gelemezmiş." Kız omuz silkti; kimsenin hoşuna gitmek derdinde değilmiş ve Emilio'ya, Balli'den çok kendisini küçümsüyormuş gibi geldi.

"Bu ziyafet," diye bağırdı Balli, ağzında lokmasıyla, öteki üçüne bakarak, "doğrusu pek uyumlu

gitmiyor. Siz ikiniz birlikte ne de uyumsuzsunuz; sen marsık gibi kapkara, o yaz güneşiyle yetişmiş bir başak gibi sapsarı, soyut bir ressamın fırçasından çıkmış bir tablo gibisiniz. Bizim ikimize gelince; resmimizi yapsalar tablonun adı, kumandan ve yaralı eşi, olurdu."

Margherita çok doğru bir noktaya parmak basarak, "İnsan başkaları seyretsin diye birlikte gezmez ki," dedi. Balli kızı alnından öperek ödüllendirdi, o sevgi gösterisinde bile ciddi ve hoyrattı.

Angiolina, daha önce yüzünde görülmedik bir utangaçlıkla gözlerini kaçırmış, tavanı seyrediyordu. "Aman şu tavırlara bakın," dedi Balli suratını asarak."Sanki siz ikiniz daha fazlasını yapmıyor musunuz?"

Angiolina, Emilio'ya yan gözle dik dik bakarak, "Kim demiş onu?" dedi.

Brentani, "Ben demedim," derken pek de utanmışa benzemiyordu.

"Peki birlikte ne yapıyorsunuz her akşam? Benim Emilio'yu hiç gördüğüm yok bu aralar, demek ki bütün akşamlarını sizinle geçiriyor. Bu yaşında âşık olacağı varmış beyimizin demek, böyle gençliğinin baharında! Elveda bilardo, elveda gezmeler. Ya yalnız başıma oturup bekliyorum ya da karşıma çıkan ilk salakla idare etmek zorunda kalıyorum. Birlikteyken ne güzel geçiyordu vaktimiz oysa! Ben şehrin en akıllısıyımdır, o da beşinci sırada gelir çünkü benden sonra en az üç yeri boş bırakmak lazım, hemen ardından da ilk sıra beyimizindir."

Aldığı ödül öpücüğüyle keyfi yerine gelen Margherita, Emilio'ya içten bir bakış attı. "Gerçekten de! Bana durmadan sizden söz eder. Çok seviyor olmalı

sizi."

Oysa Angiolina onun şehrin beşinci zekisi olmasını azımsamış gibiydi ve tüm hayranlığını bir numaralı zekâya yöneltti. "Emilio çok güzel şarkı söylediğinizden bahsetmişti. Biraz söylesenize. Sizi dinlemeyi çok isterdim."

"Bir şarkı söylemem eksikti. Akşam yemeğinden sonra dinlenirim ben. Sindirimim bir yılanınki gibi yavaştır."

Emilio'nun ruh halini sadece Margherita ayırt etti. Gözleri Angiolina'ya takıldı, ciddileşti; sonra Emilio'ya döndü, onunla ilgilendi ama ağzından dökülenler yine Stefano hakkındaydı. "Ara sıra hoyratlığı tutar gerçi ama her zaman değil, hem sonra hoyratlığında da insanın gözünü korkutmaz. Onun dediğini yapıyoruz çünkü o da bizim iyiliğimizi istiyor." Sonra yine alçak, tatlı bir sesle ekledi: "Kafası çalışan bir erkek, düşünemeyenlere göre bambaşkadır."

"Düşünemeyenler" derken aklından tanıdığı bazı kişiler geçtiği belliydi ve Emilio kendi acısını bir an için rafa kaldırıp, kıza acıyarak baktı. Başkalarının, kendisine faydası olan niteliklerini sevmekte haklıydı, böylesine yalnız ve zayıfken kendisini nasıl savunabilirdi ki.

Ama Balli, tam da o anda Emilio'nun varlığını bir kez daha hatırlayarak, "Ne o, dilin mi tutuldu?" diye sordu ve sonra Angiolina'ya dönüp, "Birlikte geçirdiğiniz uzun akşamlarda da böyle midir hep?" dedi.

Angiolina onunla yaşadığı coşkulu aşkı unutmuş gibi, sıkıntıyla, "Ciddi bir adam işte," dedi.

Balli dostuna destek olmak niyetindeydi; biraz abartarak yaşamöyküsünü anlattı: "İyilikten bahse-

deceksek şayet, o birincidir, bense beşinci sırada olurum. Anlaşabildiğim tek erkektir. Ruh ikizim sayılır, ikinci ben gibidir, benim gibi düşünür ve... her zaman benimle aynı fikirdedir, tabii önceden ben onun fikrini biliyorumdur." Son sözü ağzından çıktığında konuşmaya ne niyetle başladığını unutmuş, Emilio'yu kendi ağırlığının ve üstünlüğünün altında ezmekten keyif almaya başlamıştı. Emilio, bu son sözlere, ağzını büzerek gülermiş gibi yapmaktan başka nasıl davranabileceğini bilemedi.

Sonra, o gülücüğün altındaki zorlanma kolayca fark edilebilir diye, rahatmış izlenimi verebilmek için bir şeyler söylemesinin iyi olacağını düşündü. Angiolina'nın, Balli'nin yapacağı bir heykel için model olması düşüncesi –kim ileri sürmüştü bilmiyordu– ortaya atılmıştı. Ona uyardı. "Başının benzemesi için bir kopyasını almalı," dedi Angiolina'ya, onun daha fazlasına da razı olacağını bilmezmiş gibi. Ama zaten kız; Emilio, Margherita'nın laflarıyla oyalanırken; teklifi kabul etmişti bile ve Emilio'nun hiç de samimi görünmeyen, yersiz bir söyleme dönüşen sözlerini kabaca kestirip attı, "Çoktan kabul etmiştim ben."

Balli teşekkür ederek, kıza kendisinden mutlaka yararlanacağını söyledi ama ancak birkaç ay sonra, çünkü o an için, elindeki başka işler nedeniyle çok meşgulmüş. Kızı, hangi pozu verdireceğini tasarlayarak uzun uzadıya süzdü ve Angiolina zevkten kıpkırmızı oldu. Bari Emilio acısında yalnız kalmasaydı. Yok, maalesef! Margherita hiç kıskanmıyordu ve Angiolina'ya o da sanatçı gözüyle bakıyordu. Sanatın sürprizlerinden, yumuşak kilde bir yüzün, bir ifadenin, yaşamın beliriverişinden heyecanla söz ederek,

Stefano'nun iyi bir iş çıkartacağını söyledi.

Balli yine hoyratlaştı, "Adın Angiolina demek? Küçük bir kısmını kesip atsak, nasıl olurdu acaba? Angiolina yerine Giolona diyeceğim ben." Ondan sonra onu hep öyle, o kalın, kapkalın ünlülerle çağırdı, seslerle oluşan bir küçümsemeyle. Emilio, öyle çağrılmanın Angiolina'nın canını sıkmayışına şaştı; kız hiç gücenmedi hatta Balli o adı kulağına haykırdığında gıdıklanmış gibi gülüyordu.

Dönüşte Balli şarkı söyledi. Yüksek perdeden, sevdiği sıradan şarkıların hak etmediği nitelikli bir zevkle, notalar üzerinde gezinerek yumuşattığı bir sesi vardı. O akşam şarkısının bütün sözlerini, iki kadının varlığı nedeniyle söylememişti ama sesindeki ve gözlerindeki muziplik ile şehvetle, duygularını anlatmayı çok iyi becerdi. Angiolina büyülenmişti.

Ayrıldıklarında Emilio ile Angiolina bir an durakladılar, uzaklaşmakta olan diğer çifte baktılar. "Kör!" dedi kız. "Ayakta sallanan bir sopayı nasıl olur da sevebilir?"

O akşam kız, Emilio'ya gün boyu tasarladığı sitemleri dile getirme fırsatı bırakmadı. Ona bir kez daha, şaşırtıcı şeylerden bahsetti. Terzi Volpini mektup yollamışmış –mektubu yanında getirmeyi unutmuştu– kendisiyle bir yıldan önce evlenemeyeceğini bildiriyormuş. Ortağı, ortaklığı bozup onu sermayesiz bırakmakla tehdit ediyormuş. "Galiba ortağın niyeti ona kendi kambur kızını kakalamak, aslında ne de güzel yakışırlar. Ama Volpini diyor ki bir yıl sonra ortağı da sermayesi de olmadan yapabilirmiş, işte o zaman beni alacakmış. Anladın mı?" Bir şeycik anlamamıştı. "Bir şey daha var," dedi kız sesini tatlılaştırıp, malı-

cup. "Volpini bir yıl boyunca arzularına gem vurarak yaşamak istemiyormuş."

Şimdi anlamıştı. İtiraz etti. Kendisinin böyle bir şeye evet demesi nasıl beklenebilirdi ki? Ama öte yandan da nasıl karşı çıkabilirdi ki? "Dürüst davranacağının garantisi ne?"

"Nasıl bir garanti istiyorsam veriyor. Noterde sözleşme yapmaya hazırmış."

Emilio kısa bir an sustuktan sonra, "Ne zaman?" diye sordu.

Kız güldü: "Gelecek pazara gelemiyormuş. On beş güne kadar yapacağımız sözleşme için her şeyi hazır etmek istiyor ve sonra da..." Gülerek sözünü kesti ve Emilio'ya sarıldı.

Onun olacaktı! Kıza sahip olmayı istediği şekil bu değildi ama yine de, o da kıza coşkuyla sarıldı ve mutlak bir mutluluk yaşadığına kendi kendini inandırmaya çalıştı. Kuşkusuz minnettar olması gerekiyordu! Kız kendisini seviyordu, onun da kızı sevmesi iyi olmaz mıydı. Şikâyet edecek nesi vardı ki?

Hem sonra kimbilir, belki de umduğu tedavinin yolu buydu. Terzi kirletip, kendisi sahip olduğunda "Ange" ölmüş olacaktı ve o da, kızın istediği erkekler gibi eğlenceli, Balli kadar umursamaz ve hoyrat bir şekilde, Giolona ile gönül eğlendirecekti.

V

Balli'nin de dediği gibi Angiolina yüzünden, o akşam yemeğinden önce iki dostun arasına hayli soğukluk girmişti. Emilio arkadaşını seyrek aramış, üs-

telik onu ihmal ettiğinin farkına bile varmamıştı; öte yanda Balli gücenmiş, dostluğu, tüm alışkanlıkları gibi değerini korusa da, üzerinde özel bir çaba harcamaktan vazgeçmişti. O akşam yemeği Stefano'nun inadını kırdı; dahası, dostunu gücendirenin asıl kendisi olduğuna dair bir kuşku belirdi içinde. Emilio'nun çektiği acıyı fark etmişti ve her ne kadar büyük bir zevk olsa da, iki kadının birden kendisine ilgi duyuyor olmasının etkisi geçince, vicdanı sızladı. Vicdanının sesini bastırmak için ertesi öğlen Emilio'ya nutuk atmaya koştu. Emilio'ya akla yatkın şeyler söyleyerek, örnek etmeye çalışmaktan daha faydalı olabilirdi, hem böyle davranması Emilio nezdinde işe yaramasa bile, dalgınlık anına denk gelen zafiyetinden ötürü büründüğü hasım görünümünden sıyrılıp, yeniden akilane dost havasına bürünmesini sağlayabilirdi.

Kapıyı Signorina Amalia açtı. Bu kızcağız, Balli'de iç burkan bir acıma duygusu uyandırdı. İnsanların yaşamlarının ancak şöhret, güzellik ya da hiç değilse zenginlikle değer kazanacağını; bu niteliklere sahip olmadıkça insanın, başkalarının yaşamında yüke dönüşeceğini ve böyle yaşamaktansa hiç yaşamamanın daha iyi olacağını düşünürdü. Öyleyse ne demeye yaşıyordu ki bu kızcağız? Hiç kuşkusuz Tabiat Ana'nın bir hatasıydı. Ara sıra o eve gelip de arkadaşını bulamadığında, hemen çekip gitmek için bir bahane uyduruverirdi çünkü o solgun yüz, cılız ses yüreğine kasvet veriyordu. Kız ise hayatını Emilio'ya adadığından, Balli'yi de arkadaşı saymıştı.

"Emilio evde mi?" diye sordu Balli düşünceli bir tavırla.

Amalia neşeyle, "İçeri buyurun Bay Stefano,"

dedi. Sonra, "Emilio!" diye bağırdı. "Bay Stefano geldi." Ardından Balli'ye sitem etti: "Ne zamandır sizi görme zevkini tadamadık! Siz de mi unuttunuz bizi yoksa?" Stefano gülerek, "Emilio'yu terk eden ben değilim ki; beni artık görmek istemeyen o."

Ona oturma odasının kapısına kadar eşlik ederken kız gülümsedi, "Ah, demek öyle." Böylece Angiolina'dan da söz etmiş oldular.

Küçük apartman dairesi hepi topu üç odaydı, koridor tek kapıyla üç odaya da açılıyordu. Bu nedenle Emilio'nun odasında bir misafiri olduğunda, kız kardeşi en dipteki odasında tutsak kalıyordu. Kendiliğinden gelip misafirin yanma çıkması kolay değildi; erkeklere karşı, Emilio'nun kadınlara karşı olduğundan daha da mesafeli davranırdı. Ama Balli, eve adım attığı ilk günden beri bu kuralın dışında kalmıştı. Hep hoyrat biri olarak kulağına çalınan Balli ile ilk kez babasının ölümünde karşılaşan kız, samimiyetine şaşırarak hemen alıbap oluvermişti. İnsanın yüreğini ferahlatmada Balli'nin üstüne yoktu. Tam zamanında konuşmasını, tam zamanında susmasını bilirdi. Kızcağızın fazla üstüne varmadan, havadan sudan laflar açarak, kızın o büyük acısını dizginlemeyi başarmıştı; kız konuşmakta tıkandığında ona, en uygun sözleri hatırlatarak yardımcı olmuştu. Kız onun yanında ağlamaya alışınıştı ve o da, üzerine çok yakışan dert ortağı konumundan memnun, sık sık ziyarete gelmişti. Ziyaret nedeni ortadan kalkınca da evden ayağını kesmişti. Aile yaşantısı ona göre değildi; üstelik sadece etkileyici ve kuraldışı şeylerden hoşlandığından, bu çirkin kızcağızın kardeşçe sevgisinden sıkılıyordu. Zaten kız da Balli'nin başka yerlerde eğlenmesini doğal

bulduğundan, bu ona ettiği ilk sitemdi.

Ufak oturma odasında, ailenin bir zamanlar zengin olduğunu kanıtlayan, siyah ahşaptan, oymalı, çok güzel bir masa ve başkaca, hayli yıpranmış bir sedir, birbirini andıran dört koltuk, kocaman kollu bir sandalye ile eski püskü bir dolap vardı. O derme çatma eşyalara gösterilen özen, odanın uyandırdığı yoksulluk izlenimini hepten artırıyordu.

O apartman dairesine girerken Balli, çok hoşlandığı akilane danışman görevini hatırladı; acı çektiği, ama bunun oldukça tatlı türden olduğu bir yere giriyormuş duygusuna kapıldı. Sergilemiş olduğu iyiliğin hatırasıyla keyiflendi ve kendini, başka her yerden daha üstün hissettiği bu evden bunca zaman uzak kalmakla iyi etmediğini düşündü.

Emilio, yüreğindeki hıncı gizlemek için dostunu yapmacık bir nezaketle karşıladı; Balli'nin, kendisine ne denli kötülük ettiğini fark etmesini istemiyor, dilinin ucundan iğneli sitemler geçse de kendi yarasını gizlemenin yolunu arıyordu. Ona düşman gibi davrandı. "Hangi rüzgâr attı böyle beyim?"

"Geçiyordum da ne zamandır küçükhanımı görmemiştim, bir merhaba diyeyim dedim. Onu çok iyi buldum," dedi Balli, yanakları kızarmış, iyilik saçan gri gözleri parlayan Amalia'ya bakarak.

Emilio da kız kardeşine baktı ama bir şey göremedi. Stefano'nun bir gece önce olan bitenleri hiç hatırlamadığını, bu nedenle pek rahat davranabildiğini fark edince yüreğindeki hınç büsbütün arttı. "Sen dün akşamın bir hayli keyfinin çıkardın, beni de biraz diline doladın."

Balli, açıkça ortaya dökülen hınçtan, en çok da o

sözlerin Amalia'nın önünde sarf edilmesinin yersizliğinden ötürü, afalladı. Şaşırdı. Emilio'nun alınmasına yol açabilecek hiçbir şey yapmamış; aksine o kadar iyi niyete hareket etmişti ki minnetle karşılanacağını umuyordu. Saldırıya karşı koyabilmek için yanlış yaptığı duygusundan hemen sıyrılıp, kendini her türlü lekeden arınmış hissetti. Amalia'ya saygısından ötürü, "Bunu sonra konuşuruz," dedi. Emilio'nun sitemini duymak için hiç de acelesi olmayan Balli'nin, engellemek istemesine karşın, kız odadan ayrıldı.

"Bana neden sitem ettiğini anlayamadım gitti."

Emilio, "Aman yok bir şey," dedi, dostunun gamsızlığı karşısında dalga geçmenin en iyisi olacağını düşünerek.

Balli, suçsuzluğuna dair iyice tatmin olduktan sonra açıklamaya koyuldu. Emilio'ya ders vermeyi önerdiğinde nasıl davranmayı düşünmüşse öyle davranmış olduğunu söyledi. O da saçmalamak yerine, aşkına dair bir iki laf etseymiş, o ders amacına ulaşırmış. Giolona'ya, ona gösterdiği gibi davranmak gerekirmiş ve Emilio'nun da zamanla kendisini taklit etmeyi becereceğini umuyormuş. Öyle bir kadının ciddiye alınabileceğine inanmıyor, inanamıyormuş ve kızı, birkaç gün önce Emilio'nun anlattığı gibi bulmuş. Kız, dostunun anlattığına o kadar uyuyormuş ki hemen oracıkta kızın ruhunu okumuş.

Ama öte tarafta Emilio, kendi sözlerinin kendisine yinelendiğini duyduğu için tatmin olmuyordu. Aşktan anladığının bu olduğunu, elinden başka türlüsünün gelmeyeceğini çünkü bir şeyden zevk almanın ilk koşulunun nazik davranmak olduğunu söyledi. Bu, o kadını fazla ciddiye aldığı anlamına gelmezdi ki.

Sanki kalkıp evlenmeyi mi teklif etmişti?

Stefano yürekten güldü. Şu birkaç saatte Emilio'da inanılmaz değişiklikler olmuştu. Daha birkaç gün önce –yoksa hatırlamıyor muydu?–, yaşadıkları için öylesine endişeliydi ki gelip geçenden yardım diliyordu. "Eğleniyorsan ne âlâ ama bana hiç de öyle keyfini çıkarıyormuşsun gibi gelmiyor." Emilio gerçekten de yorgun gözüküyordu. Hayatı hiçbir zaman öyle pek keyifli geçmemişti ama babasının ölümünden bu yana daha da keyifsizdi ve bedeni, bu yeni düzene ayak uyduramıyordu.

Amalia odadan, bir gölge gibi sessizce geçip gitmek istedi. Emilio, Stefano'yu susturmak için onu durdurmaya yeltendi ama iki erkek başladıkları konuşmayı hemen kesemediler. Balli, kızı şakacıktan, aslını astarını bilmemesi gereken bir konuda hakem tayin ettiğini söyledi. İkisi eski dostmuş, tartışıyorlarmış. En iyisi bir kör gibi hareket etmek, Tanrı'nın böylesi durumlar için çizdiği kadere boyun eğmekmiş.

Ne var ki artık kör bir kaderden bahsetmek mümkün değildi çünkü Amalia konunun ne olduğunu anlamıştı bile. Balli'ye, o ufacık gri gözlerden beklenmeyecek yoğun bir duyguyla, minnetle baktı. Sonunda bir yandaş bulmuştu ve bir süredir yüreğini sıkıştıran acı, büyük bir umuda dönüştü. Yüreğinden geldiği gibi, "Ne olduğunu anladım ben. Çok haklısınız," derken sesi, hak vermekten çok yardım diliyordu. "Ne kadar dalgın ve üzüntülü olduğunu anlamanız için bir görmeniz yeter, beni geride yalnız bıraktığı bu evden gitmek için sabırsızlanıyor."

Emilio endişeyle dinliyor, o yakınmalar her zaman olduğu gibi, sonunda gözyaşları ve hıçkırıklar-

la bitecek diye korkuyordu. Amalia aksine, büyük acısını Balli'ye açarken sakindi, gülümsemekten geri kalmadı. Amalia'nın acısında, Emilio'yla aralarındaki tartışmada bir yandaş kazanmış olmaktan başka bir şey görmeyen Balli ise, kız konuşurken, dostuna sitem ediyordu. Ama Amalia'nm sözleri, Balli'nin sitemlerine pek uyuşmadı. Kız, neşeyle gülerek anlattı; birkaç gün önce Emilio ile gezmeye çıkmışlarmış ve ağabeyi, uzaktan uzun upuzun, sarışın sapsarışın kadınlar gördükçe tedirgin oluyormuş. "Doğru gözlemlemiş miyim?" diye sordu ve Balli'nin onaylamasıyla, neşeyle güldü. "O kadar uzun boylu, o kadar sarışın mı?" Böyle alaya vurmalarında Emilio'yu gücendirecek bir şey yoktu. Gitmiş ağabeyine yaslanmış, beyaz elini kardeşçe bir tavırla onun başına koymuştu.

Balli, "Prusya kralının askerleri kadar uzun, renksiz denecek kadar sarışın," diye onayladı. Emilio gülse de kıskançlığı elden bırakmadı: "Senin hoşuna gitmediğinden emin olayım, yeter."

"Beni kıskanıyor, anlıyor musunuz, en iyi dostunu!" diye bağırdı Balli, yalancı bir öfkeyle.

"Anlaşılmayacak ne var ki bunda," dedi Amalia şirince, neredeyse Balli'den dostuna hoşgörülü davranmasını rica eder gibiydi.

"Hayır, hiç de anlaşılır tarafı yok!" diye itiraz etti Balli. "Böyle bir iftiranın neresi anlaşılır?"

Kız cevap vermedi ama ağzından çıkandan emin, düşüncesini değiştirmedi. Meseleye bolca kafa yorduğunu ve bu nedenle, zavallı ağabeyinin haletiruhiyesini kavradığını sanıyordu; oysa bu çıkarımı, kendi duygularını tartarak yapmıştı. Kızarmış, kıpkırmızı kesilmişti. O konuşmadan bazı cümleler ruhunda, çölde çan

sesleri gibi, uzaklardan, çok uzaklardan yankılandılar, uçsuz bucaksız tepeleri aştılar, birden her yanı doldurup hayata anlam kattılar, dört bir yana hem neşe hem de acı verdiler. Kızın uzun süre sesi soluğu çıkmadı. Söz konusunun ağabeyi olduğunu unutup, kendisini düşündü. Ah, ne tuhaf, ne harika! Başka zamanlar da aşktan söz ettiği olmuştu ama başka bir biçimde, hoşgörüsüzce çünkü aşk uzak durulması gereken bir şeydi. Ta çocukluğunda kafasına sokulan sözleri nasıl da ciddiye almıştı. Yanılıp da aşka düşenleri küçümsemiş, hatta nefret etmişti onlardan, kendi yüreğindeki her türlü başkaldırıyı da dizginlemişti. Aldatılmıştı! Balli, erdemin, gücün ta kendisiydi; kendisi için hiçbir zaman günah sayılmayan aşktan öylesine pervasız söz eden Balli. Ne çok sevmiş olmalıydı! Tatlı sesiyle, o masmavi gülen gözleriyle her zaman, herkesi, hatta kendini bile seviyordu.

Stefano yemeğe kaldı. Amalia utanarak, az yemekleri olduğunu söylemişti ama Balli aksine, o evde çok güzel yemekler pişirildiğini keşfetti. Amalia yıllardır gününün büyük kısmını mutfakta geçiriyordu ve Emilio'nun hassas damak tadına hitap eden, usta bir aşçı olup çıkmıştı.

Stefano gönüllü yemeğe kaldı. Emilio ile tartışmasından yenik çıktığını hissediyor; Amalia'nın kendisine hak vermesinden, desteklemesinden memnun, rövanşı almayı umuyordu.

Bu öğle yemeği, onunla Amalia için pek neşeli geçti. Stefano'nun çenesi düşmüştü. Acayip maceralarla dolu gençliğinden bahsediyordu. Ne zaman ki parası suyunu çekip de bir yandan sevimsiz bir yandan da keyifli işler yapmak zorunda kalmışsa, bir yardım

imdadına yetişmiş hep. Bir macerasını ballandırarak, ayrıntılarıyla anlattı; Meteliksiz olduğu bir zaman kaybolmuş bir köpek bulup sahiplerinden bahşiş aldığı, karnını öyle doyurabildiği bir macerasını detaylarına değindi.

Hep böyleymiş; eğitimini tamamlayıp Milano'da işsiz güçsüz dolaşırken, bir şirkette bulduğu işi kabul etmek üzereymiş. Heykeltıraş olarak hayata atılmak güçmüş; insan hemen açlıktan ölürmüş. Bir keresinde, kısa süre önce hayatını kaybetmiş bir sanatçının yapıtlarının sergilendiği bir sarayın önünden geçerken, içeri girip heykeltıraşlığa veda etmeye niyetlenmiş. İçeride bir arkadaşıyla karşılaşmış ve ikisi birden, sergilenen yapıtları acımasızca eleştirmeye koyulmuşlar. Kendi umutsuz durumundan kaynaklanan bir halde Balli, her şeyi niteliksiz, anlamsız buluyormuş. Yüksek sesle, bağıra çağıra konuşuyormuş, o eleştiri sanat hayatının son ürünü olacakmış. Son salonda, ölen ustanın hastalandığından ötürü yarım bıraktığı çalışmanın önünde Balli şaşakalmış ve eleştirisini başladığı tonda bitiremeyeceğini fark etmiş. O yarım çalışma, kararlı hatları kabataslak belirlenmiş, büyük bir acı yansıtan bir kadın başıymış. Balli'nin duyguları kabarmış. Ölen heykeltıraşın ruhunda sanat ateşinin, taslak aşamasına kadar var olduğunu ama sonra devreye akademisyen tarafın girip sanatçıyı öldürdüğünü keşfetmiş, o ilk heyecanın, ilk duyguların unutulduğunu, geriye kala kala kişilikten yoksun birtakım dogmaların kaldığını anlamış; sanatsal önyargılar. "Evet, doğru!" demiş yanında duran gözlüklü ufak tefek ihtiyar, neredeyse burnunun ucunu taslağa değdirerek. Balli takdir görünce coştukça coşmuş, sanatçının sırrını mezara

kadar götürdüğünü, yalnız bir kez, o da ölüm gizlemesine izin vermediğinden açığa vurduğunu anlatan uzun bir nutuk atmış.

İhtiyar adam taslağa bakmayı bırakıp, dikkatini eleştirmene yöneltmiş. Stefano'nun kendisini satış temsilcisi değil de sanatçı olarak tanıtması tesadüf eseriymiş. İhtiyar, atadan zengin, tuhaf huylu biriymiş; ona ilkin bir büst sipariş etmiş, ardından bir anıt mezar yaptırmış ve en sonunda da vasiyetinde mirasından pay vermiş. Balli böylece iki yıllık işe, on yıl da rahat geçineceği paraya kavuşmuş.

Amalia, "Böyle zeki, iyi insanlar tanıyabilmek ne güzel şey," dedi. Balli itiraz etti. İhtiyardan öfkeyle bahsetti. O kendini bir halt sanan moruk yanından hiç ayrılmaz, her Allah'ın günü belli miktarda iş yapmasını şart koşarmış. Kişisel zevkten yoksun, tam bir görgüsüz burjuvaymış; sanat diye yalnız kendi kafasına yatanı, kanıtlananı beğenirmiş. Akşam olunca Balli çalışmaktan ve konuşmaktan yorgun düşer hatta bazen, o kıl payı kurtulduğu satış temsilciliği işine girerse daha iyi olacağını düşünürmüş. İhtiyar öldüğünde üzülmesine üzülmüş ama ardından daha rahat ağlayabilmek için aylar boyunca kile el sürmemiş.

Ne de güzeldi Balli'nin kaderi; tepesine gökten yağan nimetler için minnet duyması bile gerekmiyordu. Zenginlik ve mutluluk onun kaderiydi nasıl olsa; neden şaşıracak ya da Tanrı'nın ona gönderdiği armağanları iletmekle görevli kişilere niçin minnet edecekti ki? Amalia, hayatın kendi bildiğinden bambaşka olduğunu kanıtlayan o öyküyü dinliyordu büyülenmiş halde. Kaderin kendisine ve ağabeyine o denli cimri davranmış olması ne kadar doğalsa, Balli 'nin yüzüne

onca gülmüş olması daha da doğaldı. Balli'nin mutluluğuna hayran kaldı, temel hazinesi olan gücünü ve iç huzurunu sevdi.

Brentani ise aksine, hasetten çatlayarak dinliyordu. Balli talihiyle sanki bir marifetmiş gibi övünüyordu. Emilio'nun ise hayatta başına keyifli ya da umulmadık hiçbir şey gelmemişti. Felaketler ta uzaktan belirmiş, yaklaştıkça belirginleşmişlerdi; felaketin yüzüne uzun uzadıya bakacak zamanı bulmuş, başına çöktüğünde de –en sevdiklerinin ölümüne ya da yoksulluğa– çoktan hazırlamıştı kendini. Bu yüzden acısı uzun sürmüş ama o denli şiddetli olmamış, karşılaştığı yığınla felaket onu kederli ruh halinden sıyıramamıştı ve bu durumu o umutsuzca renksiz ve tekdüze kaderine bağlıyordu. Üstelik başkalarının kendisine karşı herhangi bir güçlü duygu beslemesini sağlayamamıştı, ne sevgi ne de nefret; Balli'nin böyle haksızca öfkeyle andığı ihtiyar gibi biri, onun karşısına hiç çıkmamıştı. Kıskançlık yüreğinde öylesine kabardı ki Balli'nin Amalia'da uyandırdığı hayranlığa bile öfkelendi. Elinden geleni yapmaya başladığı için yemek oldukça canlandı. Amalia'nın ilgisini çekebilmek için arkadaşıyla mücadele etti.

Ama başaramadı. Balli'nin delidolu yaşam öyküsüyle boy ölçüşebilecek ne söyleyebilirdi ki? Belki anca o anki tutkusunu; ve onu da söyleyemeyince, kaderine yazılmış o ikinci mevkide büzüldü kaldı. Ne kadar zorlasa da dostunun öyküsüne meze olacak birkaç anıdan ötesi çıkmadı. Ve sonra Balli de mücadeleyi sezdi ve anlattıkları giderek daha ilginç, renkli, canlı hale geldi. Amalia başka kimseye böylesine dikkat kesilmemişti. Heykeltıraşın kendisine anlattığı

özel sırları dinliyordu ve aldandığı da söylenemezdi; adam o özel şeyleri doğrudan doğruya ilgisini çekmek amacıyla anlatıyor, kız da kendisini ona aitmiş gibi hissediyordu. Kızın kırlaşmış aklından geleceğe dair şeyler geçmiyordu. Yalnızca kendisini önemli ve arzu edilir hissettiği o anın keyfini çıkarıyordu.

Birlikte dışarı çıktılar. Emilio'ya kalsa sadece Balli'yle çıkardı ama kız kardeşi, bir gün önce onu da gezdireceğine dair verdiği sözü hatırlattı. Bu eğlence daha sürmeliydi. Stefano da onu destekledi. Az önce iki kardeşin arasına girmeye kalkıştığını unutmuş, Amalia'yla dostluğunun, Angiolina'nın Brentani üzerindeki etkisiyle baş edebilir diye düşünüyordu.

Amalia, bir çırpıda hazırlandı, incecik telli, renkliden çok rengârenk denebilecek buklelerini alnına dökecek zamanı bile bulmuştu. Eldivenlerini giyerken, Balli'ye hadi çıkalım dediğinde, beğenilme umuduyla dolu bir gülümsemeyle baktı.

Sokakta kapkara giysileri içinde, tepesinde bir beyaz tüy bulunan ufacık şapkasıyla, her zamankinden de az dikkat çekiciydi. Balli o tüyle eğlendi. Ama hoşuna gitmiş gibi davranarak, yere bu denli yakın bir beyaz işaretle dolaşabilecek kadar tuhaf zevkli bir kadınla, şehrin bir başından ötekine yürümekten duyduğu sıkıntıyı gizlemeyi başardı.

Hava ılıktı ama yoğun, bembeyaz bir sisin ortalığı kapladığı, her tarafın aynı renge büründüğü tam bir kış göğüydü bu ve buğulu aydınlıkta Sant'Andrea, karlar altındaymış gibi görünüyordu. Bu görüntüyü resimlemek isteyen bir ressam, havanın ılıklığını veremeyeceği için, tuvaline ancak yanlış bir izlenim aktarabilirdi.

"Üçümüz birlikte, bütün şehri tanıyormuşuz," diye mırıldandı Balli. Gezinirken adımlarını ağırlaştırmak zorunda kaldılar. Resmi, gürültülü bir bayram kalabalığı, bu büyük ve hüzünlü görünüm ortasında, engin, bembeyaz denizin önünde, sükûnetten yoksun bir karınca yuvasını andırıyordu.

"Herkesi tanıyan biz değil, sizsiniz," dedi Amalia; o gezinti yerine sık geldiği halde, hiç de öyle herkesi selamlamaktan yorulduğunu hatırlamıyordu. Gelip geçen herkes Balli'yi dostça, saygıyla selamlıyor, faytonlardan merhabalar geliyordu. Kız onun yanında kendini çok iyi hissediyor, o bayram yürüyüşünde gösterilen saygının birazı da kendineymiş gibi zevk alıyordu.

Balli, kendisini görebilmek için arabasının camından sarkan bir yaşlı hanıma zarif, ölçülü bir selam verirken, "Gelmeseydim yazık olacakmış!" dedi. "İnsanlar evlerine hayal kırıklığıyla döneceklermiş." İnsanlar, haftanın diğer günleri bir işçi gibi Brentani ile stüdyosuna kapanan Balli'yi, pazar gezintisinde o meydanda göreceklerine eminlerdi.

Amalia keyifle gülerek, "Ange!" diye mırıldandı. Kendisine anlatılanlardan ve Emilio'nun tedirginliğinden tanımıştı onu.

Emilio, Amalia'nın tespitini doğrulayarak, heyecanla, "Gülme!" diye rica etti. Onun da ilk kez gördüğü bir şey vardı; yanında iri adımlarla böbürlenerek, kasılarak yürüdüğü halde kadının gösterişinden dolayı büsbütün ufalan, çelimsiz bir adamcağız, terzi Volpini. İki erkek selamlaştı ve Volpini de abartılı bir nezaketle karşılık verdi. "Angiolina ile aynı renkte," diye kıkırdadı Balli. Emilio itiraz etti; Volpini'nin sa-

manı ile Angiolina'nın altını nasıl karşılaştırılabilirdi ki? Dönüp baktığında Angiolina'nın eğilmiş, yanındakine bir şeyler söylediğini, adamın da başını yukarılara dikip, kamburunu düzeltmiş olduğunu gördü. Kuşkusuz onlardan söz ediyorlardı.

Ancak çok sonra, şehre dönüp ayrılacakları sırada Amalia birden suspus oluverdi, yine o alışkın olduğu yalnızlığına gömülmek üzere olduğunu hissediyordu ve sırf laf olsun diye bir şeyler söylemek, üzerine şimdiden çöken sessizliği yenmek için, Angiolina'nın yanındaki adamın kim olduğunu sordu. "Amcası," dedi Brentani, bir anlık duraklamadan sonra ciddiyetle. Ona alaylı gözlerle bakan Stefano, onun kızardığını gördü. Kız kardeşinin saf gözleri onu utandırıyordu. Amalia, ağabeyinin, kendisine şimdiden onca acı çektirmiş olan büyük aşkının aslında nasıl da bir yalan üzerine kurulu olduğunu bilse ne kadar da şaşırırdı.

Amalia, Stefano'dan ayrılırken, "Teşekkür ederim," dedi. Eğer tam o sırada Balli'nin ağzını neredeyse yırtacak bir esneme nedeniyle konuşamadığını fark etmeseydi, o güzel saatlerden ne tatlı bir anı kalacaktı yüreğinde. "Sıkılmışsınız. Öyleyse daha da çok teşekkür ederim." O kadar iyi yürekli ve alçakgönüllüydü ki Stefano duygulandı, yüreğinde bir sevginin kabardığını hissetti. Esnemesinin sinirsel olduğunu açıkladı. Onlarla bundan böyle sık sık birlikte olarak, o gün canının sıkılmadığını gösterecekti.

Sözünü tuttu da. Her gün neden Brentani'lerde kahve içmek için o merdivenleri tırmandığını izah etmek kolay değildi. Kıskançlıktandı herhalde; Emilio ile dostluklarını koruyabilmek için uğraşıyordu. Ama Amalia bütün bunları bilemezdi. O, Stefano'nun on-

lara daha sık gelmesinin nedeninin ağabeyi olduğunu sanıyor, bu sevginin birazının da kendisine yansımasından mutluluk duyuyordu.

İki kardeş bir daha tartışmadı. Emilio –aynı körlükle ve hiç mi hiç şaşmadan– kız kardeşinin ona daha iyi davrandığını, daha anlayışlı olduğunu hatta o yeni hoşgörünün aşkına bile yansıdığını fark etti. Kız kardeşine sevgilisinden söz ettiğinde Amalia'nm yüzü aydınlanıyor, ışıldayıveriyordu. Ona aşktan söz ettirmeye çabalıyordu kız ve hiçbir zaman da kendini kollamasını, Angiolina'yı bırakmasını falan dile getirmiyordu. Angiolina ile mutlu ise neden terk edecekti ki onu? Bir gün kızla tanışmayı istedi, isteğini daha sonra da birkaç kez yineledi ama Emilio, bu isteği yerine getirmekten kaçındı. Amalia'nın o kadın hakkındaki tek bildiği, kendisinden çok farklı, daha güçlü, hayat dolu bir kadın olduğuydu ve Emilio, kız kardeşinin hayalinde gerçeğinden daha değişik bir Angiolina yaratmış olduğuna sevindi. Kız kardeşinin yanındayken, hayalinde yarattığı sevgilisini seviyor, onu büsbütün güzelleştiriyor, Angiolina'da olmasını dilediği tüm nitelikleri ekliyor ve o hayalin yaratılmasında Amalia'nm da payı bulunduğunu kavradığında, bundan büyük zevk alıyordu. Amalia bir gün, sevdiği adama kavuşmak için tüm engelleri, sınıf ve çıkar çatışmalarının yarattığı önyargıları yenmeyi başarmış bir kadından söz edildiğini duyunca, usulca Emilio'nun kulağına eğilerek, "Tam da Angiolina'ya benziyor," dedi.

Emilio, yüzünde kız kardeşinin söylediklerini teyit eden bir ifade olsa da, "Gerçekten de benziyor mu!" diye geçirdi aklından. Sonunda o kadının, sevgilisine gerçekten de benzediğine, hiç değilse başka

şartlarda yetişmiş olsa pekâlâ benzeyeceğine inanıp gülümsedi. Önyargıları nedeniyle Angiolina'ya karşı sevgisi neden azalacaktı ki? Aksine Amalia'nın asil düşüncesi sayesinde, Angiolina'ya karşı hisleri birkaç dakika içinde hayali süslere bulandı.

Oysa tüm engelleri yenen o kadın aslında Amalia'ya benziyordu. Uzun, beyaz ellerinde en kalın zincirleri bile parçalayacak, karşı konulamaz bir güç barındırıyordu. Hayatında pranga falan kalmamıştı; kuşlar kadar özgürdü, kimse ondan ne bir karar, ne güç, ne sevgi bekliyordu. O zayıf bedende kısılıp kalmış o büyük güç sonunda nasıl patlayacaktı acaba?

O esnada Balli eski püskü bir koltuğa kurulmuş, o saatlerde kafede sanatçılarla tartışmak gibi berbat bir alışkanlığı olduğunu hatırlayarak, büyük bir rahatlıkla kahvesini yudumluyordu. Onu seven ve ona hayranlık duyan bu iki ılımlı insanın arasında çok daha iyi hissediyordu kendini.

Balli'nin iki sevgilinin arasına girmesi de talihsiz bir çabaydı. Angiolina ile kısa tanışıklığından ötürü kendinde, onun hakkında ileri geri konuşma hakkı görüyor; kız da hiç alınmadan, gülümseyerek dinliyordu. Diyeceklerini önce, sesleri yumuşatıp yuvarlaklaştırarak Toskana lehçesinde söylemekle yetinmiş ve bu kızın kulağına çok hoş gelmişti ama ardından kaba saba Trieste lehçesiyle, acımasızca üzerine yüklenince de gücenmedi. Angiolina, –ki Emilio da öyle– bunların kötü niyetle değil laf olsun diye söylendiğini, zararsız bir laf ebeliği olduğunu hissediyordu. İşin kötüsü de buydu aslında. Bir akşam Emilio dayanamadı ve Balli'ye bir daha onlarla birlikte gelmemesini söyledi. "Onu böyle aşağılanır görmekten çok üzüntü

duyuyorum."

"Gerçekten mi?" diye sordu Balli gözlerini faltaşı gibi açarak. Her zamanki gibi düşüncesizce davranmış, aslında Emilio'ya faydası dokunur diye o şekilde hareket etmesi gerektiğini sanmıştı. Arkadaşının sözünü dinledi ve bir süreliğine, gidip aşklarına tebelleş olmadı. "Ben böyle bir kadına başka türlü davranamam ki." O zaman da Emilio sıkıldı ve zayıflık gösterdiğini kabullenmektense, arkadaşının davranışına katlanmaya razı oldu.

"Ara sıra Margherita ile birlikte de gel bari."

Et ziyafeti dedikleri şey sıklıkla, ilkini andıran ayrıntılarla yinelendi: Emilio suskunluğa gömülmüş, Margherita ve Angiolina, Balli'nin önünde diz çökmüş durumda.

Ama bir akşam Balli bağırıp çağırmadı, emirler yağdırmadı, kadınların kendisine tapınmalarını beklemedi ve ilk kez Emilio'nun katlanabileceği bir arkadaş oldu. Dönüşte Emilio, dostunun hoşuna gidecek bir şey söylemiş olmak için, "Margherita seni nasıl da seviyor olmalı!" dedi. İki kadın birkaç adım önden yürüyorlardı.

"Maalesef," dedi Balli hiç istifini bozmadan, "beni sevdiği gibi başka daha çok kişiyi seviyor sanırım. Çok narin bir ruh." Emilio şaşkına dönmüştü. İki kadının durup onları beklediğini gören Balli, "Şimdi sus, sesini çıkarma!" dedi.

Ertesi gün, Amalia'nm mutfağa gitmesi gerektiği bir aralıkta Balli, bir postacının tesadüfen yaptığı yanlışlıktan ötürü, Margherita'nın bir başkasına –"Hem de bir sanatçıya," dedi öfkeyle– buluşma sözü verdiğini fark ettiğini anlattı. "Bu beni çok üzdü. Böyle bir

davranışa maruz kalmak korkunç. Araştırmaya koyuldum, tam rakibimin kim olduğunu buldum sanıyordum ki baktım, bir değil iki taneymiş. İş sıradan bir hal alıyordu. O zaman ilk kez Margherita'nın ailesini araştırmaya başladım, bir de ne göreyim, bir anne ve ev dolusu, çocuk yaşta kız kardeş. Anlıyor musun? Bütün o kızları okutmak zorunda." Sonra dokunaklı bir sesle, "Düşün ki benden kör kuruş bile istemedi. İtiraf etsin, bana her şeyi anlatsın istiyorum. Onu son bir kez öpeceğim, hiç kin beslemediğimi söyleyeceğim ve onu bırakıp yüreğimde en güzel anısını saklayacağım," diye tamamladı sözlerini.

Sözleri bitince sakinleşmek için hemen sigaraya sarıldı ve Amalia döndüğünde alçak sesle bir şarkı tutturmuştu: *"Suçunu itiraf et ve sonra da ölümü bekle."*

Emilio hemen o akşam Margherita'nın öyküsünü Angiolina'ya anlattı. Kız, nasıl da sevindiğini gizleyemedi. Sonra böyle davrandığı için, Emilio'ya kendisini bağışlatması gerektiğini fark etti. Fakat bu kolay olmadı. Emilio için, kendisinin nice acılara katlanarak elde ettiği şeyi heykeltıraşın güle oynaya ele geçirebileceğini görmek, ne kadar kahrediciydi!

Öte yandan Angiolina ile, kendisini kandırdığı, tuhaf bir dönem yaşıyordu. Gündüz gözüyle bir düş görüyor, genç kızı kendisinin baştan çıkardığına inanıyordu. Gerçekten de ona ilk yaklaştığı akşamlarda, namuslu kadınlar ve o kadınların çıkarları üzerine o enfes nutku çekmişti. Kendi eğitimine tabi olmadan önce onun nasıl bir kız olduğunu bilemezdi ki. Ancak namuslu bir Angiolina'nın kendi Angiolina'sı olabileceğini nasıl da anlayamamıştı? Yarıda bıraktığı nutkuna yeniden başladı ama bambaşka bir tonda. Çok geç-

meden de sıkıcı ve karmaşık kuramların Angiolina'nın harcı olmadığını fark etti. Onu yeniden eğitmek için gereken yöntem üzerine uzun uzadıya düşündü. Düşlerinde onu, kendisine layık yüksek bir mertebeye yükselterek okşadı. Gerçek hayatta da öyle yapmaya yeltendi. Aslında en iyi yöntem, onun kendisine saygı duymasının ne tatlı şey olduğunu kıza hissettirmekti. Bu nedenle, örnek olsun diye kendisi kızın önünde hep tam da, Angiolina'nın kendisine bir tekme atmayı uygun göreceği anda, en kolay yere yıkılacağı biçimde, diz çökmüş duruyordu.

VI

Ocak ayı başlarında bir akşam Balli, iflah olmaz bir sıkıntıyla, yalnız başına Acquedotto böyunca yürüyordu. Kız kardeşi ile birlikte bir ziyarete gitmiş olan Emilio'nun arkadaşlığından yoksundu ve Margherita'nın yerine de henüz bir başkasını koyamamıştı.

Sabahın erken saatlerinden, beri şehre hâkim olan lodosun etkisiyle, gökyüzü berraktı. O akşamki maskeli baloyla başlayacak karnavalın, soğuk hava dolayısıyla sönük geçmesi muhtemeldi. Palyaço kılığına bürünmüş çıplak bacaklı iki kızın geçtiğini gören Balli, "Ah, şimdi bir köpeğim olsaydı da şu bacakları bir dişletseydim!" diye geçirdi aklından. Karnaval sönük geçtiğinden olsa gerek, içinde ahlâki bir öfke uyanıyordu; sonra, çok daha sonraları o da katılacaktı bu şenliğe ve o zaman öfkesini hepten unutacaktı çünkü aslında, lüksü ve renkli şeyleri seviyordu. Ama şim-

dilik, hüzünlü bir güldürünün başlangıcına tanık olduğunu düşünmekteydi. Yavaşça, bir süreliğine işçiyi, esnafı, terzi kızları, küçük burjuvayı sıradan, tekdüze yaşamından koparıp alacak, ardından yine acılarına terk edecek bir tayfunun yaklaşmakta olduğunu görüyordu. İçlerinden bazıları hırpalanmış, yaralanmış vaziyette, artık üzerlerinde yük olarak görecekleri eski yaşamlarına dönecekler, bazılarıysa asla eskiden olduğu gibi cendereye sokamayacaklardı kendilerini.

Bir daha esnedi; kendi düşünceleri içini daraltıyordu. "Lodos kokusu," diye düşündü ve bir tepenin üstünden, bir tepsinin üstündeymiş gibi parıldayan aya baktı.

Derken gözleri Acquedotto'dan aşağıya doğru inen üç kişiye takıldı. Üçü birden el ele tutuşmuş olduklarından, hemen dikkatini çektiler. Ortada ufak tefek, tıknaz bir adam, iki yanında fidan gibi iki kadın vardı; öyle gülünç bir tezat yaratıyorlardı ki heykellerini yapmayı düşündü. İki kadına Antik Yunan giysileri, erkeğe modern bir ceket giydirir, kadınlar şarap tanrısının rahibeleri gibi güler, erkeğin yüzünden yorgunluk ve sıkıntı okunurdu.

Ama o bedenler yaklaşınca kafasındaki hayali unutuverdi. Kadınlardan biri Angiolina, öteki de, Balli ile Emilio'ya Angiolina'nın tanıştırdığı, güzellikten nasibini alamamış Giulia adında bir kızdı. Birkaç adım ötesinden geçen, başını dik tutup gülümseyen, kara sakallı adamı ise tanıyamadı. Ama adamın kızıl sakallı Volpini olmadığı kesindi.

Giolona yürekten kahkahalar atıyordu; adamın oraya onun için geldiğine hiç kuşku yoktu ve Giulia da elinin tutulmasını ona borçluydu. Balli, nedenini

söyleyemese de bundan emindi ve gözlem yeteneğinden öylesine keyif aldı ki akşamdan beri içine çöreklenen sıkıntıyı unutuverdi. "İşte ilginç bir meşgale; casusluk!" Ağaçların kuytusundan onları izledi. Giolona sürekli, hemen hiç durmaksızın gülüyor, Giulia ise konuşmaya katılabilmek için başını uzatıp duruyordu ama sağındaki iki kişi onun varlığını unutmuş gibiydi.

Çok geçmeden özel bir gözlem yeteneğine gerek kalmadı. Acquedetto'daki kafeye birkaç adım kala durmuşlardı. Adam Giulia'nın elini bıraktı ve o da bir kenara çekildi, sonra adam Angiolina'nın ellerini avuçlarının içine aldı. Ondan bir beklentisi vardı ve ikide bir o kaba sakalını Angiolina'nın yüzüne yaklaştırıyordu; uzaktan bakıldığında öpüyormuş gibi gözüküyordu. Sonra üçü birden kafeye girdiler.

İlk salonda, kapının yanma oturmuşlardı ama Balli, adamın başından başka bir şey göremiyordu. Tam da ışığın altındaydı. Gözlerinin altına varan gür bir sakalla çevrili kara, kapkara bir yüzü; dazlak, parlayan, sapsarı bir kafası vardı. "Barriera sokağındaki şemsiyeci bu!" diye güldü Balli. Emilio Brentani'ye rakip bir şemsiyeci. Aslında böylesi daha iyiydi çünkü o meslek Emilio'nun gözünü açardı artık. Balli şahit olduklarını öyle keyifli anlatacaktı ki Emilio acı çekeceği yerde gülecekti. Kendi nüktedanlığından hiç kuşkusu yoktu Balli'nin.

Şemsiyeci hep bir tarafa bakıyordu ve casus vicdanı Balli'yi, Angiolina'nın o yanda oturduğunu saptamaya yöneltti; bu amaçla içeriye girdi. Gerçekten de sırtını duvara yaslamış oturan oydu; Giulia ötekilerden uzağa, ayrı oturmuş, bir kadeh likörü yudumluyordu. Balli her ne kadar dikkat etse de, öteki ikisi

kadar dalgın olmayan kız, Balli'yi fark etti. Masadakileri hemen kaş gözle uyardı. Ama çok geç kalmıştı. Balli, diğer ikisinin ellerinin masanın altında birleşmiş olduğunu fark edebilmiş ve Angiolina'nın şemsiyeciye karşı sevgi dolu bakışına hayret etmişti. Emilio haklıydı; o gözler sanki içlerinde bir şeyler yanarmış gibi kıvılcım saçıyordu. Balli şemsiyeciye imrendi. Onun yerinde olsa ne de güzel olurdu!

Giulia onu selamladı, "İyi akşamlar!" Balli, kızın yanına gitmesini beklediğini fark etti, tiksindi. Ona, Emilio ve Angiolina ile birlikte olabilmek için zaten birkaç akşam katlanmıştı. Angiolina'yı küçük bir baş hareketiyle selamlayarak salondan usulca çıktı. Kız, yanındaki adamla ilgisi yokmuş gibi görünebilmek için yerinde büzülüp kalmıştı ve Balli'ye, anlam dolu, o gülümsemeye hazır, kocaman gözlerle bakıyordu. Ama o tebessüm dahi etmeden başka bir yana bakarak, şemsiyecinin selamını da almadan yürüyüp geçti. "Nasıl da güzel anlattık derdimizi!' diye düşündü. "O bana gözleriyle, Emilio'ya bu karşılaşmadan söz etmeyeyim diye yalvardı, ben de görür görmez hepsini okuyacağım diye cevapladım."

Şemsiyeciye bir daha baktı da, o dazlak kafanın, o kıl yuvasının ortasında, ağzı kulaklarında bir yüz. "Ah Emilio bir görseydi!"

"İyi akşamlar Bay Balli," diye saygılı bir selamlama duydu arkasından. Dönüp baktı. Michele'ydi. Tam da zamanında karşılaşmışlardı.

Ani bir kararla Balli ondan, Emilio Brentani'ye gitmesini rica etti; evdeyse alıp hemen buraya getirmesini, eğer evde yoksa o gelinceye kadar beklemesini söyledi. Michele emri alır almaz eve doğru koşturdu.

Sabırsızlanan Balli, kafenin karşısındaki bir ağaca yaslandı. Emilio'nun, şemsiyeciye ya da Angiolina'ya sataşmasını önleyebileceğini biliyordu. Onu sakinleştireceğini ve o ilişkiden sonsuza dek kurtaracağını umuyordu.

Giulia kapıya çıkmış, çevresine dikkatle bakınıyordu; ama kendisi ışığın altında, Balli ise gölgede olduğundan, onu fark edemedi. Balli, gizlenmek umurunda olmasa da, hiç kıpırdamadı. Giulia içeriye döndü, sonra, artık sevgilisinin elini tutmaya cesaret edemeyen şemsiyeci ve Angiolina ile birlikte yeniden dışarı çıktı. Çabuk adımlarla Kafe Chiozza'ya yöneldiler. Kaçıyorlardı! Balli'nin işi Chiozza'daki kadar güç değildi, nasıl olsa Emilio o yandan gelecekti; ama diğerleri sağa, istasyona doğru sapınca ne yapacağını şaşırdı. Sabırsızlığından öfkelendi. "Emilio zamanında gelmeyecek olursa, o ahmak Michele'yi kovarım."

Bir noktaya kadar keskin gözlerinin faydasını gördü. Şemsiyecinin, Angiolina'nın elini yeniden tutacak cesareti bulduğunu görünce öfkeyle, "Ah, namussuzlar!" diye söylendi. Az sonra, yüksek evlerin gölgesinde onları gözden kaybetti ve sonunda Emilio geldiğinde, onlara artık yetişemeyeceğini bildiğinden dostunu, "Ah yazık! Gözünü açacak gösteriyi kaçırdın," diye karşıladı. Sonra kısık sesle şarkı söylemeye koyuldu. "*Evet intikam, korkunç bir intikam...*" Ve belki durup beklemişlerdir diye Emilio'yu istasyona doğru sürükledi.

Emilio konunun Angiolina olduğunu anlamıştı. İşin aslına dair hiçbir kuşkusu yokmuş gibi hayret dolu sorular yağdırarak Balli'nin yanında yürümeye koyuldu. Derken anladı; boğazını tıkayan yumrunun

sebebi, kendini gülünç bir duruma düşürmüş olmasındandı. Ah, öncelikle ondan kurtulması gerekiyordu! Aniden durdu. Ne olup bittiğini anlamadan bir adım bile atmayacaktı. Her şeyi açıkça duymak istiyordu. "Angiolina'dan bahsetmiyor muyuz? Sen bana ne kadar anlatsan, benim bildiğimden fazlasını bilemezsin," diyerek güldü. "O halde şu maskaralığı bırak artık."

Balli'nin hemen istediği kıvama geldiğini görünce mutlu oldu. Arkadaşı ciddileşti, Angiolina'ya nasıl rast geldiğini, onu nasıl suçüstü yakaladığını anlattı. Yatak odasına girse bu kadar açık seçik göremezdi. "O adam oraya Angiolina için gelmiş, Giulia için değil; daha doğrusu Angiolina oraya o adam için gelmişti. Adamın ellerini nasıl da okşuyor, yüzüne nasıl öyle baygın bakıyordu! Volpini değildi, biliyor musun?" Sözünü kesip Emilio'ya bakarak, sükûneti acaba Angiolina'nın, Emilio'nun üstüne sevdiği adamın Volpini olması varsayımından mı ileri geliyor diye anlamaya çalıştı.

Emilio, bu habere şaşırmış gibi davranarak dinlemeye devam etti. "Kesinkes eminsin değil mi?" diye sordu. Aslında Volpini'nin Trieste'de olmadığını bildiğinden onu aklına bile getirmemişti.

"Daha neler! Volpini olsa tanımaz mıydım, hem sonra bu adamı da tanıyorum. Barriera Vecchia Sokağı'ndaki şemsiyeci. Şu sıradan, renkli şemsiyeler satan." Burada, hem loş aydınlatmanın ve hem de Angiolina'nın gözlerinin ışığı altındaki şemsiyeciye dair ayrıntılı bir tarif başladı. "Dazlak, üstelik kapkara! Acayip bir yaratık, hangi ışığı tutsan üstüne hep öyle kapkara kalıyor." Balli sözlerini tamamladı: "Sana acımam için bir neden bulunmadığına göre,

yalnızca zavallı Giulia'cığa acıyorum. Şemsiyecinin benim gibi bir dostu yoktur ki güzel serüvenlerinin çirkin artıklarını başından savsın. Pek de kötü davrandılar Giulia'ya! O, bir kadeh likörle idare etmek zorundayken Angiolina, sütlü kakaonun yanına, koca bir tabak da kurabiye ısmarladı." Emilo arkadaşının bütün o komik gözlemleriyle ilgilenir gibi gözüküyordu. Umursamaz görünmek için ayrıca çaba harcaması bile gerekmiyordu artık; ilk denemesinde neredeyse taş kesilmişti ve yüzündeki donuk gülümsemesi, o sükûneti ile yatıp uyuyabilirdi. O hal, iliklerine işlemişti sanki. Yüreğinde farklı bir duyguyu boşuna arıyor, büyük bir yorgunluktan başka hiçbir şey bulamıyordu. Başka hiçbir şey! Belki de kendinden, Balli'den ve Angiolina'dan bıkkınlık. "Kuşkusuz, yalnız kaldığımda kendimi daha iyi hissedeceğim."

Balli, "Şimdi yatıp uyuyalım," dedi. "Sen artık yarın Angiolina'yı nerede bulacağını bilirsin. Birkaç sözle kestirmeden bir elveda der, bu işi bitirirsin; tıpkı benimle Margherita'nın arasında bittiği gibi."

Makul bir tavsiyeydi ama belki de tavsiyede bulunmasına gerek yoktu. "Peki, öyle yaparım," dedi Emilio. "Ama belki yarın değil," diye ekledi. Ertesi gün uzun uzun uyumak istiyordu.

"Aferin sana, işte benim dostum," dedi Balli hayranlıkla. "Bir tek akşamda, aylar boyu yaptığın saçmalıklarla yitirdiğin saygını yeniden kazandın. Bana eve kadar eşlik eder misin?"

"Birkaç adım geleyim," dedi Emilio esneyerek. "Geç oldu, Michele geldiğinde yatmak üzereydim." O lanet çağrıyı hiç duymamış olmayı istediği besbelliydi.

Yalnız kaldığında kendine gelemedi. O akşam ne

yapabilirdi ki? Yatmak niyetiyle eve yöneldi.

Ama Chiozza civarında durup, istasyondan yana, şehrin o kesiminde bir yerlerde Angiolina ile şemsiyecinin, muhtemelen sevişti̇ği tarafa doğru baktı. "Yine de," diye hem düşündü hem de sözcükler geçti kafasından, "şuradan geçse de aramızda her şeyin bittiğini söyleyebilsem ne güzel olurdu. İşte her şey ancak o zaman gerçekten bitmiş olur, ben de rahatça gidip yatabilirdim. Şimdi bir geçse buradan!"

Yolun kenarındaki korkuluklardan birine yaslandı, bekledikçe Angiolina'yı hemen o akşam görme umudu da o denli artıyordu.

Hazırlıksız yakalanmamak için söyleyeceği sözleri de geçirdi aklından. Tatlı sözler. Neden olmasın? "Elveda Angiolina. Ben seni kurtarmak istedim, sense benimle eğlendin." O da eğlenmişti, Balli de! Göğsü çaresiz bir öfkeyle kabardı. İşte sonunda uyanıyor, öfkesi ve heyecanı kendisine, az önceki umursamazlığı kadar acı gelmiyordu çünkü o umursamazlık, Balli'nin, varlığını kendisine zorla hissettirdiği bir tutsaklıktı. Angiolina'ya tatlı sözler söylemek mi? Yok canım! Sert ve soğuk birkaç söz yeter: "Ne halt ettiğini en başından biliyordum zaten. Hiç şaşırmadım. Balli'ye sor. Elveda."

O soğuk sözleri tasarlarken alev alev yandığını hissettiğinden, sakinleşmek için yürümeye koyuldu. Yeterince aşağılayıcı değildi! O sözlerle kendinden başka kimseyi aşağılamıyordu ki; başının döndüğünü hissetti. "İnsan böyle bir durumda konuşmaz, çeker vurur," diye düşündü. İçine düşen büyük korku ile sakinleşiverdi. Öldürse de yine aynı biçimde komik duruma düşecekti. Sanki aklından katillere yaraşır bir

düşünce geçmiş gibi. Öyle değildi düşündüğü; ama sakinleşince Angiolina'yı öldürüp öç almayı zihninde canlandırdı. Sebep olduğu acıyı unutturacak bir intikam olurdu bu. Daha sonra yazıklanabilirdi de. Bunun üzerine duyguları öylesine kabardı ki gözleri yaşlarla doldu.

Angiolina'ya karşı yapılacak en doğru şeyin, Balli'ye yaptığının aynısını yapmak olduğunu düşündü. O iki düşmanına aynı biçimde davranmalıydı. Kıza diyecekti ki onu zaten beklediği ihanetten dolayı değil, kendisine rakip olarak seçtiği adamın kaba sabalığından ötürü bırakıyordu. Şemsiyecinin öptüğü yerleri öpmek istemiyordu artık. Balli'ye, Leardi'ye hatta Sorniani'ye bile göz yummuştu ama ya şemsiyeci! Karanlıkta bu sözcüğü söylerken, yüzünü nasıl iğrenerek buruşturacağını denedi.

Ona söylemek için aklından hangi söz geçse, sinirinden gülüyordu. Bütün gece böyle, onun hayaliyle mi konuşacaktı? Demek ki bu işi hemen bitirmesi gerekiyordu. Angiolina'nın evine, Romagna caddesinden döneceğini tahmin etti. Hızlı yürüse yetişebilirdi. Aklından bunlar geçince, zihnini allak bullak eden kuşkuyu dağıtacak bir karar verebildiğine memnun, koşmaya başladı. Harekete geçmek başlangıçta biraz ferahlık verdi. Sonra aklına yeni bir fikir gelince duraksayarak adımlarını ağırlaştırdı. Eğer eve o yandan dönüyorlarsa, karşılarına çıkmak için Halk Parkı yönünden Fabio Severo sokağına tırmanmak, Romagna caddesinde önlerini kesmek daha mantıklı olmaz mıydı? Koşmaya üşenmiyor, onca yolu tepmeye hazırlanıyordu; ama tam o anda Caffe Fabris'in önünden, yanında Giulia ve şemsiyeci olması gereken bir adamla

Angiolina'nın geçtiğini görür gibi oldu. O mesafeden, hoşa gidilsin istediği zamanlar yaptığı gibi zarifçe kıvırtan genç kızı tanıdığını sandı. Adımlarını yavaşlattı, nasıl olsa yetişmek için bol bol zamanı vardı. Ona oracıkta derhal söyleyeceği sözleri de kendini kaybetmeden düşünebilirdi. İlişkilerini neden bu kadar büyütüyordu ki? Sıradan bir ilişkiydi ve birkaç dakika içinde, kestirme tarafından sona erecekti.

Romagna caddesinin yokuşuna vardığında o üç kişiyi gözden yitirdi, herhalde geçip gitmişlerdi. Yokuş kadar yorucu bir kuşkuyla adımlarını sıklaştırdı. Ya Angiolina değilse? Bütün gece boyunca yeniden, yeni baştan doğacak gerginliği ile nasıl mücadele edebilirdi ki?

Şimdi karanlıkta, birkaç adım ötesinde ilerleyen o üç kişinin, kendi aradıkları olduğuna inanmayı sürdürdü. Bu sayede bir an sakinleşti. İnsan hemen bir şeyler yapabilecek durumdaysa sakinleşmesi kolay oluyordu!

O üçü, Balli'nin anlattığı öteki gruba benziyordu. İki kadının ortasında tıknaz bir adam yürüyordu. Angiolina sandığı kadın adamın koluna girmişti ama şimdi, onun kendine özgü hareketlerinin hiçbirini göremiyordu. Yaklaşınca yüzüne baktı. Tanımadığı, buruşuk, ihtiyar bir yüz görünce şaşkınlıktan donakaldı.

Acı bir hayal kırıklığı. Onca umut bağladığı o üçünden hemen ayrılmak istemiyor, aklından o insanlara, Angiolina'yı gördüler mi acaba diye sormak geçiyor, onu nasıl tarif edeceğini düşünüyordu. Utandı! Ağzından tek bir söz bile çıksa hepsi her şeyi hemen anlardı. Adımlarını hızlandırdı, derken koşmaya başladı. Önünde uzun, beyaz bir yol uzanıyordu, köşeyi

döndüğünde yine öyle upuzun bir başka yol, ardından bir başka yol daha göreceğini hatırladı. Bitmek tükenmek bilmeyen yollar! Ama kuşkudan kurtulmak gerekiyordu ve o an için kuşku, Angiolina'nın o yolda mı, bir başkasında mı olduğuna dairdi.

Ona, o gece veya ertesi gün söyleyeceği cümleleri bir kez daha zihninden geçirdi. Onurlu bir şekilde (huzursuzluğu arttıkça sakinleştiğini düşünüyordu), vakarından hiç ödün vermeden diyecekti ki kendisinden kurtulmak için Angiolina'nın bir söz, bir tek söz söylemesi yeterdi, onunla eğlenmesine gerek yoktu. "Ben hemen kendimi çekerdim. Bir şemsiyecinin gelip beni kovalaması gerekmezdi." Bu cümleyi, bazı sözcüklerin yerini değiştirerek birkaç kez yineledi, ses tonunu da ayarlamaya çalışıyor, gittikçe daha alaylı, daha yaralayıcı bir tonla söylüyordu bunları. Baktı ki doğru anlatımı bulabilmek için bağırmaya başlamış, sustu.

Sokağın ortasındaki çamura basmamak için yana, taşların üzerine çekildi, ama eğri büğrü taşlara basınca kaydı, düşmemeyim derken de bu kez duvara çarptı, elleri yaralandı. Can acısı Emilio'yu telaşlandırıp öç alma isteğini artırdı. Öyle sendelemesi sanki Angiolina'nın yeni bir hatasıymış gibi, her zamankinden de komik hale düştüğünü hissetti. İlerde yine onun yürüdüğünü görür gibi oldu. Bir yansıma, bir gölge, bir hareket, her şey kendisinden kaçan o hayalete dönüşüyordu. Yetişebilmek için koşmaya başlamış, çileden çıkmış, Romagna caddesinin yokuşunu tırmanırken hazırladığı alaycı sözleri de unutuvermişti. Angiolina'yı her halükârda, gerekirse kaba kuvvetle durdurmaya kararlıydı ki şansına, bu kadın da o

değildi. Zavallı Emilio, az kalsın kendini kaptıracağı şiddetin şimdi kendisine yöneldiğini, soluğunu kestiğini, kendini dizginleme imkânını elinden aldığını sandı. Delirmiş gibi elini dişledi.

Uzun koşusu nihayete ermişti. Angiolina'nın evi kocaman, yapayalnız bir kışla, beyaz cephesi ayışığıyla aydınlanmış, sımsıkı kapalı, sessizliğe gömülüydü; terk edilmiş gibiydi.

Alçak bir duvarın üstüne oturdu ve sakinleşebilmek için düşünmeye çabaladı. Onu bu halde gören olsa, o akşam sadık bir kadının ihanetini öğrendiğini sanırdı. Yaralı ellerine baktı, "Bu yaralar daha önce yoktu," diye düşündü. Angiolina ona, daha önceleri, öyle davranmamıştı ki olsun. Kimbilir belki bütün o acı, o üzüntü, iyileşmekte olduğunun habercisiydi. Ama acı içinde kıvranırken, şu düşünce geçti aklından; "Eğer o benim olmuş olsaydı böylesine acı çekmezdim." Eğer kendisi istemiş, yürekten istemiş olsaydı kız onun olurdu. Oysa tek yaptığı, o ilişkiyi kutsallaştırarak, sonunda kendi gözünde bile komik hale getirmek olmuştu.

Duvardan, oturduğundan daha sakin fakat daha üzgün kalktı. Bütün suç kendisinindi. Tuhaf, hasta yaratık bizzat kendiydi; Angiolina değil. Ve bu aşağılayıcı çıkarım ona, evine kadar eşlik etti. Son bir kez Angiolina'nın endamını hatırlatan bir kadına bakmak için bekledi ve sonra, evin kapısını ardından kapayacak gücü kendinde buldu. Bu akşamlık bitmişti. O ana değin umut ettiği karşılaşma orada gerçekleşemezdi artık.

Mumu yaktı, elinden gelen hiçbir şey olmaksızın ve uyuyamadan, yatağına boylu boyunca uzanacağı

anı gücü yettiğince geciktirmek için yavaştan alıyordu.

Amalia'nm odasından bir şeyler çalınır gibi oldu kulağına. Önce kulaklarına inanamadı. Heyecanlı bağrışmalardan çok sakin bir muhabbete benziyordu. Odanın kapısını ihtiyatla araladı, tüm kuşkuları dağıldı. Amalia biriyle konuşuyordu. Sakin, anlaşılır kelimelerle, "Evet evet, tam istediğim gibi," demişti. Koşup mumu aldı, döndü. Amalia yalnızdı. Düş görüyordu. Sıska kollarından birini başının altına almış, öteki kolu gri yorganın üzerinde boylu boyunca uzanır halde sırtüstü yatıyordu. Balmumu rengi eli o gri yorganın üzerinde büyüleyici güzellikteydi. Işık yüzüne vurunca sustu, sesi soluğu kesildi, rahatsız yatışını değiştirmeye çalıştı.

Emilio mumunu alıp odasına döndü, yatmaya hazırlandı. Sonunda düşünceleri başka yöne kaymıştı. Zavallı Amalia! Onun yaşantısı da pek keyifli değildi. Sesinden neşeli olduğu anlaşılan düşü, kederli gerçeğine karşı doğal bir tepkiden başka şey değildi kuşkusuz.

Az sonra yan odadan, yine aynı sözcükler neredeyse hece hece, yeniden yankılandı. Emilio yarı çıplak kapıya yöneldi. Sözcüklerin arasında bir bağlantı yoktu ama rüyasında çok sevdiği biriyle konuştuğu (şüphesiz) kesindi. Sesinde ve sözlerde büyük bir hoşluk, teslimiyet vardı. Kız bir kez daha ötekisinin –düşünde konuştuğu– aklından geçenleri okumuş olduğunu söylüyordu. "Gerçekten öyle mi yapacağız? Hiç ummuyordum!" Sonra anlaşılmaz seslerle bozulan bir sessizlik –düşün sürdüğü belliydi–, ardından aynı düşünceyi tekrar dillendiren başka sözler. Emilio uzun

süre durup kulak kabarttı. Tam çekiliyordu ki eksiksiz bir cümle duyunca duraksadı: "Balayında her şeye izin vardır." Vah zavallıcık! Balayı düşlüyordu demek. Emilio kız kardeşinin sırlarına bu şekilde şahit olmaktan dolayı utandı. Kapıyı kapadığı anda o duyduğu sözleri unutmaya çalışacaktı. Kız kardeşi onun, o düşlerden haberdar olduğundan asla kuşkulanmamalıydı.

Yatağına uzandığında bir daha Angiolina'yı düşünmedi. Uzun süre yan odadan kulağına gelen, gitgide hafifleyen, sakin, tatlı sözlere kulak kabarttı. Yorgundu, zihni her türlü heyecana kapalıydı, neredeyse mutlu hissetti. Angiolina ile ilişkisine son verince kendini tümüyle kız kardeşine adayacaktı. Yaşaması gerektiği gibi yaşayacaktı.

VII

Saatler sonra öğlene doğru uyandı, aklına hemen, bir önceki gece yaşadıkları üşüştü. Ama bütün acısını hatırlamadı ve onca üzüntünün Angiolina'nın ihanetinden değil, öcünü hemen alamıyor olmaktan kaynaklandığını sanarak kendini aldattı. Kadına öfkesini mümkün olduğunca çabuk gösterecek ve sonra onu terk edecekti. Öcünü alınca, aralarındaki en büyük bağı oluşturan o duygu da silinecekti elbette.

Kız kardeşine günaydın bile demeden dışarı çıktı. Nasıl olsa birazdan dönüp, şahit olduğu düşlerinden kurtaracaktı onu.

Hava oldukça rüzgârlıydı, Halk Parkı'ndaki yokuşu güçlükle tırmandı; ama şimdi sarf ettiği gayret, geçen geceki acılı, hüzünlü çabasına hiç benzemiyor-

du. Sabahın serin, berrak havasının kaslarını harekete geçirdiğine seviniyordu. Angiolina'ya söyleyeceklerini düşünmüyor, kendine bir önhazırlığa ihtiyaç duymayacak kadar güveniyordu, sevgilisini yaralayıp terk etmeyi başaracağından oldukça emindi.

Kapıyı Angiolina'nın annesi açtı. Kızının bitişikte giyindiğini söyleyip Emilio'yu kızının odasına buyur etti ve her zamanki gibi ona eşlik etti.

Birkaç dakikalığına dahi bekleyecek olmak Emilio'yu üzdü. İki satır bilgi edinmek amacıyla, "Angiolina dün gece eve geç mi döndü?" diye sordu.

İhtiyar kadın, genzinden gelen seste bütün cümleyi birleştirerek, "Gece yarısına kadar Volpini ile kafede oturmuşlar," diye cevapladı.

Ana-kızın suç ortaklığına hayret eden Emilio, "Ama Volpini dün gitmemiş miydi?" dedi. "Gidecekmiş de treni kaçırmış, şu sıralar yola çıkıyor olmalı."

İhtiyar kadına inanmadığını belli etmek istemedi, sustu. Durum açık seçik ortaya dökülmüş, artık kendisini kandırmalarının, yüreğine kuşku sokmalarının imkânı kalmamıştı. Uydurdukları yalanı Balli çoktan öngörmüştü.

Angiolina'yı, annesinin önünde mutlu âşık ifadesiyle karşılaması güç olmadı. Gerçekten de mutluydu. Sonunda avucuna düşmüştü işte ve şu ana kadar takındığı o hemen her şeyi açıklamak, basitleştirmek hatasına düşmek istemiyordu şimdi. Önce kız konuşmalıydı. Ne yalanlar uyduracaktı bakalım, sonra onu kendi sözleriyle kıskıvrak yakalayacaktı.

Baş başa kaldıklarında kız aynanın karşısına geçti, buklelerini düzeltmeye ve sevgilisinin yüzüne bakmadan, kafede geçirdiği akşamı ve Balli'nin casusluğunu

anlatmaya koyuldu. Neşeyle gülüyordu, öylesine pespembe ve tazeydi ki; Emilio, onun yalanlarından çok bundan tiksindi.

Volpini'nin beklenmedik dönüşüne canının çok sıkıldığını söyledi. Adamı öyle bir karşılamış ki neredeyse, "Hiç peşimi bırakmayacak mısın sen?" demeye getirmiş.

Emilio'yu pek sevindireceğini düşündürerek böyle söylüyordu. Ne var ki o, Volpini ile kıyaslandığına asıl alay konusunun kendisi olduğunun farkındaydı. Angiolina, onu aldatmak için daha büyük çaba harcamış olmalıydı; kurnazlıklarının ve yalanlarının belki de ancak bir kısmını keşfetmişti. Öteki ise kolayca kanmış, dolandırılması için ayrı bir çaba gerekmemişti. Mademki Angiolina'nın yediği haltlar, anlaşıldığı kadarıyla annesini de eğlendiriyordu, kendi arkasından epey gülmüş olmalıydılar, Volpini'den ise ne de olsa korkuyorlardı. Betini benzini solduran, bedenini sarsan o şiddetli öfke nöbetlerinden birine tutuldu. Ama kız, sanki onu sersemletmek ister gibi konuşuyor da konuşuyor, susmak bilmiyordu ve o arada Emilio kendine geldi.

Doğanın kanunu karşısında neden umutsuzca davranıyor, neden tiksiniyordu ki? Angiolina daha anasının karnındayken yolunu bellemişti. Anasıyla bir olması da en iğrenç yanıydı. Bu yüzden onu suçlamaya değmezdi. Kendisi de işin doğasının kurbanı değil miydi sanki! İşte sonunda, eski doğal inancına yeniden kavuşuyordu. Ama öç almaktan yine de vazgeçemedi.

Neden sonra Angiolina onun tuhaf davrandığını fark ederek sitemle, "Daha beni öpmedin bile," dedi.

O ise sakince, vazgeçtiği kırmızı dudaklara bakarak, "Seni bir daha asla öpmeyeceğim!" diye cevapladı. Diyecek başka söz bulamayarak yerinden kalktı. Çekip gitmeyi yediremiyordu çünkü o kısa cümle yetmez, onca acının hak ettiği karşılık olamazdı. Ama kız o sözlerle onu terk ettiğini görsün istiyordu. Gerçekten de o aşağılık ilişkiye son verecek pek onurlu bir davranış olurdu bu.

Kız durumu sezdi, kendisini savunmasını istemediğini sanarak kırılgan bir sesle araya girdi: "Aslında sana o adamın Volpini olduğunu söylemekle hata ettim. O değildi! Böyle söylememi isteyen Giulia idi. O adam yanımıza onun için gelmişti. Seninle ben çıktığımızda Giulia bizimle gelmişti, o biriyle çıktığında da gitmemezlik etsem olmazdı. Görsen inanamazsın. Adam ona sırılsıklam âşık! Giulia'yı senin beni sevdiğinden çok seviyor."

Sözünü yarıda kesti. Yüzünün ifadesinden Emilio'nun kendisine inanmaktan ne denli uzak olduğunu anlamış, işe yaramaz yalanlar uydurmuş olduğunu fark ederek bozulmuştu. Ellerini yakındaki sandalyeye dayayıp var gücüyle bastırdı. Yüzünde hiçbir anlam yoktu, gözlerini duvardaki bir gri lekeye dikmiş, bakıyordu. Acı çektiği zamanlardaki hali buydu herhalde.

O anda Emilio ona her şeyi ama her şeyi bildiğini, onu hepten gözden çıkarmış olduğunu kanıtlamaktan garip bir haz aldı. Az önce birkaç sözcükle yetinmek üzereydi; şimdiyse Angiolina'nın o üzüntülü halini, bozuluşunu görünce çenesi açıldı. Büyük bir zevk aldığının ayırdına vardı. Duygusal açıdan Angiolina onu ilk kez, eksiksiz bir doyuma ulaştırıyordu. Böyle

ağzını açamayan, ihanetinin farkında, seven bir kadındı işte.

Ama çok geçmeden konuşma öyle bir havaya büründü ki ortalık iyice şenlendi. Emilio, kızı utandırmak için şemsiyecinin hesabına kafede neler yediğini hatırlattı. "Giulia bir bardakçık sıradan likör, sense koca bir bardak sütlü kakao ile bir tepsi dolusu kurabiye." İşte o zaman –ah ne yazık!– kız kendini, iftiraya uğramış bir masumun yüz rengiyle, şiddetle savunmaya geçti. İşlemediği bir suçu yüklüyorlardı ona ve belli ki Balli, o küçük ayrıntıda yanılmıştı.

"Kakaoymuş! Ben nefret ederim kakaodan! Kakao içmişim öyle mi! Bir bardakçık bilmem ne istedim, onu da içemeden bıraktım zaten." Öylesine canhıraş anlatıyordu ki hiç suçu olmasa daha sağlam konuşamazdı. Ama bir yandan da, madem bir şey içmemiş olması kendisini Emilio'nun gözünde temize çıkarmaya yetmiyordu, keşke daha fazlasını yemiş içmiş olsaydım, der gibi bir hali vardı. O bardaktakinden Emilio'nun uğruna vazgeçmişti çünkü.

Emilio, veda anının havasını bozan o çatlak sese kulak tıkadı. "Yeter! Yeter!" dedi küçümseyerek. "Ben size tek bir şey söyleyeceğim o kadar," –o ana tumturaklı bir hava verebilmek adına "siz" diyordu– "Ben sizi sevmiştim işte sırf bu nedenle dahi, bana başkalarına davrandığınızdan farklı davranmanızı hak ediyordum. Bir genç kız, bir delikanlıya kendisini sevdiğini söyleme izni vermişse, onun olmuş demektir, artık özgür sayılmaz." Bu cümle çok da çarpıcı olmasa da yerli yerindeydi, hatta bir sitem cümlesinden fazlasıydı. Gerçekten de öne sürebileceği tek şey, kıza seni seviyorum demiş olmasıydı. Söylediklerini tartma hu-

yundan ötürü, kendi sözlerinin ihanetine uğradığını fark edince, derhal elindeki en büyük koza sığındı; kızı terk edecekti. Az önce, Angiolina'nın üzüntüsünden zevk alırken, ondan ayrılma işini çok ilerilere ertelemişti.

Başka bir salıneydi düşlediği aslında. Kapana kısılmış hissediyordu kendini. Herhangi bir hakkı bulunmadığını kendi itiraf etmişti ve kızın, söyleyecek bir şey bulamadığında bu düşünceden yararlanıp, "Ya sen, senin istediğin gibi olayım diye benim uğrumda ne yaptın ki?" diye sorması pekâlâ mümkündü. Bu tehlikeyle yüzleşmemek için, "Size veda ediyorum," dedi hemen. "Biraz sakinleştiğimde belki yeniden görüşebiliriz. Ama uzun bir süre ayrı kalmamız daha uygun olacaktır."

Çıktı, ama tam çıkarken bir kez daha baktığında Angiolina'nın renginin solduğunu, gözlerinin korkuyla faltaşı gibi açıldığını, belki de Emilio'yu yolundan çevirmek için halen bir şeyler uydurmayı aklından geçirdiğini gördü. O evden dışarıya öyle bir fırladı ki bir hayli uzaklara gitti. Kendinden emin adımlarla yürüyor görünse de, Angiolina'nın acı çekmesini daha uzun süre göremediğine üzülüyordu. Uzaklaştığını gördüğünde kızın boğazından kopan hafif çığlık kulaklarında yankılanıyordu. Bu çığlığı belleğine daha iyi kazıyabilmek için zihnini zorluyordu. Bunu unutmaması gerekirdi çünkü Angiolina'nın kendisine vermiş olduğu en büyük hediyeydi.

Artık komik duruma düşme tehlikesi yoktu. En azından Angiolina karşısında. Hafifmeşrep bir kadın olabilirdi o ama kendisini, yalnızca öpüşmek amacıyla değil, tüm ruhuyla sevmiş, aşkı ayaklar altına alındı-

ğında ondan vazgeçecek kadar yaralanmış bir erkeği, yıllar yılı hatırlayacaktı. Kimbilir? Belki de böyle bir anı, o ilişkiyi asilleştirmeye yeterdi. Angiolina'nın sesindeki üzüntü Emilio'ya, bir kez daha her türlü mantıksal yaklaşımı unutturmuştu.

Ah, içindeki o gerginlikle yazıhaneye gidip çalışmak ne kadar da zordu. Eve döndü, niyeti kendini yatağa atmaktı. Sakin yatağında, odasının sessizliğinde Angiolina ile yaşadığı sahnenin, sanki sürüp gidiyormuş gibi, biraz daha tadını çıkarabilirdi. Belki o günün gerginliğinden sıyrılıp, kız kardeşine yüreğini açabilirdi; o gece keşfettiği şey geçti aklından ama Amalia'yı uzak, kendi duygularına dalmış görünce, ona hiç bulaşmadı. Onu yeniden sevgisiyle sarıp sarmalayacağı an gelecekti kuşkusuz ama hayatının şu birkaç gününü kendisine, tutkusuna ayırmak istiyordu. Eve kapanıp Amalia'nın sorularına maruz kalmak dayanılmaz geldi. Fikrini değiştirdi.

Kız kardeşine hasta olduğunu, belki faydası dokunur diye çıkıp açık havada dolaşacağını söyledi. Amalia onun hasta olduğuna inanmadı. O zamana değin Emilio'nun aşkının her aşamasını izleyebilmişti ama o gün ilk kez yanıldı, onun yazıhaneye gitmeyip tüm gününü Angiolina ile geçirmeye niyetlendiğini sandı. Çünkü yüzünden uzun zamandır görmediği bir mutluluk okunuyordu. Hiçbir şey sormadı. Birçok kez onun kendisine açılmasını beklemişti ama artık, yalnızca, kendisine açılmadığı için öfke besliyordu.

Emilio kendini yine sokakta, kulağında Angiolina'nın acı çığlığıyla yapayalnız bulunca aklından ilk geçen hemen ona koşmak oldu. Böyle bütün gün boş boş ne yapacaktı ki, tedirgindi, acı hissetmese

de sanki her geçen an yeni bir haber, Angiolina'nın o ana dek hiç vermediği yeni bir umut getirecekmiş gibi sabırsız bir bekleyişle, şiddetli bir arzuya kapıldı.

Balli'ye gitmesi imkânsızdı; hatta onunla karşılaşmayı hiç istemiyordu. Korkuyordu, üstelik yüreğine acı veren tek duygu o korkuydu. Kendi kendine o korkunun, Balli'nin Margherita'yı bıraktığı zaman yaptığı gibi sakin davranamayacağını bilmesinden kaynaklandığını söyledi.

Corso'ya doğru ilerledi. Angiolina Deluigi'lere çalışmaya giderken oradan geçebilirdi. Nereye gittiğini soracak zamanı olmamıştı; ama evde kalmayacağı muhakkaktı. Sokakta rastlarsa ölçülü, nazik bir selam verecekti. Sakinleştiğinde iyi bir dost olabileceğini söylememiş miydi ona? Ah şu sükûnet, çabucak gelseydi de sevgilisine yeniden kavuşabilseydi! Oralardaysa diye, zamanında görebilmek için çevresine bakınıp duruyordu.

"Merhaba Brentani! Ne haber? Demek hayattasın, görüşemez olduk!" Sorniani'ydi, hep cin gibi ama sapsarı, ölü suratlı; sadece gözleri, tedirginlikten mi bilinmez, hayat dolu.

Brentani yüzünü döndüğünde, Sorniani şaşkınlıkla uzun uzadıya bakındı. "Ne o hasta mısın? Yüzünde renk kalmamış." Sorniani'nin böyle bir laf etmesi ilk değildi; kendi solgunluğunun birazını karşısındakine yansımış görüyordu kuşkusuz. Emilio hasta göründüğüne sevindi; talihsiz ilişkisinden söz açamayacağına göre, yakınacak bir şey bulmuştu. "Galiba midemde bir şeyler var," dedi üzüntüyle. "Rahatsızlık sorun değil de, keyfimi kaçırıyor." Mide hastalıklarının insanda keyif bırakmadığını bir yerlerde duymuş, aklın-

da kalmıştı. Sıkıntısını detayıyla anlattı çünkü konuşurken daha iyi düşünüyordu. "Çok tuhaf! Bedensel bir rahatsızlığın, insana hiç hissettirmeden, ruhsal bir duyguya dönüşebileceğini bilmezdim. Her şeye karşı öyle ilgisizim ki asıl buna üzülüyorum. Şu Corso'daki evlerin tümü kalkıp yerlerinden oynasa dönüp bakmazmışım gibi geliyor. Üzerime yıkılacak olsalar, bırakırım varsın yıkılsınlar." Hafiften Angiolina'yı andıran bir kadının yaklaştığını görünce ara verdi. "Bugün hava güzel değil mi? Gökyüzü masmavi, hava ılık, güneş pırıl pırıl olsa gerek. Ben bunu anlıyor ama hissedemiyorum. Her şeyi gri görüyor, gri algılıyorum."

Sorniani, sevindiğini gizleyemeden, "Ben ömrümde hiç bu kadar hasta olmadım," dedi. "Artık tümüyle iyileştiğimi sanıyorum zaten." Ardından, birtakım mucizevi ilaçlardan söz etti.

Emilio, insanı dinlemeyi bilmeyen o münasebetsizden yakasını sıyırmak için aniden büyük bir istek duydu. Hiçbir şey söylemeden elini uzattı, uzaklaşmak için ilk adımı attı. Akabinde güle güle demek üzereydi ki beriki birden, "Gönül işlerin nasıl gidiyor bakalım?" diye sordu.

Emilio anlamazdan gelerek, "Hangi gönül işlerim?" dedi.

"Şu hatun canım. Hani sarışın olan. Angiolina."

Emilio, "Ah anladım," dedi umursamaz bir tavırla, "Bir daha hiç görmedim."

"Aman en iyisi," diye bağırdı Sorniani heyecanlanarak, hemen tekrar yanma gelip. "O senin gibilerine göre bir kadın değildir, hem onunla ancak daha sağlıklı biri baş edebilir. Merighi'yi delirtmişti ve hem sonra, şehrin erkeklerinin yarısıyla oynaşmıştır."

Oynaşmak sözcüğü Brentani'yi yaraladı. Eğer o ufak tefek solgun adam, o sözcükle taşı tam gediğine oturtmuş, Angiolina'nın gönül işlerini en uygun şekilde nitelemiş olmasaydı, dedikoduya kulak asmazdı ama söyledikleri gerçeğin ta kendisiydi. Yine de karşı çıktı, kendisini pek tanımasa da kendisinde, aklı başında bir kız izlenimi bıraktığını söyledi ve Sorniani'yi kışkırtmayı başararak, kendi rengini büsbütün soldurdu –her halükârda midesi iyi değildi– ve kendisini kışkırtan ihtiyatsıza oldukça ilginç şeyler anlattı. Angiolina mı ciddiymiş? Daha Merighi hayatında değilken erkeklerle düşüp kalkmaya başlamış olmalıymış. Daha çağındayken eski şehrin arka sokaklarında, dahası yasak saatlerde, delikanlılarla –sakalı bitmemiş oğlanlardan hoşlanırmış– sürtüyormuş. Merighi tam zamanında yetişip onu yeni şehre taşımış, o günden bu yana da orada takılırmış. Zengin delikanlıların kolunda, yeni gelin edasıyla görünmüş hep. Ardından da Brentani'nin bildiği tüm isimlerin listesi geldi, Giustini'sinden Leardi'sine kadar Angiolina'nın yatak odasındaki fotoğraf sergisinde her kim varsa.

İsimlerin hiçbiri yeni değildi. Sorniani'nin böylesine tutarlı uydurup yakıştırması imkânsızdı. Emilio'nun kanı, yüreğini sıkıştıran bir kuşku ile beynine sıçradı; acaba adam öyle sayıp dökerken sıra kendisine de gelecek miydi? Büyük bir endişe ile kulak kabarttı, sağ yumruğunu sıkmış, suratına patlatmaya hazır bekliyordu.

Ama diğeri, tam zamanında susup, "Biraz daha iyicene misin?" diye sordu.

"İyiyim," dedi Emilio, "çok iyiyim." O sevimsiz konuşmayı daha fazla sürdürmenin gereğini düşünü-

yordu. "Ama rahatsız olduğun aşikâr, renkten renge girdin karşımda."

Emilio yumruğunu açtı. Kavganın sırası değildi. "Doğru, hiç iyi hissetmiyorum aslında." Sorniani'yi dövmek mi? Ne intikam ama! Döveceği varsa kendi dizini dövmeliydi. Ah nasıl da âşık olmuştu ona! O güne dek hiç tatmadığı bir özlemle kendi kendine yineledi bunu ve aşağılık biri gibi, ona geri döneceğini söyledi içinden. Mümkün olan en kısa zamanda. O sabah intikam almaya kararlı, dirayetli davranmıştı. Angiolina'yı hırpalamış, sonra yüzüstü bırakmıştı. Aman ne büyük iş! Tek cezalandırdığı kendisiydi aslında. O kadın onun dışında herkesle olmuştu. Bütün o erkekler arasında alay konusu edilen sadece kendisiydi. Volpini'nin birkaç güne kadar gelip anlaştıkları başlığı vereceğini de hatırladı, zaten öteden beri kuşkulandığı şeyleri kafaya takınanın tam da zamanını bulmuştu. Angiolina terziyle olduktan sonra ne yapacaktı ki? Madem o adama zaten, kendisini aldatmak için varıyordu, Emilio da kızı terk etmiş olduğuna göre, başkasıyla aldatacaktı. Onu elinden kendi kaçırmıştı. Geleceği, sanki birkaç adım ötede, Corso'nun ortasında geçit alayındaymış gibi açık seçik gördü. Kız, Volpini'nin kollarının arasından iğrenerek çıkıyor, böylesi alçalmış olmanın acısını çıkaracağı bir kucak arıyordu hemen. Volpini'yi aldatacak, üstelik bu kez yaptığıyla haklı olacaktı.

Hayal kırıklığının tek sebebi kıza sahip olamaması değildi. O ana kadar, kızın ağzından dökülen mutsuzluk çığlığının anısıyla avunmuştu. Ama başkalarının kollarında bambaşka zevkler ve acılar tadacak bir kadının yaşamında, o çığlığın ne anlamı olabilirdi ki?

Gerisingeri dönemezdi artık. Böyle düşünmesi için, Balli'nin ne diyeceğini tahmin etmek bile yeterdi.

Eğer tepesinde öyle amansız bir yargıç olmasaydı, onurunu korumayı o kadar da dert etmezdi çünkü onurumu kurtarayım derken, her zamankinden de beter alçalarak, her an Angiolina'yı arzular olmuştu. Sorniani ile konuşmasının üzerinden biraz zaman geçmişti ama adamın sözlerinin Emilio'nun yüreğinde kopardığı fırtına dinmemişti.

Belki de kız, ona geri dönmeyi isterdi. Böyle bir durumda kendisine kucak açmak tabii ki onurunu zedelemezdi. Ama işler önceki gibi de olamazdı. Derhal, hiç vakit kaybetmeden yapması gerekene, yani ona sahip olmaya yoğunlaşacaktı. Bu yalan dolana bir son vermeliydi artık! "Bu adamların hepsiyle düşüp kalktığını biliyorum," diye bağıracaktı, "ama yine de seviyorum seni. Benim ol ve gerçeği söyle bana, söyle ki yüreğimde kuşku kalmasın!" Gerçek mi? En acımasız açıksözlülüğü düşlerken bile Angiolina'yı gözünde yüceltiyordu. Gerçek mi? Söyleyebilir miydi ki gerçeği, nasıl söyleneceğini bilir miydi ki? Sorniani'nin dediklerinde azıcık doğruluk payı varsa, yalan o kadının içine öyle işlemiş olmalıydı ki asla kurtulamazdı ondan. Kimi zaman algıladığı şeyi, yani kendisinin tuhaf bir biçimde, Angiolina'yı olduğundan farklı görme çabasını, yalanı uyduranın asıl kendisi olduğunu unutuyordu.

"Nasıl da daha önce fark edemedim," diyordu kendi kendine, "Komik hallere düşmemin tek sebebi bu yalanlar. İnsan her şeyi bilip de yüzüne söyleyince, komik düşecek ne kalır ki. Herkes, gönlü kimi isterse onu sevebilir." Bütün bunları Balli'ye söylüyor gibiydi.

Rüzgâr kesilmiş; gün, tatlı bir bahar kıvamına bürünmüştü. Başka duygular içinde olsa, böyle bir günde kendisini mutlu ve özgür hissederdi; ama Angiolina'ya bile gidemezken ne biçim bir özgürlüktü ki?

Aslında kalkıp hemen gitmek için bahanesi de vardı. Hiçbir şey olmasa, yeni sitemlerde bulunmak için görebilirdi kızı. Gerçekten de o gün Sornani'nin anlattığı, Merighi'den önceki yeniyetmelerin varlığından haberi yoktu. "Ama hayır," dedi yüksek sesle. "Böylesi bir zayıflık onun avucuna düşmek olur. Sabır! On, bilemedin on beş gün bekleyelim, ilk adımı atar nasıl olsa." İyi de şimdi, bu ondan ayrı ilk sabah ne yapacaktı?

Leardi! Sarışın, heybetli, yakışıklı delikanlı, erkek yüzünde bir genç kız tazeliğiyle, hep olduğu gibi ağırbaşlı, tam da o ılık kış gününe uygun açık renk pardösüsüyle Corso'dan geçiyordu. Leardi'yle Brentani uzaktan uzağa tanışırlardı, çok farklı nedenlerle her ikisi de pek kibirliydi. O şık delikanlının karşısında Emilio, az çok tanınmış bir edebiyatçı olduğunu hatırlıyor, öteki ise onun kendisi gibi özenle giyinmediğinden ve şehrin, kendisini misafir eden büyük konaklarından hiçbirinde ona rast gelmediğinden ötürü üstün olduğunu düşünüyordu. Ama bu üstünlüğün Brentani tarafından da kabul edilmesini isterdi ve bu nedenle onun selamına nezaketle karşılık verdi. Ardından, onun elini de sıkmak üzere yaklaştığını görünce, şaşırmakla birlikte zarifçe mukabele etti. Brentani, karşı koyamadığı bir içgüdüye uymuştu. Mademki gidip Angiolina'yı görmesi yasaktı, onunla ilgisi olan biriyle idare ederdi o da. "Siz de mi havayı güzel görüp yürüyüşe çıktınız?" Leardi, "Öğle yemeğinden önce biraz

dolanayım dedim," diye cevaplayarak, Brentani'nin sohbet arkadaşlığını kabul etmiş oluyordu.

Sonra Emilio, havanın güzelliğinden, kendi rahatsızlığından, Sorniani'nin hastalığından söz etti. Kadınlarla gönül maceralarından fazlaca böbürlenen o adamdan pek hoşlanmadığını da ekledi. Çenesi düşmüştü. Hayatında büyük önem taşıyan birinin yanında olduğuna dair bir hisse kapılmış, her sözüyle onun gönlünü kazanma çabasına girişmişti. Sorniani'nin gönül maceralarını dillendirince karşısındakinin yüzüne kaygıyla baktı. Leardi'nin kılı kıpırdamamıştı; oysa Emilio, şöyle küçümseyerek gülümser diye bekliyordu. O konu açılmışken böyle bir gülümseme, onun Angiolina ile ilişkisi olduğu anlamına da gelecekti.

Ama Leardi de laflamaya hevesliydi. Kuşkusuz Brentani'ye kültürlü olduğunu kanıtlamak istiyordu o da. Corso'da hep aynı yüzleri gördüğünden, Trieste'de hayatın pek sönük, sanat etkinliklerinin pek az olmasından yakındı. O şehir kendisini sıkıyormuş.

Bu arada Brentani şiddetle, ona Angiolina'dan söz ettirmek isteğine kapılmıştı. Ötekinin sözlerinden kulağına yalnızca birtakım sesler, heceler geliyor, aralarında Angiolina'nın adını hatırlatan bir ses arıyor, böyle bir ses duyarsa hemen ona takılıp kızın lafını açmaya hazırlanıyordu. Neyse ki duyamadı ama birden, Leardi'nin özenle, usulca sıraladığı onca saçmayı dinlemek zorunda kaldığına öfkelenip, delikanlının sözünü kabaca keserek, "Bakın, bakın," dedi, gözleriyle Angiolina'ya hiç de benzemeyen bir kadını mimleyerek, şaşırmış gibi, "Bayan Angiolina Zarri değil mi şu?" dedi.

"Yok canım," diye itiraz etti, sözünün kesilmesine

sıkılan Leardi. "Yüzünü gördüm, o değil." Tekrar tiyatroların seyircisiz kaldığından, sosyetik hanımların ruhtan yoksun olduğundan dem vurmaya başlıyordu ki bu muhabbetten sıkılan Brentani, "Bayan Zarri'yi tanıyorsunuz demek?" diye araya girdi. Öteki samimi bir şaşkınlıkla, "Siz de mi tanıyorsunuz?" diye sordu.

Brentani bir an, kuşkudan boğulur gibi hissetti. Leardi gibi birini konuşturmanın yolu kurnazlık değildi kuşkusuz. Madem Angiolina'yı olduğu gibi görmesini engelleyecek her yalanı ortadan kaldırmak bu denli önemliydi, Leardi'ye samimiyetle içini dökse, gerçeği söylesin diye yalvarsa olmaz mıydı? Bunu yapmaktan geri durmasının tek nedeni, Leardi'den zerre kadar hoşlanmamasıydı. "Evet, birkaç gün önce bir arkadaşım tanıştırdı."

"Ben Merighi'nin arkadaşıyım. Bir zamanlar onu çok iyi tanırdım."

Brentani hemen sakinleşti, yüzündeki ifadeyi değiştirip bir göz kırparak, "Demek çok, öyle mi?" dedi.

"Aman ha, hayır!" dedi Leardi büyük bir ciddiyetle. "Böyle bir şey nasıl geçer aklınızdan?" Bu şaşkınlığı görmeye değerdi, kendi adına tatmin olmuştu.

Brentani, Leardi'nin tavrını anlayıp ısrar etmedi. Az önceki patavatsızlığını unutmuş gibi bir ciddiyet takınarak, "Bana şu Merighi'nin hikâyesini anlatsanıza. Kızı neden bırakmıştı?" diye sordu.

"Birtakım maddi zorluklar nedeniyle Angiolina'dan ayrılmak zorunda kaldığını yazmıştı bana. Zaten birkaç gün önce de kız yeniden nişanlanmış diye duydum, galiba bir terziyle."

Galiba? Ah, bir komedi de ancak bu kadar iyi oynanabilirdi doğrusu. Ama böyle davranması için,

kendisini de yoran ve üzen ama yine de böyle lafı dolandırmaya zorlayan (neden Angiolina'dan ancak zorlanınca söz ediyordu ki?) geçerli bir nedeni, o kadınla yakın zamana dayanan bir ilişkileri olması gerekirdi.

Leardi başka konulara atlamıştı bile, Emilio da çok geçmeden yanından ayrıldı. Uzaklaşmak için ani bir rahatsızlık uydurdu ve Leardi de onu öylesine allak bullak gördü ki inanıverdi, hatta rahatsızlığı ile dostça ilgilenerek Brentani'yi kendisine minnet duymaya zorladı. Oysa Emilio ondan öylesine nefret ediyordu ki! En azından onu, o gün izleyebilmeyi isterdi; hiç kuşkusuz sonunda Angiolina'nın yanında bulurdu. Çılgınca bir öfkeyle dişlerini gıcırdattı, hemen ardından alayla kendine çattı. Kimbilir Angiolina o gün onu kiminle aldatıyordu, belki de hiç tanımadığı birisiyle. Leardi olacak o salak kendisinden ne denli üstündü! O sükûneti, gerçek yaşama sanatıydı. "Evet," dedi Brentani ve kendisiyle birlikte tüm o seçkin insanları utandıracak bir söz ettiğini düşünerek. "Zihnimdeki hayaller, cehennemime dönüşüyor." Gerçekten de Leardi, Angiolina'yla onu aldatıyor olsa, zihninde kendisinin, kızı Leardi ile yan yana düşlerken gözünün önüne gelenler gibi canlı, renkli, gerçekçi bir görüntüsünü yaratamazdı. İşte o zaman, sıradan bir ameleyi derhal doyuma ulaştıracak, kendisinin belli belirsiz sezinlediği çıplaklığı keşfediyordu. Kısa, hayvanca, tüm arzuların, tüm düşlerin aşağılandığı bir eylem. Öfkesi, hayalperest gözlerini kararttığında görüntü kayboldu ve kulağında şuh bir kahkahanın yankısını bıraktı.

Öğle yemeğinde Amalia, Emilio'nun keyfini kaçıran bir şeyler olduğunu anladı. Yemek hazır değil diye fena halde haşlandı; açmış, hem de acelesi varmış.

Emilio böyle düşüncesiz bir laf ettikten sonra mecburen yemeğe oturmak zorunda kaldı. Ama yemeği bitince de kıpırdamadı yerinden ve öylece boş tabağa baktı. Kararını vermişti; o gün Angiolina'ya gitmeyecek, hatta bir daha yanma dahi yaklaşmayacaktı. O anda hissettiği en büyük acı, kız kardeşini kırmış olmasından kaynaklanıyordu. Amalia'yı üzgün, solgun gördü. Özür dilemek istedi. Ama cesaret edemedi. Gidip iki çift laf etse, kendini tutamayıp çocuk gibi ağlayacağının farkındaydı. Sonunda sert bir tonla ama gönül almak istediğini belli ederek, "Dışarı çıksana, hava çok güzel," dedi. Amalia cevap vermeden odadan çıktı. Emilio gücendi. "Yetmez mi bu çektiğim! Oysa ne halde olduğumu çoktan anlaması gerekirdi. Sevgi dolu teklifim onu yatıştırmaya yetmeli, beni böyle öfkeli davranarak üzmemeliydi."

Yorgun hissediyordu. Soyunmadan yattı, uykuya dalmak üzereydi ama başına gelenleri aklından çıkaramamıştı. Yaşlarla dolan gözlerini kurulamak için başını kaldırdığında acıyla, o gözyaşlarını Amalia'nın yüzünden döktüğünü düşündü. Sonra hepsini unuttu.

Uyandığında gece bastırıyordu, güzel bir kış gününün o hüzünlü günbatımlarından biriydi. Kalkıp yatağının üzerine oturdu, ne yapacağını bilemeden bekledi. Başka günler, o saatlerde çalıştığı olurdu. Raftaki kitaplar boş yere sunuyordu kendilerini. Bütün o yazılanlar hayatı, hatta göğsüne oturan acıyı bir an bile unutturamayan, cansız şeylerdi.

Yandaki oturma odasına baktığında Amalia'yı dantel işlerken gördü. Neşeliymiş gibi, güleç bir halde, "Bugünkü huysuzluğumu bağışladın mı?" diye sordu. Kız kardeşi gözlerini işinden bir an kaldırıp,

tatlılıkla, "Bundan bir daha söz etmeyelim," dedi ve tekrar nakışına döndü.

Emilio kendini sitem dinlemeye hazırlamış, onu öyle sakin görünce de hayal kırıklığına uğramıştı. Demek kendi dışında, çevresindeki her şey sakindi. Amalia'nın yanına oturdu, ipliğin dantelin deseni üzerinde aldığı yolu uzun uzun seyretti. Boşuna başka sözler arıyordu.

Kız kardeşi de bir şey sormuyordu zaten. Hayatını altüst eden, başlangıçta pek yakındığı o sevdaya üzülmez olmuştu. Emilio bir kez daha kendi kendine, "Sahiden ben neden Angiolina'yı terk ettim ki?" diye sordu.

VIII

Balli dostunu, eski güzel günlerine kavuşturmaya kesin kararlıydı. O akşam vakit kaybetmeden, Emilio'nun yemeğini denetlemeye geldi. Neler olduğunu öğrenmek için yanıp tutuştuğunu önden belli etmedi ancak, Amalia'nın uzaklaştığı bir aralık, gözlerini tavana dikmiş, sigarasını tüttürürken, "Senin ne tür bir adam olduğunu anlayabildi mi bari?" diye sordu.

Emilio biraz kabararak, "Evet," dedi ama o tonda bir söz daha söylemesi gerekse tıkanır kalırdı.

Amalia çok çabuk döndü. Ağabeyi ile öğlen yaptığı tartışmayı anlattı. Bir kadını, yemek hazır değil diye azarlamanın büyük haksızlık olduğunu söyledi. Yemeğin pişmesi ocağın ateşine bağlıydı ve mutfaklara henüz, yemeğin hazır olup olmadığını ölçecek cihazlar girmiş değildi. "Yine de," diye ekledi ağabeyine

sevgiyle bakarak, "ona da fazla yüklenmemeli. Eve geldiğinde öyle gözü dönmüştü ki öfkesini kusacak birisini bulamasa deli olurdu."

Balli, anlatılan huysuzlukla bir gece önceki olaylar arasında ilişki kurmak ister görünmüyordu. Muhabbeti aynı havada devam ettirmek için, "Bugün benim de öfkem burnumdaydı," dedi.

Emilio karşı çıktı anlatılanlara, keyfi yerindeymiş. "Bu sabah nasıl da neşeliydim, unuttun mu yoksa?" Amalia nasıl tartıştıklarını eğlenceli bir biçimde aktarmıştı; anlaşıldığı kadarıyla Balli'yi güldürmekten başka derdi yoktu. Bütün kırgınlığını unutmuş, ağabeyinin özür dilediği bile hatırından çıkmıştı. Belli ki Emilio buna oldukça alınmıştı.

İki erkek sokakta baş başa kaldıklarında Balli, "Bak, ikimiz de nasıl özgürüz şimdi, böylesi daha iyi değil mi?" dedi. Samimiyetle arkadaşının koluna girdi. Emilio hemfikir olmasa da aynı samimiyeti göstermesi gerektiğini düşündü. "Elbette böylesi daha iyi ama benim bu yeni durumun tadını çıkarabilmem için hayli zaman gerekecek. Şu an senin yanında bile kendimi çok yalnız hissediyorum." Arkadaşı sormadan, sabah Fabio Severo sokağına gittiğini anlattı. Fakat aynı yere geceleyin de gitmiş olduğundan bahsetmedi. Angiolina'nın boğuk çığlığından söz etti. "Beni duygulandıran yalnız o oldu. Angiolina'yı tam da beni sevdiğini duyduğum anda bırakmak güçtü." Balli, kendisinden beklenmedik bir ciddiyetle, "O anıyı yüreğinde sakla," dedi, "ve onu bir daha göreyim deme. O boğuk çığlık, kıskançlığının seni ne hallere düşürdüğünü hatırlatsın hep ve böylece, Angiolina'yı görmeye hevesin kaldıysa da hemen geçecek."

Balli'nin gösterdiği yakınlıktan ötürü gerçekten duygulanan Emilio, "Ama şu da var ki," diye itiraf etti, "onu hiç şimdiki kadar kıskanmamıştım." Stefano'nun karşısına dikilip içli bir sesle, "Onun hakkında ne duyarsan gelip bana anlatacağına söz ver ama sen ona asla ve asla yaklaşmayacaksın ve sokakta rastlasan bile gelip anlatacaksın, olur mu? Söz ver."

Balli, böyle bir söz vermeyi tuhaf karşıladığı için duraksadı. Emilio, "Benim hastalığım da kıskançlık. Başkalarını da kıskanıyorum gerçi ama en çok, herkesten çok kıskandığım sensin. Şemsiyeciyi bile kanıksadım ama sen olsan hiç alışamazdım," dedi. Sesinde şaka eder gibi bir hal yoktu; o sözü daha kolay koparabilmek için kendini acındırmaya çalışıyordu. Balli, hayır diyecek olsa hemen Angiolina'ya koşmaya hazırdı. Arkadaşı, kendisinin de katkıda bulunduğu o durumu fırsat bilip faydalansın istemiyordu. Stefano'ya tehdit dolu gözlerle baktı.

Balli'nin yüreği, Emilio'nun zihninden neler geçtiğini sezince sızladı. Bu nedenle Emilio'nun istediği sözü verdi. Sonra –sadece Brentani'nin düşüncelerini başka yöne çekmek için– Angiolina'ya bir daha yaklaşamayacağına hayıflandığını söyledi. "Senin de hoşuna gider sanıp onun bir eskizini tasarlamıştım." Tasarladığı, zihninde canlanmış gibi gözleri bir an daldı.

Emilio korkuya kapıldı. Çocukça bir tavırla Balli'ye daha az önce verdiği sözü hatırlatıp, "Ama bak bana söz verdin. Şimdi artık kendine başka bir ilham perisi bulursun," dedi.

Balli yürekten güldü. Sonra duygulanarak – Emilio'nun aşkının büyüklüğüne dair bir kanıt daha elde etmişti–, "Kim derdi ki böyle bir ilişki senin ha-

yatında bu kadar önem kazanacak! Halin bu denli acıklı olmasa, gülünç olduğunu söylerdim," dedi.

Bunun üzerine Emilio, kör talihinden, kendisiyle inceden alay ederek öyle bir yakındı ki işin gülünecek yanı kalmadı. Onu tanıyan herkesin, hayat hakkında neler düşündüğünü, bildiğini söyledi. Teoride hayatın ciddiye alınacak bir tarafı olmadığını, yoluna çıkan mutlu anlardan hiçbirine inanmadığını söyledi; inanmadığı gibi, hiçbir zaman da gerçekten aramamış mutluluğu. Ama acıdan kurtulmak da ne kadar güçmüş! Ciddiye alınmaması gereken şu hayatta, yeri geliyor Angiolina bile ciddileşiyor, önem kazanıyormuş.

Bu ilk akşam, Balli'nin yakınlığının Emilio'ya çok faydası dokundu. Brentani, dostunun kendisine acıdığını hissettikçe, iyiden iyiye yatışıyordu. Her şeyden önce Stefano'nun Angiolina ile buluşmayacağından şimdilik emin olabilirdi; hem sonra narin yaradılışlıydı, okşanmaya ihtiyacı vardı. Bir gece öncesinden beri kendine, boşuna bir dayanak arıyordu. Tedirginliğin pençesinde böyle kıvranması da bir dayanak bulamayışındandı. Eğer kendisine açıklama, mantık yürütme fırsatı sunulmuş, başkalarının sözüne kulak vermeye zorlanmamış olsaydı direnebilirdi.

Eve, çıktığından çok daha sakin döndü. Ruhunda, sanki bir marifetmiş gibi böbürlenmesine sebep olan bir inat peydahlandı. Angiolina'ya, o gelip yalvarmadığı sürece yaklaşmayacaktı. Bekleyebilirdi, ilişkiyi gidip boyun eğerek başlatamazdı, başlatmamalıydı.

Ne var ki uykusu gelmek bilmiyordu. Uykuya dalmak için bir o yana bir bu yana dönerken, bir önceki gece olduğu gibi, tedirginliği arttı da arttı. Karman çorman olmuş hayal gücü, Balli'nin kendisine

ihanet etmesi korkusunu başa çıkılamaz bir kuruntuya dönüştürdü. Evet, Balli onu aldatıyordu. Stefano az önce, kendi ağzıyla, Angiolina'ya bir taslak için poz verdirmeyi düşlediğini itiraf etmişti. Şimdi Emilio kafasında onu, stüdyosunda Angiolina ile birlikte, kızın yarı çıplak heykelini yaparken yakalıyor, o da verdiği sözü hatırlayarak özür diliyordu. Emilio ise nefretini ve küçümsemesini dile getirecek galiz sözlerle onu aşağılıyordu. Bunlar, Angiolina'ya söylediği sözlerden çok farklıydı çünkü bu kez yerden göğe haklıydı; bir kere ortada yılların dostluğu vardı, dahası Balli bir söz vermişti. Aman ne de karışık laflar ediyordu! En nihayetinde o lafları duyanla, gereken şekilde anlayan aynı kişiydi.

Bu düşlerden, Amalia'nın yan odadan yankılanan sakin sesiyle ayıldı. Karabasanından kurtulduğuna sevinerek yatağından sıçrayıp kulak kabarttı. Uzun süre hoş ırıltıları andıran, birbirinden bağımsız sözler işitti; başka da bir şey duyduğu yoktu! Düşlerine dalıp gitmişti kızcağız, bir başkasının da istediği şeyleri istiyordu; Emilio onun, kendisinden istenenden de fazlasını vermeye hazır olduğunu anladı: rüyasında konuştuğu diğer kişi onu zorlasın istiyordu. Mutlak bir boyun eğişti düşlediği. Acaba bu düş de bir gece öncekinin aynı mıydı? Zavallı Amalia kendine hayali bir ikinci hayat kurmuştu; gündüzlerin esirgediği o bir damla mutluluğu geceler bağışlıyordu ona.

"Stefano!" Amalia, Balli'nin adını anmıştı birden. "Ah kız kardeşim de mi!" diye düşündü Emilio, içi acıyarak. Nasıl olmuştu da daha önce fark etmemişti bunu? Amalia yalnızca Balli geldiğinde canlanıyordu. Heykeltıraşın karşısında şimdi düşündeki gibi kayıt-

sız şartsız boyun eğdiğini, ancak şimdi fark ediyordu. Ona baktığı zamanlar gri gözleri bir başka ışıldıyordu. Hiç kuşkusu kalmamıştı. Amalia da Balli'ye âşıktı.

Yatağına döndüğünde, Emilio'nun gözüne uyku girecek gibi değildi. Balli'nin yaşadığı aşklarla nasıl böbürlendiğini, doyuma ulaştığı hayatında eksik kalan tek başarının sanat alanında olduğunu söylediğini, kahırla hatırladı. Sonra daldığı yarım yamalak uykusunda saçma sapan düşler gördü. Balli, Amalia'nın savunmasız halinden yararlanıyor sonra, kırdığı kalbi tamir etmeyi, kahkahalarla reddediyordu. Düşler gören Emilio'nun uyandığında, gülecek hali kalmamıştı. Balli gibi vurdumduymaz bir erkekle, Amalia gibi safdil bir kadın arasında her şey cereyan edebilirdi. Amalia'yı bu durumdan kurtarmaya karar verdi. İlk iş heykeltıraşı evden uzaklaştıracaktı ki zaten bir süredir, istemeden de olsa felaket getiriyordu. Eğer o olmasaydı Angiolina ile ilişkisi daha tatlı olacak, ruhuna kıskançlığın zehri bulaşmayıp, kafası bu kadar karışmayacaktı. Bugün ayrılmak bile ne kadar kolay olmuştu.

Emilio'nun yazıhanedeki hayatı da içler acısıydı. Dikkatini bir türlü elindeki işe veremiyordu. Masasından kalkıp, yüreğindeki acıyla baş başa kalmak, efkârlanmak için bahaneler buluyordu. Zihni sanki sadece buna odaklanmış gibiydi; başka şeylerle uğraşmayı boşladığı anda, bıraktığı yerden en sevdiği düşüncelere dönüyor, boş bir vazoymuş gibi o acılarla doluyor, dayanılmaz bir yükü sırtından atmışçasına ferahlıyordu. Kasları gevşiyor, kendini boşluyor, doğal haline geri dönüyordu. Sonunda, mesai sona erdiğinde bir an için bile olsa mutlu oluyordu. Önce bü-

yük bir zevkle kendini hayıflanmalarına ve arzularına salıyor, aklından geçenler gitgide belirginleşiyor, bir mantık çerçevesine giriyordu; bu haz hali, zihni, yüreğini acıyla titreten bir kıskançlık batağına saplanıncaya dek sürüyordu.

Balli, onu sokakta bekliyordu: "Nasıl gidiyor?" Emilio omuzlarını silkerek, "Eh işte, çok sıkıcı bir sabah geçirdim," dedi.

Stefano, Emilio'yu solgun, bitkin görünce ne sıkıntısı olduğunu anladığını düşündü. Dostunun derdini çözmeye kararlıydı. Onların evine yemeğe gelmeyi önerdi, öğleden sonra da gezintiye çıkarlardı.

Emilio, Balli'nin gözünden kaçan bir tereddütten sonra kabul etti. Bir an için Balli'nin önerisini geri çevirmeyi, artık kendisine söylemek zorunda hissettiği şeyi hemen söylemesi gerektiğini kafasından geçirmişti. Gerçekten de arkadaşını yitirmek korkusundan ötürü, kız kardeşini kurtarmaktan geri durmak alçaklık olurdu ve aklından geçeni yapmak için tek ihtiyacı azıcık cesaretti. Ama yapmadı ve tek sebebi, Amalia'nın duyguları konusunda yanılmış olma ihtimaliydi. "Gel, bize gel tabii!" diye yineledi Balli'ye. Stefano teklifinin kabul görmesine çok memnun oldu. Oysa Emilio'nun derdi, kafasındaki kuşkuyu hemen giderme fırsatını değerlendirmekti.

Gerçekten de yemek sırasında kafası netleşti. Amalia ne kadar da kendisine benziyordu! Sanki kendisini Angiolina ile yemekteyken görür gibi oldu. Hoşa gitme isteği ona, tüm doğallığına baskın çıkan bir şaşkınlık veriyordu. Konuşmak için ağzını açtıktan sonra pişmanlık duyarak sustuğunu bile gördü. Nasıl da Balli'nin ağzının içine bakıyordu! Belki söyledik-

lerini duymuyordu bile. İstemdışı bir boyun eğme ile arada bir gülüyor, bazen de ciddileşiyordu.

Emilio, onun dikkatini çekeyim dedi; ama kız oralı bile olmadı. Balli de hissetmedi, gerçi kızda doğurduğu duygunun farkına dahi varmasa da birisini tümüyle ele geçirdiği zaman kapıldığı o coşkudan, bir büyünün içinde olduğu anlaşılıyordu. Emilio soğukkanlılıkla dostunu inceliyor, tartıyordu. Balli, oraya geliş nedenini belleğinden hepten silmişti. Emilio'nun daha önceden bildiği birtakım öyküler anlatıyordu; sadece Amalia için konuştuğu anlaşılıyordu. Etkisi daha önce denenmiş öykülerdi bunlar. Amalia'nın pek hoşuna giden o gamsız ve coşkulu, hüzünlü ve eğlenceli "bohem" hayatını anlatıyordu.

Stefano ile birlikte çıktıklarında Emilio'nun yüreğinde, arkadaşına karşı uzun süredir beslediği, karşı konulmaz bir kin kabarmıştı; Balli'nin öylesine sarf ettiği bir cümle, bardağı taşıran son damla oldu: "Bak, ne keyifli bir saat geçirdik."

Emilio, bu söz karşısında sayıp dökmek isterdi. Zevkli bir saat, öyle mi? Kendisi için hiç de öyle olmamıştı. O bir saati, Balli ve Angiolina ile birlikte geçirdikleri saatlere duyduğu tiksintinin bir benzeri ile anacaktı. O zaman da aynı kıskançlığı tatmıştı. Arkadaşına, her şeyden önce kendisinin sustuğunu nasıl fark etmedi, onu eğleniyor sanacak kadar bir kenarda unuttu diye kırgındı. Hem nasıl olur da onun karşısında Amalia'nın, hastalıklı bir şaşkınlığa kapılıp elinin ayağının dolaştığını, telaşından zaman zaman kekelediğini fark etmezdi? Ancak, o anda kendi duygularının o kadar farkındaydı ki Balli, kendisine Amalia'dan söz edilmesinin nedeninin, kendisinin Angiolina'ya karşı

hisleri olduğunu fark eder diye korktu. Her şeyden önce yüreğindeki kini belli etmekten kaçınmalıydı; en önemlisi de sevdiklerini koruma amacıyla hareket eden bir iyi aile babasıymış gibi görünmeliydi.

Havadan sudan söz ediyormuş gibi bir yalan uydurmaya başladı. Dedi ki o sabah akrabalarından bir yaşlı hanım yolda kendisini durdurmuş, Balli'nin Amalia'nın nişanlısı olduğu doğru mu, diye sormuştu. Daha fazlası da vardı ama Emilio şimdilik, o kadarını söylemiş olmaktan bile ferahlık duydu. Balli'ye doğrudan, kendisinin hiç de sandığı gibi bir üstün insan ya da dostların en iyisi olmadığını anlatabilme yolunda ilk adımı atmıştı işte.

"Gerçekten mi!" diye bağırdı Balli; çok şaşırmış halde, saf saf gülerken.

"Gerçekten de," derken Emilio yüzünü gülümser gibi buruşturdu, "insanlar öylesine kötüler ki, gülüp geçmek gerekir." Böyle demişti, çünkü Balli'nin o andaki neşesi aşağılayıcıydı. "Ama tabii biraz daha dikkatli davranmak gerek, çünkü zavallı Amalia hakkında böyle dedikodular edilsin istemeyiz elbette." Bu "biz" çoğulu, sorumluluğu arkadaşına yıkma girişiminin kanıtıydı. Ama aynı zamanda sesini coşkuyla yükseltmişti; yüreğini yakan bir konuyu Balli'nin öylece hafife almasına izin veremezdi.

Stefano ne yapacağını şaşırdı. Haksız yere suçlanmak ömründe sık başına gelen bir şey olmasa gerekti. Brentani ailesine karşı duyduğu ve her fırsatta gösterdiği saygı ile Amalia'nın çirkinliği, onu her türlü töhmetten kurtarmalıydı. Emilio'yu çok iyi tanırdı, bir ihtiyarın dedikodusu yüzünden öfkelenebileceğini sanmazdı; ne var ki Emilio'nun sesinde şiddet, hatta

belki de fazlası, nefret sezmişti, o ses tonunu işitince yerinden sıçramıştı. Zihninde durumu hemen tarttı. Uzun zamandır Emilio'nun tüm düşüncelerinin, daha doğrusu tüm hayatının nasıl Angiolina'nın çevresinde döndüğünü hatırladı. Yoksa sadece Amalia'dan söz etmesine rağmen, Emilio'nun sesindeki o şiddet ve nefret Angiolina'yı kıskandığından mıydı? "Bizim yaşımızda, yani benim ve küçükhanımın yaşında, saçma sapan şeyler yapabileceğimizin düşünüleceğini hiç sanmazdım." Sözleri tutuktu. Balli için bile pek netameli bir konuydu bu.

"Gör bak! Bu dünya böyle işte." Ama o dünyayı umursamayan Balli öfkeyle, "Bırak yahu! Ne olduğunu anladım ben. Başka şey konuşalım," diye bağırdı.

Bir zaman sustular. Emilio, açık vermek kaygısıyla konuşmaktan çekiniyordu. Balli'nin, "Anladım," dediği neydi acaba? Kendi sırrını, yani yüreğinde kabaran kini mi yoksa Amalia'nın sırrını mı? Arkadaşına baktı, sesinden yansıyandan daha da heyecanlı olduğunu gördü. Kıpkırmızıydı, buğulanmış mavi gözlerini boşluğa dikmişti. Birden sıcak basmış gibi, şapkasını yukarı doğru kaldırıp, geniş alnını açmak ihtiyacı hissetmişti. Kızgın olduğu aşikârdı; Emilio'nun gösterdiği, öfkesini ailenin saygınlığının ardına gizleme çabası yeterli olmamıştı.

Arkadaşını kaybedebileceği düşüncesiyle çocukça bir korkuya kapıldı. Angiolina ile Balli'den ayrılacak olsa, bir an gözünün önünde olmasalar, hiç kuşkusuz er ya da geç birbirlerini bulurlardı. Kararlı ve sevgi dolu bir şekilde Balli'nin koluna girip, "Dinle Stefano, seninle böyle konuştumsa çok önemli bir sebebi olduğunu, mecbur kaldığımdan yaptığımı tahmin edersin.

Seni evimde daha az görecek olmak benim için büyük bir özveri," dedi. Arkadaşını duygulandıramayacağı endişesiyle kendisi duygulandı. Balli hemen sakinleşip, "Sana inanıyorum," dedi, "ama lütfen bana bir daha o ihtiyar akrabandan söz etme. Böylesi ciddi şeylerden söz ederken bana yalan söylemeye kalkışman tuhaf. Şimdi benimle açık konuş." Yeniden eski sakinliğine kavuştuğunda Emilio'nun sorunlarına karşı taşıdığı dostane ilgiyi de bir kez daha sergiledi. O talihsiz başına neler gelmişti yine?

Balli'nin dostluğu nasıl da derindi! Emilio kıpkırmızı oldu. Kuşkulanmakla haksızlık etmişti. Sözleriyle arkadaşının yüreğine düşürmüş olabileceği her türlü gölgeyi temizlemek istedi ve Amalia'nın sırrı için de başka çıkar yol yoktu artık. "Ne talihsizim arkadaş!" diyerek, Balli'nin sözlerinden sezinlediği acımayı biraz daha artırmayı denedi. Kız kardeşinin Stefano'yu yüksek sesle düşlediğini anlatmadı ama Balli evlerinin eşiğinden adım attığında Amalia'daki değişikliklerden detaylı biçimde bahsetti. O yokken kızcağız hasta, yorgun, dalgın oluyordu. Onu bu hallerden kurtarmak için bir şeyler yapmak gerekiyordu.

Balli için Emilio'nun ağzından dökülen itirafları duyması yeterdi. Amalia'nın, ağabeyine içini açtığından bile kuşkulandı. Kızcağız gözüne hiç o anki kadar çirkin gözükmemişti. Amalia'yı tatlı bir kız olarak düşününce, o gri, solgun yüzünü perdeleyen büyü yok olup gidiyordu. Şimdi o saldırgan, görünümünü ve yaşını unutmuş bir kadın olarak gözünün önüne geliyordu. O yüzde aşk nasıl da eğreti duruyordu! Durduk yere alışkanlıklarını altüst eden, ikinci bir Angiolina idi, üstelik tiksindirici bir Angiolina. Emilio'ya

karşı duyduğu sevgi dolu acıma, onun da dilediği şekilde arttı. Ah talihsiz! Başında bir de isterik kız kardeş vardı.

Gösterdiği öfke dolu tepki yüzünden özür diledi. Her zamanki gibi içtenlikle konuştu: "Böyle yeni bir durum, böyle hiç aklıma gelmeyecek bir şey ortaya çıkmasaydı, bu son görüşmemiz olacaktı. Düşünsene bir; Angiolina'ya karşı çılgınca aşkın yüzünden, onda uyandırdığım hisleri içine sindiremedin de kavga edecek fırsat arıyorsun sanmıştım."

Emilio'nun içini büyük bir sıkıntı kapladı. Balli, onun kötü davranmasının asıl sebebini açıklamıştı işte. Elinden geldiğince itiraz etti; o kadar ki sonunda Balli, öyle kuşkulanmış olmaktan dolayı özür dilemek zorunda kaldı ama elde ettiği o gücü de yeterince kullanamadı. Bir an için bütün düşüncesi Amalia'ya odaklandı, "Tuhaf!" dedi kendi kendine. Angiolina'nın, kız kardeşinin kaderinde payı olmuştu. Zamanla durumu düzeltebileceğini; önce Balli'ye, Amalia'nın saygıyı ne çok hak ettiğini anlatacağını, sonra tüm sevgisini kardeşine adayacağını geçirdi aklından.

Ama içinde bulunduğu durumda, sevgisini nasıl kanıtlayabilirdi ki ona? O akşam da, üzerinde Angiolina'dan bir mektup bulmayı umduğu masanın önünde uzun uzun dikildi. O masaya sanki içinden zorla bir kâğıt çıkarmak ister gibi bakıyordu. Yüreğinde Angiolina'ya karşı duyduğu arzu artmıştı. Bir gün önce oynadığı, ondan uzak kalma oyununun ne kadar gereksiz ve üzücü olduğunu anlıyordu. Gerçekten neden öyle davranmıştı ki? Ah hayat dolu Angiolina! Kimseyi pişman etmeyen Angiolina! Derken yan odadan, hayaller âlemine dalmış ötekinin sesi yankılandı,

Emilio'nun yüreği sızladı. Amalia'nın tüm hayatını sığdırdığı o masum düşleri sürdürmesinin kime ne zararı vardı ki? Aslında yaptığından ötürü hissettiği pişmanlık, şiddetli bir acıya dönüşüyor, gözleri yaşarıyordu ve böylece içini boşalttı, ferahladı. Yani Emilio o gece, yaşadığı pişmanlık sayesinde uykuya dalabildi.

IX

Amalia, ağabeyinden ne kadar da üstündü! Ertesi gün Balli ortalıkta gözükmeyince şaşırdığını söyledi ama öyle umursamaz görünüyordu ki üzüldüğüne dair en ufak bir emare yoktu. "Belki de hastadır," dedi Emilio'ya ve ağabeyi onun, Balli'den hep rahat tavırlarla söz ettiğini hatırladı.

Acaba aldandım mı diye hiç kuşkulanmadı. Başka şey söylemeye cesaret edemeden, "Hayır," dedi. O zayıf insanı, hiç aklından geçirmediği halde, kendisinin çektiğine benzer bir acının beklediğini düşününce yüreği kederle burkuldu. Ve o acının kaynağı da kendisiydi. Yumruk elinden çıkmış ama henüz havada asılı duruyordu; az sonra o ufak, gri başın üstüne inecek, onu çökertecek, o uysal yüz, kimbilir hangi kahramanca çabanın ürünü olan sükûnetini yitirecekti. Kız kardeşini kollarının arasına alıp, acı ona ulaşmadan önce onu avutmaya çalışmayı geçirdi içinden. Ama yapamazdı. Onun yanında yüzü kızarmadan, arkadaşının adını bile anamazdı. İki kardeşin arasında artık hayali bir engel vardı: Emilio'nun yumruğu. Emilio bunun farkında değildi, kız kardeşi nasılsa bir dayanak arayacağından ona, işte o zaman destek olmayı

hesapladı. O an geldiğinde, kollarını açmaktan başka şey yapması gerekmeyecekti. Buna kesinlikle inanıyordu. Kendisi acı çektiğinde nasıl ki yanıbaşındakine yaslanıyorsa, Amalia da öyle davranırdı elbet. Bu yüzden varsın istediği kadar beklesin Balli'yi.

Emilio'nun hesaba katamadığı kadar dirençli bir bekleyiş oldu bu; Amalia her zamanki, "Balli gelecek mi?" sorusunun dışında hiçbir şey sormamak için büyük gayret gösteriyordu. Sofrada daima Balli için konulmuş bir bardak oluyor, sonra o bardak Amalia'nın servis için kullandığı dolabın köşesine, ağır hareketlerle kaldırılıyordu. Bardağı, Balli için konulmuş kahve fincanı izliyor, o da yerine yerleşince Amalia dolabı kilitliyordu. Sakindi, çok sakindi ama çok da ağır davranıyordu. Ona arkasını döndüğünde, Emilio cesaretini toplayıp gözlerini üzerine dikiyor, o zaman zihninde kızın bedensel zayıflığı, kederinin belirtisi gibi görünüyordu. O omuzlar hep öyle düşük müydü? O sıska boyun son günlerde daha da bir zayıflamamış mıydı?

Amalia dönüp onun yanma sofraya oturduğunda, "İşte, o sükûneti içinde bir yirmi dört saat daha beklemeye karar verdi," diye düşünüyordu. Hayran olmamak elde değil! Oysa kendisi bir gececik bile bekleyememişti.

Ertesi gün bardağı kaldırırken Amalia, "Bay Balli neden gelmez oldu?" diye sordu. Emilio, bir an duraksadıktan sonra, Amalia'ya Balli'nin duygularını aktaracak bir şeyler söylemeye kararlı halde, "Sanırım bizim yanımızda pek eğlenemiyor," dedi. Kız onun bu gözlemine değer vermeden, Balli'nin bardağını yine özenle, her zamanki köşesine yerleştirdi.

Ama Emilio artık, onun aklındaki kuşkuyu silmeye karar verdi. Tepside bir yerine iki fincan görünce, "Stefano için kahve hazırlayarak yorma kendini istersen. Herhalde uzun bir süre daha gelmeyecektir," dedi.

Fincan elinde kalakalan kız, "Neden?" diye sordu, yüzü kireç gibi.

Emilio hazırladığı sözleri söyleyecek cesareti bulamadan, "İstemiyormuş işte," diye kestirip attı. Acaba ona, henüz hazır olmadığı bir şekilde halini ele vermeye zorlamak yerine, kurduğu hayale ortak olarak, acısına yavaş yavaş gem vurmasına imkân sağlayarak destek olsa daha iyi olmaz mıydı? Balli'nin o saatten sonra artık geleceğini sanmadığını, çok yoğun bir çalışma içinde olduğunu söyledi.

"Çok yoğun, öyle mi?" diye yineledi kız. Fincan elinden düştü ama kırılmadı. Yerden aldı, sildi, yerine koydu. Sonra Emilio'nun yanına ilişti. Emilio, "Yirmi dört saat daha," diye düşündü.

Ertesi gün Balli'nin, evin kapısına kadar gelmesini engelleyemedi. Stefano, bir anlık dalgınlıkla birinci katın pencerelerine bakacak oldu ama hemen gözlerini kaçırdı. Kuşkusuz, Amalia oradaysa bile hemen geri çekmişti kendini. Az sonra Emilio da gözlerini kaldıracak cesareti buldu. Stefano'ya ona selam vermediğinden ötürü sitem etmek istedi ama işin aslını bilmek imkânsızdı. Sıkıntıyla Amalia'nm yanma çıktı. Az önce penceredeyse, anlamış olmalıydı.

Amalia oturma odasında değildi. Az sonra hızla geldi; durup bir türlü kapanmayan kapıyla uğraşmaya başladı. Ağlamıştı muhtemelen. Yanakları kızarmış, saçları ıslaktı; kuşkusuz, gözyaşlarının izini silmek

için yüzünü yıkamıştı. Yine de yemek sırasında, Emilio, bir şeyler soracak diye tedirgin beklerken, hiçbir şey sormadı. Amalia'nın allak bullak olduğu aşikârdı, konuşacak cesareti yoktu. Tedirginliğini, iyi uyuyamamasına bağladı. Balli'nin bardağı ile fincanı sofraya gelmedi. Amalia artık beklemiyordu.

Ama Emilio bekliyordu. Ağladığını görse, bir acı haykırışını duysa ferahlayacaktı. Ne var ki uzun süre bu mutluluğa eremedi. Her gün eve, onu ağlar, umutsuzluğunu açığa vurur görmenin üzüntüsüne hazırlıklı dönüyor, aksine onu daha da içine kapanmış, çökmüş, bitkin buluyordu. Ev işlerini görünürde yine aynı özenle yapıyor, Emilio'ya söz ediyordu. İkisi gençken, yalnız kaldıkları başka bir zamanda da evlerine böyle çekidüzen vermeye çalışmışlardı.

Yanı başında böylesi lal bir kederi hissetmek kâbus gibiydi. Bin türlü kuşkuyla büsbütün şiddetlenen o acı, kimbilir nasıl çekilmez bir şeydi. Emilio'nun aklından, onun gerçeği sezebileceği kuşkusu bile geçiyordu. Kendi yaptığı ve kendi kendisine bile inanılmaz gelen şeyi açıklamak tehlikesiyle karşı karşıya kalabileceğini hissediyordu. Amalia gri, kuşkulu, soruşturan gözlerini ara sıra onun üzerine dikiyordu. Ah, o gözlerin alevi falan yoktu. Donuk şekilde etrafına bakınıyor, onca acının nedenini araştırıyorlardı. Emilio katlanamıyordu artık.

Balli'nin işinin olduğu –herhalde bir kadınla– bir akşam, kız kardeşiyle kalmaya karar verdi. Ama çok geçmeden bu baş başa kalma halini, artık sık görülen sessizliği, ağızlarına almaktan korktukları, kafalarını meşgul eden o şeyi dayanılmaz buldu. Çıkmak için şapkasını aldı.

Başını bir yana eğmiş, çatalını sürekli tabağına vuran kız kardeşi, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Emilio'nun çekip gidecek cesareti yitirmesine yetti bu. Kalması isteniyordu. İki kişiyken dahi onca kederle geçen saatlere Amalia, tek başına kaldığında nasıl katlanabilirdi ki?

Şapkasını fırlatarak, "Hayal kırıklığımı azıcık gezdirecektim," dedi. Kâbusu dağıldı. İyi bulmuştu. Onun üzüntüsünden söz edemiyorsa bile, hiç değilse kendininkini anlatarak onu oyalayabilirdi. Amalia çatalını tıklatmayı kesip dönmüş, dikkatle yüzüne bakıyordu ki kendi acısının başkalarında neye benzediğini görebilsin..

Onu, sebebini bilemediği şekilde solgun, üzüntülü, tedirgin görünce, "Zavallıcık!" diye mırıldandı. Sonra içini döksün istedi: "O günden beri bir daha görmedin mi onu?"

Emilio, neredeyse neşeli bir ifadeyle anlattı. Hayır, bir daha görmemişti onu. Dışarıdayken çaktırmadan, kızın belli saatlerde geçtiğini bildiği yerlerde oyalanıp onu beklemekten başka bir şey yaptığı yoktu. Ama Angiolina'yı hiç görmemişti. Sanki Emilio terk ettiğinden bu yana sokaklara çıkmaz olmuştu. Ağabeyinin derdine gönülden kafa yoran Amalia, "Belki gerçekten de öyledir," dedi.

Emilio yürekten güldü. Onun, Angiolina'nın nasıl bir kadın olduğunu kavrayamayacağını söyledi. Onu terk etmesinin üstünden sekiz gün geçmişti ve artık kendisini tümüyle unuttuğu muhakkaktı. Amalia'nın kendisiyle alay edeceği de yoktu ya, "Lütfen gülme bana," diye rica etti, "O da öyle bir kadın işte." Ve bunu Angiolina'nın hayat öyküsü izledi. Onun ha-

fifliğini, boş kafalılığını, kendine dert ettiği her şeyi anlattı. Amalia da hiç şaşırmadan, sessiz sakin dinledi. Emilio kız kardeşinin, kendi aşkıyla onun tutkusu arasında benzerlik bulabilmek için, onun aşkının boyutunu anlamaya çalıştığını düşünüyordu.

Böylece tadına doyulmaz bir çeyrek saat geçirmiş oldular. Onları ayırmış gibi görünen her şey silinmiş, daha doğrusu, aksine, onları birleştirmişti, kaldı ki Angiolina'dan öyle uzun uzadıya söz etmesi aşkından ve yükünü sırtından atma kaygısından değil, daha çok kız kardeşinin onu dinlemek istemesindendi. Yüreği Amalia'ya karşı sevgiyle doluydu; ağabeyini dinleyerek onu bağışlıyordu âdeta.

İşte o sevgi dolu ruh haliyle, o akşamın umduğundan çok farklı biçimde sonlanmasına yol açacak kimi sözler etti. Öyküsünü bitirmişti ki hiç düşünmeden, "Ya sen?" diye sordu. Sözün nereye gideceğini düşünmediği gibi, sorarken tereddüt de etmemişti. Günlerce kız kardeşine içini döktürme isteğini dizginlemiş, o yakınlık anında kendini tutamamıştı. Kendisi yüreğini açmakla o kadar ferahladığına göre, Amalia'yı da aynı şeye özendirmek doğal görünüyordu.

Ne var ki Amalia öyle düşünmüyordu. Dehşetten faltaşı gibi açılmış gözlerle bakarak, "Ben mi? Anlayamadım!" dedi. Gerçekten anlamamış dahi olsa, Emilio'yu böyle afallamış görünce mahcubiyetinin boyutunu fark ederek her şeyi sezebilirdi. "Çıldırdın galiba." Anlamıştı anlamasına ama kendisinin öyle özenle sakladığı sırrı Emilio'nun nasıl olup da keşfettiğini bilemiyordu.

"Şunu soracaktım ki sen..." diyen Emilio da belli ki onun gibi altüst olmuştu. Emilio uyduracak bir

şeyler arıyordu ama bu arada Amalia akla en yatkın şekilde, doğrudan, "Demek Bay Balli sana benden söz etmiş," dedi. Bağırıyordu. Sonunda üzüntüsünü haykırmıştı. Damarlarında öfkeyle dolanan kan yüzünü renklendirmiş, dudakları büzülmüştü. Bir an için yeniden güç bulmuştu. Bu haliyle Emilio'yu andırıyordu. Acısını öfkeye dönüştürerek canlandığı belliydi. Artık tek söz söylemeden terk edilmiş bir kadından fazlası, aşağılanmış bir kadındı. Ama güçlü olmayı becerebilen biri değildi, çok sürmedi o hali. Emilio yeminle, Balli'nin Amalia hakkında, onun kendisine âşık olduğunu düşündürecek biçimde asla söz etmediğini söyledi. Amalia inanmadı ama Emilio'nun yüreğine saldığı o küçücük kuşku son direncini de yok etti ve ağlamaya başladı. "Peki neden bize gelmiyor artık?"

"Denk gelmemiştir," dedi Emilio. "Birkaç güne kadar mutlaka gelecektir."

"Hayır gelmez!" diye bağırdı Amalia, konuşması yeniden alevlendi. "Bana selam bile vermiyor artık." Hıçkırıkları uzun cümleler kurmasını engelliyordu. Emilio koşup ona sarıldı ama bu şefkat gösterisi Amalia'yı büsbütün sarstı. Onun kollarından sıyrılıp yerinden fırladı, koşup odasına kapandı. Hıçkırıkları çığlığa dönüşmüştü. Az sonra sesi kesildi, derken geri döndü ve ancak hıçkırıklarını bastırarak konuşabildi. Kapının kenarında durarak, "Neden böyle ağladığımı ben de bilmiyorum. Önemsiz bir söz bile beni böyle allak bullak ediyor. Hastayım herhalde. O beyefendinin böyle davranmasını gerektirecek bir şey yapmadım ben. Sen bana inanıyorsun, değil mi? Eh, bu da bana yeter! Bundan başka ne söyleyebilir, ne yapabilirim ki?" Gidip oturdu, daha sakinleşmiş olsa da, içten

içe ağlamaya devam ediyordu.

Emilio'nun her şeyden önce arkadaşını töhmet altından kurtarması gerektiği ortadaydı. Öyle de yapmaya çalıştı ama işe yaramadı. Aksini iddia etmesi Amalia'yı büsbütün üzmekten başka işe yaramadı.

"Gelsin öyleyse!" diye bağırdı. "İstemezse beni hiç görmeyecektir, ona görünmeyeceğim bile." Emilio iyi bir fikir bulduğunu düşünerek, "Balli'nin davranışı neden değişti biliyor musun? Benim yanımda ona, seninle nişanlanıyor mu diye sordular," dedi. Amalia doğru söyleyip söylemediğini anlamaya çalışıyordu; tam da emin olamamıştı duyduklarından ve teyit etmek için, "Birileri onun benimle nişanlanacağını mı söylemiş?" diye yineledi. Buruk bir kahkahayla güldü. Demek sorumluluk almaktan, onunla evlenmek zorunda kalmaktan korkuyordu. İyi de, ne istediğini şaşmadan bilen o kafaya, böyle bir düşünceyi kim sokmuştu? Hem sonra kendisi, iki çift sözle bir bakışa vurulup kendinden geçecek kadar küçük bir kız mıydı? Elbette -hayran olunası iradesiyle sesini tam bir umursamaz havaya bürümeyi başarmıştı- elbette ki Balli'nin dostluğundan hoşlanıyordu ama bunun ne kadar sakıncalı olabileceği hiç aklına gelmemişti. Yeniden gülmek istedi ama bu kez sesi bir hıçkırıkla boğuldu.

"Öyleyse ağlamanı gerektirecek bir şey göremiyorum," dedi Emilio çekinerek. Düşüncesizce başlattığı o muhabbete, şimdi bir son vermek istiyordu. Konuşmanın Amalia'ya yararı yoktu, acısı büsbütün şiddetleniyordu. Bu bakımdan hiç benzeşmiyorlardı.

"Böyle bir muamele karşısında ağlamak hakkım değil mi? Sanki kovalıyormuşum gibi kaçıyor

benden." Yine bağırmıştı ama o çabayla bütün gücü tükendi ve sustu. Emilio'nun sözlerine hazırlıksız yakalanmış olmalıydı, aradan zaman geçmesine rağmen toparlanamamıştı. Başı ellerinin arasında, "Böyle kendimi kaybetmemin asıl nedeni zayıflığım," diyerek, bütün o sahnenin Emilio'da bıraktığı izleri silmeye çalıştı. "Çok daha önemsiz şeylere de ağladığımı görmedin mi?"

Açıkça dile getirmese de ikisi de onun, o Angiolina denen kadın ağabeyini elinden alıyor, diye ağladığı akşamı kastettiğini anladılar. Ciddi bir ifadeyle birbirlerine baktılar. Amalia, o zamanlar bir hiç uğruna ağlamış olduğunu düşündü çünkü şimdi içine düştüğü üzüntüyü henüz tatmamıştı. Emilio ise o sahnenin bu sahneye ne kadar benzediğini ve vicdanına yeni bir yükün daha yüklendiğini düşündü. Bu akşamın, ötekinin devamı olduğu apaçık ortadaydı.

Ama Amalia kararını vermişti: "Sanırım sana beni savunmak düşer, değil mi? Hiçbir neden olmaksızın beni aşağılayan biriyle arkadaşlığını sürdüremezsin herhalde."

Emilio, "O seni aşağılamıyor ki!" diye itiraz etti.

"Nasıl istersen öyle düşün! Ama ya onun bu eve geri dönmesi gerekecek ya da sen ona yüz çevirmek zorunda kalacaksın. Bana gelince, davranışımda hiçbir değişiklik görmeyeceğine söz veririm; kendimi zorlayacağım ve hak etmese de iyi davranacağım ona."

Emilio ona hak vermek zorunda kaldı ve ortada Balli ile ilişkisini kesmesini gerektirecek kadar önemli bir sorun görmemekle birlikte, onun evlerine yeniden girip çıkmasını istediğini kendisine aktaracağını söyledi.

Uysal Amalia'ya bu söz de yetmedi. "Demek kız kardeşinin aşağılanması sana önemsiz görünüyor, öyle mi? O halde sen nasıl istersen öyle davran ama ben bildiğimi okurum." Soğuk ve kibirli bir halde, "Yarın karşımızdaki kuruma gider, kendime bir dadılık ya da hizmetçilik bulurum," diye tehdit ediyordu. Sözlerinde öylesine bir soğukluk vardı ki duyan, niyetinin ciddi olduğunu düşünürdü. "İstediğine olmaz mı dedim ki şimdi?" dedi Emilio ürkerek. "Yarın Balli ile konuşurum ve hemen yarın bize gelmeyecek olursa, onunla arayı açarım."

Şu "arayı açmak" lafı, Amalia'ya pek sevimsiz geldi. "Demek arayı açarsın? Canın nasıl isterse öyle yap." Kalktı, iyi geceler dilemeden odasına gitti, oraya ilk sığındığında götürdüğü mum halen alazlanarak yanıyordu.

Emilio, kız kardeşinin üzüntüsünü frenleyebilmek için gücenmiş davranmaya devam edeceğini düşündü; teşekkür etse ya da sadece sözlerini onaylasa, duygularına yeniden baştan yenilecekti herhalde. Peşinden gitmek istedi ama onun soyunduğunu anlayınca dışarıdan iyi geceler diledi. Amalia yarım yamalak, umursamaz bir tavırla karşılık verdi.

Aslında Amalia haklıydı. Balli, arada sırada da olsa gelmeliydi. Ziyaretlerin böyle birdenbire kesilmesi manidardı; anlaşıldığı kadarıyla Amalia'nın iyi hissetmesi için önce, o aşağılanmanın ortadan kaldırılması gerekliydi. Balli'ye rastlamak umuduyla dışarı çıktı.

Dışarıda, hemen evin kapısında, başına gelmesini umacağı en güzel sürprizle karşılaştı. Hoş bir tesadüf sonucu Angiolina ile yüz yüze geldi. Kız kardeşini de,

Balli'yi de, pişmanlıklarını da bir anda unutuverdi! Bu çok büyük sürprizdi onun için. Son birkaç gün içinde, kızın o sarı saçlarını, şimdi karşısında onu sorgularcasına bakan o mavi gözlerini unutmuştu. Kuru bir selam verdi ama selamını soğuk tutmaya çalışırken, sert oldu. Aynı zamanda gözlerini kıza öyle bir dikti ki kız şaşırmış ve huzursuz olmasaydı pekâlâ korkudan ödü patlardı.

Evet! Huzursuzdu. Selamına kafası karışmış halde cevap verdi. Annesi de yanındaydı ve birkaç adım ötelerinde durmuştu, öyle ki ne olup bittiğini tam görecek şekilde. Kızın gözlerinden yakınlaşmak istediğini algıladı ve ona doğru birkaç adım atarak kızı cesaretlendirmeye çalıştı.

Bir süre, Amalia'nın görüş açısından çıkmak için, Angiolina'nın heyecanı yatışsın diye amaçsızca yürüdüler ve o ara Emilio, çok hoş bir fikre kapıldı. Muhtemelen kız kendisini halen seviyordu! Yürüyüş tatlı bir rüyaya dönüşüyordu. Kız onu seviyor, takip ediyor, ona bağlanıyordu ve bu da ona kızı uzaklaştırma, ondan kaçma şansı veriyordu. Duygusal açıdan ne büyük bir tatmin!

Kendi ruh haline döndüğünde, kız kardeşinin yaşadıklarını hatırlayınca yeniden yüreği sıkıştı. Şu birkaç gün içinde alınyazısı acı verir olmuştu, Angiolina'yı düşünmek de öyle ve her ne kadar kız kardeşi için talihsiz bir gelişme olsa da, Angiolina'yı bir sığınak gibi görmekteydi.

O akşam Balli ile görüşmediler. Gece geç vakit, tiyatrodan dönmekte olan Sorniani tarafından durduruldu. Selamlaşmanın hemen ardından, tiyatroda, birinci locada Angiolina ile annesini gördüğünden bah-

setti; sarı ipek bir kıyafet, başında kırmızı bir şapka ve saçına tutturulmuş iki ya da üç altın gülle, gerçekten çok güzel görünüyormuş. "Valkyrie" ilk kez sergileniyormuş ve Sorniani, başka bir çağı anlatan müzikalin eleştirisini yapmış olan –ki kendisi hayatında hiç böyle bir şeyi deneyimlememişti– Emilio'nun tiyatroda bulunmamasına hayret etmişti.

Gördüğünde huzursuz ve kafası karışık haldeki kız, her nasıl olduysa bir saat sonra bambaşka bir hale bürünüp, en pahalı koltuktan tiyatroya gitmişti. Kim ödediyse ücretini! Belli ki kızla ilgili yine boş hayaller kurmuştu. Sorniani'ye, onun da bir dahaki akşam "Komünal" için bileti olduğunu söyledi; ama hiç hevesi kalmamış. Ne zamandır bu gösteriyi bekliyormuş. Ama Angiolina'nın o salonda olduğunu bildiği akşamın ertesinde, aynı mekânda bulunmayı içine sindiremezmiş. Wagner ve Angiolina!

Uykusuz bir gece geçirdi. Tedirgindi ve yatakta, rahat edeceği pozisyonu bir türlü bulamadı. Sakinleşmek umuduyla ayaklandıktan sonra, kız kardeşinin odasından mırıltılar, sayıklamalar duyabileceğini hatırladı. Ama Amalia da artık uyumuyordu; tatlı uykusunu çoktan almış, yatakta dönüp duruyordu.

Sabaha karşı ağabeyinin, kapısının önünde dolanıp durduğunu duydu ve ona ne istediğini sordu.

Birazcık konuşmayı umut ediyordu, yirmi dört saatte bir, en azından birkaç söz.

"Bir şey istediğim yok," dedi, en azından konuşacağı birisi olmasına memnun, "Kımıldandığını duydum da, bir ihtiyacın varsa faydam dokunur mu diye..."

"Bir şeye ihtiyacım yok," diye cevapladı minnet-

le, "Teşekkürler Emilio."

Özrünün dolaylı da olsa kabul edildiğini görünce büyük bir ferahlama hissetti. "İyi ama niye uyuyamadın?" Öylesine mutluydu ki bunu kız kardeşi de hissetsin istiyordu.

"Bir iki saat kestirdim ben; iyi ama sen niye uyuyamadın?"

"Ben de ara sıra daldım," diye cevapladı: Amalia'nın, çektiği acılardan haberdar olmakla içinin rahatladığını düşünüyordu. Sonra, nereden geldiyse aklına Sorniani ile ayaküstü lafladıklarından bahisle, mutlaka "Valkyrie"ye gitmesini tavsiye ettiğini söyledi ve; "Sen de gelir misin?" diye ekledi. "Memnuniyetle," diye cevap verdi kız. "Ama çok da pahalıya patlamasın."

Emilio itiraz etti. "Kırk yılın başı yahu." Soğuktan çeneleri takırdıyordu ama duygularının öylesine ısındığı o kapı eşiğinden ayrılmak istemiyordu.

"Pijamalarınla mısın?" diye sordu kız kardeşi, "Evet," dediğini duyunca da hemen gidip yatmasını buyurdu. Emilio yatağına istemeye istemeye gitse de yorganın altına girdikten sonra bütün gece boyunca aradığı yatış biçimini hemen buldu ve iki saat deliksiz bir uyku çekti.

Balli ile arayı düzeltmesi güç olmadı. Sabahleyin ona, belediyenin köpek itlaf arabasının peşi sıra yürürken rastladı, zavallı hayvancıkların kaderine pek içlenmişti. Üzgündü ama o üzüntü, kendi icat ettiği bir şeydi çünkü hayvanları sevdikçe, kendini daha bir sanatçı hissediyormuş. Emilio'nun sözlerini pek duymadı çünkü kulağı, köpeklerin iniltileriyle doluydu ki bu, gırtlağınızın aniden şiddetle sıkılması sonucu olu-

şan acıyla atacağınız çığlığın, doğadaki bir benzeriydi. "İçinde ölüm korkusu gizli," diyordu Balli, "aynı zamanda büyük, güçsüz bir öfke."

Brentani, Amalia'nın yakınmasında da bir şaşkınlık ve büyük, güçsüz bir öfke hissettiğini hatırladı üzülerek. Yine de köpek itlaf aracının orada bulunması, görevini kolaylaştırdı. Balli onu dalgın dalgın dinledi; hiç itirazı olmadığını, hemen o gün geleceğini söyledi.

Yine de öğle üzeri Brentani'yi almaya işyerine gittiğinde, kafasında hafif bir kuşku belirdi. Amalia'nın ağabeyine, kendisine karşı beslediği aşkına dair içini döktüğünde, onun da kendisini evden uzaklaştırmayı uygun gördüğüne inanmıştı; şimdi ise Emilio tuhaf şekilde, Amalia'nın onun neden gözükmediğini anlamaması nedeniyle, o eve yine gelmesini istiyordu. Balli, o her zamanki, meseleleri en basit şekilde açıklama huyu ile; "Herhalde ayıp olmasın diyedir," diye düşündü.

Eve doğru yola koyulmuşlardı ki Stefano'nun aklına bir kuşku daha düştü; "Umarım küçük hanım bana kızgın değildir." Emilio kız kardeşinin verdiği güvenceyle, "Eskiden nasıl karşılanmışsan öyle karşılanacaksın," diye cevap verdi. Ballı ses etmedi. Eskisinden farklı davranmayı, asıl kendisi üstlenecekti çünkü kıza umut verip de bir kez daha o arzu edilmeyen aşkın baskısı altında kalmaya hiç hevesli değildi.

Amalia, karşılaştığı durum dışında her şeye hazırdı. Ona nazik, ama soğuk davranmayı planlıyordu oysa şimdi, böyle davranan Balli'ydi. Ona düşen ise ancak, Balli'nin dayattığı davranış biçimini benimsemek ve eli kolu bağlı izlemekti, kırgınlığını bile gösteremedi. Balli'nin kendisini dahi unutarak kaptırdığı,

konuşurken kendini herkesten üstün gördüğü eğlenceli muhabbetler sona ermişti; böyle kendini kaptırdığı anlarda herhangi biri onunla dalga geçecek olsa sesi soluğu kesileceğinden, ancak kendisine körü körüne bağlı kimselerin yanında öyle pervasız bir kendini beğenmişlik gösterebilirdi. O gün kendisinden hiç söz etmedi, onun yerine kısaca, böyle bir umursamazlık karşısında şaşkına dönmüş Amalia'nın dinlemediği şeylerden söz etti. Valkyrie'de sıkıldığını anlattı; seyircilerin yarısı, öteki yarısını çok eğlendiklerine ikna etmeye çabalıyormuş; sonra bir başka sıkıntıdan, şu daha bir ay can çekişecek o bitmek bilmez karnavaldan bahsetti. Onca sıkıntının etkisiyle sonunda kendisi de uzun uzun esnedi. Ah, bu haliyle kendisi de ne sıkıcıydı! Amalia'nm sevdiği, kendi beğensin diye yaratılmışa benzeyen, o güzelim canlılığı nereye gitmişti ki?

Emilio kız kardeşinin üzüldüğünü sezdi, Stefano'nun ilgisini ona yöneltecek bir şeyler aradı. Amalia'nın renginin solgunluğundan söz edip kendine dikkat etmezse Doktor Carini'yi çağırmakla tehdit etti onu. Balli'nin de arkadaşı olan Doktor Carini, Balli'nin, kızın sağlığı hakkında bir iki laf etmesine çok uygun bir konuydu. Ne var ki Stefano, çocukça bir alınganlıkla beklenen konuya hiç girmedi ve Amalia da, ağabeyinin sözlerini, bir iki uyduruk lafla geçiştirdi. Birilerine kaba davranıp, içini boşaltmak niyetindeydi ama bu kesinlikle Balli değildi. Zaten birazdan da odasına çekilip, ikisini yalnız bıraktı.

Hemen arkasından Emilio, sarf ettiği talihsiz sözlere döndü ve onları, Amalia'nın kendisini suçlamasından kurtulabilmek umuduyla açıklamaya çalıştığını

söyledi. Vicdan azabını yüreğinden kovup hafiflemek istediğini de itiraf etti. Amalia'nın hisleri konusunda, ki kız kardeşi gerçekten de, doğrudan tek laf etmemişti (yeminler de etmişti ya), kendisi yanılmış olmalıydı. Balli sonunda inandı sözlerine. Olan biten hakkında tekrar konuşmanın faydasız olduğunu ve kendisinin çoktan unuttuğunu söylüyordu. Her zamanki gibi kendinden pek emindi. Ona göre, o akşam da Amalia'yı sakinleştirecek ve arkadaşını zora sokmaktan sakınacak şekilde davranmıştı. Gerisini de oluruna bırakmak gerekirdi.

Aynı günün akşamında ağabeyle kız kardeşi tiyatroya gittiler ve Emilio, nadiren gerçekleştirebildikleri böyle bir etkinliğin, kendini oyalamasından çok, kız kardeşine iyi geleceğini umuyordu.

Ama yok, nerde! O akşam neşe, kızın gözlerine bir kereliğine dahi uğramadı. Olsa olsa etrafındakilere şöyle bir bakındı. Düşünceleri dönüp dolaşıp akşamüstü kendisine yapılan haksızlığa takılıyordu ve etrafındaki, bir başka zaman olsa iki çift laf etmekten büyük zevk alacağı çok şık, zarif ve mutlu gözüken hanımefendilere dahi odaklanamıyordu. Fırsat bulmuşken kafasını azıcık dağıtabilirdi ama bir şey gördüğü bile yoktu.

Birlini adında, eskiden Brentani'lerin annesiyle dostluğu olan zengin bir hanım, Amalia'ya yaklaşıp selamladı. Kızın, geçmişte böyle zengin kadınların çok etkisinde kalmışlığı vardı. Ama şimdi aksine, Amalia'yı tiyatroda görmüş olmaktan hoşlanan kadının selamına nazik bir karşılık verecek gücü dahi kendisinde bulamıyor; onu, eskisi gibi sarışın, alımlı bir kadından ibaret göremiyordu.

Ama Amalia gerçekten de ruhen orada değildi. Sahnedeki gözü pek ve atılgan müziğin düşüncelerini dağıtacağından yana boş yere umutlanıyor, aksine duydukları ona bir tehdit gibi geliyordu. Emilio bir ara kendi düşüncelerinden sıyrılıp, orkestranın seslendirdiği müzikten hoşlanıp hoşlanmadığını sordu. "Bir şey anlamıyorum ki," diye cevapladı kız kardeşi. Aslında dinlediği bile yoktu. Kulağına çalınanlar sadece acısını büyütmeye yarıyordu. Ama yine de o sesler, o renkler bir biçimde ruhuna dokunuyor; ruhunda kopan fırtınalarla, bilinçaltındaki hezeyanlarla eşleşiyordu. Seslerin muhteşem titreşimleri kendi kaderiyle örtüşüyordu. Tek bir dokunuşla binlere bölünen sesler.

Öte yanda Emilio, içtenlikle seslerin kaynağını biliyordu ancak bu sesler, Amalia kadar ruhuna işlemiyordu. Aşkının ve acısının, dâhiyane bir şekilde yön değiştireceğine inanıyordu. Yok, tam öyle değil. Ona göre sahnede gerçek kahramanlar ve tanrılar vardı ve onlarla birlikte, acı çektiği dünyadan çok uzaklara gidebilirdi. Ara verildiğinde, tanrıların katına ulaşmasını neyin sağladığını söylemekten acizdi ama yine de iyi hissediyordu. Sanat onu iyileştiriyor muydu ne?

Gösteri bitip tiyatrodan çıktıklarında, o umuda öylesine kapılmıştı ki kız kardeşinin her zamankinden de beter çökmüş olduğunu fark edemedi. Gecenin soğuk havasını ciğerlerine çekti ve bu akşamın çok iyi geldiğini söyledi. Ama o her zamanki aymazlığıyla içini nasıl bir huzurun kapladığını anlatırken, bir yandan da yüreği hüzünle doldu. Sanat sadece bir anlık huzur sağlamıştı ve aynı duyguları bir daha hissetmesi mümkün değildi çünkü şimdi kimi melodiler, belleğine belli belirsiz döndüğünde, kendisine, Angiolina'ya

ve Amalia'ya karşı barındırdığı acı hislerle pek güzel uyuşuyordu.

O coşku halinde Amalia'nın yeniden güvenini kazanmak, böylece sakinleşmek istiyordu. Daha önceki bazı konuşmalarının boş yere olduğunu ve ilişkilerine zarar verdiğini anladı. Ama kız kardeşi sessizce acısına gömülmüş, kendisiyle herhangi bir şey paylaşmayı bile kabul etmiyordu. Çektikleri acıların birbirine çok benzer sebepleri olsa da, o acılar onları hiç mi hiç yaklaştıramamıştı.

Bir gün Amalia'ya Corso'da, öğlen üzeri ağır adımlarla gezinirken rastladı. Sırtındaki, sıska bedenini daha da komik gösteren, mavi kaba kumaştan elbiseyi ne zamandır giymemiş olmalıydı çünkü Emilio, böyle bir elbisesi olduğunu dahi hatırlamadı.

Amalia, ağabeyini görünce ne yapacağını şaşırdı, peşi sıra eve dönmeye hemen razı oldu. Kimbilir hangi üzüntü onu, çıkıp biraz oyalanmak için gezinmeye sürüklemişti! Sıkıntıları nedeniyle evden sıklıkla kendini dışarı atan Emilio, bu durumu anlardı. Peki ama o elbiseyi sırtına, hangi çılgın umut giydirmişti acaba? Kuşkusuz Stefano'ya kendini beğendirme umudu, diye düşündü. Böyle bir düşüncenin Amalia'nın aklından geçmesi ne tuhaftı. Zaten geçmişse bile, ilk ve son kez oldu bu çünkü eve döner dönmez her zamanki, yüzü ve kaderi gibi solgun, gri giysisine büründü yeniden.

X

Emilio'nun acısı da pişmanlığı da günden güne hafifledi. Hayatındaki her şey yine aynıydı ama sanki

onları, ışığın yoğunluğunu azaltan bulanık bir merceğin ardından görüyormuşçasına belirsizleşmişlerdi. Bir yandan dinginlik, diğer yandan büyük bir sıkıntı çökmekteydi üzerine. Duygusal anlamda yaşadığı uç noktanın kendisinde nasıl da eğreti durduğunu görmüş, onu biraz da kaygıyla izleyen Balli'ye, samimiyetle konuştuğunu sanarak, "İyileştim," demişti.

Öyle sanabilirdi çünkü Angiolina'yı tanımadan önceki ruh halini hatırlaması beklenemezdi. Aradaki fark çok küçüktü! Daha az esniyordu ve şimdi, Amalia'nın yanındayken yüreğini bunaltan hayret dolu acıyı hissetmiyordu.

Mevsim de çok iç karartıcı geçiyordu. Güneş haftalardır yüzünü gösterınemişti ve belki de bu yüzden, Angiolina'yı düşündüğünde onun o tatlı yüzünü, sarı sıcak saçlarını göğün mavisiyle, güneşin ışığıyla, hayatından hep birlikte yitiveren bütün o güzelliklerle eşleştiriyordu. Ama yine de Angiolina'yı bırakmakla çok sağlıklı bir karar verdiğine inandırıyordu kendisini. "Özgür olmak her zaman daha iyidir," diyordu kendini kandırarak.

Yeniden kavuştuğu bu özgürlüğün tadını çıkarmayı da denedi. Yıllar önce, babasının vefatının ardından içine düştüğü halden sanat sayesinde kurtulmuş, hayatına renk katmış olduğundan şimdi içinde bulunduğunu gördüğü atalet onu üzüyordu.. Aklını ve sağlığını bir kadın uğruna mahveden genç bir sanatçıyı anlatan romanını yazmıştı. Genç sanatçı olarak anlattığı; neredeyse, biraz saflık katılarak ve daha hoş bir tavırla kendisiydi. Kadın kahramanının özellikleri de sanatçıya göreydi; karmaşık ve zalim bir kadın. O kedi kadın şehvet doluydu ve gözleri, bakanın içini kanatıyordu.

Hayatına daha önce hiç bir kadın girmemişti, o da ancak böyle, zorlu ve vahşi bir hayvanla özdeşleştirerek yaratmıştı karakterini. Ama onu bu betimlemeye hangi dürtü yöneltmişti acaba!

Kalemi şimdi yeniden eline almıştı ama koca bir akşam sadece başlığı yazabilmişti. Sanatı ve kurguyu bir yana bırakıp, rahatlamak için gerçeği yazmaya koyulacaktı. Angiolina ile tanışmalarını, hissettiklerini, -ama öncelikle bu son günlerde hissettikleri- Angiolina'nın kötülüğe eğilimli ruh hali ve alçaklıkları ve bunların geri planında muhteşem bir pastoral manzara. Yorgun ve bıkkın halde, koca bir akşam sadece bir başlık yazıp, kalemi kâğıdı bıraktı.

Aslında akşam boyunca yığınla sayfayı dolduracak birkaç fikir geçmişti aklından. "İnanılmaz!" diye mırıldandı. Aklından geçenlerde kahraman, tam kendisine benzememekle birlikte bir kadındı ve, yaşantısından ziyade kanbağıyla, ilk romandaki kedi kadını andırıyordu. Sonra gerçek diye anlatmaya kalkıştığı şeyin rüyalardan bile daha az inandırıcı olduğunu fark etti ve içini bir acı kapladı. Sonunda vaktin çok geç olduğunu söyleyip kalemi bırakmış, sabah erkenden belki yazarım diye tüm boş sayfaları bir çekmeceye kaldırmıştı. Bu karar onu sakinleştirdi ama yeniden yazmaya da hiç başlamadı. Tüm acılarını biriktirmek istiyor ve o andaki tıkanmışlığının üstesinden gelmek için yeterli gücü hissetmiyordu içinde. Elinde kalem varken düşünmeyi unutmuş gibiydi. Kalemi eline aldığında aklı duruyordu sanki.

Angiolina'yı yeniden görme arzusuna kapıldı. Hemen gidip arayacak değildi elbette; sadece yeniden görmenin herhangi bir tehlike oluşturmayacağını tel-

kin etmişti kendine. Aslında belki de onu terk ederken ettiği laflara yaslanacak olsa, ona hemen gitmeliydi.

Bu fikrini Balli'ye, "Sadece, yanma varınca ondan uzak kalacak kadar güçlü olduğumu hissetmek için bir göreyim diyorum," diye açıkladı.

Balli, arkadaşının herhangi bir iyileşme belirtisi gösterememiş olduğunu görüp uzun uzun güldü. İşin ilginç yanı, o da birkaç gündür Angiolina'yı görmek istiyordu. Yüz hatlarını ve elbisesini yansıtan bir taslak hayal etmişti kafasında. Emilio'nun kızı görme arzusunu bildirmesinin, onun verdiği kızı görmeme sözünü de rafa kaldıracağını söyledi. Artık Balli'yi kıskanacak değildi herhalde.

Görünüşe göre Balli, Angiolina'yı Emilio'dan daha az düşünmüyordu. Üzerinde altı aydır çalıştığı bir taslağı bozmak zorunda kalmıştı. Belki o da bir tükenmişlik yaşıyordu ve hani şu, Emilio'nun Angiolina'yı tanıştırdığı akşam aklına düşen fikirden başkası gelmiyordu. Bir akşam Emilio'dan ayrılırken, "Senin hiç gidip göresin gelmedi mi kızı?" diye sordu. Meseleyi yeniden alevlendiren kişi kendi olmak istemiyordu ama Emilio'nun Angiolina ile kendinden habersiz bir iş çevirip çevirmediğini de merak ediyordu. Düpedüz dost kazığı olurdu bu.

Emilio'nun sakinliği gitgide arttı. Her ikisi de içinden geldiği gibi davranmak istiyor ama en nihayetinde hiçbir şey yapmıyorlardı. Tam olarak hiçbir şey. Angiolina'yı, sıcak bir sohbet için tekrar görmek isterdi. Daha önce kızda hiç görmediği bir sıcaklık hissetmek ve yazmayı beceremediği romantizmi yaşamak istiyordu.

Kalkıp kızı arayıp sormasını engelleyen tek şey

ataleti oldu. Aralarını bir başkasının bulmasını dilerdi, hatta bunu Balli'den istemeyi bile aklından geçirdi. Gerçekten de Balli gidip modeliyle görüşse, sonra da onu kendisine sevgili olarak sunsa, her şey daha kolay olurdu. Bunu düşünecekti. Tereddüdünün tek nedeni, Balli'ye, kaderinde önemli bir yer vermek istemeyişindendi.

Önemli mi? Evet, Angiolina kendisi için her zaman önemliydi. En azından başka şeylerle karşılaştırıldığında. Her şey anlamsızken, o her şeyden üstündü. Bir ihtiyarın gençliğini düşünmesi gibi, aklından çıkmıyordu hiç. Sakinleşebilmek için onu öldürmeyi tasarladığı gece ne kadar da gençmiş meğer! Önce sokakta, ardından yatağında, kendi kendini kemirecek yerde yazmış olsaydı, daha sonra boş yere aradığı sanata giden yolu bulmuş olurdu. Ama sonsuza dek yitirmişti her şeyi. Angiolina yaşıyordu ama artık kendine gençliğini sunamazdı.

Bir akşam Halk Parkı'nda kızın, önünde yürüdüğünü gördü. Aşina olduğu adımlarından tanıdı. Eteğinin ucunu çamura batmasın diye toplamıştı ve sokak lambasının loş ışığında Angiolina'nın siyah ayakkabıları görünüyordu. İçi bir tuhaf oldu. Karasevdası depreşti ve o kadına sahip olmanın kendisini yeniden sağlığına kavuşturacağını düşündü. Daha da doğrusu, "Abıhayat olurdu benim için!" diye geçiyordu aklından.

O pespembe taze yüzün, özene bezene yaratılmış kalem gibi çizilmiş koskocaman gözlerin karşısında kapıldığı istek soluğunu keserken ne kadar sakin olabilirse o kadarıyla, "İyi akşamlar küçükhanım," dedi.

Kız durdu, uzatılan eli tutup neşeyle, rahatça,

"Nasılsınız? Ne zamandır görüşmüyorduk," diye cevap verdi.

Konuşmaya başladılar ama aklından geçen tek şey kıza karşı hissettiği arzuydu. Belki de o denli sakin davranmakla yanlış yapmış; daha kötüsü, arzuladığı şeye, gerçeğe, Angiolina'yı elde etme hedefine varabilmek için izlenecek yolu düşünmemişti. Angiolina'nın elinden tutarak yanında yürüdü ama yeniden görüşmekten duyulan memnuniyete dair o ilk sözlerden sonra duraksayarak sustu. Daha önceleri yüreğinden geldiği gibi dillendirdiği dokunaklı sözlerin sırası değildi ama böyle umursamaz davranmakla da amacına ulaşamazdı.

Kız durdu, öteki elini de uzatarak "Bay Emilio, beni bağışladınız mı?" dedi. Angiolina'dan umulmadık bu davranış için, bundan iyisi can sağlığı, diye düşündü.

Emilio, "Sizin hangi suçunuzu asla bağışlamayacağım biliyor musunuz? Benimle barışmak için hiç çaba sarf etmeyişinizi. Sizin için o denli önemsiz miydim?" demeyi uygun gördü. İçinden geldiği gibi konuşuyordu, daha önceleri işi boşuna abuk sabuk bir hale getirdiğini fark etti. Belki de içtenlik, her tür numaradan daha yararlıydı.

Kız kızararak, kekeleyerek, eğer Emilio yanına gelmiş olmasaymış, ertesi gün ona zaten kendisinin yazacağını söyledi. "Hem aslında benim suçum neydi ki?" Az önce dilediği özrü unutmuştu.

Emilio hemen yumuşamamayı uygun bularak, "İnanayım mı yani?" dedi ve ardından sitemle "Bir şemsiyeci ile..." diye ekledi. Son söylenen ikisini de güldürdü. Kız halen bırakmadığı eli sıkarak, "Seni kıs-

kanç! Kıskanacak o kılıksız adamı mı buldun!" dedi.

Gerçekten de Angiolina ile ilişkisine son vermekle iyi etmiş bile olsa, sebep olarak o ne idüğü belirsiz şemsiyeciyi göstermesi yanlıştı. Rakiplerinin arasında en korkuncu şemsiyeci değildi kuşkusuz. Ve böylece tuhaf bir duyguya kapıldı: Angiolina'yı yüzüstü bıraktığından beri başına gelen tüm dertler kendi suçuymuş gibi hissetti.

Kız uzun süre suskun kaldı. Özellikle susması söz konusu değildi çünkü bu Angiolina'ya göre fazla ince bir davranış olurdu. Belki de suçu üzerinden atmak için başka söz bulamadığından, gökyüzünün, kara bulutlarla kaplı olmakla birlikte bir tek noktasında ayın ışıldadığı o tuhaf gecede, sessizce yürüyordu.

Angiolina'nın evinin önüne geldiğinde, belki de vedalaşmak için durakladılar. Ama Emilio biraz daha birlikte yürümek için ısrar etti. "Daha, birazcık daha sessizce yürüyelim!" O zaman kız da ona doğal olarak, köşeye dek eşlik etti. Tekrar âşık oluyor, ya da zaten hep âşık olduğunun bilincine varıyordu. Şimdi, o eski, onu sinirlendiren kızı bir yana bırakmış, düşlerindeki kadınla birlikte yürüyordu ve onu kendince kişileştiriyordu; çünkü içindeki sanatsal kişilik Emilio'nun ancak kelimeler ve hayal gücüyle tanımlayabileceği asil bir tanrıça olmasını istiyordu yanındaki kişinin.

Angiolina'nın evinin ötesinde, bir yanı duvarla kaplı diğer yanı da bir tepeye varan, ıssız bir sokak mevcuttu. Kız oturmuş, Emilio da aşklarının ilk günlerinde olduğu gibi ona yaslanacak bir pozisyonda idi. Deniz görünmüyordu. Sisli ve karanlık geceyi ısıtan, Angiolina'nın sarı saçlarıydı.

Uzun zamandır kızın dudakları kendi dudak-

larına dokunmamıştı ve o şevkle, "Ah sevgilim, tatlı sevgilim!" diye mırıldanarak dudaklarını, gözlerini öpmeye koyuldu. Kız da bıraktı ki tatlı tatlı öpülsün ama Emilio, beklenmedik şekilde önce usulca, sonra hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Hayatı boyunca böyle bir mutluluğa bir daha erişemeyecekmiş gibi geliyordu. Hayatı arzuladığı gibi geçemeyecek diye endişeleniyordu.

Öte yandan Angiolina, "Ah, beni bu kadar çok mu arzuluyorsun?" diye hayretle mırıldanırken onun da gözlerinde yaş vardı. Ne zamandır yolunu gözlediğini söyledi, solgun ve kolu kanadı kırık, yüreği acı dolu. "Neden daha önce gelmedin?" diye de azarladı.

Kız, duvarın üstünden inmek için Emilio'dan destek aldı. Emilio ise ömür boyu sürmesini isteyeceği bu tatlı muhabbeti neden birden bitiriverdiğini anlamlandıramadı. "Hadi bizim eve gidelim," dedi kız çapkınca. Sevinçten bayılacak gibi oldu ve duygularını nasıl göstereceğini bilemediğinden sarılıp defalarca öptü kızı. Kızın evine daha bir hayli mesafe olduğundan, olan bitene inanmakta zorluk çeken Emilio, birkaç kez kuşkuyla kıza baktı yürürken. Ona bunları yaşatan bu kadın mıydı? Merdivenleri yavaşça çıkarlarken aniden, "Peki ya Volpini?" diye sordu.Kız, aralarında birkaç basamak varken duraklayıp, "Volpini mi?" diye sordu. Aradaki basamaklar nedeniyle gözleri tam da Emilio'nun omuzlarına denk geliyordu ve Emilio, o an omuzlarını değil de gözlerini görmüş olsa eski Angiolina'yı hatırlayacakken kız fısıltıyla, "Kimse bilmiyor, annem bile," dedi kararlı bir halde. Angiolina adama, onunla evlenmek isteyip istemediğini sormuş ve o da cevaben, münasebetlerinin devam edebilmesi

için bazı koşullar öne sürmüş. "Sanırım âşık değil," diye fısıldadı Angiolina ve; "istediği sadece gönül eğlendirmekti," diye ekledi. Evlilik sözü almadan o ilişkiyi sürdürmek niyetinde değilmiş ve genç bir avukattan aldığı tavsiyeye göre herhangi bir yükümlülüğü de yokmuş.

Böyle sarmaş dolaş vaziyette merdivenlerin tepesine bir türlü varamıyorlardı. Angiolina her basamakta biraz daha, Emilio'nun kaçıp uzaklaştığı kadını andırıyordu. O kendisini boşlamış, sürekli konuşan haliyle sevimsizleşiyordu. İşte sonunda onun olabiliyormuş çünkü –birçok kez yinelediği gibi– kendisini terzinin kollarına onun yüzünden bırakmışmış. Emilio, kızdan vazgeçse bile sorumluluktan yakasını sıyıramıyordu.

Angiolina kapıyı açtı, karanlık koridordan onu odasına götürdü. Bir başka odadan annesinin sesi duyuldu; "Angiolina! Sen misin?"

"Evet!" diye cevapladı Angiolina gülmesini zor tutarak. "Hemen yatıyorum. İyi geceler anneciğim."

Bir mum yaktı, şalını ve şapkasını çıkardı. Sonra kendini onun kollarına bıraktı, daha doğrusu, ona sahip oldu. Emilio, uzun süre arzulanan bir kadını elde etmenin ne kadar çarpıcı olduğunu bu deneyimle anladı. O unutulmaz akşamda tam iki kez, benliğinin bedeninden ayrıldığını hissetti. Kendisini Angiolina'yı tekrar görmeye sürükleyen o onulmaz atalet yok olmuştu ama onu mutluluk ve hüzünlere bulayan coşku da silinmişti. Erkek bedenen tatmin olmuştu ama bu tatmin duygusu dışında elde ettiği bir şey yoktu gerçekte. Sahip olduğu kadın nefret ettiği kadındı, sevdiği değil. Ah, ne yalancıydı o! Aşk yatağından geçişi ne ilk ne de –yutturmaya çalıştığı gibi– ikinciydi.

Alınacak bir şey yoktu çünkü bunu uzun zamandır biliyordu zaten Emilio. Ama bedenini kendisine sunan kadına sahip olarak, onun hakkında dilediği yargıyı dillendirme özgürlüğüne kavuşmuştu. "Bir daha asla düş kurmayacağım," diye geçirdi aklından o evden çıkıp giderken. Ve az sonra ayın, bulutların arasından süzülüşüne bakarken, "Belki de buraya bir daha dönmem," diye düşündü. Bir karar değildi bu. Neden bir karar verecekti ki? Hiçbir şeyin önemi yoktu.

Kız onu evinin kapısına kadar geçirmişti. Onda herhangi bir soğukluk sezmemişti çünkü soğuk davranmak Emilio'ya göre değildi. Aksine hemen ertesi akşam görüşmek istemiş, Angiolina ise olmaz demişti, bütün gün akşama kadar Bayan Deluigi'nin yanında işi varmış, kadın ona bir balo giysisi vermeye söz vermiş de. İki gün sonra buluşmak üzere anlaştılar. "Ama bu evde olmaz," dedi Angiolina, nazlı bir öfkeyle kızararak. "Böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsin? Babam duysa öldürür beni." Emilio bir dahaki buluşmaları için bir oda tutacağını vaat etti. Ertesi gün bir pusula gönderip yerini bildirecekti.

Sahip olmuş muydu, gerçek bu muydu? Yalan, eski ahlâksız haliyle sürüyordu ve Emilio yakasını nasıl kurtaracağını bilemiyordu. Son öpüşmelerinde kız tatlılıkla hiç kimseye, özellikle de Balli'ye bir şey söylememesini rica etmişti. Adına leke sürülsün istemiyormuş.

Emilio, Balli'ye her şeyi hemen o akşam, inadına anlattı. Angiolina'nın ricasını, yalanlarına karşı bir tepki olarak dikkate almamıştı. O yalanlar kuşkusuz durumu başkalarından gizlemek için, kendisini aldatmaya yarıyordu. Dahası, Balli'ye o kadını elde ettiğini

anlatabilmekten de büyük zevk aldı. Derin, çarpıcı, kafasındaki her tür endişeyi dağıtan bir zevkti.

Balli, tanı koymak isteyen bir doktor gibi dinleyip, "Artık iyileşmiş olduğunu kesinlikle söyleyebilirim," dedi.

Ancak o zaman Emilio içini dökmek ihtiyacı hissetti ve halen kendisinin olabilmek için Volpini'ye teslim olduğu yalanını yutturmaya çalışan Angiolina'nın davranışından nasıl da tiksindiğini anlattı. Öfkelenerek, "Şimdi bile beni kandırmaya çalışıyor. Hiç değişmediğini görmek beni öylesine üzüyor ki onunla yeniden buluşma isteğimi bile öldürüyor."

Balli ne olduğunu kavrayınca, "Hiç değiştnedi şu kafan. Yine hep aynı laflar," dedi. Emilio hararetle karşı çıkmaya kalkışınca Balli, bırakmadı ki onu ikna etsin. "İyi yapmadın dostum, onu tekrar görmekle hiç iyi yapmadın."

Gece boyunca Emilio, Balli'nin haklı olup olmadığını düşündü. Öfkesi, bir anlık kızgınlığı ona açılmasını sağlamıştı ve şimdi de gözünü tavana dikmiş, uyuyamıyordu. Hissettiği, ahlâksızca davranan birinin öfkesi değildi. Daha ziyade ruhundan geliyordu. Şemsiyeci hikâyesini duymadan önce ve kıza sahip olmadan önceki hallerinin ne kadar da benzeştiğini fark etti. Gençliği geri dönüyordu. O zamanki gibi onu öldürmeyi falan geçirmiyordu aklından ama utancını ve acısını yok etmeyi arzuluyordu.

Bu kadına bağlanmış olmanın vicdani azabı ve hayatı boyunca onu görmek isteyeceğine dair eski sancısı nüksetmişti. Volpini ile yaşadı diye uydurduğu olayları, onu bağlamak için nasıl olur da önüne sürebilirdi ki? Angiolina'ya zaten hesapsız kitapsız,

yürekten bağlanmıştı ve hisleriyle –yatakta ise arzu ve şehvetiyle– vicdan azabının kaynağı aslında aynı idi.

Bu öfke, en tatlı hayallerin anası sayılırdı. Sabaha karşı bilinçaltındaki huzursuzluk yerini, kaderine teslim olma haline bıraktı ve dinginleşti. Yine kendini kötü hissederse ilacının Angiolina olacağını düşünüyordu. Rüyasında odanın içinde dolaşıyor ve nereye gitse Angiolina peşinden geliyordu, ona serinlik veriyor, yumuşacık elleriyle alnını tutuyor, olmadı öpüyor; dudaklarını alnında, gözlerinde gezdiriyordu. Angiolina böyle öpüşmeyi nerden öğrenmişti ki? Uykusunun içinde yatağında dönüp duruyordu. Birden uyandı ve tekrar rüyalar görmeye başladığını fark edip şaşırdı. Gençliği geri dönmüştü! Kalbi daha önce hiç olmadığı kadar güçlü atıyor ve aklından yaşlılığa dair düşünceler silinip gidiyordu.

Sabah erkenden uyanıp dışarı çıktı. Bekleyemezdi, hemen Angiolina'yı görmek istiyordu. Kıza sahip olmak her ne kadar onu aklındaki gerçeğe ulaştırmıyor olsa da hayale ve kelimelere sığmayan, hayvani ve saf bir gerçeğe vardığı kesindi. Dışarı çıkmak için giyinmişti ki kızın, evlerinin onurunu kirletmek istemediğini hatırladı.

Vakit geçirmeden kararlaştırdıkları şekilde buluşabilecekleri bir yer bulması gerekiyordu. Bir yandan da kızın sevgisinin, ona sahip olduktan sonra artıp artmadığını merak ediyordu. Kendisinin o daha önce gezip tozduğu adamlardan çok farklı olduğunu anlardı herhalde. Kızın o öpücükleri birilerinden öğrendiği muhakkaktı. Ama öpücük tek başına neye yarardı ki ve o, kızın kulağına o hoş aşk sözcüklerini, "Ange, ah Ange," diye adını anarak fısıldamamış mıydı? Balli,

uygun odaları olan bir evin adresini bildirdi. Ve o da kıza iletti adresi. Sonra da yanlış yere gitmesin diye uzun uzadıya, Emilio'nun ancak az önce öğrendiği evi ve hangi oda olduğunu tarif etti notunda. Ama sonra birden hayretle, Balli'nin, bir odaya ihtiyacı olduğunu nereden, nasıl anladığını merak etti. Hiç kuşku yoktu! Kendisini Angiolina yönlendirmişti!

Hemen verilen adrese gitti. Odanın sahibi Paracci adında, ufak tefek, sevimsiz bir kocakarıydı. Pasaklı giysilerinin altında yastığı andıran göğüsleri vardı. Köhnemiş bir bedenin ortasında gençlikten bir anı gibi ve kafasındaki birkaç tel kıvırcık saçın altında kırmızı, kabarık derisi pırıl pırıl parlıyordu. Emilio'yu büyük bir nezaketle karşıladı, hemen anlaştılar, odasını ancak çok iyi tanıdığı kimselere kiraladığını, dolayısıyla kendisine kiralamakta sakınca görmediğini söyledi.

Emilio odayı görmek istedi, kocakarı peşinde, merdivenlere açılan kapıdan içeri girdi. Avlu, Paracci'nin sır verir gibi "her zaman kapalı" dediği bir başka odayı, evin kalan kısmı ile birleştiriyordu. Oda tıkış tıkıştı. Temiz görünen koca bir yatak, iki büyük dolap, orta yerde bir masa, dört iskemle, bir divan vardı. Bir tek eşya daha koyacak yer yoktu.

Dul Bayan Paracci, elleri kocaman kalçalarında, bir memnuniyet ifadesi görmeyi umarak –dişsiz ağzını ortaya çıkaran çirkin bir sırıtmayla– durmuş bakıyordu. Gerçekten de odayı süslemek için ufak tefek bir şeyler yapılmıştı. Yatağın başucuna bir Çin şemsiyesi ve duvara, şansa bakın ki burada da, fotoğraflar asılmıştı.

Yarı çıplak bir kadın fotoğrafının yanında vaktiyle Emilio'nun da tanıdığı, Amalia'nm birkaç yıl önce

genç yaşta ölen bir kız arkadaşının fotoğrafını görünce ağzından bir hayret nidası yükseldi. Kocakarıya o fotoğrafların nereden geldiğini sordu, kadın da duvarları süslemek için satın aldığını söyledi. Emilio, fotoğraf makinesinin karşısına belki de ömründe bir tek kez geçmiş ve kaderi o aşağılık odayı süslemek olan kızcağızın temiz ve saf yüzüne uzun uzadıya baktı.

Yine de, o adi odada bir müşteri buldum diye sevinerek dikilen o iğrenç kocakarının önünde, sevişinenin hayaline daldı. O koşullar altında dahi, kendisine onca arzuladığı aşkı sunmaya gelmekteki Angiolina'yı gözünde canlandırmak kanını kaynatıyordu. Alev alev yanarak, "Yarın sevdiğim kadın benim olacak!" diye düşündü.

Ertesi gün kız, arzuladığı gibi onun oldu ama aslında onu en az sevdiği gündü. Beklemekten yılmıştı; artık zevk almasının imkânsız olduğunu düşünüyordu. Buluşmaya gitmeden bir saat kadar önce, beklediği mutluluğu bulamayacak olursa Angiolina'ya bir daha görüşmek istemediğini, hem de, "O kadar adisin ki iğreniyorum senden," diyerek bildirmeyi düşündü. Bu sözler Amalia'nın yanındayken, kız kardeşinin perişan vaziyette olmasına rağmen sakin görüntüsüne imrendiği için aklına gelmişti. Aşkın, Amalia için saf, yüce kutsaliyetini koruduğunu düşünmüştü; ama insanın küçük doğasına bulaştığında aşk yozlaşıyor, çirkinleşiyordu.

Yine de o akşamdan keyif aldı. Angiolina onu yarım saatten fazla bekletti, yani neredeyse bir asır. Emilio öfkeden başka bir şey hissetmediğini sanıyordu, kıza karşı nefretini artıran güçsüz bir öfke. Geldiğinde onu dövmeyi düşünüyordu. Öne sürebileceği

bir özrü de yoktu çünkü o gün çalışmaya gitmediğini kendi ağzıyla söylemişti, tam vaktinde orada olabilirdi. Bir gece önce görüşemeyeceklerini söylemesi de belki, gecikeceğinin belirtisiydi. Ve işte şimdi onu hem bütün bir gün ve de üstüne uzun, upuzun bir süre bekletmiş oluyordu.

Ama geldiğinde, daha önce onu görmekten umudunu kesen Emilio, talihine şaştı. Angiolina'nın dudaklarında, boynunda gezinirken bir yandan da sitemle mırıldanıyordu, kız ise cevap bile vermiyordu çünkü o sözleri dua, tapınma gibi algılıyordu. Yarı karanlıkta Paracci'nin odası bir tapınağa dönüştü. Uzun zaman hiçbir söz, o büyüyü bozamadı. Angiolina, söz verdiğinden fazlasını sunuyordu. Gür saçlarını çözmüştü ve Emilio başını, altından bir yastığa yaslamış gibi hissetti. Bir bebek gibi yüzünü bastırıp kokluyordu onu. Angiolina, insanın gönlünü hoş eden bir sevgiliydi ve erkeğin ne istediğini –o yatakta olup bitenden yakınamazdı– biliyordu. Her şey tatmine ve keyfe dönüşüyordu. Ama çok sonraları o sahneyi, öfkeyle hatırlayacaktı. Yaşadığı tutku dolu anlar bir anlığına acı dolu gözlemlerinin önüne geçmiş olsa da sonradan o salıneyi bütün detaylarıyla hatırlayacaktı. İşte şimdi Angiolina'yı tam anlamıyla tanıyordu. İçindeki şehvet kalıcı anılar bırakmıştı ve bu sayede, Angiolina'nın açığa çıkarmadığı, hatta gizlemeye çalıştığı hislerini de kolaylıkla hatırlayabiliyordu. Zihni donukken pek bir şey anlamamıştı. Ama aksine şimdi, onu bu odaya nasıl yönlendirdiğini, onu daha fazla tatmin eden erkeklerden izleri nasıl da üzerinde taşıdığını kesin bir şekilde biliyordu. Birçok kez, "Hepsi bu kadar mı, daha fazlasını istiyorum," demişti. Tam da ulaşamadı-

ğı mutlak bir hayranlıktı aradığı. Akşamı iki bölüme ayırabilirdi. İlk bölümde kız onu arzulamıştı; ikincisinde ise onu üzerinden atmamak için çaba göstermişti. Yatağa yorgunluktan yığıldığında ihanete uğramış hissediyordu. Olanı biteni görmek için çok da derinlemesine gözlemlemek gerekmiyordu çünkü yataktan çıktığında, "Ah yakışıklı erkeğim, tükendin mi!" diye dalgasını geçiyordu. Yakışıklı erkeğim! Yarım saat boyunca, yüzüne karşı söylediği bu ironik kelimeyi düşündü.

Her zaman olduğu gibi kafasını toparlamak için yalnız kalma ihtiyacı hissetti. Şimdi kızın artık ona bağlı olmamasının idraki sonucu oluşan kafa karışıklığı ile şu, Angiolina, Balli ve Margherita ile Halk Bahçesi'nde buluştukları akşam hissettikleri çok benziyordu birbirine. Kıskançlığa bulanmış keskin bir aşk acısı. Ondan kurtulmak istiyordu ama onu tekrar ele geçirmeden bunu nasıl yapabilirdi ki.

Kıza yolda eşlik etmeyi teklif etmişti önce, sonra kız acelesi olduğunu söyleyince eve, daha önce kızı şemsiyeciyle gördüğünü sandığı sokaktan geri döndüler. Romagna sokağı, karşısındaki çıplak tepeleri, göğün altında beliren engebeleri ve sağda solda bitmiş otlarıyla tıpkı o geceden hafızasında kaldığı gibiydi. O akşamdan tek fark, Angiolina ile birlikte olmalarıydı. Ama ne kadar da uzaktılar aslında! O sokakta ikinci kez onu arıyordu. Onu tekrar görme isteğinin nelere mal olduğunu sonra, bir düşüşün yol açtığı ufacık bir yaranın onu nasıl da ağlattığını çünkü o düşüşün aslında, bardağı taşıran son damla olduğunu hatırladı. Kız, pohpohlamalarına inansın, bunun gerçek aşkın dışavurumu olduğunu düşünsün istediğinde, aşkının onu

fethetmiyor olmasından dolayı çok acı çektiğinden yakınınca kız hararetle, "Böyle bir şeyi nasıl telaffuz edebilirsin?" dedi. İtiraz etmek için güçlü bir şekilde öptü onu. Ama biraz düşünüp de hatasını anlayınca, "Volpini'ye kendimi, seninle olabilmek için vermedim mi?" deyiverdi. Ve Emilio, durumu kabullenmiş gibi başını öne eğdi.

Angiolina'nın bulup buluşturduğu şu Volpini, hiç tanımasa da, gelip içini zehirliyordu. Hazır Volpini'nin adını anmışken, onun yüzünden daha fazla acı çekmek yerine Emilio, kafasındaki yüklerden kurtulmak istedi. Takip eden muhabbetlerinde söze başlarken, Volpini'nin, ayrılmak için hangi teminatları istediğini sordu. Kız gülerek, "Volpini bundan böyle benden hiçbir hak iddia edemez," dedi. O an Emilio da ferahladı ve böyle bir sözü tatminkâr buldu. Volpini'den daha genç yaştaki Emilio'nun talep edeceği hakları olabilirdi oysa.

İkinci buluşmalarında içindeki gözlem dürtüsü, bir an bile durup dinlenmek bilmedi. İlk keşfi acı vericiydi: Angiolina'dan güçlükle ayrı kaldığı o dönemde, yerini birisi işgal etmiş olmalıydı. Tanıdığı ve katlandığı erkeklerden birini andırmayan, başka birisi. Leardi değildi, Giustini ya da Datti de değil. Kıza yeni duyduğu, kaba bir aksanla konuşan birisi. Birliktelerken öğrenci gibi davranıyor olmalıydı çünkü kız, bazı çirkin Latince kelimeleri tam yerinde kullanıyordu. Şu talihsiz Merighi'nin, kendisinden faydalanıldığı kuşkusu aklından bile geçmezdi herhalde: Angiolina'ya o Latince sözleri o öğretmişmiş. Sanki Angiolina Latince bilse, o kadar zaman marifetini ortaya dökmeden durabilirmiş gibi! O Latinceyi öğreten her kimse, ya-

kası paçası açılmadık Venedik şarkıları da öğretmişti. Doğru dürüst söyleyemiyordu gerçi ama bu kadarını bilebilmek için bile o şarkıları defalarca dinlemiş olmalıydı, çünkü örneğin Balli'den birkaç kez duyduğu melodilerin tek notasını bile yineleyemiyordu. Adam Venedikli olmalıydı zira Angiolina herhalde daha önce varlığından bile haberdar olmadığı Venedik lehçesini sık sık taklit etmeye bayılıyordu. Emilio o alaycı, keyfine düşkün adamı ense kökünde hissediyordu; adını asla öğrenemediği adamı neredeyse gözünde canlandırabiliyor ama sonra dağılıp gidiyordu kafası. Angiolina'nın fotoğraf koleksiyonunda hiç yeni yüz yoktu. Yeni rakibin fotoğraf hediye etme huyu yoktu demek ya da Angiolina, toplamak için onca uğraştığı fotoğrafları sergilemenin yol açabildiği zararları görmüş olmalıydı. Zira duvarında Emilio'nun fotoğrafı da yoktu.

Brentani'nin, o herifle karşılaşacak olsa adamı, Angiolina'nın ondan devşirdiği bazı el kol hareketlerinden tanıyacağına hiç kuşkusu yoktu. İşin kötüsü, bu hareketleri ya da konuşmaları kimden öğrendiğini sordukça adı kıskanca çıkmıştı. Kız Emilio'yu suratı asık, boynu bükük görünce, "Seni kıskanç seni!" dedi. Evet, ne yapsın, kıskanıyordu işte. Angiolina, kafası karıştığında erkeksi tavırlarla ellerini saçlarına daldırınca ya da şaşkın hallerinde, "Vay anasını!" diye söylendiğinde veya sevgilisini boynu bükük gördüğünde, su katılmadık Venedik lehçesiyle, "Ne o, suratın sirke satıyor?" diye sorduğunda yüreği sızlıyordu. Karşısındaki sanki o cıva gibi rakibiymişçesine acı çekiyordu. Üstelik aşkından ötürü hayal gücü çokça çalıştığından, Angiolina'nın sesinde kimi zaman Leardi'nin

ciddi, biraz buyurgan konuşmasını duyar gibi oluyordu. Sorniani'den de bir şeyler kapmış olmalıydı; Balli'den bile bazı şeyler almıştı, mesela onun şaşkın ve hayrete düşmüş hallerini aynen taklit ediyordu. Ne var ki Emilio, kızın hiçbir sözünde ya da hareketinde kendinden bir iz bulamıyordu. Bir seferinde buruk bir alayla, "Kimbilir, belki de bana yer kalmamıştır," diye düşündü.

Yine de rakiplerinin içinde en çok nefret ettiği, o hiç tanımadığıydı. Angiolina'nın hayatına yakın zamanda giren o erkeğin adını ağzına almamayı nasıl başardığı, şaşılacak şeydi; oysa elde ettiği zaferlerinden, hatta sokakta bir kez karşılaştığı erkeklerin bakışlarındaki hayranlıktan dolayı bile göğsü kabarırdı. Herkes ona deliler gibi âşıkmış ya, "Düşün bir kez," diyordu, "Sen yokken evimden çıksam ne ödüller hak ederdim, üstelik bana o kadar da kötü davranmıştın." Evet! Bir de Emilio'nun yokluğunda onu düşünmekten başka şey yapmadığını yutturmaya kalkışıyordu. Aile içinde her akşam, Emilio'ya bir mektup yazsa mı yazmasa mı diye konuşurlarmış. Babası ailenin onurunun üzerine titrediğinden, asla olmaz demiş. Ailesine dair o hikâyeye Emilio'nun güldüğünü görünce, "İnanmazsan anneme sor!" diye bağırdı.

Aslında yalan söylemekteki beceriksizliğiyle birlikte, yalan söylemekten de asla vazgeçmiyordu. Ağzından çelişkili laflar almak kolaydı. Ama bu çelişkiler yüzüne vurulduğunda da gözünü kırpmadan ilk iddiasına dönerdi çünkü işin özündeki mantık denen şeyden bihaberdi. Ve belki de bu basitliği, onu Emilio'nun gözünde temize çıkarmaya yetiyordu. Kötülük sanatında ustalaşmış olduğu söylenemezdi,

hem dahası Emilio'ya, kız onu her aldattığında ısrarla uyarıyormuş gibi geliyordu.

Ama Angiolina'ya böyle güçlü şekilde bağlanmış olmasının sebebini de anlamak imkânsızdı. Evle iş arasında bölünmüş anlamsız hayatında başına gelen başka herhangi bir dert, onun yanındayken kolayca silinip gidiyordu. Angiolina'dan kaynaklanan acıların en büyüğü, Emilio onu yanında istediğinde orada olmamasıydı. Sözde evlerinin onurunu canla başla korumak için, Emilio'nun zırt pırt ettiği ziyaretlerden hoşlanmasa da o, kız kardeşinin üzüntülü yüzünü görmemek için sıklıkla Zarri'lerde alıyordu soluğu. Kız evde seyrek bulunduğu için annesi, nezaketle odasına buyur edip, hemen geleceğini söylüyordu. Bildik bir bay tarafından –belli belirsiz bir mimik yüzünün sağını solunu kaplıyordu– bir elbiseyi denemesi için beş dakikalığına çağrılmış da.

Onu beklemek oldukça acı vericiydi ama ihtiyarın sert yüzünü inceleyerek büyüleniyordu çünkü biliyordu ki sevgilisini göremeyecek olsa böyle sessiz kalamazdı. Bir akşam annesinin, her zamanki gibi nazik olmasına rağmen gidene kadar kendisini alıkoyması nedeniyle sabrı taştı. Merdivenlerde, başında bir külah taşıyan, yüzü örtülü bir kadına yol verdi. Tam geçip gidecekti ki o gizemli kadını, öncelikle gizlenmek arzusu, yanı sıra aşina olduğu hareketlerinden tanıdı. Angiolina'ydı. Yine de onu görünce daha iyi hissetti ve onu çağıran yakınlarını anlatmasını, annesinin kaş göz işaretlerini ve hatta kızın onu, evine yine habersiz gelip tehlikeye soktu diye azarlamasını umursamadı çok. O akşam kız, kabahatini affettirmek için tatlı tatlı uğraştı ve o öyle tatlılıkla kendisiyle ilgilenirken

Emilio, görmüş olduğu kabahatlerin falan hepsini rafa kaldırdı.

Ondan sadece, kendi buluşmalarına da böyle şık kıyafetlerle gelmesinden dolayı şüphelenebilirdi. Onunla olduktan sonra geç vakit dışarı çıktığını, tanıdıkları tarafından görüldüğünü ve her ne kadar açlıktan daha iyi ise de, okumuş birinin evinden çıkıyor olmaktan korktuğunu bildirdi; bu yüzden yüzünü gizliyormuş. Ah ne saflık! Böyle gevezelik ederek, onu kendi evinin merdivenlerinde aynı şekilde gördüğü akşam da böyle gizlenmek için önemli bir nedeni olduğunu itiraf ettiğinin farkında bile değildi.

Bir başka akşam, bir saatten fazla gecikmeyle geldi. Gelince, başka kiracıları uyandırmamak için kapıyı çalmadı, dar ve kıvrımlı merdivenden usulca çıktı, korkuluğa dayandı ve görülebileceği en uzak noktada, ayırt edilmesi bile zorken durdu. Bir yabancının geldiğini görünce merdivenin başında huzursuzlandı. Daha sonra da sakin kalması mümkün olmadı. Merdivende başka beylere yol vermesi için tıkılıp kaldığı o akşam gördüklerine inanamıyordu. Deli gibi haykırıp ferahlamak istiyordu.

Sonunda geldiğinde, görüntüsü Emilio'yu sakinleştirmeye yetmedi ve şiddetle azarlandı. Bu kez birkaç okşanmayla yatışır hali yoktu. Kızı duvara yaslayıp, daha önce hiç yapmadığı şekilde hararetle sarıldı; Emilio kızın çıplak bedenini ateşli bir şekilde hissediyordu. Kıza dikkatle baktı. Kızın gözleri parlıyordu ve yanakları kıpkırmızıydı. Aklından korkunç bir şüphe geçti: "Dışarıda bir başkasıyla beraber oldun sen," diye haykırdı. Kız onu özgüvensiz, zayıf bir itirazla cevaplayarak "Delirdin herhalde," deyip, çok

da inandırıcı olmayan bir tonda, gecikmesinin sebebini açıklamaya koyuldu. Bayan Deluigi gitmesine izin vermemişti, böyle giyinmek için koşa koşa eve gelmesi gerekmiş ve orada da annesi tarafından, biraz iş görmesi için alıkonulmuştu. O kadar saatlik gecikmeyi açıklayabilecek tatminkâr nedenleri vardı.

Ama Emilio'nun artık başka kuşkusu kalmamıştı: Belli ki bir başkasının kollarına koşuyordu ve aniden kafasında bir şimşek çaktı –pisliği korumak için belki de tek yol–, insanüstü bir enerji anı. O yatağa girmemeliydi; hemen çekip gitmeli, onu bir daha asla görmemeliydi. Ama hemen ardından, "asla"nın ne anlama geldiğini idrak etti; acı, dayanılmaz bir özlem ve pişmanlık, acılı düşler, hayal gücünün tükenmesi ve başka her şeyden daha hazin bir durum. Korktu. Kızı kendine çekti ve öcünü alabilmek için o an yapabildiği tek şey, nefretle, "Ben de senden beş para fazla etmem ya," demek oldu.

O zaman Angiolina isyan etti ve Emilio'nun kollarından sıyrılıp, kararlı bir tonda, "Bugüne kadar kimsenin bana böyle davranmasına izin vermedim. Gidiyorum," dedi. Şalını almak istedi ama Emilio engel oldu. Onu öptü, sarıldı, gitmesin diye yalvardı; gerçi sözlerini geri alacak kadar da ileri gidip alçalmadı ama yine de, onu öylesine kararlı görünce hayran kaldı, öyle bir kararı sadece aklından geçirmiş olmasından dolayı dahi, sarsıldı. Tümüyle affedildiğini gören Angiolina gitmekten vazgeçti. Ama adım adım. Onunla son buluşmaları olduğunu bildirdi önce ancak ayrılırken, her zamanki gibi, bir sonraki buluşmanın gününü ve saatini kararlaştırmaya boyun eğdi. Zafer kazandığını fark edince niye tartıştıklarını unutmuş,

Emilio'yu ikna etmeye hiç uğraşmamıştı.

Brentani, kıza bütünüyle sahip olunca duyguları körelir diye umuyordu. Oysa her buluşmaya hep aynı şiddetli arzuyla gidiyor, hayalindeki Ange'yi yeni baştan yaratma saplantısından bir türlü vazgeçmiyordu, oysa Ange her gün yok oluyordu. Hoşnutsuzluğu Emilio'yu en tatlı hayallere sığınmaya itiyordu. Dolayısıyla, Angiolina ona her şeyini sunuyordu; hem bedenini, hem de –o bedenin ilham verdiğ – şairane hayalleri.

Emilio onu, o kadar sık hastabakıcı olarak hayal etti ki hayalini kızın yanında da sürdürmeyi denedi. Hayali hastalığının onulmaz arzusuyla kız kollarının arasındayken, "Ah," dedi, "keşke hastalansam da bana sen baksan."

Angiolina, "Aman ne güzel olurdu!" dedi; bazı anlarda sevgilisinin isteklerine asla karşı koymazdı. Ama tabii o cevap, tüm hayalin uçup gitmesine yetti.

Bir akşam Angiolina ile buluştuğunda aklına, yüreğini o akşamlık ferahlık veren bir düşünce geldi. Angiolina'nın yanı başında, hatta o birlikteliğe rağmen geliştirdiği bir hayaldi bu. Onların öyle mutsuz olmalarının nedeni toplumsal düzenmiş. Emilio ağzından çıkana öylesine inanmıştı ki sosyalizmin zafere ulaşması için gerekli kahramanlıkları dahi yapabileceğini düşünüyordu. Tüm talihsizlikleri yoksulluklarından kaynaklanıyordu. Sözlerinin temelinde Angiolina'nın kendisini sattığı ve bu duruma, ailesinin yoksulluğu yüzünden sürüklendiği varsayımı yatıyordu. Ama kız bunu kavrayamadı, sevgilisinin sözleri ona iltifat gibi geliyordu, hem zaten Emilio sadece kendi kendisini eleştiriyor gibiydi.

Başka türlü bir toplumsal düzen hâkim olsa onu hemen, herkesin önünde açıkça sahiplenebilir; kızı, kendini bir terziye vermeye zorlamazdı. Angiolina'yı yumuşatmak, kendi düşüncelerini ona benimsetmek, onu hayallerine ortak etmek için yalanlarını da benimsiyordu. Angiolina, daha fazla açıklamasını istedi; o da hayalini dile getirebildiğinden ötürü mutlu, daha detaylı açıkladı. Yoksullarla zenginlerin, çoğunlukla azınlığın arasında ne büyük bir mücadele olduğunu anlattı. Mücadelenin sonucunun su götürür yanı yoktu, herkese, elbette onlara da özgürlük sağlayacaktı. Sermayenin yok olacağından, herkesin mecburi yerine getireceği kısa süreli, yıpratmayan işlerden söz etti. Kadınla erkek eşit olacak ve aşk, bir armağan diye sunulacaktı.

Angiolina daha da fazla açıklamasını istedi –hayal şimdiden berbat olmuştu– ve sonra, "Her şey paylaşılacak olsa kimseye bir şey kalmaz ki. İşçiler başkalarına kem gözle bakar, aylak aylak dolaşırlar, bir şey gelmez onların elinden," diye sonuca ulaştı. Emilio tartışmaya kalkışsa da ardından vazgeçti. İşe bakın ki karşısındaki halk çocuğu zenginlerden yana çıkıyordu.

Ona kız, kendinden hiç para istememiş gibi geliyordu. İnkâr edemeyeceği bir şey varsa, o da kızın ne denli yoksul olduğunu öğrendiğinde, para vermek yerine götürmeyi alışkanlık haline getirdiği ufak tefek eşyalar veya kurabiyeler karşısında kızın, utançla ne kadar da minnettar kaldığı idi. Ve bu minnet her yeni armağanda yineleniyordu; böylece, kızdan tatlılık ve sevgi görmek ihtiyacı içinde olduğu zaman ne yapması gerektiğini çok iyi biliyordu. İhtiyacı büyükse, kar-

şılığmda çantası da ağırlaşıyordu.

Angiolina'nın ailesi oldukça dardaolmalıydı. Evlerine ansızın baskın yememek için elinden gelen çabayı gösteriyordu. Bu beklenmedik ziyaretler hoşuna gitmiyordu pek. Ama onu bulamayıp merdivenlerde annesi tarafından karşılanmak ya da, daha kötüsü, kardeşleri veya babasıyla yüz yüze gelmek tehdidi de hiçbir işe yaramıyordu. Her ne kadar akşamları, geç vakit ayrılırken ertesi gün kız tarafından karşılanacağı hayalini kursa da aksine, çok zaman ihtiyar Bayan Zarri'nin soğuk sohbetiyle yetinmek zorunda kalıyordu. Onu oraya kadar sürükleyen kendi hayalleriydi. Hep Angiolina'yı değişmiş ve son buluşmanın izlerini –her zaman mahzun– silmeye hazır bulmayı umut ediyordu.

Kız, baktı ki Emilio ısrarla gelmeye devam ediyor, o zaman da son bir yol denedi. Babasının ona rahat vermeyeceğini ve gelip de bir yaygara koparmasın diye o güne kadar onu zorla alıkoyduğunu söyledi. Bütün bunlar şiddete başvurmayacağına dair bir söz koparmak içinmiş ama ihtiyarın gelip de ona bir şeyler söylemesi de en doğal hakkıymış. Beş dakika sonra ihtiyar Zarri içeri girdi. Emilio'ya uzun, çelimsiz, kararsız bir adam olarak görünen ve derhal oturması gerekiyormuş gibi kendini bir sandalyeye atan ihtiyara, gelişi bildirilmiş ve o da bu nedenle onu paylamak üzere sözlerini hazırlamış gibi geldi. Usulca, tutuk ama buyurgan bir tonda konuşuyordu. Emilo'ya, kızını yönlendirebileceğini ve himayesine de alabileceğini söylüyordu ki kardeşleri bir iş tutamamış –belli ki daha kötüsünü söylemek istemiyordu– kızın da buna ihtiyacı varmış ve bunu o yapmazsa, kimse yapamaz-

mış. Angiolina, bu uzun nutuktan çok hoşnut görünüyordu; bir aralık, dışarı çıkmak için giyinmek üzere odasına geçti.

İhtiyar, aniden bütün o saygınlığını yitirecek hale büründü. Burnuna bir tutam tütün tıkayıp küçük kızına bakmaya başladı; Emilio'nun, kendisine ithamda bulunulacak sözlerle bölüneceğini sandığı uzun bir sessizliğe gömüldü. Sonra Emilio'ya dikti gözlerini, uzun uzun ayakkabılarına baktı. Sonra gözlerini yerden kaldırdı ve Emilio'yu gördü. Ah evet –kayıp bir eşyayı bulan birinin şaşkınlığı okunuyordu gözlerinden. Yeniden nutuk atmaya koyuldu ama daha durağan sözlerle; çok tedirgindi. Bir şeyler söyleyebilmek için yoğun bir çaba harcayarak sözlerine odaklandı. Elinde o tütün tabakasını evirip çevirip Emilio'ya bakmaya devam ediyordu.

Zarri Ailesi'ne zulmeden birileri varmış. Angiolina bahsetmemiş mi onlardan? Çok kötülükleri dokunmuş. Kusurlarını bulmak için tetikte bekliyorlarmış. Dikkatli olmak gerekirmiş! Bay Brentani Tik'i tanımıyormuş. Onu tanımış olsa, bu eve böyle sık gelemezmiş.

Bu tuhaf konuşma, Emilio'nun kendisini tehlikeye atmaması içindi –yeniyetmenin tekiydi o sonuçta–, durum çok tehlikeliydi. İhtiyar, bir kâhin gibi gözlerini yeniden Emilio'ya dikti. O derin mavi gözlerde delilik parıltıları vardı.

Bu kez deli, Emilio'yu korumaya kalkıştı. Tik'in Opicina'da oturduğunu biliyormuş ve o hain, düşmanlarına yumruğunu sırtlarından indiriyormuş. "Bu küçücük eve bile vuruyor o." Ailenin bir de Tok adında düşmanı varmış. O, şehrin göbeğinde otururmuş.

Kimseyle dövüşmezmiş ama başka pis huyları varmış. Ailenin elinden tüm emeğini, parasını, ekmeğini almışmış.

İhtiyar öfkesinden çılgına dönmüş bağırıyordu. Angiolina koşup geldi, olup biteni hemen anladı. Biraz da utanarak, "Defol git," dedi babasına ve dışarıya iteledi.

İhtiyar Zarri eşikte duraladı, "Onun," dedi Emilio'yu göstererek, "Tik'ten de Tok'tan da haberi yok."

Angiolina şimdi gülüyor, "Anlatırım, sen meraklanma," diyordu. Sonra, "Anne, gel al babamı!" diye seslendi ve kapıyı kapattı.

Emilio onun uzun süre üzerine dikili kalan deli bakışlarından dehşete kapılmıştı. "Hasta mı?" diye sordu. "Ay boş ver," dedi Angiolina küçümseyerek, "Canı çalışmak istemeyen tembelin biri işte. Bir yanda Tik var, öte yanda Tok, tabii bu yüzden kendisi evden çıkmıyor, her işi biz kadınlara yaptırıyor." Birdenbire katıla katıla güldü, bütün ailenin, ihtiyarın gönlü olsun diye, Tik'in eve sopayla vurmasını duyar gibi yaptıklarını anlattı. Yıllar önce, ihtiyarın bu saplantısına yeni yeni kapıldığı vakitler, Lazzaretto Vecchio'da bir evin beşinci katında oturuyorlarmış, Tik, Campo Marzio'daymış, Tok da Corso'da. Şehrin bir başka mahallesine taşınırlarsa ihtiyar cesaretini toplar da sokağa çıkar diye umarak evden taşınmışlar ama ne olmuş, Tik hemen yakınlardaki Opicina'ya taşınmış, Tok da Stadion Caddesi'ne.

Emilio'nun öpücüklerine karşı koymadan dedi ki "Hadi ucuz kurtuldun yine. Düşmanlarını hatırlamasaydı görürdün gününü."

Böylece gün geçtikçe daha fazla içli dışlı oluyorlardı. Emilio artık o evin tüm sırlarını keşfetmişti. Angiolina da artık hiçbir şeyin Emilio'yu iğrendirmeyeceğini hissediyordu ve bir seferinde bunu çok güzel şekilde dile getirdi. "Sana her şeyimi kardeşime anlatır gibi anlatıyorum." Onu iyiden iyiye kendi malı gibi hissediyor ama bundan yararlanmıyordu çünkü gücünden zevk alma, onu sınayarak kanıtlama huyu yoktu, yalnızca daha iyi yaşamaya bakıyordu, sonunda her tür saygıyı elden bıraktı. Her seferinde onu gözleri yuvalarından fırlamış, ateşler içinde, hoyratlaşmış bulduğu halde buluşmalara gecikiyordu. Gittikçe daha kaba davranır oldu. Emilio'nun okşamalarından bıkınca onu öyle bir şiddetle itiyordu ki o, gülerek günün birinde dayak yiyeceğinden korktuğunu söylüyordu.

Bunu doğrulayamadı ama ona öyle geliyordu ki Angiolina ve Paracci, hani şu odasını tuttuğu kadın, birbirlerini daha önceden tanıyorlardı. İhtiyar Angiolina'ya anaç bir tavırla bakıyor, sarı saçlarını okşuyor, güzel gözlerine dalıp gidiyordu. Bilakis, Angiolina, kadını o evinde buluştukları gün tanımış olduğunu söylüyordu ama bu durumda o uzaklardaki evi şıpınişi bulması için, iyilik meleği yol göstermişti herhalde. Bir başka akşam da eve yalnız dönen Angiolina'nın bir kavgaya karıştığını gören Paracci, koşup kıza yardım etmiş, "Böyle melek gibi bir kızı nasıl hırpalarsınız!" diye onu çekip almış ve eve kadar ona eşlik etmişti. Angiolina, "Duydun mu? Böyle konuşmayı sen de öğrenmelisin," dedi gülerek. Emilio duymuştu duymasına da hayret ettiği şey sevgilisinin bayağılığı olmuştu.

Kızın, belli bir seviyeye çıkamayacağına kanaat getiren Emilio, üzülerek de olsa onunkine, yani en alt seviyeye inmesi gerektiğine kendini ikna etti. Kız bir akşam onu reddetti. O gün günaha girmek istemiyor, utanç duyuyormuş. Emilio, duydukları karşısında ona sahip olmak arzusuna ket vurmak yerine, kızı utandırmanın daha mantıklı olacağını düşündü. Ona zorla sahip oldu sonunda. Kaba kuvvete başvurdukça, Angiolina yumuşadı ve Emilio'yu takdir ederek, arzuyla sevişti onunla. Tüm o akşam, erkeğine çok iyi davranan, efendisine kul köle bir kadın şeklindeydi. Emilio, başka akşamların da aynı havada geçmesini gönülden arzuluyordu ama bu mümkün olmadı. İkinci kez öyle bir fırsat bulması zordu.

XI

Balli'nin, Emilio'nun Angiolina karşısındaki durumunu bütünüyle zora sokacak girişimlerde bulunması, Emilio'nun kaderinde yazılıymış. Brentani'nin sevgilisinin heykeltıraşa modellik yapması konusunda bir süre önce uzlaşmışlardı. Balli'nin çalışmaya başlaması için tek eksik, Emilio'nun Angiolina'yı haberdar etmeyi aklına getirmesiydi.

Böylesine dalgınlığının sebebini anlamak kolay olduğundan Stefano, işi oluruna bıraktı. Ama bir yandan da o zamanı diliminde, Angiolina ile tasarladığı heykelden başkasını yapamazmış gibi geliyordu; sadece aklındaki tasarıdan hoşlanıyor olmasının etkisiyle ve sırf vakit geçirmek için sehpayı dikti, çıplak figürü biçimleyerek çamurla kapladı. Tümünü ıslak bezlere

sardı. Aklından, tam da kefene benzedi, diye geçirdi. Her gün bu çıplak figüre bakıyor, onu giyinik düşünüyor, sonra yine bezlere sarıp özenle ıslatıyordu.

İki arkadaş o konuda üstü kapalı konuştular. Talebini dile getirmeksizin hedefine ulaşmaya çalışan Balli bir akşam Emilio'ya, "Başka işe yoğunlaşamıyorum," dedi. "Eğer kafamda o taslak da bulunmasa umutsuzluğa kapılırdım."

"Angiolina'ya söylemeyi yine unuttum," dedi Emilio ama bir şeyi istemeden ihmal ettiğini fark eden birisinin şaşkın halinden de eser yoktu yüzünde. "Ne yapalım biliyor musun, rastladığında onunla kendin konuş; bir dediğini iki etmeyecektir, göreceksin."

Bu son cümlede öyle bir kırgınlık vardı ki Balli'nin içi acıdı, konuyu o günlük kapattı. İki sevgilinin arasına girmekle pek de iyi bir iş yapmamış olduğunun kendi de farkındaydı zaten ve artık bir daha onların işlerine burnunu sokmak istemiyordu. Birkaç ay önce, Emilio'nun iyiliği için iyi niyetle yaptığı gibi aralarına giremezdi; Emilio'nun iyileşmesini zamana bırakıyordu. Şu anki derdi, o kadar hayalini kurduğu, o an üzerinde çalışma hevesi uyandıran tek taslağın, Emilio'nun onulmaz salaklığından dolayı ziyan olmasıydı.

Başka bir modelle çalışmayı denedi ama birkaç seanstan sonra hevesi kaçıp bırakıverdi. Aslında uzun süre üzerinde düşündüğü işlerden aniden vazgeçivermesi, sanat hayatında sık başına gelen bir şeydi. Bu kez suçu Emilio'ya yüklüyordu ve haklı olup olmadığını kimse söyleyemezdi. Eğer düşlediği modele kavuşsa olanca hevesiyle işe koyulacağı kuşkusuzdu ama birkaç hafta sonra da hepsini kaldırıp çöpe atarmış, o

başka tabii.

Tüm bunları, dostluğa saygısından ötürü arkadaşına anlatmamak için kendini zor tuttu. Angiolina'nın kendisi için ne kadar önem arz ettiğini Emilio'ya sezdirmemeliydi; o zavallının hastalığını depreştirmekten başka işe yaramazdı bu, Emilio'ya, sanatçının hayal gücü bir şeye odaklanmışsa, bunun nedeninin saf yüz hatları arasında, o hatlardan kaynaklanmayan, anlatılması zor bir ifade, bayağı, gülünç bir şey keşfetmiş olmasını kim anlatabilirdi ki; öyle bir ifade ki Rafaello olsa yok ederdi, kendisi ise heykeline özenle aktaracak, vurgulayacaktı.

Sokakta birlikte yürürlerken Balli bu isteğinden söz etmiyordu ama isteğini saygısından dile getirmiyor olmasının Emilio'ya bir faydası yoktu çünkü ona her halükârda, dostunun ağzına almadığı istek oldukça büyükmüş gibi geliyordu ve yüreğinde kıskançlığa yol açıyordu. Artık Angiolina'yı, Balli de kendisi kadar istiyordu. Böyle bir rakibe karşı kendini nasıl savunacaktı şimdi?

Savunmadı da! Kıskançlığını açığa vurmuş ama üzerine konuşmamıştı; şemsiyecinin rekabetine bile katlandıktan sonra, Balli'ye karşı kıskançlık göstermek pek saçma olurdu. Bu utançla eli kolu bağlandı. Bir gün Stefano, sıklıkla yaptığı gibi onu yazıhaneden almış, evine kadar ona eşlik ediyordu. Deniz kıyısından yürüyorlardı, bir de baktılar karşıdan, öğle güneşiyle tepeden tırnağa aydınlanmış halde, ışığın, sarı buklelerinde, o aydınlık içinde gözlerini açık tutabilmek için biraz kırıştırdığı yüzünde oynaştığı Angiolina geliyordu. Böylece Balli şaheseriyle yüz yüze gelmiş oldu ve kafasındaki kabataslağı unutarak tüm

ayrıntılara dikkat kesildi. Kız, endamının zarafetini hiç bozmayan, kararlı adımlarıyla ilerliyordu. Sanki güneş ışığında somutlaşmış, giysilere bürünmüş halde yürüyen, gençliğin ta kendisiydi.

Stefano kararlı bir şekilde, "Dinle beni," dedi, "Saçma sapan bir kıskançlığa tutulup da bir şaheser yaratmamı engelleyeyim deme sakın." Angiolina onların selamına bir süredir takındığı ciddi tavırla karşılık verdi; tüm ciddiyeti selamında toplanmıştı, o ağırbaşlılık gösterisini de birileri o yakınlarda öğretmiş olmalıydı. Balli durmuş, arkadaşının onaylamasını bekliyordu. Stefano'nun, ne büyük bir acıyla evet dediğini anlamasını bekleyen Emilio, otomatiğe bağlanmış gibi, "Peki," dedi. Ama Balli'nin gözü, elinden kaçıp gitmekteki modelinden başka bir şey görmüyordu ve Emilio, onay verir vermez kızın peşine gitti.

Böylece Angiolina ile Balli yeniden bir araya geldiler. Emilio yanlarına vardığında çoktan anlaşmışlardı bile. Balli lafı dolandırmamış, Angiolina da sevincinden kızararak, ne zaman gelmesi gerektiğini sormuştu hemen. Ertesi gün saat dokuzda. Kız, "Olur," dedi, şansa bakın ki ertesi gün Deluigi'lere gitmeyecekmiş zaten. Ayrılırken de, "Tam vaktinde orda olurum," diye söz verdi. Çok konuşma huyu vardı, ağzına ilk gelen şeyi söylerdi, o vaktinde gelme sözüyle, Balli'ye verdiği randevularla Emilio'ya verdiklerini ayrı kefeye koymuş olduğunu ve bunun Emilio'nun hiç hoşuna gitmeyeceğini de düşünemedi.

Suçunu işledikten sonra Balli'nin düşünceleri yine dostuna yöneldi. Haksızlık ettiğinin hemen farkına vardı ve bozulduğunu düşündüğü Emilio'dan, "Hoşuna gitmediğinin farkındayım ama bunu yap-

mak zorundaydım. Umursamıyor gibi davranmandan da faydalanmak istemiyorum. Acı çektiğinin farkındayım. Haksızsın haksız olmasına da, biliyorum ki ben de haklı değilim," diyerek kendince özür diledi.

Emilio zorlama bir gülümsemeyle, "Öyleyse diyecek bir şey yok," dedi. Balli, onun kendisine hak ettiğinden de sert davrandığını düşünerek, "Ne yani, beni bağışlaman için Angiolina'ya gelmemesini mi söylemeliyim? Peki, tamam, istiyorsan onu da yaparım," dedi.

Önerisinin kabul edilir yanı yoktu çünkü o zavallı kadın –Emilio onu kendi yaratmış gibi tanıyordu– kendisini kim daha çok reddederse onu severdi, bu yüzden Balli'yi sevmesi için yeni nedenler sunmayı istemiyordu.

"Yok," dedi daha sakin bir sesle. "Bırakalım her şey olduğu gibi kalsın. Ben sana güveniyorum, daha doğrusu yalnız sana güveniyorum," diye gülerek ekledi.

Stefano büyük bir coşkuyla o güvene layık olduğunu söyledi. Angiolina poz verirken sanatı bir an bile unutacak olsa kızı kapının önüne koyacağına söz verdi, yeminler etti. Emilio bu sözü kabul etme, hatta yineletme zayıflığını gösterdi.

Erttesi gün Balli, Emilio'ya gidip ilk seansın raporunu verdi. Cezbeye tutulmuş gibi çalışmış, Angiolina'dan da yakınamazmış doğrusu çünkü duruşu pek rahat olmadığı halde elinden geldiğince dayanmış. Henüz duruşunu tam anlamamış gerçi ama Balli anlatmaktan umut kesmemiş. Taslağına her zamankinden de fazla tutkundu. Sekiz, dokuz seans boyunca, Angiolina ile tek söz konuşacak zamanı olma-

yacakmış.

"Birtakım kararsızlıklara düşüp de duraklamak zorunda kaldığımda, söz veriyorum, senden başka şeyden konuşmayacağız; bahse girerim ki sonunda sana yürekten bağlanacaktır."

"Benden söz etmekle olsa olsa canını sıkarsın, bu da hiç fena olmaz, bu sayede sonunda seni de sevmez."

O iki gün Angiolina'yı göremedi, bu nedenle onunla ancak pazar günü öğleden sonra, Balli'nin stüdyosunda buluştu. Gittiğinde çalışmaya dalmışlardı.

Stüdyo koskoca bir depodan oluşuyordu. Eski hali tüm yalınlığıyla bırakılmıştı çünkü Balli süsten püsten hoşlanmazdı. Parke taşlarla kaplı yer, üzerlerine balyalar yığıldığı zamanki gibi eğri büğrüydü; yalnız kışın, ortada serili kocaman bir halı, heykeltıraşın yere basmasını önlüyordu. Duvarlara gelişigüzel beyaz badana çekilmişti, ötede beride sehpaların üzerinde kilden ya da alçıdan figürler duruyordu, kuşkusuz seyirlik değillerdi çünkü bir araya özenle toplanmıştan çok rasgele yığılmış gibiydiler. Ama konfor ihmal edilmemişti. Kocaman bir soba çevreyi ısıtıyor, çeşitli model ve büyüklükte bir sürü sandalye ve koltuk, zarif biçimleriyle depo havasını gideriyordu. Hepsi farklı biçimdeydi çünkü Balli hep, kafasındaki taslağa uygun biçimde dinlenmeye ihtiyaç duyduğunu söylerdi. Hatta kimi zaman, ihtiyaç duyduğu türden bazı sandalyelerin eksikliğinden yakınırdı. Angiolina yumuşacık beyaz yastıklar yerleştirilmiş bir taburenin üzerinde poz veriyordu; Balli ayakta, bir taburenin üzerinde, bir başka döner sehpanın yanında, kızın yeni biçim-

lenmeye başlayan figürü üzerinde çalışıyordu.

Emilio'yu görünce, hoş geldin demek üzere sevinçle atıldı. Angiolina da pozunu bıraktı, beyaz yastıkların üzerine oturdu; yuvasında dinlenen bir kuşa benziyordu. Emilio'yu büyük bir nezaketle selamladı. Nice zamandır görüşmüyorlarmış. Onu biraz solgun görmüşmüş. Rahatsız mıymış yoksa? Bütün o sevgi gösterilerinden ötürü minnet duymak Brentani'nin elinden gelmedi. Kız herhalde, onu Balli ile bu kadar uzun süre baş başa bıraktığından ötürü duyduğu minneti gösterme çabasındaydı.

Stefano taslağının önünde durmuştu. "Beğendin mi?" Emilio baktı. Karşısında biçimsiz, insana benzeyen, omuzlarının şeklinden ve duruşundan Angiolina olduğu anlaşılan bir figür duruyordu. Yarım yamalak ortaya çıkmış figürde trajik bir şeyler vardı. Kile gömülmüş de kurtulmak için insanüstü çaba harcar gibiydi sanki. Birkaç parmak darbesiyle şakakları çukurlaştırılmış ve alnı perdahlanmış baş, bağırmasın diye toprakla kaplanmış bir kurukafayı andırıyordu. Heykeltıraş işin tümüne coşkuyla göz attı, "Görüyor musun nasıl da doğuyor," dedi. "Düşüncenin tümü şimdiden var, henüz sadece biçim eksik." Ama düşünceyi de kendisinden başka gören yoktu. Neredeyse anlaşılmaz bir şey. O, kilden bir yakarış doğmalıydı; bir an için inanan, sonra belki bir daha hiç inanmayacak birinin duası. Balli, tasarladığı biçimi de anlattı. Taban kaba kalacaktı, figür saçlara doğru incelerek yükselecek, saçlar en seçkin berberin elinden çıkmış bir albeniyle omuzlara dökülecekti. Saçların işlevi, yüzün anlattığı yakarışı yadsımaktı.

Angiolina pozuna, Balli de çalışmaya döndü. Kız

yarım saat kadar büyük bir özenle poz verdi, heykeltıraşın buyurduğu gibi, yüzünden bir yalvarma ifadesi okunsun diye, dua ettiğini düşünüyordu. Stefano o ifadeyi beğenmeyerek, Angiolina'nın görmediği bir anda umutsuzluğunu belirten bir hareket yaptı. Yapmacık bir sofuluktu karşısındaki, bu kadın dua etmekten falan anlamıyordu. Gözlerini yukarıya doğru imanla çevirmek yerine, utanmazca gökyüzüne dikiyordu. Yüce Tanrı'ya kırıtıp duruyordu.

Angiolina'nın soluğu kesilmeye başladı, yorulduğu belliydi. Balli çalışmasının önemli bir noktasına vardığından durumun farkında değildi; o zavallı başı hiç acımadan sağ omzuna doğru eğip duruyordu. Emilio, Angiolina'ya, "Çok mu yoruldun?" diye sordu ve Balli görmediği için kızın çenesini okşadı, destekledi.

Angiolina o eli öpmek için dudaklarını uzattı ama duruşunu bozmadı. "Birazcık daha dayanabilirim." Ah, ne hayran olunası bir yaratıktı o, sanat uğruna ne büyük özverilere katlanıyordu. Emilio sanatçı olsa, o özveriyi bir sevgi gösterisi sayardı.

Az sonra Balli, dinlenmeleri için kısa bir ara verdi. Elbette kendisi dinlenme ihtiyacı duymuyor, bu arada heykelin tabanıyla uğraşıyordu. Uzun önlüğüyle rahipleri andıran bir görüntüsü vardı. Angiolina, Emilio'nun yanına oturmuş, heykeltıraşa bakarken hayranlığını güç tutuyordu. Kır düşmüş ama altın pırıltıları saçan sakalıyla yakışıklı bir erkekti; eğreti taburesinden çevik, güçlü bir hareketle atlıyor, sonra heykeli hiç sarsmadan yeniden tırmanıyordu, içinde zarafet barındırdığı anlaşılan o kaba giysileri içinde, zekice çalışmanın simgesiydi. İşin kötüsü Emilio da hayran olmuştu ve yüreği acıyla doldu.

Çok geçmeden çalışma yeniden başladı. Heykeltıraş başı biraz daha bastırdı, zaten kabataslak haldeki biçimi büsbütün yok ettiğine aldırmadı. Bir yana biraz çamur ekledi, öte yandan biraz çamur aldı. Modeline sık sık baktığına göre ondan esinlendiği düşünülebilirdi ama Emilio'ya göre Angiolina'nın yüzünün hiçbir hattı çamura yansımamıştı. Bu fikrini, Stefano çalışmasını bitirdiğinde söyledi ve heykeltıraş da ona nasıl bakması gerektiğini öğretti. Benzerlik henüz, bir tek noktadan bakmadıkça görünmüyordu. Angiolina kendi kendisini tanımadı, hatta Balli'nin kendi yüzü diye ortaya çıkardığı o biçimsiz şeyi görünce üzüldü. Emilio ise benzerliği açık seçik gördü. Yüz, üzerine dolanmış bir sargının altında uyuyor gibiydi, henüz gözleri kapalıydı ama bir hayat öpücüğüyle canlanmaya hazır olduğu belliydi.

Balli figürü ıslak bir beze sardı. Çalışmasından memnundu, coşmuştu.

Birlikte çıktılar. Balli'nin sanatı, iki dostun arasındaki ilişkinin tek gerçek yanıydı; heykeltıraşın taslağından söz ederken birbirlerine yeniden yaklaştıklarını hissettiler ve o öğleden sonra, ilişkilerinde uzun zaman önce kaybolmuş sıcaklığı yeniden yakaladılar. Bu nedenle üçünden en az eğleneni Angiolina oldu, kendini neredeyse yabani bir ot gibi hissediyordu. Halen alacakaranlık sokaklarda onunla birlikte gözükmekten hoşlanmayan Balli, onun önden yürümesini istedi; o da söz dinleyip, buruncuğunu kibirle havaya dikip yürüdü. Balli'nin aklı fikri heykeldeydi, Emilio ise gözlerini kızdan alamıyordu. Saatler boyu herhangi bir kıskançlık hissetmedi. Balli düşlere dalmıştı ve Angiolina ile ancak şakalaşmak veya kötü davranma-

dan onu kendisinden uzak tutmak için ilgileniyordu.

Hava soğuktu, heykeltıraş bir meyhaneye girip sıcak şarap içmeyi önerdi. İçerisi tıklım tıklım doluydu, ortalığı ekşi bir yemek ve tütün kokusu sarmış olduğundan avluda kalmaya karar verdiler. Angiolina önce, soğuktan ürktüğü için itiraz etti ama sonra Balli bunun iyi bir fikir olacağını söyleyince kocaman şalına sarınıp, sıcak salondan çıkanların ve koşa koşa hizmet eden garsonun kendisine hayranlıkla baktığını görünce durumun keyfini çıkardı. Balli, soğuğun farkında değildi ve kadehini, sanki içinde kafasındaki taslağı görüyormuş gibi seyrediyordu. Emilio ise Angiolina'nın avuçlarına bıraktığı ellerini ısıtmakla meşguldü. Kızın, Balli'nin önünde okşanmaya bu ilk boyun eğişiydi ve Emilio, keyfinden kabına sığmıyordu. "Tatlım benim!" diye mırıldandı, kız yanağını onun dudaklarına bastırdı, o da çekinmeden öptü.

Rüzgârın, dibine sığındıkları yüksek evin tepesinde ıslıklar çaldığı, berrak bir akşamdı. Bol bol içtikleri sıcak, hoş kokulu içki sayesinde bir saate yakın o buz gibi havanın tadını çıkardılar. Emilio'nun aşk hikâyesinde unutulmaz bir anı oldu bu. O loş, lacivert avlu ve upuzun tahta masanın bir ucunda üçü. Balli, Angiolina'yı tümüyle ona bırakmış; sevgilisi her zamankinden daha yumuşak başlı, daha sıcak.

Dönüşte Balli, o akşam maskeli baloya gitmek zorunda olduğunu söyledi; canı hiç istemiyormuş ama doktor olan bir arkadaşına geleceği sözünü vermiş, doktorun maskeli baloya gidip eğlenebilmesi için yanında mutlaka heykeltıraş Balli gibi saygıdeğer birinin bulunması gerekiyormuş, yoksa hastaları böyle bir eğlenceye katılmasını hoş karşılamayabilirlermiş.

Stefano'ya kalsa erkenden gidip yatar, ertesi gün işine dinç kafayla dönermiş. Onca saati o şamatanın ortasında geçireceğini düşündükçe tüyleri diken diken oluyormuş.

Angiolina locayı bütün mevsimliğine mi kiraladığını sordu ona, sonra da tam yerini öğrenmek istedi. Balli, "Kılık değiştirirsen beni görmeye gelebilirsin," dedi gülerek.

Angiolina, "Hayatım boyunca hiç maskeli baloya gitmedim," dedi. Ardından, maskeli balo diye bir şeyi sanki ilk kez duymuş gibi, "Gitmeyi ne çok isterdim," dedi. Hemen oracıkta, ertesi hafta verilecek hayır balosuna gitmeyi kararlaştırdılar. Angiolina sevincinden yerinde duramıyordu. Öylesine içten bir hali vardı ki Balli'nin bile hoşuna gitti ve ufacık bir şeyle mutlu olabilen bir çocuğa gülümser gibi gülümsedi.

İki erkek yalnız kaldıklarında Emilio, birlikte çalışmalarının yakınılacak bir yanını görmediğini kabul etti. Ama Balli, ayrılırlarken, dostunun o günkü neşesini zehir edecek bir şey söyledi: "Nasıl, memnun oldun mu? Kabul etmelisin ki o, senin gönlünü etsin diye elimden geleni yaptım."

Demek Angiolina'nın sıcak davranışlarını Balli'nin telkinlerine borçluydu, bunu duyunca içi ezildi. Yepyeni, önemli bir kıskançlık nedeniydi bu. Balli'ye, Angiolina'nın yakınlığını başkasına borçlu olmaktan hoşlanmadığını belli etmeye karar verdi. Kıza da, az önce kendisini mutlu eden sevgi gösterilerinden ötürü pek o kadar minnet duymadığını ilk fırsatta kanıtlayacaktı. Balli'nin gözü önünde okşanmaya neden öylesine uysallıkla boyun eğdiği anlaşılıyordu. Heykeltıraşın bir dediğini nasıl da iki etmiyordu! Onun

uğruna, Emilio'nun bir türlü yakasını kurtaramadığı o namuslu hallerden, yalanlarından hemen vazgeçiveriyordu. Balli'nin yanında başka bir kadın oluyor, kendi yanında asla yapmayacağı şekilde, ona sahip olmayan Balli'nin yanında maskesini çıkarıyordu!

Sabahın erken bir saatinde Angiolina'nın yanma koştu, Stefano yokken nasıl karşılanacağını görmek kaygısına düşmüştü. Çok güzel karşılandı! Gelenin o olduğunu anlayınca Angiolina kapıyı açtı. Sabah sabah bütün güzelliği üstündeydi. Bir gecelik dinlenme ona el değmemiş bir bakirenin sakin görünümünü vermeye yetiyordu. Mavi çizgili, biraz yıpranmış, beyaz yünlü sabahlığı bedeninin hatlarını sarıyor, bembeyaz boynunu çıplak bırakıyordu.

Emilio, suratı beş karış, tasarladığı kavgayla içini boşaltma imkânından yoksun kalmamak için kızı öpmekten geri durarak, "Rahatsız ediyor muyum?" diye sordu. Kız o suratı fark etmedi bile. Emilio'yu odasına alırken, "Ben gidip giyineyim, saat dokuzda Bayan Deluigi'de olacağım. Sen bu arada şu mektubu okuyuver," dedi. Bir sepetten hışımla bir kâğıt çıkardı. "İyi oku da sonra bana ne yapacağımı söylersin." Hüzünlendi, gözleri doldu. "Gördün mü neler oluyor. Sana hepsini anlatacağım. Ne yapacağımı yalnız sen söyleyebilirsin. Hepsini anneme de anlattım, o zavallıcığın elinden ağlamaktan başka şey gelmez ki." Dışarı çıktı ama hemen geri döndü: "Bak, annem gelip de konuşacak olursa, Volpini'yle birlikteliğim dışımda her şeyi biliyor." Eliyle bir öpücük yolladı, sonra gitti.

Volpini'den gelen, resmi bir veda mektubuydu. Kendisinin her zaman dürüst davrandığını söyleyerek başlıyordu, oysa Angiolina –meğer yeni öğrenmiş–

onu başından beri aldatmışmış. O kargacık burgacık yazıyı Emilio telaşla okumaya koyuldu, kızdan ayrılış bahanesi olarak kendi adını görmekten korkuyordu. Ama mektupta kendisinden söz edilmiyordu. Volpini'yi, onun Merighi'nin nişanlısı değil metresi olduğuna inandırmışlardı. Adam inanmak istememiş ama birkaç gün önce güvenilir kaynaklardan, kızın birtakım züppelerle maskeli balolarda sürttüğü bilgisini edinmiş. Bunu, birbiriyle ilgisiz, birtakım tumturaklı cümleler izliyordu, ancak ettiği bazı büyük laflar insanı güldürüyor, bir sözlükten çekip çıkarılmışa benziyorlardı.

İhtiyar Bayan Zarri içeri girdi. Elleri her zamanki gibi önlüğünün altında bağlanmış halde yatağa yaslandı, Emilio'nun mektubu bitirmesini sabırla bekledi. Genizden gelen sesiyle: "Ne dersiniz?" diye sordu, "Angiolina hayır diyor ama bana göre bu Volpini meselesi kapanmıştır."

Emilio'yu Volpini'nin iddialarından yalnızca bir tanesi şaşırtmıştı. "Angiolina'nın öyle sık sık maskeli balolara gittiği doğru mu?" diye sordu. Kalan her şeyin, yani kızın Merighi'nin de başka birçoklarının da metresliğini yapmış olmasının kuşku götürür yanı yoktu hatta ona öyle geliyordu ki bir başkasının da kendisi gibi, hatta ondan beter aldatılmış olmasından ötürü, kendisine her zaman aşağılayıcı gelen o yalanlardan pek de alınmaması gerekiyordu. Ama mektup kendisine de yeni bir şey öğretiyordu. Kız onun kuşkulandığından çok daha iyi numara yapıyordu. Daha bir gün önce, ilk kez bir maskeli baloya gitme düşüncesiyle öyle sevinmiş gözükmüştü ki Balli'yi bile aldatmıştı.

"Kuru iftira," dedi ihtiyar Bayan Zarri, dinleyenin zaten inandığı bir şeyi, tekraren söyleyen birinin rahatlığıyla. "Angiolina akşam oldu mu işinden çıkar, dosdoğru buraya gelir, hemen yatar. Gidip yattığına ben tanığım." Kurnaz kocakarı! Hiç kuşku yok, aldatılan o olmadığı gibi kızının başkalarını aldattığına inanılınasına da razı değildi.

Kızı girer girmez anne dışarı çıktı. Angiolina gelip Emilio'nun yanına oturdu. "Okudun mu? Ne dersin?" Emilio, suratı asık halde, kabaca Volpini'nin haklı olduğunu söyledi, nişanlı bir kızın maskeli balolarda gezmesine izin verilmezdi.

Angiolina itiraz etti. O mu maskeli balolarda geziyormuş? Akşam ömründe ilk kez baloya gidecek diye ne kadar sevindiğini görmemiş miydi yoksa?

Böyle hatırlatılınca, o kanıt etkisini yitiriyordu. Kanıt olarak ileri sürülen o sevinç, belleğine o denli yerleşmişse, bayağı zahmet gerektirmiş demekti. Angiolina başka birçok kanıt daha ileri sürdü: Deluigi'lere gitmek zorunda olmadığı bütün geceler Emilio'yla birlikteymiş, balolarda giyebileceği bir şeyciği yokmuş; hatta şimdi gitmeyi düşündüğü baloya hazırlanabilmek için ondan yardım bekliyormuş. Kız onun karnaval boyunca balodan baloya dolaştığına iyice inanan Emilio'yu kandıramadı ama onca kanıtı, insanı baştan çıkaran bir samimiyetle dillendirmesi karşısında yatıştı. Angiolina, kendisinden kuşkulanılmasından ötürü hiç gücenmiyordu. Emilio'ya dört elle sarılıyor, onu kandırmaya, duygulandırmaya çabalıyordu, zaten Balli de daha ortada yoktu!

Sonra kızın kendisine ihtiyacı olduğunu anladı. Volpini'den henüz ayrılmak niyetinde değildi ve onu

elinde tutabilmek için Emilio'nun tavsiyelerini bekliyor, eğitimsizlerin okumuş kimselere karşı duydukları sonsuz güveni duyuyordu ona karşı. Bu durum, Emilio'nun kendisine sunulan sevginin verdiği mutluluğu dağıtamadı çünkü yine de öyle bir mutluluğu, Balli'ye borçlu olmaktan iyiydi. O iltifatları hak etmek istedi ve önüne koyulan sorunu ciddiyetle incelemeye koyuldu.

Sorunu kızın kendisinden daha iyi kavradığını teslim etmek zorunda kaldı. Angiolina büyük bir uyanıklıkla, nasıl davranması gerektiğini bilmek için önce Volpini'nin kesin saydığı haberlere mi inandığını, yoksa dedikodular karşısında, boş atıp dolu tutmak için mi yazdığını öğrenmek gerektiğini belirtti; sonra bakalım mektubu ayrılmaya kararlı halde mi, yoksa tehdit amaçlı mı yazmıştı da Angiolina'dan gelecek tepkiye göre caymaya mı hazırdı? Emilio mektubu bir daha okudu ve Volpini'nin bir tek kesin kanıt sahibi olamayacak kadar çok sayıda muğlak kanıtı sıralamış olduğunu gördü. Merighi'den başka andığı bir ad yoktu.

"İş oraya varırsa ne cevap vereceğimi iyi biliyorum," dedi Angiolina büyük bir öfkeyle. "Benim ilk erkeğim olduğunu kendisi de kabullenmek zorunda."

Bunu duyunca Emilio, Angiolina'nın görüşünü destekleyen bir gözlemde bulundu. Volpini, mektubunu büyük laflarla sona erdirirken, onu her şeyden daha çok kendisini aldattığı için bıraktığını bildiriyordu. Angiolina ayrıca ona son derece kötü davranıyormuş, sevilmediğinin farkındaymış zaten. Eğer öteki sitemler, mektubu yazanın inandırmak istediği ciddiyetteyse, belki de kızın huyundan kaynaklanan tek

kusurundan yakınmanın yeri miydi? Kız, yorumunun doğruluğunu apaçık ortaya koyan o gözlem nedeniyle minnettar oldu ve Emilio'yu konu hakkında düşünmeye yönletenin kendisi olduğunu bile hatırlamadı. Ah, Angiolina ne okumuş birisiydi ne de övgü toplamaya meraklıydı. Bir mücadele içindeydi ve o mücadeleye faydası dokunacak her silaha, silahı yapanın kim olduğuna bakmaksızın aynı hevesle sarılıyordu.

Angiolina, Bayan Deluigi onu beklediği ve hemen gitmesi gerektiği için Volpini'ye o an cevap vermek istemedi ama öğleyin evde olacaktı, Emilio'nun da gelmesini istiyordu. Onu bekleyecekti ve o saate kadar ikisi de o sorundan başka bir şey düşünmemeliydiler. Hatta Emilio, mektubunu yanında yazıhaneye götürüp rahatça incelemeliydi.

Evden birlikte çıktılar ama kız şehre girmeden önce ayrılmaları gerektiğini bildirdi. Trieste'de kendisini Volpini adına gözetleyen birileri olduğundan kuşkusu yokmuş. "Aşağılık herif!" diye bağırdı, "Mahvetti beni!" diye ekledi. Eski nişanlısından kendisini gerçekten o mahvetmiş gibi nefret ediyordu. "Şimdi tabii, beni başından atmaya bakıyor ama görür o gününü."

Ondan ölesiye nefret ettiğini itiraf etti. Murdar bir hayvan kadar iğreniyormuş. "Gidip kendimi ona verdimse suç senin." İlk kez şiddetle yönelttiği bu suçlamaya Emilio'nun pek şaşırdığını görünce, "Yani, senin suçun değilse bile senin uğrunaydı demek istedim," diye düzeltti.

Ondan bu tatlı sözlerle ayrıldı. Emilio onu bir süre izledi ve sokağın ortasında, kendini gözleriyle utanmadan her geçene sunduğunu görünce her

zamanki illetine tutuldu, geri kalan tüm duyguları arka plana geçti. Kızın kendisine dört elle sarıldığını unutup, olan bitenlerden büyük bir mutluluk duydu. Volpini yüzüstü bırakınca kendisine muhtaç kalmıştı, bütün öğle üzeri boyunca onu avucunun içine alabilecek, kendine ihtiyacı olduğunu hissedecekti.

O saatte kimsenin laf olsun diye dolaşmadığı çalışkan şehirde Angiolina'nın yumuşak hatlı, renkli endamı, o sakin adımları, yürüdüğü yoldan başka her şeye takılan gözleri herkesin dikkatini çekiyordu. Emilio, onu gördüğünde insanın aklına derhal kızın varlık nedeni olan yatak odasının geldiğini fark etti. O görüntünün yüreğine saldığı heyecan bütün sabah sürdü.

Öğle olunca, Angiolina'ya yardım edecek olmasının keyfini çıkarmaya, o olağanüstü durumun sağladığı tüm kozları kullanmaya karar verdi. Kapıyı ihtiyar Bayan Zarri açtı, nezaketle kızının odasına buyur etti. Emilio merdivenleri koşar adım çıktığından yoruldu. Angiolina'nın hemen geleceğine güvenerek oturdu. İhtiyar kadın da sanki kızı oradan çıkıverecekmiş gibi koridordan yana bakarak, "Daha dönmedi," dedi.

"Dönmedi mi?" diye sordu Emilio, öylesine düş kırıklığına uğramıştı ki neredeyse kulaklarına inanamıyordu. İhtiyar kadın sürekli kapıdan dışarı doğru bakarken, "Neden gecikti, anlayamıyorum," dedi. "Herhalde Bayan Deluigi alıkoymuştur."

"En geç saat kaçta gelir?" diye sordu Brentani. "Bilmem ki," diye cevapladı öteki, dünyadan habersizdi sanki. "Hemen şimdi gelebilir, ama yemeği Deluigi'lerde yediyse akşama kadar da kalabilir." Bir an sustu, düşüncelere daldı, sonra daha güvenle, "Ama

dışarıda yemeğe kalacağını sanmam, öğle yemeği hazır bekliyor," dedi.

Gözlem yeteneğine güvenen Emilio, bütün o kuşkuların uydurma olduğunu sezinledi, ihtiyar kadın Angiolina'nın erken gelmeyeceğini biliyordu herhalde. Ama her zamanki gibi gözlem yeteneğinin büyük bir yararını görmedi. Arzusuna kapılıp uzun süre bekledi, Angiolina'nın annesi ise sessiz sedasız ona eşlik etti, öylesinde ciddiydi ki Emilio, sonra hatırladığında, alaylı davrandığını keşfetti. Kızlarının en küçüğü annesinin yanına gelmiş, kapı eşiğine sürtünen bir kedi yavrusu gibi, onun kalçasına sürtünüyordu.

Emilio sonunda üzüntüyle çekip gitti, ihtiyarla küçük kız büyük bir nezaketle uğurladılar onu. Emilio çocuğun Angiolina'nınkilerin rengindeki saçlarını okşadı. Onun gibi kanlı canlı olmamasının dışında, küçük kız giderek ablasına benziyordu.

Angiolina'nın oynadığı oyuna karşı öç almak için, o çağırıncaya dek gitmemek gerekir, diye düşündü. Şimdi nasıl olsa ona ihtiyacı vardı ya, çok geçmeden gelir kendi arardı nasıl olsa. Ama akşam yazıhaneden çıktıktan sonra, yine aynı yolu tepti, o akıl almaz yokluğun sebebini anlamak istiyordu. Hiç akla gelmedik, kızı zorda bırakan bir sebep olabilirdi pekâlâ.

Angiolina'yı halen, sabah birlikte çıkarken üzerinde olan giysileri içinde buldu. Tam o anda evden içeri girmişti. Kendini bağışlatmaya niyetlendiği zamanlardaki tatlılığıyla Emilio'nun sarılıp öpmesine izin verdi. Yanakları alev alev yanıyor, ağzı şarap kokuyordu.

"Sahiden de çok içtim," dedi hemen gülerek. "Bay Deluigi, ellisinde bir ihtiyar, ille de beni sarhoş

etmeye kalkıştı ama başaramadı ya!" Aslında adam başarılı olmuştu, kızın sınırsız neşesi bunu kanıtlıyordu. Gülmekten katılıyordu. Yanaklarında o alışılmadık kırmızılık ve gözlerindeki pırıltıyla pek güzelleşmişti. Emilio onu, kocaman açılan ağzından, kırmızı dişetlerinden öptü, o da boyun eğdi, öpülen kendisi değilmiş gibi ilgisizdi. Halen gülüyor, kırık dökük cümlelerle, yalnız ihtiyarın değil, bütün ailenin işi gücü bırakıp onu sarhoş etmek için uğraştığını ama hepsi bir olsa da başaramadıklarını anlatıyordu.

Emilio, Volpini konusunu açarak aklını başına getirmek istedi. "Aman, onunla mı uğraşacağım şimdi!" diye bağırdı Angiolina; baktı ki ısrar ediyor, doğru dürüst cevap vermeden, o ana dek onun kendisine yaptığı gibi sarılıp ağzından boynundan öptü, hiç olmadığı kadar ateşliydi; şapkası halen başında, pardösüsü sırtında, yatağa yuvarlandılar. Kapı ardına kadar açık kalmıştı ve bu hallerinin sesinin, Angiolina'nın babasının, annesinin ve kız kardeşinin bulundukları mutfağa kadar ulaşmaması pek güçtü. Gerçekten de sarhoş etmişlerdi kızı. O Deluigi'lerin evi de pek garip bir yermiş. Emilio, Angiolina'ya kızamadı çünkü o akşamki mutluluğuna diyecek yoktu.

Ertesi gün öğle üzeri buluştular, ikisi de pek keyifliydi. Angiolina, annesinin hiçbir şey fark etmediğini söyledi. Sonra o durumda yakalandığına üzüldüğünü belirtti. Ama suç onun değilmiş. "Deluigi olacak o rezil moruk yüzünden!"

Emilio onu yatıştırdı, kendisine kalsa onu her gün sarhoş ederdi. Sonra da o içinde bulundukları durumda ellerinden geldiğince özenle Volpini'ye mektup yazdılar.

Angiolina, Volpini'nin mektubunun yorumlanmasında daha başarılı olsa da cevap, baştan aşağı Emilio'nun usta kaleminden döküldü. Kıza kalsa, haksız yere suçlanan dürüst bir kızın öfkesini yansıtmak için, mektupta ağzına geleni sayardı. "Aslında," dedi Angiolina öfkesini bir yandan da bastırmaya çalışarak, "Volpini denen herif burada olsaydı, hiçbir bahane öne sürmeden, suratının ortasına bir tokat patlatırdım. Haksızlık ettiğini derhal anlasın."

Fena olmazdı aslında da, Emilio daha ihtiyatlı davranmak istiyordu. Büyük bir samimiyetle ve onu gücendirmemeye çalışarak, sorunu daha kolay inceleyebilmek için, Angiolina'nın yerinde namuslu bir kız olsa nasıl davranırdı, diye düşündüğünü söyledi. Namuslu kızı Amalia'da somutlaştırıp, Volpini'nin mektubuna cevap verecek olsa kız kardeşinin nasıl davranacağını kafasında tarttığına ise değinmeden, elde ettiği sonuçları Angiolina'ya iletti. Namuslu kadın, önce epey büyük bir şaşkınlığa uğrar, sonra belki bir yanlış anlama vardır diye kuşkulanır, ancak en son aşamada, aklına dehşet verici bir kuşku düşerdi; sevgilisinin üstlendiği yükümlülüklerden kaçmaya çalıştığını varsayardı. Bir ruhsal sürecin böyle başarıyla canlandırılması, tek tek sıralanması Angiolina'yı büyüledi, Emilio da hemen işe koyuldu.

Kız çıt çıkarmadan onun yanına oturdu. Emilio onun için çalışıyor, o da elini dizine koyarak, usulca, yazılanları okuyabilmek için başını yaklaştırıp, yazarken hiç rahatsız etmeden varlığını hissettiriyordu. O yakınlık, mektubun özenli edasını ve –Volpini gibi birine yazılmıyor olsa– okuyanda bırakacağı izlemini dağıttı çünkü Emilio'nun vermeyi tasarladığı

saygınlıktan eser kalmadı. Bu yüzden o cümlelere Angiolina'dan bir şeyler sızdı. Emilio'nun kaleminin ucuna büyük laflar geliyor, o da kızın hayranlıkla baktığını gördükçe sevinerek kâğıda döküyordu onları; birkaç gün önce stüdyoda, Balli'ye bakarken yüzündeki ifade buydu işte.

Sonra Angiolina mektubu, bir daha okumaksızın kopya etmeye başladı. Altına imzasını atacağına pek memnundu. Nasıl davranacağı konusunda fikir yürütürken, şimdiki tereddütsüz halinden çok daha akıllı gözükmüştü. Kopya ederken dikkatini mektuba veremiyor çünkü yazıyı ancak büyük bir zahmetle yazabiliyordu.

Gözleri kapalı zarfa dikiliyken birden, Balli'nin kendisini götürmeye söz verdiği o maskeli balodan bir daha söz edip etmediğini sordu. Emilio'nun içinde uyuklayan "ahlâkçı" uyanmadı gerçi de, Volpini'nin kulağına gider kaygısıyla baloya gitmekten vazgeçmesini önerdi. Ama Angiolina'nın öyle cevapları vardı ki insanın kafasından her kuşku siliniyordu. "Baloya asıl şimdi giderim. Bugüne kadar o rezil adam yüzünden gitmemiştim ama şimdi! Keşke kulağına çalınsa."

Emilio, onu o akşam görmek için ısrar etti. Öğleden sonra Balli'ye poz verecekmiş, sonra bir koşu Bayan Deluigi'ye uğrayacakmış, bu yüzden ancak geç vakit buluşabilirlermiş. Buluşmaya peki, dedi çünkü –söylediğine göre– o anda sevgilisine hiçbir şey için olmaz diyemezmiş; ama Paracci'nin odasına gitmek istemezmiş çünkü erkenden evde olmak istiyormuş. Aşklarının en güzel günlerindeki gibi Sant'Andrea'da el ele dolaşacaklardı, sonra Emilio onu evine götürecekti. Angiolina halen perişandı –bir gün önce şarabı

fazla kaçırmıştı–, dinlenmesi gerekiyordu. Bu öneri Emilio'nun hoşuna gitmedi denemez. Geçmişi duygusal olarak canlandırmak, temel zevklerinden biriydi. O akşam denizin, göğün ve Angiolina'nın saçlarının rengini yeni baştan aklına kazıyacaktı.

Kız, hoşça kal derken en son, Volpini'nin mektubunu postalamasını rica etti. Böylece Emilio kendini sokağın ortasında, elinde o mektupla buldu, ömründe yaptığı en aşağılık işti ama bunun farkına ancak, Angiolina artık dizinin dibinde değilken varabilmişti.

XII

Eve dönmüş, oturma odasında şapkası elinde, ne yapacağını kestiremiyordu; dilsiz kız kardeşinin yanında bir saat geçirmenin sıkıntısından kaçsam mı diye geçiriyordu aklından. Tam o anda Amalia'nın odasından belli belirsiz birkaç sözcük, ardından anlaşılır bir cümle işitti: "Defol buradan pis hayvan!" Yerinden sıçradı. Ses, yorgunluktan ve heyecandan kırıktı, kız kardeşinin sesine, bir insanın çığlığı o insanın normal konuşmasına ne kadar benzerse, o kadar benziyordu ancak. Kızcağız uyuyor muydu yoksa güpegündüz düş mü görüyordu?

Gürültü çıkarmamaya çalışarak kapıyı açtı, bir daha aklından asla çıkaramayacağı bir görüntüyle karşılaştı. Hayatı boyunca, gördüğü o sahnenin bir ayrıntısını hatırlaması; o görüntünün bütününü gözünün önüne getirmesine, korkusunu, dehşetini duymasına yetti. Yakındaki bir sokaktan birkaç köylü şarkı söyleyerek geçiyordu, o an duyduğu sıradan şarkı daha

sonra Emilio'nun gözlerini yaşarttı hep. Kulağına gelen tüm sesler tekdüze, sıcaklıktan, anlamdan yoksundu. Bitişik dairelerden birinde bir amatör, hatalı vurgularla bir vals çalıyordu. Bu vals –onu daha sonra sık sık işitti– cenaze marşı gibi geldi kulağına. O saat de Brentani için üzüntüyle doldu. Vakit öğleyi biraz geçiyordu, karşıdaki pencerelerden odaya yalnızca gözleri kamaştıran çiğ bir ışık yansıyordu. Oysa o anın anısı hep, tüyler ürpertici karanlık ve soğuk izlenimiyle birleşti.

Amalia'nın giysileri yerlere saçılmış, eteği, kapının tam açılmasını engelliyor, yatağın altında bazı kumaş parçaları görünüyordu, bluzu pencerenin iki kanadının arasına sıkışmış, bir çift çizme, özenle masanın tam ortasına konmuştu.

Amalia yatağın kenarına oturmuştu, üzerinde yalnızca bir gömlek vardı, ağabeyinin geldiğini fark etmedi, elleriyle çöp gibi sıska bacaklarını ovuşturuyordu. O çıplaklığı Emilio, gariban bir çocuğunkine benzeterek şaşırdı, rahatsız oldu.

Kızın sayıkladığını hemen kavrayamadı. Solumakta güçlük çektiğini fark edemedi; sesli, kalçalarını bile kımıldatacak kadar zahmetle solumasını, rahatsız bir biçimde durmasına verdi. İlk tepkisi öfkelenmek oldu: Angiolina yakasından düştüğü anda hemen öteki kadın yetişip canını sıkıyor, üzüyordu. Azarlayarak, "Amalia! Ne yapıyorsun?" diye sordu.

Kız onu algılamasa da valsi duyuyor olmalıydı çünkü bacağını ovuştururken tempo tutuyordu.

Emilio o hezeyan karşısında korkuya kapılarak, "Amalia!" diye yineledi cılız bir sesle. Eliyle omzuna dokundu. O zaman kız başını çevirdi. Önce kendine

dokunan ele, sonra ağabeyinin yüzüne baktı, yüksek ateşin ışıldattığı gözlerinde görme çabasından başka bir şey yoktu; yanakları alev alev, dudakları morarmış, kupkuru, kapanmak bilmeyen bir eski yara gibi biçimsizdi. Ardından gözleri, güneşe boğulmuş pencereye yöneldi; hemen ardından ışıktan rahatsız olmuş gibi çıplak bacaklarına döndü gözleri ve büyük bir merakla duraladı.

Kimbilir belki onu kendine getirir diye, "Ah, Amalia!" diye, korkusunu açığa vuracak şekilde haykırdı ağabeyi. Zayıf insan hezeyandan ve delilikten bulaşıcı hastalıkmışçasına korkar; Emilio da o denli iğrendi ki odadan fırlayıp çıkmamak için kendini zor tuttu. İçindeki şiddetli tiksintiyi bastırarak, bir kez daha kız kardeşinin omzuna dokunup, "Amalia! Amalia!" diye bağırdı. Yardım istiyordu.

Onun kendisini duyduğunu fark ederek biraz rahatladı. Kız ona bir kez daha bakmıştı, o bağırışın, omzuna öyle dokunulmasının nedenini anlamak ister gibi düşünceliydi. Bağrındaki acıyı sanki o an fark etmiş gibi göğsüne dokundu. Ardından Emilio'yu da acısını da unutarak, ağlamaklı bir sesle, "Ah, hep bu hayvanlar!" dedi. İki eliyle birden bacaklarını ovuştururken, ani bir hareketle, kaçmaya hazırlanan bir hayvanı yakalamak istermiş gibi eğildi. Sağ eliyle kendi ayak parmaklarından birini tuttu, elini parmağının üstüne kapadı, sonra sanki bir şey yakalamış gibi yumruğunu sıkarak kaldırdı. Eli boştu, tekrar baktı, derken gözlerini yine ayağına çevirdi, yeniden eğilip o tuhaf avı başlatmaya hazırlandı.

Soğuktan titremeye başlayınca Emilio, onu yorganın altına sokması gerektiğini düşündü. Belki de

zor kullanması gerekeceğini düşünerek yüreği acıdı. Oysa çok kolay oldu çünkü kız, onun elinin ilk emrivaki hamlesine hemen boyun eğdi; önce bir bacağını, sonra ötekini yatağın üzerine aldı, üstünün örtülmesine izin verdi. Ama anlaşılmaz bir tereddütle, sanki uzanmak istemiyor gibi, koluyla yatağa dayandı. Çok geçmeden de o durumda daha fazla dayanamadı ve kendini yastığa bırakırken, ağzından ilk kez anlaşılır bir inilti çıktı: "Ah Tanrım! Tanrım!"

O tek anlamlı söz üzerine, aklı başında biriyle konuşabileceğini sanan Emilio, "Ama ne oldu sana?" diye sordu.

Kız cevap vermedi, kendisini yorganın altında bile rahatsız eden şeyi araştırmaya daldı yine. Bacaklarını karnına çekti, ellerini bacaklarına götürdü, kendisine dadanan hayvanlara kurduğu tuzak etkili olsun diye soluğunu tutmaya çabaladı. Sonra ellerini kendine doğru çekti, boş bulunca hayretler içinde kaldı. Bir süre, yorganın altında öyle bir tedirginliğe kapıldı ki asıl sıkıntısını, soluma güçlüğünü bile unuttu.

"Daha iyi misin?" diye sordu Brentani yalvararak. Ağırlığını hissettiği dehşeti unutmaya çalışıyor, tatlılaştırdığı sesiyle avunmak istiyordu. Dediğini daha iyi anlatabilmek için kızın üzerine eğildi.

Amalia ona uzun uzadıya baktı, sık ve cılız soluğunu yüzüne üflüyordu. Ağabeyini tanıdı. Yatağın sıcaklığı onu biraz olsun kendine getirmişti. Her ne kadar yüksek ateşi sürüyor olsa da Emilio, onun kendisini tanımış olduğunu unutmadı. Hiç kuşkusuz, iyileşmekteydi. "Bu evden çekip gidelim hemen," dedi heceleyerek. Yatağından inmek için bir bacağını da uzatmıştı ama ağabeyi onu şiddetle bastırdığından,

hemen boyun eğip onu bu hareketi yapmaya iten şeyi unuttu.

Biraz sonra yineledi, o denli kuvvetle değil; yatmaya zorlandığını, yatağından çıkmasının yasaklandığını hatırlar gibiydi. Şimdi sadece konuşuyordu. Evden taşınmışlarmış da yapacak yığınla şey varmış, her şeyi düzene sokmak için didinmek gerekirmiş. "Tanrım! Her şey pislik içinde burada. Ben fark etmiştim zaten ama sen ille gelmek istedin. Şimdi ne yapacağız? Gitmek istemiyor musun?"

Emilio suyuna giderek yatıştırmaya çalıştı onu. Başını okşayarak, evin o kadar da pis olmadığını söyledi, madem artık eve gelmişler, kalsalar daha iyiydi. Amalia, söylenenlerle birlikte söylenmeyen bazı sözler de duydu ve sonra, "Sen nasıl istersen. Kalalım kalmasına da... Öyle pis ki..." dedi.

O zamana değin kupkuru olan gözlerinden iki damla yaş döküldü; alev alev yanan yanaklarından inci taneleri gibi yuvarlandılar. Az sonra o üzüntüsünü unuttu ama ateşin etkisiyle yeni şeyler sayıkladı. Balık pazarına gitmiş de balık bulamamış.

"Anlayamıyorum! Madem satacak balıkları yok neden balık pazarı açarlar? Bu soğukta dünya kadar yol yürütüyorlar insana." Bütün hepsini satmışlar da kendilerine balık kalmamış. Bütün o acı, o soluma güçlüğü o olaydan kaynaklanır gibiydi. Zar zor duyulan sözleri, zahmetli soluması yüzünden belli bir tempo izliyor, ara ara çığlıklarla kesiliyordu.

Emilio onu dinlemiyordu artık; bir şekilde dışarı çıkmalı, doktor çağırmanın bir yolunu bulmalıydı. Umutsuzca aklına gelen tüm fikirleri, sanki uygulayabilirmiş gibi değerlendirdi. Çevresine bakındı, hasta-

yı yatağına bağlayıp yalnız başına bırakabilmek için bir ip arandı; yardım çağırabilir mi diye pencereden yana bir adım attı, sonunda Amalia'ya dert anlatamayacağını unutarak, kendisi yokken uslu duracağına söz versin diye konuşmaya koyuldu. Yorganı hafifçe omuzlarına bastırarak yatakta kalması gerektiğini anlatmayı denedi: "Böyle kalır mısın Amalia? Bana söz verir misin?"

Kız şimdi de giysilerden söz ediyordu. Bir yıl yetecek giysileri varmış. Bütün bir yıl para harcamadan durabilirlermiş. "Zengin değiliz ama her şeyimiz var, her şeyimiz." Bayan Birlini onlara üstünlük taslayabilirmiş çünkü onun daha çok şeyi varmış ama Amalia o hanımın daha çok şeyi olduğuna seviniyormuş çünkü onu severmiş. Bu iyi niyetli çocuksu gevezelik sürüp giderken, öylesine acılar içindeyken onun "seviniyorum" dediğini duymak içini acıtıyordu insanın.

Acele bir karar vermek gerekiyordu. Amalia'nın nöbeti ne hareketlerinde ne de sözlerinde şiddete dönüşmüştü, böylece Emilio onu görünce kapıldığı şaşkınlıktan çabuk sıyrılıp kapıya koştu. Kapıcıyı yardıma çağıracak, sonra doktor çağırmaya ya da tavsiye de bulunsun diye Balli'ye koşacaktı. Ne yapacağını henüz bilemiyordu ama o zavallıcığı kurtarmak için koşması gerekiyordu. Ah, onun o zavallı çıplaklığını hatırlamak ne büyük bir acı veriyordu!

Merdiven sahanlığında ne yapacağını bilemeyerek durdu. Aklından Amalia'nın yanına koşup, yokluğundan yararlanarak ateşler içinde bir şey yaptı mı diye bakmak geçiyordu. Göğsünü tırabzana dayayıp bir gelen var mı diye bakındı. Daha uzağı görebilmek için eğildi ve bir an, bir saniyecik, düşüncesi çığırın-

dan çıktı; hemen yanı başında, belki de can çekişmekteki kız kardeşini unuttu, daha önce Angiolina'yı bu şekilde beklediğini hatırladı. O kısacık anda zihninde beliren hayal öyle güçlüydü ki uzağı göreyim derken, aradığı yardımı değil, sevgilisinin rengârenk endamını seçmeye çalıştı. Tiksinerek doğruldu.

Üst katta bir kapı açılıp kapandı. Biri –bir yardım eli– kendisine doğru iniyordu. Bir atılışta kendisini, iki kat arasındaki sahanlıkta uzun boylu, güçlü kuvvetli bir kadının karşısında buldu. Uzun boylu, kuvvetli, esmer; başka bir şey göremedi ama gereken sözcükleri hemen buluverdi: "Ah, hanımefendi! Yalvarırım yardım edin bana! Sizden istediğim şeyi benden kim istese hayır demezdim."

Tatlı bir ses, "Siz Bay Brentani misiniz?" diye sordu ve aslında uzaklaşmaya hazırlanan esmer kadın durdu.

Emilio az önce eve döndüğünde kız kardeşini kendinden geçmiş bulduğunu, doktor çağırmak için yalnız bırakmaya cesaret edemediğini anlattı.

Kadın, "Bayan Amalia mı? Vah vah! Tabii, hemen sizinle geliyorum," dedi. Yas giysileri içindeydi. Emilio onun dindar birisi olduğunu düşünüp kısa bir duraksamadan sonra, "Tanrı sizden razı olsun," dedi.

Kadın onun peşi sıra Amalia'nın odasına girdi. Emilio, o birkaç adımı kelimelerin kifayetsiz kaldığı bir sıkıntıyla atlattı. Kimbilir içeride nasıl bir sahne ile karşılaşacaktı. Amalia'nın soluğu evin her yanında duyulacakmış gibi beklerken, bitişik odadan hiç ses gelmiyordu.

Onu yüzü duvara dönük buldular. Şimdi de bir yangından söz ediyordu; alevler görüyormuş, kor-

kunç sıcakmış, başka tehlikesi yokmuş. Emilio üzerine eğildi, dikkatini çekebilmek için alev alev yanan yanaklarından öptü. Kız başını döndürdüğünde, gitmeden önce son kez gördüğü kişiyi bir kez daha görmenin onda nasıl bir etki yarattığını anlamaya çalıştı. Amalia yeni gelene sadece bir an, mutlak bir kayıtsızlıkla baktı.

"Onu size emanet ediyorum," dedi Emilio. Yapması gereken buydu. Kadının yumuşak, anaç bir yüzü vardı, Amalia'ya küçük gözleriyle acıyarak bakıyordu. "Küçükhanım beni tanır," dedi yatağın yanına otururken. "Adım Elena Chierici, burada, üçüncü katta oturuyorum. Oğlumun ateşini ölçmek için bana derece verdiğiniz günü hatırlıyor musunuz?"

Amalia şöyle bir bakarak, "Evet ama yanıyor, hep yanacak," dedi.

"Artık yanmayacak," dedi Bayan Elena tatlı bir gülümsemeyle, yüreğinin acısıyla yaşlı gözleri üzerine eğildi. Emilio'dan, dışarı çıkmadan önce bir sürahi suyla bir bardak vermesini rica etti. Emilio için, bir otel müşterisi gibi gamsız yaşadığı o evde, iki parça eşyayı bulabilmek epey güç oldu.

Amalia, o bardağın kendisini ferahlatmak üzere sunulduğunu hemen kavrayamadı; sonra günlerce susuz kalmış gibi küçük yudumlarla içti. Başını yeniden yastığa bırakınca biraz daha ferahladı; Elena yumuşacık kolunu uzatmış, kızın başını altından destekliyordu. Emilio, dışarı çıkmadan önce, Elena'nın elini sıkarak minnetini belirtti.

Balli'nin stüdyosuna koştu, dışarıya çıkmakta olan arkadaşıyla yüz yüze geldi. Angiolina içerde midir diye düşünürken, Balli'yi yalnız bulunca rahat

bir soluk aldı. O günün, Amalia için halen bir şeyler yapabileceğini sandığı anlarındaki davranışından asla pişman olmadı. O saatler süresince kız kardeşinden başka şey düşünmedi, Angiolina'ya rastlamış olsa, o görüntü sadece kendi suçunu hatırlatacağından, acıyla yerinden sıçrardı.

"Ah, Stefano! Başıma ne kötü işler geldi bir bilsen." Stüdyoya daldı, kapıya en yakın sandalyeye oturdu, yüzünü ellerinin arasına alarak umutsuz hıçkırıklara boğuldu. Ağlamaya neden o anda başladığını açıklayamazdı. Tepesine inen korkunç darbeden sonra toparlanıyor, acısını dışarıya vurarak biraz ferahlıyor muydu; yoksa öyle boşalmasının nedeni –Amalia'nın hastalığında muhtemel bir payı bulunan– Balli'nin yanında olması mıydı? Sonraları, acısını şiddetle dışavurmanın iyi geldiğini fark etti; kendisi için de, Balli'nin karşısında olduğundan ötürü de memnundu halinden. Ağlayınca her şey yumuşuyor, basitleşiyordu; Emilio ferahladığını, iyileştiğini hissediyordu. Kızcağız –sandığı gibi– çıldırmış bile olsa, yine yanında kalacaktı, artık bir kız kardeş değil bir evlat olacaktı onun için. Ve öyle ağlamak öylesine iyi geldi ki doktor çağırmanın aciliyetini unuttu. Yeri orasıydı, Amalia'nın yararına olacak şeyleri oracıkta yapmalıydı. Öylesine bir coşkuya kapılmıştı ki her türlü engel aşılabilirmiş gibi geliyor ve kendi üzüntüsünü açığa vurmakla geçmişi Balli'ye de unutturacağını sanıyordu. Ona sonunda Amalia'yı tanıtacaktı; olanca uysallığı, iyi yürekliliği, talihsizliğiyle.

Az önceki salıneyi tüm ayrıntılarıyla anlattı; sayıklamasını, soluma güçlüğünü, yapayalnızken Tanrı tarafından gönderilmişe benzeyen Bayan Chierici yar-

dımına gelene kadar o odadan uzaklaşamayışını.

Balli'de kötü haber almış birinin hali vardı –kuşkusuz, Emilio'nun umduğu görüntü değildi bu– ve o ruh halinde herhalde kolayca bulabildiği bir güçle, koşup Doktor Carini'yi çağırmasını öğütledi. İyi bir doktormuş, üstelik yakın dostuymuş, Amalia ile ilgilenmesini sağlayabilirmiş.

Emilio ağlayıp sızlıyor, yerinden kalkmaya niyetli görünmüyordu. Hikâyesini daha bitirmediğini düşünüyordu; yenilgiyi kabullenmiyor, arkadaşını duygulandıracak bir cümle arıyordu. Kendi kendisini dehşetten ürperten bir cümle buldu; "Ya çıldırmış ya da ölüyor!" Ah, ölüm! İlk kez Amalia'nın öldüğünü, yok olduğunu kafasında canlandırdı, işte o zaman Angiolina'yı artık sevmediğini fark eden kendisini yapayalnız görüyordu; o güne değin elinin altında bulunan o mutluluktan yaşamını korunmaya ve özveriye ihtiyaç duyan birine adama mutluluğundan yararlanmayı bilememiş olacaktı. Amalia ile birlikte her türlü tatlı umut da hayatından silinip gidiyordu. Yüreğinin en derin yerinden gelen bir sesle, "Acım mı daha büyük yoksa pişmanlığım mı, kestiremiyorum," dedi.

Kendisini anlıyor mu diye Balli'ye baktı. Stefano'nun yüzünde samimi bir şaşkınlık vardı. "Pişmanlığın mı?" Emilio'yu her zaman örnek bir ağabey olarak görmüştü, bunu söyledi de. Ama Amalia'nın, Angiolina yüzünden biraz ihmale uğradığını hatırladı ve; "Angiolina gibi bir kadınla o kadar uğraşmana değmezdi elbette ama oluyor işte böyle talihsizlikler..." diye ekledi. Emilio'nun ruh halini o kadar az anlamıştı ki onca değerli zamanı neden yitirdiklerini anlayamadığını söyledi. Derhal Carini'ye koşması ge-

rekirmiş, Amalia'nın durumu üstüne onun ne diyeceğini duymadan önce umudunu kesmemeliymiş. Kimbilir, belki de tıptan anlamayanları korkutan belirtiler için doktor, daha iyimser yorumlar yaparmış.

Bir umut kıvılcımı belirince Emilio, kendini tümüyle o umuda bağladı. Balli, Amalia'yı bir yabancıyla daha fazla bırakmanın doğru olmayacağını söyledi; Emilio eve dönsün, kendisi doktor çağırmaya giderdi.

İkisi de koşmaya başladı. Emilio'nun telaşı az önce yüreğine dolan büyük umuttan kaynaklanıyordu. Hiç belli olmazdı, belki de evde Amalia'yı kendine gelmiş ağabeyinin yüzünde göreceği büyük sevgiye duyduğu minnettarlıkla, hoş geldin der halde bulacaktı. Hızlı adımları düşüne eşlik ediyor, onu da birlikte geliştiriyordu. Angiolina ona, daha önce hiçbir zaman böylesine şiddetli bir arzudan kaynaklanan bir düş esinlemiş değildi.

Az önce şiddetle esmeye başlayan sert rüzgârdan etkilenmedi; oysa o rüzgâr, acısıyla çelişen, az önceki neredeyse ilkbaharı andıran o ılık havayı unutturuyordu. Sokaklar aniden kararmaya başladı; bir hava akımının sürüklediği ve ısıyı düşüren, kocaman bulutlar göğü kapladı. Emilio uzaklarda, kararmaktaki göğün ardında, yitmekteki ışıkla sararan bir tepenin doruğunu gördü.

Amalia yine sayıklıyordu. Sürekli o aynı tınlamayı, zahmetli bir solumayla kesilen o yorgun sesin çocuksu hecelemesini duyan Emilio, kendisi dışarıda çılgınca umutlara bel bağlarken, yatağında yatan hastanın bir an bile huzur bulamamış olduğunu gördü.

Bayan Elena yatağa çivilenmişti çünkü hastanın başını kolunun üzerinde tutuyordu. Emilio gittiğinde

Amalia'nın kendini rahatsız eden yastığı ittiğini anlattı; şimdi yeniden koymuştu başını yastığa.

O iyi yürekli komşuları elinden geleni yapmış ve görevi sona ermişti. Emilio sonsuz minnettarlığıyla birlikte bunu da belirtti.

Kadın ona, Amalia'nın başçağızının üzerinde endişeyle kımıldandığı kolunu çekmeden, merhamet dolu gözlerle baktı."İyi de benim yerimi kim alacak?" diye sordu. Onun doktordan bir hastabakıcı isteyeceğini duyunca da, "O halde bırakın da ben kalayım," dedi samimiyetle. Emilio duygulanarak, kendisini göndermeyi hiç düşünmediğini ama orada kalarak rahatsız olacağını sandığını belirterek teşekkür etti. Emilio kadına, yokluğunu bildirmesi gereken kimse var mı diye sordu. Kadın, "Evde beni bekleyen kimse yok," diye cevap verdi. "Hizmetçim bile bugün çalışmaya başladı." Az sonra Amalia başını yastığa kaydırınca kadının kolu serbest kaldı. Ancak bunun üzerine ıslak şapkasını çıkarabildi ve şapkasını bir kenara koyarken Emilio kadına, bir kez daha teşekkür etti çünkü o hareket kadının, hastanın başucundan ayrılmama kararının bir teyidi gibiydi. Kadın onun neye teşekkür ettiğini anlayamadan, şaşkınlıkla baktı. Ona göre zaten yapması gerekeni yapıyordu. Amalia yeniden sayıklamaya başladı; sarsılmadan, kimseyi çağırmadan, aklına hayaline her ne geliyorsa yüksek sesle dillendirerek. Kimi cümlelerin başını, kimilerinin sonunu söylüyordu; bazen anlaşılmaz sözcükler mırıldanıyor, bazen de açık seçik heceliyordu. Bağırıyor, soruyordu. Kaygıyla sorguluyor, belki iyice anlamadığı cevaplardan hiç memnun kalmıyordu. Dile getirdiği her şeyi anlayabilmek için kıza doğru yaklaşan Bayan

Elena'ya, "Ama sen Vittoria değil misin?" diye sordu. Kadın şaşırdı. "Ben mi? Hayır." Bu cevap, hastayı bir süre sakinleştirdi.

Az sonra öksürdü. Daha çok öksürmemek için zorladı kendini, yüzünde çocuksu bir çaresizlik vardı; şiddetli bir acı hissetmiş olmalıydı. Bayan Elena, Emilio'ya, o dışarıdayken de beliren o ifadeyi göstererek, "Doktora söylemeliyiz; bu öksürükten anlaşıldığı kadarıyla küçükhanımda bir göğüs rahatsızlığı var." Amalia birkaç kez daha boğuk boğuk öksürdü. "Dayanamıyorum artık," diye ağladı.

Ama daha yanakları gözyaşlarıyla yeni ıslanmıştı ki acısını unuttu. Evinden bölük pörçük söz etti. Kahvenin fiyatını indirmek için yeni bir yol bulmuşlarmış. "Artık yapmadıkları şey yok. Yakında parasız da yaşayabileceğiz. Bana o kahveden biraz verin, lütfen. Sonra geri getiririm. Bilirsiniz ya doğruluktan yanayımdır hep. Emilio'ya da söyledim..."

Emilio onu yatıştırmak için, "Biliyorum. Sen hep doğruluktan yanasın," deyip, alnından öptü.

Tam o anda sayıkladıklarını Emilio bir daha asla unutamayacaktı. "Evet, biz ikimiz," dedi Amalia, yüksek ateş içindekilerin o bağırıyor mu, bir şeyler mi soruyor, anlaşılmayan haliyle, "Biz ikimiz, burada sessiz, sakin, baş başa, biz ikimiz," diye sayıklıyordu. Yüzünde beliren endişeli ciddiyet, sözlerine de yansıyordu; kesik soluğu bağrını yakan bir acıyı dile getirir gibiydi. Ama az sonra yine, ikisinin ucuza yaşayacağı evlerinden söz ediyordu.

Kapı çalındı. Balli ile Doktor Carini gelmişlerdi. Emilio doktoru önceden tanırdı; kırk yaşlarında, esmer, uzun boylu, zayıf bir adamdı. Üniversite yılları-

nı çalışmaktan çok eğlenmekle geçirdiği, şimdi zaten varlıklı olduğundan müşteri aramadığı, hastanede ikinci planda kalmakla yetinerek, zamanında yapmadığı akademik çalışmaları yaptığını söylüyorlardı. Tıbbı heves ve coşkuyla seven ama iş hayatıyla birlikte başka uğraşlara da vakit harcayan, o nedenle dostlarını da doktorlardan çok sanatçılardan seçen birisi.

Oturma odasında bekleyip Balli, Amalia'nın hastalığı hakkında şiddetli bir nöbet geldiğinden fazla bilgi veremediğinden, Emilio'dan daha fazlasını anlatmasını istedi.

Emilio kız kardeşini, iki saat kadar önce, evde yalnız başına ne halde bulduğunu, muhtemelen sabahtan itibaren tuhaf davrandığını anlatmaya başladı. Hezeyanını bütün ayrıntılarını vererek yerli yerince aktardı, önce bacaklarında endişeyle böcek arayışı, sonra o ardı arkası kesilmeyen sayıklamalar. O gün yaşadığı bunalımı tekrar hatırlayınca duygulandı, ağlayarak Amalia'nın soluma güçlüğünden, öksürüğünden, çatlak bir çömlekten çıkıyora benzeyen o cılız, titrek sesinden, her öksürükte duyduğu şiddetli acıdan söz etti.

Doktor onu, dostane sözlerle yüreklendirmeye çalıştı, sonra yeniden konuya dönerek Emilio'yu sıkıntıya sokan bir şey sordu: "Ya bu sabahtan önce?"

"Kız kardeşim hep zayıftı ama sağlıklıydı." Bu cümleyle kendini tehlikeli bir duruma sokmuştu ve ancak, sözler ağzından çıktıktan sonra kuşkuya kapıldı. Denk geldiği o sayıklamalar sağlık belirtisi değildi elbette. Onlardan söz etmeli miydi? Ama Balli'nin önünde nasıl yapabilirdi ki bunu?

Carini duyduğuna pek inanmamış halde, "Bugü-

ne dek küçükhanımın hiçbir şeyi yok muydu?" diye sordu. "Dün de mi bir şeyi yoktu?"

Emilio şaşaladı, ne cevap vereceğini kestiremedi. Önceki günlerde kız kardeşini ne halde gördüğünü bile hatırlamıyordu. Sahi, onu en son ne zaman görmüştü? Belki de aylar önce, sokakta o garip giysiler içinde rastladığı gün. "Daha önceden bir rahatsızlığı olduğunu sanmıyorum. Olsaydı söylerdi."

Doktorla Emilio hastanın odasına girdiler, Balli şöyle bir duraksadıktan sonra oturma odasında kaldı.

Hastanın başucunda oturan Bayan Chierici kalktı, ayakucuna gitti. Hasta uyuyor gibiydi ama daha önce de olduğu gibi bir konuşmayı sürdürüyor, sorular yanıtlıyormuşçasına ya da sayıklamalarına bir şeyler ekleyerek, "Yarım saate kadar. Evet, ama daha önce olmaz," diyordu. Gözlerini faltaşı gibi açtı ve Carini'yi tanıdı; merhabaya benzer bir şeyler geveledi.

"Günaydın küçükhanım," diye yanıtladı doktor yüksek sesle, onun sayıkladıklarına uymaya çalıştığı belliydi. "Ziyaretinize daha önce gelmek istiyordum ama olmadı." Carini evlerine hepi topu bir kez gelmişti, Emilio kardeşinin onu tanımasına sevindi. O kısa süre içinde biraz iyileşmiş olmalıydı çünkü öğlen kendisini bile tanımamıştı. Bunu doktora fısıltıyla aktardı.

Carini, tüm dikkatini hastanın nabzına vermişti. Sonra göğsünü açtı, birkaç yere kulağını dayadı. Amalia gözlerini tavana dikmiş susuyordu. Sonra Doktor, Bayan Elena'nın yardımıyla hastayı doğrulttu, sırtını da dinlemeye hazırlandı. Amalia bir an direndi ama kendisinden istenileni anlayınca, kendi kendine dik durmaya bile çabaladı.

Hasta şimdi pencereye, hızla kararmaktaki güne bakıyordu. Kapı açıktı, eşikte duran Balli'yi gördü. Hiç şaşırmadan, "Bay Stefano," dedi, kımıldamamıştı çünkü kendisinden istenileni anlamıştı. Emilio kız kardeşinin olay çıkarmasından korkarak, eliyle Balli'ye çekilmesini işaret etti ve onun o hareketi bir yandan da ikisinin karşılaşmasının önemini vurguladı.

Ama Balli artık geri gidemezdi, ilerledi, kız başını sallayarak onu cesaretlendiriyor, çağırıyordu. "Ne kadar oldu?" diye mırıldandı. Amalia kuşkusuz, uzun süredir görüşmediklerini anlatmak istemişti.

Yeniden uzanmasına izin verdiklerinde, gözlerini Balli'ye dikti, ateşler içinde bile onun için, o anda, odadaki en önemli kişi oydu. Kımıldamaya zorlayarak yordukları için soluması büsbütün güçleşmişti, hafif bir öksürük nöbetiyle yüzü acıyla kasıldı ama gözlerini Balli'den ayırmadı. Sonra uyumak ister gibi gözlerini yumdu. "Böyle her şey yolunda," dedi yüksek sesle, bir an yatıştı. Üç erkek odadan çıktılar, bitişik odaya geçtiler. Emilio sabırsızca sordu: "Evet doktor?"

Carini müşterilerle konuşmaya pek alışkın değildi, fikrini, lafı hiç dolaştırmadan açıkladı; kız zatürreeydi. Hastanın durumu çok ağırdı. Emilio, "Hiç umut yok mu?" diye sordu, cevabı endişeyle beklerken.

Carini ona acıyarak baktı. "Tanrı'dan umut kesilmez," dedi. Hatta bu tür olayların ardından sağlığına tümüyle kavuşan hastalar bile görmüştü; en deneyimli doktoru şaşırtacak durumlar dahi olabilirmiş.

Emilio duydukları karşısında duygulandı. O şaşırtıcı durum kız kardeşinin durumunda da yinelenebilir miydi? Ona ömür boyu mutluluk vermeye yeterdi işte bu. Hep dilediği beklenmedik sevinç, Tanrı'nın

cömert bağışı bu değil miydi? Bir an için büyük bir umuda kapıldı, o kadar ki eğer Amalia'nm kalkıp yürüdüğünü görse, aklı başında konuştuğunu işitse daha çok umutlanamazdı.

Ama Carini'nin daha diyecekleri vardı. Hastalığın hemen o gün ortaya çıkmış olabileceğini kabul etmiyordu. Bir, hatta iki gün önce kendini şiddetle duyurmuş olmalıydı.

Emilio bir kez daha, kendinden o kadar uzaklarda kalan o geçmişin suçunu üstünden atmaya çabaladı. "Olabilir," dedi. "Ama bana pek tuhaf geliyor. Eğer dün ortaya çıkmış olsa, ne kadar hafif seyretmiş olmalı ki hiç fark etmedim." Sonra, Balli'nin sitem dolu bir bakışından alınarak, "Bana böylesi mümkün gözükmüyor," dedi.

Balli doktora, herkesin onda duymaya alıştığı ifade şekliyle, "Bak, tıptan mıptan anlamayız biz. Bu ateş, hastalık geçene kadar böyle sürüp gidecek mi? Hiç ara vermez mi?" diye sordu.

Carini, hastalığın seyri üzerine bir şey söyleyemeyeceğini bildirdi. "Tanımadığım bir hasta ile karşı karşıyayım, hastalığın ancak bu anını gördüm. Nöbet gelecek mi? Gelirse ne zaman gelecek? Yarın mı, bu akşam mı, üç dört gün sonra mı, onu ben bilemem."

Emilio bütün bu duyduklarından en iyimser umutları besleme hakkını çıkardı kendine ve Balli'yi, doktoru kendi başına sorgulamaya bıraktı. O yanında, iyileşmiş, aklı başına gelmiş, ağabeyinin sevgisini yeniden hissedebilecek duruma gelmiş bir Amalia düşlüyordu.

Carini'nin, Amalia'da gözlemlediği en olumsuz belirti ne ateşti ne de öksürük; o ürkek sayıklaması,

aralıksız konuşmasıydı. Alçak sesle, "Yüksek ateşe dayanıklı bir bedene benzemiyor," diye ekledi. Yazmak için kâğıt kalem istedi ama reçeteyi yazmadan önce dedi ki: "Susuzluğu gidermek için sodalı şarap verelim. İki üç saatte bir kocaman bir bardak içebilir. Zaten," derken duraksadı ve "küçükhanım şaraba alışkın olmalı," deyiverdi. Kaleminin birkaç keskin darbesiyle reçeteyi yazdı.

Emilio itiraz etti. "Amalia şaraba alışkın değildir. Tam tersine hiç sevmez, hiç alıştıramadım."

Doktor şaşırmış göründü, Emilio'nun doğru söylediğine inanmazmış gibi baktı. Balli de Emilio'ya sorgular gözlerini dikti. Doktorun, Amalia'nın hastalığının belirtilerinden, bir alkolikle karşı karşıya bulunduğu sonucunu çıkardığını anlamıştı bile, ayrıca Emilio'nun, utanılacak bir şeyle karşılaştığında yalanlar söyleyebildiği de aklındaydı. Onu, doktorun bilmesi gereken gerçeği söylemeye zorlamak istiyordu.

Emilio o bakışın anlamını sezerek, "Böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsin? Amalia içermiş öyle mi! Bol bol su bile içmez o. Bir bardak suyu bir saatte bitirir," dedi. "Bu söylediğinize eminseniz, ne güzel," dedi doktor, "Çünkü ancak alkolden yıpranmamış bir beden yüksek ateşe dayanabilir."

Reçetesine biraz düşünerek baktı, ama sonra değiştirmeden bıraktı, Emilio da kendisine inanmadıklarını anladı. "Eczaneden size bir şurup verecekler, hastaya saat başı bir kaşık içirin. Şimdi bir de onunla ilgilenen hanımla görüşmek isterim."

Emilio ile Balli doktorun peşi sıra gidip onu Bayan Elena ile tanıştırdılar. Carini, hastayı göğsüne buz kompresi koymaya razı etmeye çalışmalarını, bunun

pek yararlı bir tedavi olabileceğini söyledi.

Elena, üç erkeği şaşırtacak kadar canla başla, "Hallederiz, hiç merak etmeyin!" dedi.

Hastayla böylesine ilgilenen birini gördüğüne memnun olan doktor gülümseyerek, "Aman yavaş," dedi. "Sakın zorlamayın, soğuğa karşı şiddetli bir tepki gösterecek olursa vazgeçmeniz daha yerinde olur."

Carini, ertesi gün aynı saatte geleceğini söyleyerek gitti. Emilio, bir kez daha, yalvaran bir sesle, "Doktor Bey, ne diyorsunuz?" diye sordu. Doktor cevap vermek yerine onu avutacak birkaç söz etti, diyeceğini ertesi güne erteliyormuş. Balli, hemen dönerim deyip Carini ile birlikte çıktı; doktorla baş başa kalmak Emilio'ya söylediklerinde içten olup olmadığını anlamak istiyordu.

Emilio var gücüyle umuduna sarılıyordu. Doktor, Amalia'yı ayyaş sanıp aldanmıştı, demek ki tanısı yanlış olabilirdi. Hayal gücünün sınırını zorlayarak, Amalia'nın sağlığının halen kendi elinde olduğunu bile aklından geçirdi. Hastalandıysa bunun ilk nedeni kendisinin onu koruma görevini göz ardı etmesindendi; şimdiyse yanında, onu mutlu ve rahat ettirmeye hazırdı, doktor bunu bilmiyordu ki. Mutlu etmek, rahat ettirmek istermiş gibi Amalia'nm başucuna gitti ama orada hemen çaresiz kaldığını hissetti. Kızı alnından öptü, zavallı ciğerlerine birazcık hava gönderebilmek için solumaya çabalayışını seyretti uzun uzun.

Balli geri döndüğünde, Amalia'nın yatağından en uzak köşeye oturdu. Doktor ona da Emilio'ya dediklerinden pek fazla şey söyleyememişti. Bayan Elena bir dakikalığına kendi dairesine çıkmak için izin istedi, yapacak bir işi varmış, eczaneye kendi hizmetçi-

sini gönderecekmiş. Çıktığında Balli arkasından hayranlıkla baktı. Para vermeleri gerekmiyordu, çünkü Brentani'ler, eski bir alışkanlıkla eczanede açık hesap tutturuyorlardı.

Balli, "Böylesi katıksız bir iyilik, beni en yüce dehadan daha fazla duygulandırıyor," diye mırıldandı. Emilio, Elena'nın kalktığı yere oturdu. Hastanın ağzından uzun süredir anlaşılır bir söz çıkmıyordu; sözcükleri söyleme alıştırması yapar gibi, belirsiz birtakım şeyler geveliyordu ağzında. Emilio başını eline dayadı, o hiç değişmeyen, baş döndürücü, zahmetli soluğu dinledi. Sabahtan beri işitiyordu onu, sanki kulağının bir parçası olmuş, bir daha yakasını bırakmayacak gibiydi. Bir akşam, soğuğa aldırmadan, sırtında gecelik entarisiyle yanı başında acı çektiğini fark ettiği kız kardeşine yakınlık göstermek için yatağından kalktığını hatırladı; ertesi gün ona tiyatroya gitmeyi önermişti. Amalia'nın sesindeki minneti sezerek ne kadar da avunmuştu. Sonra o sözü unutmuş, böyle bir şeyi tekrar anmamıştı. Eğer hayatındaki tek görevi sadece, kendisine emanet edilmiş bir canı korumak olsa, Angiolina'yı görme ihtiyacı hissetmezdi hiç. Şimdi, belki de çok gecikmiş olarak, o aşktan kurtulmuştu. Loş bir köşede, sessizce, yüreği dağlanarak ağladı.

Hasta kısık sesle, "Stefano!" diye seslendi. Emilio yerinden sıçradı, odanın, pencereden süzülen ışığın ulaşamadığı tarafındaki Balli'ye baktı. Stefano duymamış olmalıydı çünkü yerinden kımıldamamıştı.

"Sen istiyorsan ben de isterim," dedi Amalia. Balli'nin birde bire bırakıp gitmesiyle bastırdığı eski düşleri yeniden beliriyordu. Şimdi hasta gözlerini açmış, duvara bakıyor, "Ben razıyım," diyordu, "Sen

karar ver ama çabuk." Bir öksürük nöbeti geldi, yüzü acıyla kasıldı ama hemen ardından, "Ah ne güzel gün! Ne kadar bekledim bu günü," deyip gözlerini yeniden yumdu. Emilio, Balli'yi o odadan uzaklaştırması gerektiğini düşündü ama bunu yapacak cesareti kendinde bulamadı. Balli ile Amalia'nın arasına bir kez girmekle zaten çok yanlış yapmıştı. Hastanın mırıldanmaları bir süre yine anlaşılmaz oldu ama tam Emilio'nun yüreğine biraz su serpilmişken açık seçik, "Ah, Stefano, ben çok hastayım," dedi. Balli yerinden kalkıp yatağın yanına geldi ve "Beni mi çağırdı?" diye sordu.

Emilio, ne diyeceğini kestiremeden, "Duymadım," dedi.

Hasta, Balli'ye dönerek, "Anlayamıyorum doktor," dedi, "Uslu uslu yatıyorum, kendime bakıyorum ama hiç iyileşmiyorum." Hem çağrılıp hem de tanınmamış olmasına hayret eden Balli, doktormuş gibi konuştu; öyle sakince yatmasını tembihleyip, çok geçmeden iyileşeceğini söyledi. Kız, "Nereden çıktı başıma bütün bunlar, bu... bu..." diye söyleniyordu. Göğsüne dokundu, "İşte bu..." Soluma güçlüğü yalnızca konuşmasına ara verdiğinde duyuluyordu, ama kesiklikler soluksuz kaldığından değil duraksadığındandı.

"Bu hastalık," dedi Balli, kızın arayıp durduğu sözcüğü bularak.

Kız minnetle, "Bu hastalık," diye yineledi. Ama az sonra söylemek istediğini tam anlatamadığı kuşkusuyla kesik kesik, "Nereden çıktı bu... bugün! Bununla... şeyle... böyle bir günde, ne yapacağız biz şimdi?" dedi.

Kızın derdini yalnız Emilio anladı. Amalia düğün gününün hayalini kuruyordu.

Ama Amalia daha fazlasını açığa vurmadı. Hastalanmak istemediğini, kimsenin de istemeyeceğini yineledi. Üstelik tam şimdi... tam da şimdi! Bereket ki o kelimeyi daha açık seçik vurgulamadı da Balli neden bahsettiğini anlayamadı. Yastığına başını koyduğu, önüne baktığı ya da gözlerini yumduğu zaman, alışkanlıkla, düşlerinin kahramanına yöneliyordu; sonra, gözlerini yeniden açtığında o kahramanın kanlı canlı, yatağının başucunda olduğunu fark etmiyordu. Hayalini tek anlayabilen Emilio idi çünkü olayların gerçekte nasıl geliştiğini ve yüksek ateşten önceki tüm düşleri biliyordu. O yatağın yanında kendini, her zamankinden daha işe yaramaz hissetti. Kız kardeşi sayıklarken ona ait değildi; aklı başındayken ise hiç değildi.

Bayan Elena, yanında ıslak elbezleri ve çevreyi ıslatmalarını engelleyecek şeylerle geri döndü. Amalia'nın göğsünü açtı, kendini kızın önüne siper ederek kızı erkeklerin bakışlarından korudu. O ani soğuk hissiyle Amalia hafif bir çığlık kopardı. Bayan Elena üzerine eğilerek, "Ama iyi gelecek," dedi.

Amalia anladı ama kuşkuyla, soluk soluğa, "İyi mi gelecek?" diye sordu. Yine de o acı histen kurtulmaya çabalayarak, "Bugün olmaz ama bugün olmaz!" diyordu.

Sonunda ucundan tutacak bir şey bulmuş olan Emilio, "Yalvarırım kardeşim!" diye atıldı, "şu bezlere birazcık dayan. İyileşeceksin."

Amalia'nın soluması büsbütün güçleşir gibi oldu; gözleri yeniden yaşlarla doldu. "Karanlık," diyordu,

"zifiri karanlık." Ortalık gerçekten kararmıştı ama Bayan Elena koşup bir mum yaktığında hasta farkına bile varmadı, karanlıktan yakınmayı sürdürdü. O sözlerle kendini boğan başka bir duyguyu anlatmaya çabalıyordu herhalde.

Bayan Elena, mum ışığında Amalia'nın yüzünün terden sırılsıklam olduğunu, geceliğinin de omuzlarına kadar tere battığını gördü. Sevinçle, "Bu iyiye işaret!" diye bağırdı. Ama bu arada ateşi içinde dünyanın en uysal insanı Amalia, göğsündeki ağrıdan kurtulmak ve kulağında çınlayan emre karşı gelmemek için bezleri sırtına kaydırdı. Ama sırtında da büyük bir rahatsızlık hissetti, o zaman, o halinden beklenmedik bir beceriyle, bezleri yastığının altına sokuşturdu, onlara, kendisini rahatsız etmeyecekleri bir yer bulduğuna memnundu. Ardından, muhtaç olduğunu fark ettiği hasta bakıcılarının yüzlerini, tedirgin gözlerle inceledi. Bayan Elena bezleri yataktan alınca hasta, hayret dolu anlaşılmaz bir ses çıkardı. Gece boyunca en bilinçli gözüktüğü an bu oldu, onda da söz anlayan uysal bir hayvandan daha ileri bir zekâ belirtisi göstermedi.

Balli, Michele'yi gönderip birkaç şişe kırmızı şarap getirtmişti. Bir rastlantı sonucu ilk el attıkları şişe köpüklü şarap çıktı; tıpası büyük gürültüyle patlayıp fırladı, tavana çarptıktan sonra Amalia'nın yatağının üzerine düştü. Ötekiler ürkerek tıpanın mermi gibi uçuşunu izlerken Amalia, bunun farkına bile varmadı.

Hasta, Bayan Elena'nın sunduğu şarabı içti ama tiksindiği belliydi. Kız kardeşinin o ifadesi, Emilio'nun yüreğini ferahlattı.

Balli, Bayan Elena'ya da bir kadeh şarap ikram

etti ve Bayan Elena bu ikramı, hep birlikte içmeleri koşuluyla kabul etti. Balli, ilk olarak Amalia'nın sağlığına içti.

Ne var ki kızcağız sağlıklı anılmaktan çok uzaktaydı. Az sonra önüne bakarak, "Ah, kimi görüyorum!" dedi, anlaşılır şekilde, "Yanında da Vittoria var! Ama olamaz, bana söylerdi," diye ekledi. Bu Vittoria her kimse, bu onu ikinci kez anışıydı ama bu sefer Emilio hastanın, "kimin yanını" kastettiğini anlayarak, kimden bahsettiğini sezmişti. Amalia şimdi de kıskançlık düşlerine dalmıştı. Sayıklamayı sürdürdü ama artık söyledikleri pek seçilmiyordu. Belki de hayali çoktan yitmişti ama Emilio, o kesik seslerde halen kıskançlığın acısını arıyordu.

Bayan Elena, yine yatağın başucunda her zamanki yerine oturmuştu. Emilio, pervaza dayanmış sokağa bakan Balli'nin yanına gitti. Birkaç saattir yaklaştığını hissettiren fırtına şiddetini arttırmaktaydı. Henüz bir tek yağmur damlası bile düşmemişti, günbatımının bulanık havada sararan son yansımaları sokağın parke taşlarına ve evlere, yangına benzer parıltılar veriyordu. Balli, gözlerini kısmış o garip renge bakıyor, o rengin tadına varıyordu.

Emilio, bir kez daha Amalia'ya tutunmak, kız kardeşinin sayıklarken bile onu kendisinden uzaklaştırmasına karşın, onu korumak, savunmak istedi. Balli'ye, "Gördün mü şarabı nasıl tiksinerek içtiğini?" diye sordu. İçmeye alışkın birine benziyor muydu hiç? Balli arkadaşına hak verdi ama Carini'yi de savunmak isteyerek, her zamanki saf anlatımıyla, "Kimbilir," dedi, "belki de hastalık damak zevkini değiştirmiştir."

Emilio'nun, öfkesinden boğazına bir yumru takıl-

dı. "Demek sen halen o alımağın söylediklerine inanıyorsun!" Onu çok üzdüğünü fark eden Balli özür dileyerek, "Benim bir şeye inandığım falan yok ama Carini öyle güvenle konuştu ki içime bir kuşku düşürdü," dedi.

Emilio yeniden ağladı. Dedi ki umutsuzluğu Amalia'nm hastalanması ya da ölmesinden değilmiş, onun öyle kimsecikler tanımadan, ezik yaşamış olmasındanmış. Şimdi de o zalim felek onun o uysal, o tatlı, o erdem timsali yüzünü, içki düşkünlerine yaraşır bir can çekişmeyle bozuyormuş. Balli arkadaşını yatıştırmaya çalıştı; aslında Amalia'nın kötü bir alışkanlığı olduğunu o da sanmazmış. Hem sonra o zavallı kızı kötülemek istememiş. Yataktan yana büyük bir acımayla baktı. "Hem Carini'nin varsayımı doğru olsa bile bu yüzden kız kardeşini suçlamazdım ki."

Pencerenin önünde, uzun süre konuşmadan durdular. Hızla ilerleyen gece sokaktaki kızıllığı siliyordu. Yalnızca bulutların üst üste yığıldığı gökyüzü berrak ve sarı kalıyordu.

Emilio, belki Angiolina da buluşmaya gitmeyecektir diye düşündü. Sonra aniden, sabah verdiği kararı unutarak dedi ki "Ben şimdi Angiolina ile son buluşmama gideceğim." Sahi, neden olmasın? Ölü ya da diri, Amalia onu sevgilisinden sonsuza dek ayıracaktı ama neden gidip Angiolina'ya onunla her türlü ilişkisini koparıp attığını söyleyen kendisi olmasın? Bu son kararıyla yüreği sevinçle doldu. Bu odadaki varlığının kimseye yararı yoktu, oysa Angiolina'ya gitmekle, Amalia'ya hemen iyileşmesi için bir kurban sunmuş oluyordu. Sözlerinden şaşkına dönen Balli onu caydırmaya çalıştıysa da Emilio, buluşmaya, için-

de bulunduğu o ruh halini fırsat bilip Angiolina'dan yakasını sonsuza dek kurtarmak için gittiğini söyledi.

Stefano ona inanmadı; bunları söyleyenin her zamanki o zayıf Emilio olduğu sanıyordu, aynı gün Angiolina'yı stüdyodan kovmak zorunda kaldığını anlatmakla ona güç vereceğini sandı. Bunu öyle sözlerle anlattı ki sebebine dair hiçbir kuşku bırakmadı.

Emilio sarardı. Ah, ilişkisi daha bitmemişti demek. Oracıkta, kız kardeşinin yatağının başucunda yeniden doğuyordu. Angiolina onu bir kez daha, duyulmadık biçimde aldatmıştı. Amalia'nm çektiği soluma güçlüğünün bir benzerine tutulur gibi oldu; tam da, tüm görevlerini onun yüzünden göz ardı ettiğini hissettiği anda, Angiolina onu başkasıyla aldatıyordu. Başka seferler kapıldığı öfkelerle, şimdi soluğunu kesen öfke arasındaki tek fark, şimdi o kadından öcünü almanın tek yolunun, onu yüzüstü bırakmak olduğunu düşünmesiydi. Darmadağın olmuş zihninde artık öç alma düşüncesine yer yoktu. Olaylar, Balli ona hiçbir şey söylememiş olsa nasıl gelişecektiyse, yine tıpkı öyle gelişecekti. Acı dolu şaşkınlığını Balli'den gizleyemedi. Yatıştırmayı bile denemediği bir heyecanla, "Ne olur," dedi, "olup bitenin hepsini anlat."

Balli itiraz etti. "Ömrüm boyunca bir kez iffetli davranmış olmamın utancı bir yana, ilişkimin tüm ayrıntılarını tarihe geçirmek istemiyorum. Ama böyle bir günde aklın halen o kadındaysa, dostum, sen artık iflah olmazsın."

Emilio kendini savundu. Angiolina'yı terk etmeye daha sabahtan karar verdiğini ve bu nedenle, Balli'nin anlattıklarına üzülüyorsa şayet bunun tek nedeninin, hayatının öylesi önemli bir bölümünü bu

seviyede bir kadın uğruna harcamış olması olduğunu söyledi. Stefano onun, bu buluşmaya, Angiolina ile bir olay çıkarmak niyetiyle gittiğine inanmıyordu herhalde. Hafifçe gülümsedi. Ah, gerçeğin ne kadar uzağındaydı! Oysa Balli'nin sözlerinden öyle az etkilenmişti ki ilişkiyi bitirme kararının eskiye oranla daha az mı, çok mu olduğuna emin değildi. "Bunlar bana heyecan veriyorsa, zihnimde geçmişi canlandırdıkları içindir."

Yalandı söyledikleri. Onun duygularını yoğunluğuyla coşturan, bugün yaşadıkları idi. Amalia'nın başucunda geçirdiği bitmek bilmez, yararsız saatlerin üzüntüsüne ne olmuştu? O andaki öfkesi, tatsız bir duygu sayılmazdı. Angiolina'ya, onu bir daha görmek istemediğini söyleyeceği âna daha çabuk ulaşmak için koşar adım gitmek isterdi. Ama önce Balli'nin onayını alma ihtiyacı hissediyordu. Bu da güç olmadı çünkü Stefano, o gün kendisine öylesine acıyordu ki hiçbir isteğine hayır diyecek cesareti yoktu.

Emilio, kısa bir tereddütten sonra Balli'den orada kalıp, Bayan Elena'ya eşlik etmesini rica etti. Zaten kendisinin de çok kalmaya niyeti yoktu. Böylece bir kez daha Angiolina, Stefano'yu Amalia'ya yaklaştırmış oluyordu.

Balli, Emilio'ya kavga çıkaracak kadar alçalmamasını öğütledi. Brentani, böyle şeyleri aşmış birinin edasıyla gülümsedi. Balli, bunu kendisinden istemese bile, Angiolina'ya o anda öğrendiği son ihanetinden söz etmeyeceğini söyledi. Bu niyetinde samimiydi. Angiolina ile yapacağı son konuşmada kendisini, yumuşak başlı, sevecen biri gibi düşlüyordu. Böyle olması gerekir diye düşünüyordu. Ona Amalia'nın ölmekte olduğunu söyleyecek, hiç sitem etmeden on-

dan vazgeçecekti. Onu sevmiyordu artık ama bu dünyada başka bir şeyi sevdiği de yoktu. Şapkası elinde, Amalia'nın yatağına yaklaştı. Hasta ona uzun uzun bakarak, "Yemeğe mi geldin?" diye sordu. Sonra arkasından bakarak yeniden, "Yemeğe mi geldiniz?" diye sordu. Aslında aradığı hep Balli'ydi.

Emilio, Bayan Elena'yı selamladı. Son kez duraksadı. Kader, Amalia'nm felaketiyle Angiolina'ya karşı sevdasını yan yana getirmişti hep; şimdi kız kardeşi, kendisi son kez sevgilisiyle birlikteyken ölmemeliydi. Yatağa geri döndü ve orada, korkularının ete kemiğe bürünmüş simgesini gördü. Bir yanma devrilmiş, başını yastığın ve yatağın dışında tutuyordu. Üzerinde birkaç tel ıslak, karmakarışık saç kalmış o biçare baş, yaslanacak bir yer arıyordu boş yere. Can çekişmesinin pek yakın olduğu belliydi; yine de Emilio onu bırakıp çıktı.

Balli'nin son öğütlerine gülüp geçmişti. Gecenin ayazıyla sarsıldı, ruhunun derinliklerine dek titredi. O mu Angiolina'ya şiddet uygulayacaktı! Amalia'nın ölümüne o mu sebep olmuştu ki? Bu suç ona yüklenmezdi. Kötülük kendiliğinden geliyor, sebep aramıyordu. Aklı başında birisi şiddete başvurmazdı çünkü hayatta nefrete yer yoktu. İçine kapanıp kendini dinleme alışkanlığıyla yüreğine, mevcut ruh halinin kendi kendini bağışlamak, özürlü göstermek ihtiyacından mı kaynaklandığı kuşkusu düştü. Buna pek komik bir şeymiş gibi güldü. Kendisi ve kız kardeşi, hayatı bunca ciddiye alarak, ne büyük suç işlemişlerdi! Kıyıda, saatine bakıp durdu. Hava burada şehirdekinden de kötü görünüyordu. Rüzgârın ıslığına denizin heybetli gümbürtüsü ekleniyor, birçok başka sesin birleşimiyle

muazzam bir çığlık kopuyordu. Gece zifiri karanlıktı; denizde yalnız, yer yer, kıyıya varmadan patlayan birkaç bembeyaz dalga seçiliyordu. Kıyıdaki gemilerde alarm durumu vardı, yukarılarda dört bir yana devrilerek dans eden seren direklerinin tepesinde, gecenin ve tehlikenin ortasında didinen gemiciler.

Emilio, yüreğindeki acıyla o kargaşayı özdeşleştirdi. Böylelikle daha büyük bir iç huzura erişiyordu. Edebi alışkanlığıyla, o görüntü ile kendi hayatını kıyasladı. Orada, o fırtınanın içinde de, her yeni dalga kendi yarattığı hareketi ötekine aktararak durağanlığa son veriyor, birbirleri üzerinde yükselmeye çalışıyor, bu devinim sonunda yatay bir harekete dönüşüyordu ve Emilio tüm bu silsilenin içinde, kaderin değişmezliğini görüyordu. Onca olan bitenin, bir suçlusu yoktu.

Yanında, uzun çizmeleriyle yere sağlam basan bir denizci, denize doğru bir ad haykırdı. Az sonra ona bir başka haykırış karşılık verdi; adam bunun üzerine yakındaki babaya doğru atıldı, oraya sarılı bulunan palamarı çözdü, gevşetip bir daha bağladı. Yelkenlilerin en büyüklerinden birisi, usulca, belirsiz bir hareketle kıyıdan uzaklaştı, Emilio onu, karaya vurmasın diye yakındaki bir dubaya bağladıklarını gördü.

İriyarı denizci şimdi başka bir havaya bürünmüştü; babaya yaslanmış, piposunu yakmış, o kıyametin ortasında dinlenmenin keyfini çıkarıyordu.

Emilio bahtsızlığının, kaderinin değişmemesinden kaynaklandığını düşündü. Ömründe bir kez dahi, bir halatı zamanında çözüp bağlamak zorunda kalsaydı, eğer ufacık da olsa, bir yelkenlinin kaderi onun ellerine bırakılsaydı, sesiyle rüzgârın ve denizin uğultusunu bastırmasını isteselerdi; şimdi bu kadar zayıf,

böylesine mutsuz olmazdı.

Buluşmaya gitti. Kalbinin sancısı, çok geçmeden nüksedecekti; ama şimdi, Amalia'nın içinde bulunduğu duruma karşın, âşık olan kendisiydi. Doğası ne gerektiriyorsa onu yapacaktı. O sakin boyun eğme ve bağışlama duygusunun tadını çıkarıyordu. İçinde bulunduğu ruh halini Angiolina'ya anlatabilmek için hiçbir cümle tasarlamadı; aksine bu son konuşmalarından hiçbir şey anlamamalıydı o ama kendisi, sanki orada daha akıllı bir başkası varmış da ikisini birden yargılıyormuş gibi davranacaktı.

Hava, soğuk ve şiddetli rüzgâra çevirmişti; hiçbir şey karşı koyamıyordu o rüzgâra.

Angiolina, Sant'Andrea bulvarından çıkageldi. Onu görür görmez büyük bir öfke ile –Emilio'nun ruh halini yansıtan acı dolu bir sesle– bağırdı: "Yarım saattir buradayım. Az kalsın gidiyordum."

Emilio onu bir sokak lambasının altına çekti ve buluşma için saptadıkları saati gösterdi.

Kız çok da aldırmadan, "Öyleyse ben yanılmışım," dedi. Emilio, bunun son buluşmaları olacağını söylemenin yolunu ararken Angiolina, "Bu akşam bırak da gideyim, yarın görüşelim; hava çok soğuk, hem sonra..." dedi.

Emilio her zamanki gibi kendisini dinlemeyi bırakıp ona baktı, tepeden tırnağa süzdü; gitmek istemesinin nedeninin havanın soğukluğu olmadığını hemen anladı. Ayrıca Angiolina'nın her zamankinden daha özenli giyinmiş olduğunu fark ederek şaşırdı. Hiç görmediği pek zarif, kahverengi bir elbise giyinmişti, önemli bir yere gitmek üzere hazırlanmışa benziyordu; şapkası da yeni gibiydi, oldukça şık ayakkabıları

ise o havada Sant'Andrea'da yürümeye hiç uygun sayılmazdı. Emilio, kızın gözlerinin içine bakarak, "Ya sonra?" diye sordu.

Angiolina, duruma pek de uymayan, kararlı bir edayla, Emilio'nun bakışlarını giderek sertleştirdiğini fark etmeden, "Dinle bak, Volpini'den gelişini bildiren bir telgraf aldım. Benden ne istiyor, bilmem; ama bu saatte mutlaka bizim eve varmıştır," dedi.

Söyledikleri yalandı, bunun kuşku götürür yanı yoktu. Daha sabahleyin kendisinin o zehir zemberek mektubu yazdığı Volpini, birdenbire, daha mektubu almadan, başını önüne eğmiş, özür dilemeye koşuyordu öyle mi? Emilio allak bullaktı, üzüntüyle güldü. "Demek öyle! Dün sana o mektubu yazan adam bugün gelip sözünü geri alıyor, hem de geleceğini telgrafla bildiriyor. Pek önemli bir iş! Büyük iş gerçekten! Telgrafsız olacak gibi değil! Peki ya sen yanılıyorsan, ya Volpini değil de bir başkası ise?"

Angiolina güvenle gülümsedi. "Ya, demek Sorniani sana evvelsi gece geç saatte sokakta yanımda biriyle gördüğünü yetiştirdi? Deluigi'lerden çıkmıştım, gecenin köründe bir başıma dolaşmaya ürküyordum, yanımda yürümesine şükrettim." Emilio'nun onu dinlediği yoktu ama özür diye ileri sürdüğü şeyin son cümlesini duydu, tuhaflığından ötürü ilgisini çekti: "Tanrı'ya şükretmiş onun için." Kız sözünü sürdürüyordu. "Yazık ki mektubu da evde bırakmışım. Ama inanmazsan inanma. Bütün buluşmalarımıza zamanında gelmiyor muyum? Neden bugün gelmemek için bahane uydurayım?"

Emilio öfkeyle güldü: "Bunu anlamakta ne var ki! Bugün başka biriyle buluşacaksın herhalde ama çabuk

defol git! Bekleyen her kimse, geç kalma sakın."

"İyi ya, böyle düşünüyorsan gideyim bari." Kararlı konuşmuştu ama yerinden de kıpırdamadı.

Yine de duydukları Emilio'nun üzerinde, kız sanki söylediğini yapmış gibi etkili oldu. Angiolina onu bırakıp gitmek istiyordu! "Dur bir dakika. Önce şunu bir açıklığa kavuşturalım." Tepeden tırnağa ruhunu kaplayan müthiş öfkeyle bile, bir anlığına, az önceki boyun eğmiş, sakin haline geri dönmenin yolunu aradı. Ama asıl yapması gereken kızı yere yıkıp ezmek, çiğnemek değil miydi? Gitmesini engellemek için kollarından yakaladı, arkasındaki sokak lambasına yaslandı, allak bullak yüzünü Angiolina'nın pespembe, umarsız yüzüne yaklaştırıp, "Bu son görüşmemiz!" diye haykırdı.

O an tek kaygısı canını yakan o ellerden kurtulmak olan Angiolina, "İyi, aman ne iyi," dedi.

"Neden, biliyor musun? Çünkü sen bir..." Bir an duraksadı, ardından o öfkeli durumda bile aşırı kaçan o sözcüğü, zafer kazanmış edasıyla haykırdı, kendi kuşkusuna karşı kazandığı bir zafer.

Angiolina öfke ve korkuyla, "Bırak beni," diye söylendi, "Bırak yoksa şimdi imdat diye bağırırım."

"Sen bir..." diye yineledi Emilio - kızın aklı başından gitmişti, artık dövmese de olurdu. "Ne yani, bunca zamandır kiminle birlikte olduğumun farkında değil miydim sanıyorsun? Seni evinin merdivenlerinde o rengârenk kaba saba şalla, kollarında halen yatağın sıcaklığıyla bulduğumda," –o akşamı tüm ayrıntılarıyla hatırlıyordu– "şimdi söylediğim sözü düşünmüştüm. O zaman söylemek istemiştim, aslında ben de seninle bütün öteki erkekler gibi gönül eğlendirdim, Leonar-

di gibi, Giustini gibi, Sorniani gibi ve... ve Balli gibi!"

"Balli, ha!" diye güldü kız, rüzgârı ve Emilio'nun sesini bastırmak için bağırıyordu. "Balli'ninki boş laf, boşuna övünüyor."

"Çünkü kendisi istememiş, o ahmak, bana saygısından ötürü, sanki senin bir erkekle eksik yatman benim umurumdaymış gibi, seni... seni!" Ve üçüncü kez o sözü ağzından çıkardı. Kız, onun elinden kurtulmak için gücünü son raddesine kadar kullandı ama Emilio, onu tutmak için harcadığı çabayla içindeki zehri döktüğü için, parmaklarını onun yumuşacık kollarına zevkle batırıyordu.

Biliyordu ki onu koyuverdiği an gidecek ve her şey bitecekti, üstelik düşlediğinden çok değişik bir biçimde. "Ve ben seni sevdim," dedi, belki de sözlerini yumuşatmaya çalışıyordu ve hemen, "Fakat ne olduğunu her zaman biliyordum. Ne olduğunu biliyor musun sen?" diye ekledi. İşte sonunda tadını çıkaracağı bir şey bulmuştu ve onu, ne olduğunu kendi ağzıyla açıklamaya zorlamalıydı. "Söyle bakalım! Nesin sen?"

Kız tükenmiş görünüyordu, korkmuştu; beti benzi atmış, merhamet dilercesine bakıyordu. Hiç direnmeden sarsılıyordu, Emilio'ya sanki yere yığılıverecekmiş gibi geldi. Ellerini gevşetti, tuttu onu. Angiolina ise birdenbire kollarından sıyrıldı, çılgınca koşmaya başladı. Demek son bir kez daha numaraya başvurmuştu! Emilio ardından yetişemezdi; eğildi, yerden bir taş aradı, bulamayınca kızın ardından bir avuç çakıl taşı fırlattı. Rüzgâr taşları önüne kattı, bazıları Angiolina'ya değmiş olmalı ki kız korkudan çığlığı attı, ötekiler ağaçların kuru dallarına çarptı, kendilerini fırlattıran öfkeye kıyasla çok cılız tıkırtılar

çıkardılar.

Şimdi ne yapacaktı? Dilediği son zevkten de yoksun kalmıştı. Böylesine boyun eğdiği halde, çevresindeki her şey kaba saba, tatlılıktan uzaktı; kendisi de hayvanlaşmıştı! Heyecandan damarları zonkluyordu; o soğukta tutulup kalmış bacaklarının taşıdığı gövde öfkeden yanıp tutuşuyor ve içindeki sakin taraf canlanmış, onu paylıyordu.

O paylamalara karşılık verir gibi, "Onu bir daha asla görmeyeceğim, asla! Asla!" dedi. Tekrar yürüyebildiğinde, bu söz, adımlarından çıkan seste ve rüzgârın ıssız bulvardaki ıslığında yankılandı. Gelirken geçtiği yerlerden geri döndüğü sırada, o buluşmaya giderken kafasını dolduran düşünceleri hatırladıkça kendi kendine gülümsedi. Gerçek halen ne kadar şaşırtıcıydı!

Hemen eve gitmedi. O ruh haliyle hastabakıcılık edemezdi. Halen karabasanlar içindeydi, o kadar ki sonradan sorsalar eve hangi yollardan döndüğünü söyleyemezdi. Ah! Eğer Angiolina ile son konuşması dilediği gibi geçmiş olsaydı, yüz ifadesini dahi değiştirmeden dosdoğru Amalia'nın başucuna gidebilirdi.

Angiolina ile ilişkisiyle, Amalia ile ilişkisi arasında bir benzerlik daha buldu; her ikisinden de, iki kadının en azından anısını hoş kılacak son sözü söyleyemeden ayrılıyordu. Amalia onu işitmiyordu; Angiolina'ya ise söylemek istediklerini söylemeyi beceremişti.

XIII

Geceyi Amalia'nın yatağının başucunda, bölük pörçük bir uykuyla geçirdi. Hep Angiolina'yı düşünüyor değildi ama kendisiyle çevresi arasında, açık seçik görmesini engelleyen bir tül vardı sanki. Öğleden sonra ara sıra kapıldığı sınırsız umutlar gibi, kendisine gözyaşlarının ferahlığını tattıran şiddetli umutsuzlukları da engelleyen bir bitkinlik duyuyordu.

Evde her şeyi bıraktığı gibi buldu. Sadece Balli köşesinden çıkmış, yatağın ayakucuna, Bayan Elena'nın yanına oturmuştu. Emilio yine ağlayabilmeyi umarak uzun uzun Amalia'yı seyretti. Onun hastalığını içinde hissetmek, onunla birlikte acı çekmek için onu tepeden tırnağa inceledi. Sonra utanarak gözlerini başka yana çevirdi; duygulanmak için birtakım görüntülerin peşine düştüğünü fark etmişti. Yeniden bir şeyler yapma arzusuyla, Balli'ye yardımından ötürü teşekkür ederek, gidebileceğini bildirdi.

Ama Angiolina'yı nasıl terk ettiğini sormayı dahi aklına getirmemiş olan Balli, onu bir kenara çekerek, gitmek istemediğini söyledi. Şaşkın ve üzüntülü bir hali vardı. Bir şeyler daha söyleyecek oldu ama belli ki konu o denli nazikti ki kendini hazır hissetmeden söyleyemedi. Yılların dostluğu nedeniyle Brentani'nin başına gelen her derdi kendi başına gelmiş sayarmış. Sonra kararlı bir sesle, "O zavallıcık benim adımı çok sık sayıklıyor; ben kalıyorum," dedi. Emilio, pek öyle minnet hissetmeden elini sıktı; şimdiden Amalia'nm durumunu umutsuz görüyordu –buna öylesine inanıyordu ki büyük bir sükûnet duydu.

Amalia'nm, birkaç dakikadır sürekli hastalığın-

dan söz ettiğini anlattılar. Acaba ateşin düşmüş olduğunun belirtisi değil miydi bu? Emilio öylece dinledi, aldandıklarına emindi. Gerçekten de, "Hastaysam suç benim mi? Yarın yine gelin doktor bey, iyileşeceğim," diye sayıklıyordu. Acı çekiyora benzemiyordu; yüzü küçülüp el kadar kalmış, çaresizleşmiş, artık tam o bedene uygun bir yüze dönüşmüştü. Emilio onu seyrederken, ölecek, diye düşündü. Onu durulmuş, ölmüş, soluma güçlüğü, sayıklaması sona ermiş halde düşledi. O pek de sevimli sayılmayacak düşüncesinden ötürü üzüldü. Yataktan biraz uzaklaşıp Balli'nin yanına geçti.

Elena yataktan ayrılmadı. Mumun cılız ışığında Emilio, onun ağladığını fark etti. Gözyaşlarını gördüklerini anlayınca, "Oğlumun başucundaymışım gibi geliyor," diye açıkladı kadın.

Amalia, birden çok ama çok iyi olduğunu söyleyip yemek yemek istedi. Hastalığın seyrini izleyenler için, o yatakta zamanın akışı normal değildi. Hasta her an yeni bir ruh hali, yeni sözler ortaya atıyor, kendisiyle birlikte hastabakıcılarını da alışılmış yaşamın akışı içinde günler, aylar sürecek aşamalardan geçiriyordu.

Bayan Elena –doktorun öğüdünü hatırlayarak– ona kahve yapıp getirdi, hasta büyük bir zevkle içti. Sayıklamalar içinde hemen yeniden Balli'ye yöneldi. O sayıklama ancak, dikkatsiz birisi için anlaşılmaz sayılırdı. Düşünceler birbirine karışıyor, biri ötekinin içinde eriyip gidiyordu ama yeniden belirdiğinde, bırakıldığında neyse yine oydu. Amalia kendine Vittoria diye bir rakibe uydurmuştu; onu tatlı sözlerle karşılamış, sonra –Balli'nin anlattığına göre– iki kadın arasında bir tartışma geçmiş, heykeltıraş da böylelikle

hastanın zihnini kaplayan düşüncenin kendisine dair olduğunu öğrenmişti. Şimdi Vittoria geri dönüyordu. Amalia onun yaklaştığını görüyor, dehşetle, "Ben ona hiçbir şey söylemeyeceğim! Susup oturacağım, sanki hiç yokmuş gibi. Ben hiçbir şey istemiyorum ki, rahat bıraksın beni," diyordu. Sonra yüksek sesle Emilio'yu çağırdı. "Sen onun arkadaşısın, söyle ona, o kadın her şeyi uyduruyor. Ben bir şey yapmadım." Balli onu yatıştırabileceği umuduyla, "Bakın, Amalia! Ben işte buradayım ve sizi kötülemek üzere söylenecek hiçbir şeye inanmam," dedi.

Amalia onu duydu ve düşüncelere dalarak, "Sen misin Stefano?" dedi. Onu tanımamıştı. "Bunu ona söyleyin öyleyse!" Bitkin bir halde başını yastığa bıraktı, hepsi deneyimleriyle biliyorlardı ki olay o an için kapanmıştı.

O ara Bayan Elena sandalyesini, iki erkeğin oturduğu masaya yaklaştırdı ve çok bitkin gördüğü Emilio'dan gidip yatmasını rica etti. Emilio, "Olmaz," dedi ve sonra, üçü arasında bir sohbet başladı, böylece birkaç dakika oyalandılar. Balli'nin merakla sorular yönelttiği Bayan Chierici, Emilio ile karşılaştığında kilisedeki ayine gitmekte olduğunu anlattı. Şimdi, sanki sabahtan beri kilisedeymiş gibi hissediyormuş, vicdanen yürekten dua etmiş kadar hafif hissediyormuş. Bunu, başkalarının kuşkularını dert etmeyen, inançlı kişilerin ses tonuyla, hiç tereddütsüz söyledi.

Sonra tuhaf bir öykü anlattı, kendi yaşamöyküsünü; anne babasını genç yaşta kaybettikten sonra, kırkına kadar sevgi nedir bilmeden yaşamış; yapayalnız, aşksız günleri huzur içinde akıp gitmiş. O yaşında dul bir beyle karşılaşmış, adam onunla, ilk evliliğin-

den olan oğluyla kızına analık etsin diye evlenmiş. İki çocuk başlangıçta onu kötü karşılamışlar ama kendisi yüreğinde onlara karşı öylesine sevgi duyuyormuş ki sonunda kendisini sevdireceğinden eminmiş. Oysa aldanıyormuş. Çocuklar onu her zaman için üvey anne saymışlar, ondan hep nefret etmişler. Kocasının ilk eşinin akrabaları varmış, çocuklarla yeni annelerinin arasına giriyor, yalanlar uydurarak ondan nefret etmelerine yol açıyorlarmış, kendi annelerinin ruhunun bu yeni sevgiden ötürü azap çekeceğine inandırmışlar çocukları. "Bense onlara gittikçe daha çok bağlanıyordum, o kadar ki bana onları armağan etmiş olan öz annelerini bile sevdim. Belki de," diye ekledi tarafsız şekilde, "belki de sevdiğim, onların o pembe sevimli yüzlerine pek yaraşan küçümsemeydi o kadar." Küçük kızı, babasının ölümünden biraz sonra, ona kötü davranmakta ısrar eden bir akrabası alıp götürmüş.

Oğlan onunla kalmış ama artık akrabaları nefret aşılamadıkları halde, o körpe zihninden umulmayacak bir inatla, üvey annesinden yine hoşnutsuzmuş; onu küçümser, türlü türlü aksilik, huysuzluk edermiş. Ölümcül bir kızamığa tutulmuş, ateş nöbetinde bile kendisine yaklaşmamış, ta ki bitkin düşüp de ölmeden birkaç saat önce, boynuna sarılıp anneciğim deyinceye, kendisini kurtarsın diye yalvarıncaya kadar. Sonra Bayan Elena kendisine onca acı çektirmiş o çocukcağızı uzun uzun anlattı. Gözü pek, afacan, akıllıymış; anlamadığı tek şey kendisine sunulan sevgiymiş. Şimdi ise Bayan Elena'nın hayatı bomboş evi, kendisini yalnızca bir an için sevmiş birisi için dua ettiği kilise ile daima yapılacak bir şey bulduğu mezarlık arasında geçip gidiyormuş. Evet, işte böyle! Ertesi gün mutlaka

gidip bakacak, doğru dürüst büyümek istemeyen bir fidanı budama işinin nasıl sonuç verdiğini görecekmiş.

Amalia birden, "Vittoria buradaysa ben gidiyorum!" diye bağırdı ve kalkıp oturdu. Emilio korkuyla, daha iyi görebilmek için mumu kaldırdı. Amalia kül gibiydi, yüzü başını yasladığı yastığın rengindeydi. Balli ona hayranlıkla baktı. Mumun sarı ışığı Amalia'nın terli yüzünde parlıyor, onun kendi aydınlığıymış gibi gözüküyordu; pırıl pırıl haykıran, acı bir çıplaklık. Acının çığlığı sanki bir resme dönüşmüştü. Bir an kararlı bir ifade okunan o el kadar yüz, hemen sonra korku saçıyordu. Ardından, anlaşılamayan sözleri dinleyerek yine yatağa bıraktı kendini. Peşi sıra yine yumuşak bir sesle, kendi kendine mırıldanmaya koyuldu, baş döndüren düşlerine birkaç sözcük eşlik ediyordu.

"Tatlı bir deliye dönüştü. Ömrümde böyle şey görmedim," dedi Balli. Oturmuş, ilham beklediği zamanlardaki gözleriyle havalara bakıyordu. Durum açıktı, Emilio buna sevindi: Amalia ölmek üzereyken Balli, sunabileceği en soylu aşkı sunuyordu ona.

Bayan Elena konuşmasını bıraktığı noktadan sürdürdü. Belki de Amalia'yı yatıştırırken, en sevdiği düşünceden bir an bile uzaklaşmamıştı. Kocasının akrabalarına duyduğu hınç da yaşamının bir parçasıydı. Dedi ki kendisini küçümsemelerinin nedeni, bir hırdavatçının kızı olmasıymış. "Her halükârda," diye ekledi, "Deluigi adı onurlu bir addır."

Emilio kaderin, Angiolina'dan adını sürekli duyduğu ailenin bir bireyini o eve getirmiş olmasına hayret etti. Elena'ya hemen başka akrabaları da var mı diye sordu. Kadın, hayır dedi, şehirde o adı taşıyan

başka bir aile yokmuş. Bunu öylesine kendinden emin söyledi ki Emilio, sonunda inanmak zorunda kaldı.

Böylece aklı yine Angiolina'ya takıldı. Şimdi çok uzak bir düş gibi gelen, sağlıklı Amalia'nın istenmeyen yakınlığının, tedirgin edici bir şekilde etrafında olduğu zamanlardaki gibi yakıcı bir biçimde, Angiolina'ya koşup ona, kendisini böyle bir şekilde aldatmasından ötürü sitemler yağdırmak arzusu kapladı yüreğini. Deluigi'ler ilişkilerinin başlangıcında ortaya çıkmışlar, ailenin bireyleri gerektikçe, teker teker uydurulmuşlardı. Önce, Angiolina'yı kızı gibi seven yaşlı Bayan Deluigi, ardından ona arkadaş gibi davranan kızı, son olarak da onu sarhoş etmeye kalkışan ihtiyar. Her buluşmalarında yinelenen bir yalandı, anbean, Angiolina'nın anısından her türlü hoşluk yok olup gidiyordu. Onun numara yapmayı başardığı tek tük sevgi anları da apaçık, oldukları gibi, tüm sahtekârlıklarıyla ortaya dökülmüştü. Ne var ki Emilio, son öğrendiği yalanla arasında bir bağ hissetti. Amalia, ıstıraplı yatağında boşuna çırpınıp duruyordu; Emilio'nun gözü uzun süre onu görmedi. Yeniden biraz sakinleşince, Amalia'nın hastalığı geçince ya da Amalia göçüp gidince, yeniden Angiolina'ya koşacaktı; bu gerçeği içi kan ağlayarak kabullenmek zorunda kaldı. Kendi kendisini baskı altında tutmak için uzun süre kaskatı kesildi ve bir daha o tuzağa yakalanmayacağına ant içti: "Bir daha asla, asla!"

O bitmek bilmez gece, uykusuz geçirdiği gecelerin en acısı da uçup gidiyordu, yine de ardından hayıflanacağı bir an olabilirdi. Saat ikiyi vurdu.

Bayan Elena Emilio'dan, Amalia'nın yüzünü kurulamak için bir bez rica etti. Emilio, odadan ayrılma-

mak için, anahtarı bulup kız kardeşinin dolabını açtı. Birden garip bir ilaç kokusuyla irkildi. Birkaç parça çamaşır çekmecelere dağılmış, çekmecelerin kalan kısmı irili ufaklı şişelerle doluydu. Hemen kavrayamadı, daha iyi görebilmek için mumu aldı. Çekmecelerin birkaçı ağzına kadar şişelerle doluydu, gizli hazineler gibi parlıyorlardı; öteki çekmecelerde halen yer vardı ve şişeler öyle yerleştirilmişlerdi ki Amalia'nın bu tuhaf koleksiyonunu tamamlamaya niyetli olduğu anlaşılıyordu. İçi halen biraz dolu olan bir tek şişe, diğerlerinden ayrı duruyordu. Odaya yayılan eter kokusu kuşkuya yer bırakmadı. Doktor Carini haklı çıkmıştı; Amalia delirerek unutmaya çalışıyordu. Kız kardeşine hiç kızmadı çünkü aklına ilk gelen şuydu: Amalia için kurtuluş yoktu. Bu düşünce yine kız kardeşine götürdü onu.

Dolabı özenle kapadı. Kız kardeşinin yaşamını korumayı becerememişti; şimdi adının temiz kalmasına çaba gösterecekti.

Şafak söküyordu, bulanık, kararsız, hüzünlü. Pencereyi azıcık aydınlatıyor ama odanın içinde her şeyi olduğu gibi bırakıyordu. İçeriye yalnızca bir güneş ışını sızmış gibiydi; günışığı masadaki kristallerin üzerinde kırıldı, mavili yeşilli incecik, yumuşacık renklere büründü. Sokakta rüzgâr halen Emilio'nun Angiolina'yı terk ettiği andaki tutkulu haliyle esiyordu.

Odadaysa büyük bir durgunluk vardı. Amalia'nın sayıklaması birkaç satır kırık dökük söze dönüşmüştü. Sessiz sakin sağ yanına yatmış, yüzü duvara iyice yaklaşmıştı, gözleri hep açıktı.

Balli, bir saat sonra uyandırmalarını isteyerek

Emilio'nun odasına dinlenmeye gitti. Brentani, yeniden masanın başına oturdu. Derken dehşetle yerinden sıçradı: Amalia'nın soluğu kesilmişti. Bayan Elena da fark etmiş, yerinden doğrulmuştu. Hasta, faltaşı gibi açılmış gözlerle duvara bakıyordu, birkaç saniye sonra yeniden solumaya başladı. İlk dört beş soluk sağlıklı gibiydi, Emilio ile Elena gülümseyerek bakıştılar. Ama çok geçmeden gülümsemeleri dudaklarında donup kaldı çünkü Amalia'nın soluması giderek hızlandı, ardından ağırlaştı, sonra yeniden kesildi. Kesinti bu kez o kadar uzun sürdü ki Emilio korkarak bağırdı. Daha önce olduğu gibi soluma yeniden başladı, kısa bir süre sakin gitti, hemen ardından baş döndürücü bir hıza ulaştı. Emilio için acı dolu bir andı. Gerçi dikkat kesilince, solumanın kısa süreyle durmasının ölüm anlamına gelmediğini, onu izleyen düzenli solumanın da sağlık belirtisi olmadığını anlayabilmişti ama kaygı içinde, Amalia'nın soluğu kesildiğinde kendisi de soluğunu tutuyor, o sakin, tempolu soluma yeniden başlayınca çılgınca bir umuda kapılıyor, onun yeniden nefes darlığına tutulduğunu görünce kalırından ağlayacak gibi oluyordu.

Şafak artık yatağı da aydınlatıyordu. İyi bir hasta-bakıcı gibi kısa bir dinlenmeyle yetinmek üzere başını göğsüne bırakmış bulunan Bayan Elena'nın gri ensesi şimdi gümüşi renkteydi. Amalia için gece hiç bitmeyecekti. Şimdi başının, yastığın üzerinde oluşturduğu çizgiler daha belirgindi. Siyah saçları hiçbir zaman bu denli dikkat çekmemişti. Çıkık elmacıkkemikleri, sivri çenesiyle, enerjik bir kişinin çehresini andırıyordu.

Emilio, dirseklerini masaya dayadı, başını ellerinin arasına aldı. Angiolina'yı hırpaladığı an uzaklar-

da kalmıştı çünkü yeniden öyle bir şey yapamazmış gibi hissediyordu; öyle bir şey yapmak için gereken gücü ve hoyratlığı kendinde bulamıyordu. Gözlerini yumdu, dalıp gitti. Sonradan, Amalia'nın solumasını uykusunda da algıladığını, yine korku, umut, hayal kırıklığı içinde olduğunu sanacaktı.

Uyandığında gün ışımıştı. Amalia faltaşı gibi açılmış gözlerle pencereye bakıyordu. Emilio yerinden kalktı, ayaktayken kız kardeşinin bakışlarını üzerinde hissetti. Delici bakışlar! Ateşli halinden eser yok, ölesiye bitkin, gözlerini kontrol edemeyen, bakışlarını ancak zorlanarak, çaba harcayarak yöneltebilen birinin bakışı. "Neyim var benim Emilio? Ölüyorum ben!"

Aklı başına gelmişti yine, Emilio o bakışı unutarak, yeniden umuda kapıldı. Kız kardeşine, çok hastalandığını söyledi ama şimdi –anlaşılıyordu ki– iyileşmekteydi. Yüreğindeki sevgi kabarıp taştı, ağlamaya başladı. Ona sarılıp öptü, bundan böyle artık hep birlikte, birbirleri için yaşayacaklarını haykırdı. Bütün o işkenceli gece bu beklenmedik mutlu sonu hazırlamak içinmiş gibi geliyordu. Sonraları bu sahneyi utançla hatırlayacaktı. Amalia'nın o bir an için parlayıp sönen bilinç ışığından kendi vicdanını yatıştırmak için yararlanmış gibiydi.

Bayan Elena yetişip onu yatıştırdı, hastayı heyecanlandırmaması için uyardı. Ne yazık ki Amalia bir şey anlamıyordu. Aklını bir tek düşünceye öylesine takınıştı ki tüm duyuları ona kapılmıştı "Söylesene," diye yalvardı, "Ne oldu? Çok korkuyorum! Seni gördüm, Vittoria'yı gördüm ve ..." Hayalle gerçek birbirine karışınıştı ve perişan zihni kördüğümü çözemi-

yordu.

Emilio coşkuyla, "Anlamaya çalış! Dünden beri sürekli hayaller gördün. Şimdi dinlen, sonra düşünürsün," diye yalvardı. Son cümle Bayan Elena'nın bir el hareketi üzerine söylenmişti, böylece Amalia'nın dikkati ona kaydı. "Vittoria değilmiş," dedi zavallıcık, ferahladığı gözle görülüyordu. Ah, o hali sağlık belirtisi sayılabilecek türden değildi. Emilio, bu halinden öncekiler kadar korktu.

Sonra Balli girdi içeriye. Amalia'nın sesini duymuş, beklenmedik iyileşmeye şaşarak gelmişti. "Amalia, nasıl oldunuz?" diye sordu sevgiyle.

Kız hayret içinde, inanmayarak baktı, "Ama hani düş görmüştüm?" dedi. Stefano'yu uzun uzadıya seyretti; sonra ağabeyine ardından yine heykeltıraşa baktı, ikisini karşılaştırıyor, ikisinden biri gerçek değil mi diye araştırıyor gibiydi. "Ama Emilio," diye bağırdı, "Hiçbir şey anlamıyorum!"

"Hastalandığını duyunca bu gece gelip benim yanımda kalmak istedi," diye açıkladı Emilio. "O hep bizim eski aile dostumuz."

Hasta iyi duyamamıştı, "Ya Vittoria?" diye sordu.

"Öyle bir kadın buraya hiç gelmedi," dedi Emilio.

Hasta gözlerindeki öfkenin parıltısıyla, "Stefano böyle yapmakta haklı. Sen de onlarla birlikte kal," diye homurdandı. Sonra penceredeki ışığa dalarak her şeyi ve herkesi unuttu.

Stefano, "Amalia, beni dinleyin! O Vittoria mı her kimse, ben onu hiç tanımadım. Ben sizin sadık dostunuzum, size bakabilmek için yanınızda kaldım," dedi.

Amalia dinlemiyordu. Feri sönmüş gözlerini keskinleştirmek için çabalayarak, penceredeki ışığa bakı-

yordu. Hayranlıkla dalmış gitmişti. Yüzünü çirkince buruşturdu, gülümsemeye çalışıyordu.

"Ah," dedi, "Ne güzel çocuklar." Uzun uzun seyretti. Ama gecenin hayalleriyle şafağın renklerine bürünmüş aydınlık görüntüler arasında fark vardı. Pembe yüzleriyle güneşte dans eden çocuklar görüyordu. Birkaç sözcüğe sığan bir sayıklama. Gördüğü şeyi söylüyordu, o kadar. Kendi hayatını unutmuştu. Ne Balli'nin, ne Vittoria'nın ne de Emilio'nun adını andı. "Ne kadar da aydınlık," dedi büyülenmiş gibi. Kendisi de aydınlandı. Saydam cildinin altından kırmızı bir kan dalgasının yükselip yanaklarını ve alnını renklendirdiği görüldü. Değişmekteydi ama kendisi bunun farkında değildi. Gittikçe kendinden uzaklaşan şeyleri seyrediyordu.

Balli doktoru çağırmayı önerdi. "Yararı olmaz," dedi Bayan Elena, kızın ne halde olduğunu anlamıştı. Kendi düşüncesini başkasının dile getirdiğini duyup korkan Emilio, "Yararsız mı?" diye sordu.

Gerçekten de az sonra Amalia'nın ağzı, bedenindeki tüm kaslar son anda bile soluk almak için zorlanırken, tuhaf bir şekilde kasıldı. Gözleri halen açıktı. Ağzından bir daha tek bir söz çıkmadı. Çok geçmeden solumaya hırıltı karıştı, yakınmaya benzer bir sesti, ölmekteki o yumuşak başlı insanın yakınması. Boyun eğen bir çaresizlikten kaynaklanıyordu sanki, alçakgönüllü bir karşı koyma gibi.

XIV

Ölümün görüntüsü bir zihni tümüyle kaplamaya yeterlidir. Onu kabullenmek ya da reddetmek için harcanan çaba muazzamdır çünkü her bir hücremiz, onu bir kez yakınında hissettikten sonra dehşetle anar, artık hayatı korumaya çalışırken ortaya koyduğumuz eylemler dahi hayatımızı yavaşça sonlandırmaktan başka işe yaramaz. Ölüm düşüncesi bedenimizin bir parçası, bir illeti gibidir. İrade, ne kabullenir onu ne de reddedebilir.

Emilio uzun süre bu düşünceyle yaşadı. İlkbaharın geçip gittiğini, kız kardeşinin mezarında açan çiçekleri görmese fark etmeyecekti bile. Pişmanlık duymuyordu. Ölüm ölümdü, onu hazırlayan koşullardan ötürü daha fazla korkunçlaşmıyordu. Ölüm, büyük kötülük, yanı başından geçmişti. Emilio, kendi yanlışlarının ve hatalarının tümüyle unutulmuş olduğunu hissediyordu.

O dönemde, elinden geldiğince yalnız yaşadı. Amalia'nın ölüm döşeğinde takdire şayan şekilde davrandıktan sonra, Amalia'nın ölümüyle birlikte onun kendinde uyandırdığı kısa heyecanı tümüyle unutmuş olan Balli'den de kaçıyordu. Emilio, onun bu açıdan kendisine benzemeyişini bağışlayamıyordu. Artık ona yönelttiği tek suçlama buydu.

Üzüntüsü hafiflediğinde, dengesini yitirdiğini sandı. Mezarlığa koştu. Tozlu yolda bir hayli yoruldu, sıcak çok rahatsız ediciydi. Mezarın başında düşüncelere dalmış gibi bir görünüşe büründü ama düşüncelere dalamadı. En güçlü hissi güneşten, tozdan ve terden rahatsız olan cildindeki yanmaydı. Eve dönünce

yıkandı, yüzüne bir avuç su çarpar çarpmaz o ziyaret belleğinden silindi. Kendini yalnız, yapayalnız hissediyordu. Birilerine takılmak gibi belirsiz bir niyetle dışarı çıktı ama o korkunç günde aradığı yardıma kavuştuğu merdiven sahanlığında, bir adım ötede, kendisine hatırlamayı öğretecek birine, Bayan Elena'ya denk gelebileceğini hatırladı. Kendisi –merdivenleri tırmanırken böyle söylüyordu– Amalia'yı unutmuş değildi, onu fazlasıyla hatırlıyordu ama ölümünün acısını unutmuştu. Onu son mücadelesinde hırıldarken hatırlamak yerine üzgün, bitkin, gri gözleriyle kendisini bir başına bıraktığından ötürü sitem ederken; Balli için hazırladığı fincanı kederler içinde yerine yerleştirirken veya öfke ve umutsuzlukla yaptığı hareketleri, söylediği sözleri, ağlayışını hatırlıyordu. Hepsi de kendi suçunun anılarıydı. Tümünün üzerine Amalia'nın ölümünü örtmek gerekiyordu; Bayan Elena bunu hatırlatacaktı kendisine. Amalia'nın kendisi, yaşamında pek anlam taşımamıştı. Angiolina'dan yakasını kurtarmaya çabalarken, ağabey kardeş ilişkilerine sevgi katmaya çalıştığında, kız kardeşinin ona yeniden yaklaşmak isteğini gösterdiğini bile hatırlamıyordu. Yalnızca ölümü onun için bir önem taşımıştı; o ölüm, en azından, Emilio'yu utanç verici tutkusundan kurtarmıştı.

Kapıyı açmaya gelen hizmetçiye, "Bayan Elena evde mi?" diye sordu. O eve sık sık ziyaretçi gelmesine alışık olmalıydılar. Hizmetçi –nazik, sarışın bir kız– kapı önünde dikilerek Bayan Elena'ya seslendi. Kadın karanlık koridora yandaki bir kapıdan çıktı, odadan gelen aydınlıkta durdu.

Elena'nın ağarmış saçlarının, soluk ışık altında,

tam da Amalia'nın öldüğü sabah kendisini etkileyen parıltıları yansıttığını görünce duygulanan Emilio, "Gelmekle iyi ettim," diye düşündü sevinerek. Bayan Elena nezaketle, "Nicedir sizi görmeyi istiyordum. Geldiğinize çok sevindim," dedi.

Emilio, ağlamaklı bir sesle, "Biliyordum zaten," dedi. O kadının Amalia'nın ölüm döşeğinde sunduğu dostluk, yüreğini sızlatıyordu. "Tanışalı çok olmadı, ama birlikte öyle bir gün geçirdik ki yıllarca birlikte yaşasaydık birbirimize o kadar yakınlaşamazdık."

Bayan Elena az önce çıktığı, Brentani'lerin oturma odasının üzerinde, aynı biçimdeki odaya buyur etti. Mobilyalar basit, hatta belki azdı ama her şeye büyük bir özen gösterilmişti ve başka eşyaya ihtiyaç duyulmuyordu. Sadece, tümüyle çıplak duvarlar aşırı bir yalınlık duygusu yaratıyordu.

Hizmetçi yanan bir gaz lambası getirdi, yüksek sesle iyi akşamlar diledikten sonra çıktı. Bayan Elena onun arkasından gülümseyerek baktı. "Böyle lamba getirdiğinde köylü usulü iyi akşamlar deme alışkanlığından vazgeçiremedim gitti. Aslında sevimsiz bir alışkanlık da değil. Giovanna çok iyi huylu. Daha hiç gözü açılmamış, bu zamanda gözü açılmamış birine rastlamak garip geliyor insana. Bu sevimli illetini tedavi etmek geliyor insanın içinden. Şimdinin âdetlerinden birini anlatacak olsam, gözleri faltaşı gibi açılıyor." Yürekten güldü. Gönül gözüyle bakan küçücük gözlerini iri iri açarak anlattığı kişiyi taklit ediyordu; sanki iyice eğlenebilmek için onı özellikle incelemiş gibiydi.

Hizmetçinin yaşamöyküsü Emilio'nun duygulanmasını yarıda kesmişti. Biraz duraksayıp, o gün me-

zarlığa gittiğini anlattı. Anlatınca da içine biraz su serpildi, üstüne Bayan Elena, hiç tereddüt etmeden, "Ben mezarlığa hiç gitmiyorum artık. Kız kardeşinizin vefat ettiği günden beri de gitmedim," dedi. Sonra, artık ölüme karşı konulamayacağını öğrendiğini söyledi. "Ölen ölüyor, insanı ancak yaşayanlar avutabiliyor." Sesinde hiçbir burukluk olmadan, "Ne yazık ki böyle işte," diye ekledi. Ardından anıların büyüsünden, Amalia'ya bakarak geçirdiği o kısa sürenin kendisine iyi geldiğinden bahsetti. Oğlunun mezarı artık o insanı sarsan, yenileyen heyecanı vermiyormuş. Tam da Emilio'nun düşüncelerini dile getirmişti, yalnızca sonuç olarak ileri sürdüğü sebep, onunkinden farklıydı: "Yaşayanların ihtiyacı var bizlere."

Sözü yeniden Giovanna'ya getirdi. Kızcağız, kör talihle bir hastalığa tutulmuş, Elena da ona bakıp iyileştirmiş. O hastalık sırasında birbirlerini tanımışlar. Kız iyileştiğinde kadın anlamış ki oğlu onda yaşıyormuş. "Daha yumuşak başlı, daha iyi yürekli, daha minnettar; evet, öylesine minnet dolu ki!" Ama bulduğu bu yeni sevgi de ayrı bir endişe kaynağıymış: "Giovanna'nın birilerine âşık olduğunu düşünsenize..." Emilio artık dinlemiyordu onu. Önemli bir mesele meşgul ediyordu kafasını. Çıkarken, birini umutsuzluktan kurtarmayı becermiş bir insan diye, hizmetçiyi kapıda saygıyla selamladı. "Ne tuhaf," diye geçirdi aklından, "Bana öyle geliyor ki insanlığın yarısı bu dünyada yaşamak için bulunuyor, öteki yarısı ise başkalarının yaşamına hizmet etmek için." Düşünceleri hemen kendi somut örneğine yöneldi. "Belki de Angiolina benim yaşamım için bulunuyordur bu dünyada."

Gündüzün bunaltıcı sıcağını izleyen serin gecenin içinde sakince yürüdü, yeniden doğmuştu. Bayan Elena örneği ona, kendisinin de hayatta halen varoluş nedenini bulabileceğini kanıtlamıştı. Bu umut uzun süre ona eşlik etti; hayatını oluşturan tüm öğeleri unutmuş, onu dilediği gibi yenileyebileceğini sanıyordu.

Yaptığı ilk denemeler başarısızlıkla sonuçlandı. Yeniden sanata el attı, hiçbir şey ifade etmedi. Kadınlara yaklaştı, anlamsız buldu onları. "Ben Angiolina'ya âşığım," diye düşündü. Günün birinde Sorniani, Angiolina'nın, bankadan zimmetine para geçiren bir veznedarla kaçtığını anlattı. Olay şehirde bir skandal yaratmıştı.

Emilio için acı bir sürpriz oldu bu. "Hayat elimden uçup gitti," dedi kendi kendine. Oysa yine de Angiolina'nın kaçışı, onu yeniden bir süreliğine hayatın merkezine, acıların ve kırgınlıkların en şiddetlisine sürükledi. Onu ilk kez terk ettiğindeki gibi öç almayı ve sevmeyi düşledi.

Bu duygu da küllenince Angiolina'nın annesine gitti, tıpkı Amalia'nm anısı hafiflemeye yüz tuttuğunda Elena'ya gittiği gibi. Bu ziyarete de belli bir anda, yeni bir atılım gerektiren bir ruh hali yol açmıştı; o kadar ki bunu birkaç dakika bile geciktiremediğinden, mesai saatinde gitti.

Yaşlı kadın onu eskiden olduğu gibi nezaketle karşıladı. Angiolina'nın uzun kariyerinde biriktirdiği ıvır zıvır duvarlardan indirilince odasının görünümü biraz değişmişti. Fotoğraflar yok olmuştu, herhalde bir başka ülkedeki bir odanın duvarlarını süslüyorlardı artık.

"Demek kaçtı, ha?" diye sordu Emilio buruk bir alayla. O anın tadını sanki Angiolina ile konuşuyor-

muş gibi çıkarıyordu.

Bayan Zarri, Angiolina'nın kaçtığını inkâr etti. Viyana'da oturan akrabalarının yanına gitmişmiş. Emilio bir şey demedi ama az sonra, bastırmaya çalıştığı suçlayıcı tonla konuşmaya başladı yeniden. Dedi ki kendisi her şeyi öngörmüş; Angiolina'yı düzeltmeyi, ona doğru yolu göstermeyi denemişti. Başarılı olamamıştı, bu yüzden de üzgündü; ama Angiolina'nın durumu daha beterdi, çünkü eğer kendisine başka türlü davranmış olsaydı, onu hiçbir zaman bırakmazdı. O önemli anda neler söylemiş olduğunu daha sonra sorsalar yineleyemezdi ama herhalde pek etkileyici bir şeyler söylemişti ki ihtiyar Bayan Zarri tuhaf, kuru hıçkırıklarla sarsılarak ağlamaya başladı; ona sırtını döndü, çıkıp gitti. Emilio, yarattığı etkiye biraz şaşarak ihtiyar kadının ardından bakakaldı. Hıçkırıkları içtendi kuşkusuz! Kadın öylesine sarsılmıştı ki tökezleyerek çıkmıştı.

"Günaydın Bay Brentani!" dedi Angiolina'nın küçük kız kardeşi, önünde güzelce eğilip elini uzatarak. "Annem öte tarafa gitti, biraz rahatsızlanmış da. Arzu ederseniz bir başka gün yine buyurunuz."

"Hayır!" dedi Emilio tumturaklı bir sesle, sanki Angiolina'yı terk ediyormuş gibi. "Bir daha asla dönmeyeceğim." Küçük kızın saçlarını okşadı, Angiolina'nınkilerden daha seyrek fakat aynı renktiler. "Bir daha asla!" diye yineledi, yüreği sızlayarak küçük kızı alnından öptü.

"Neden ki?" diye sordu küçük kız, kollarını Emilio'nun boynuna dolayarak. Genç adam şaşkınlık içinde, küçük kızın kendisini hiç de çocuksu sayılmayacak öpücüklere boğduğunu fark etti.

O kollardan sıyrılmayı başardığında tiksinti, içindeki her türlü duyguyu öldürmüştü. Başladığı nutkunu tamamlamak gereğini duymadan, üzgün bırakmak istemediği küçük kızı hoşgörüyle, babacan bir tavırla okşayarak çekip gitti.

Kendini sokakta yalnız bulunca yüreğine büyük bir hüzün çöktü. O küçük kızın gönlünü almak için okşamasıyla ilişkisine gerçek bir nokta koymuş olduğunu hissediyordu. O okşayışla hayatının hangi önemli döneminin kapanmış olduğunu kendi de bilmiyordu.

İlişkisi onu uzun süre dengesiz, derbeder halde tutmuştu. Hayatından aşk ve acı gelip geçtikten sonra bu öğelerden yoksun bırakılınca, bedeninin önemli bir parçası kesilip alınan birinin duyguları içindeydi. Ama o boşluk giderek doldu. Sükûnet, güvenlik isteği yeniden doğdu yüreğinde; kendini iyi hissetme kaygısı, başka her dileğin önüne geçti.

Aradan yıllar geçince, yaşamının o dönemini durup hayranlıkla seyretti; en önemli, en pırıltılı dönemiydi çünkü. Gençliğinin anısıyla yaşayan bir ihtiyar gibi, onunla yaşadı hep. Aylak edebiyatçı kafasında, Angiolina garip bir değişime uğradı. Güzelliğinden hiçbir şey kaybetmedi ama kendi benliğinde ikinci kez ölen Amalia'nın tüm erdemlerini de edindi. Hüzünlendi, çaresizliğe gömüldü, gözleri bir aydının berrak gözlerine dönüştü. Emilio onu, bir mihrabın üstündeymiş gibi hayal etti, düşüncelerinin ve acının kişileşmiş haliydi ve eğer aşk hayranlık ve arzu ise, onu her zaman sevdi. Düşünmüş ya da gözlemlemiş olduğu tüm soylu şeylerin izdüşümüydü Angiolina.

O hayal giderek bir simgeye bile dönüştü. Hep

aynı yana, pembe, altın yaldızlı yüzüne kızıl parıltılar yansıtan ufka, geleceğe bakıyordu. Bekliyordu Angiolina! Bu hayali görüntü, Emilio'nun bir zamanlar Angiolina'nın yanında kurmuş olduğu ve sıradan halk kızının anlayamadığı düşü somutlaştırıyordu.

O yüce, o görkemli simge kimi zaman canlanıyor, yeniden sevilen bir kadına dönüşüyordu ama hep hüzünlü, düşüncelere dalmış bir sevgili biçiminde. Evet! Angiolina düşünüyor ve ağlıyordu! Sanki ona evrenin ve kendi varlığının sırrını açıklamışlarcasına düşünceliydi; uçsuz bucaksız dünyada şu "Tanrı'nın lütfu" dedikleri şeyi bir türlü bulamamış gibi ağlıyordu.

ITALO SVEVO

yaşlılık

"İnsanların yaşamlarının ancak şöhret, güzellik ya da hiç değilse zenginlikle değer kazanacağına, bu niteliklere sahip olmadıkça insanın, başkalarının yaşamında yük olacağını ve böyle yaşamaktansa hiç yaşamamanın daha iyi olacağını düşünürdü. Öyleyse ne demeye yaşıyordu ki bu kızcağız? Hiç kuşkusuz Tabiat Ana'nın bir hatasıydı."

Svevo'nun duygusal ilişkileri ele alışındaki incelik, mizah ve gerçekçilik *Yaşlılık*'ta doruk noktasına varır. Karakterlerindeki ve atmosferdeki evrensellik modern İtalyan edebiyatının eşi az bulunur örnekleri arasındadır. *Yaşlılık*'ta anlatılan sadece, orta yaşlı Emilio Brentani'nin Angiolina'ya olan aşkı değildir. Dünyanın herhangi bir yerinde karşımıza çıkabilecek bir insanlık durumu, Svevo'nun kaleminin dünyevi zekâsı, derin insancıllığı, psikolojik içgörüsü ve biçeminin sadeliğiyle modernist edebiyatın başyapıtlarından birine dönüşüyor. *Yaşlılık*, umutsuz bir aşkın ve talihsiz bir tereddüdün zekice bir çözümlemesini sunuyor.

17 ₺
KDV DAHİL

1 147000 40431